Hamadhānī al-Amīr al-Kabīr ʻAlī ibn Shihāb al-Dīn.

...Zeḫīret ül-mülūk [mütercimi Surūrī Selīm]

علی بن شهاب الدین الهمدانی
ذخیرة الملوك

Turkish trans.

كتاب ذخيرة الملوك

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بيحد حضرت مالك الملكيه كه اسباب معاش سكان
خطهٔ ملك دنيايه تمهيد قوانين سياست حكمي ايله نظام ويردي
وثناى بى شمار جناب سلطان حكيمه كه جيوش ملك معنويه
الملس قواعد مكارم اخلاق ومحامد اوصاف ايله انتظام ويردي
كوردي ، بر قاهردر كه سطوة قهري ، رقاب جباران ظلمه
حفيضه اندردي ، بر عادلدر كه آثار رأفت عدليه
ادعيهٔ مظلومان ضعفه اوج محل قبوله ايركوردي وصلوات
زاكيات ، وتحيات ناميات ، صاحب لواء اعظم ودافع عشرة
اكرمه ، ومجتهد سياست امته ، وناسط قانون حكمه
اعني هادي هر كمراه محمد رسول الله جنابنه اولسونكه
سيد زمرهٔ ملوك انبيا ، ومقتداي ارباب سلوك واولياء
وسلام وتحيات آلنه واصحابنه كه منار انوار ولايت دردلر
وتعظيم ومرحمت اصحابنه اولسون كه منار انوار هدايت دردلر
اما بعد بو بندهٔ فقير سروري حقير شويله لسان ايله
تقرير وقلم ايله تحرير ايلودكه اول زمانده ورزكارنده
شهزادهٔ صاحب القدر ونوبادهٔ كان بدر ، ملك وارث
ملك سليمان وملك لابس لباس انا ، زين السلاطين العظام
عمدة الخواقين الكرام ، حضرت سلطان مصطفى بن السلطان سليمان
ادام الله ايامهما وافام افضالهما مدتنده ابدم ،

صيد صوري بهمانه سيله شكارده ولك موكبنده نيت ايدوب
و بو بندهٔ كمينه بن رفيق سفر ظفرات قلوب ركاب همايونلرينه
شرف قربتيله ايدم ، اتفاقا عزت حضور وسرور انجام لوينه
وجناب عزت حضور اختتام لرينه ، ذخيرة الملوك نام كتاب
مذكور فارسي زبان ايله معتبر والفاظ مشكله ايله مستتر
اولوب خاطر عواطر جواهر مآثرلرينه ، بو معني لايح وضمير منير
مشتري تزورلرينه بو مضمون واضح اولمشكه كتاب مزبور
تركي دليله تفسير ودروش عبارتيله تعبير اولنه تا نفع عام
ومعقول خاص وعوام اوله ايدي وبو عبد كمترينه بعض كرت تكرار
اتمك فرمان اولنمشدي ، اما همتلرينك فرتي وعنايتلرينك مقرون
ذكر اولندن كتاب دخي شرح وبيانه ، وحسن تعبير ايله عنانه
يلتماق اچون عنايت عاليه اولوب امر عاليلرينه امتثال قلنوب
سفر اوزرنده اكثر اليفه معا مباشرت وشروع اولنوب عون
حقه اعتماد قلندي وبيلنسكه مصنف كتاب مولانا علي
بن شهاب الدين الهمداني خصه بالرحمة الجليلة والغفران السبحاني
بو كتابي اون بابه اوزرنده ترتيب ايلمش ، باب اول
شرايط واحكام ايمانده ، ولوازم كمال ايمانده ، در
باب ثاني اداي حقوق وعبوديتده در ، باب ثالث
مكارم اخلاقي وحسن خلقده وحاكم وپادشاه سيرت
خلفاء الراشدينه تمسك اتمك وجوبنده ، در باب رابع
حقوق والدين وزوج وزوجه واولاد وعباد واقربا
واصدقاده ، در ، باب خامس احكام سلطنت وولايت
وامارت وحقوق رعايا وشرايط حكومتده وانذعهد سنك

خطرنده و وجوب عدل واحسانده در باب سادس شرح سلطنت
معنویده واسرار خلافت انسانیه ده در باب سابع در
امر معروف ونهی منکر بیاننده در وانک فضایلی وشرایط وآدابنده
باب ثامن حقایق شکر نعمت بیاننده وذکر امتنان انعام
وافضال حضرت صمدیتده در باب تاسع مکارم صبرک
حقیقتی بیاننده ومسائل دنیویه ده درکه اول لوازم امور دولت
وسلطنتدر باب عاشر مدت عمر وعقده وانک حقیقتنده
وختم کتابده در باب اول شرایط واحکام ایمانده ولوازم
کمال ایمانده در قال الله تعالی فآمنوا بالله ورسوله والنور الذی
انزلنا وعن عمر بن الخطاب رضی الله عنه انه قال بینما نحن عند
رسول الله صلی الله علیه وسلم اذ طلع علینا رجل شدید بیاض الثوب
شدید سواد الشعر لا یری علیه اثر السفر ولا یعرفه منا احد
حتی جلس الی النبی صلی الله علیه وسلم واسند رکبتیه الی رکبتیه
ووضع یدیه علی فخذیه فقال یا محمد اخبرنی عن الایمان
فقال الایمان ان تؤمن بالله وملائکته وکتبه ورسله والیوم الآخر
وتؤمن بالقدر خیره وشره فقال صدقت قال فاخبرنی عن الاسلام
فقال الاسلام ان تشهد ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله
وتقیم الصلوة وتؤتی الزکوة وتصوم رمضان وتحج البیت
ان استطعت الیه سبیلا قال صدقت قال فاخبرنی عن الاحسان
قال الاحسان ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک
قال فاخبرنی عن الساعة قال ما المسؤول عنها باعلم من السائل
قال فاخبرنی عن اماراتها قال ان تلد الامة ربتها وان تری الحفاة
العراة العالة رعاء الشاء یتطاولون فی البنیان ثم انطلق

فلبثت

فلبثت ملیا ثم قال لی یا عمر اتدری من السائل قلت الله ورسوله
اعلم قال فانه جبریل اتاکم یعلمکم دینکم عمر بن رضی الله عنه
روایت اولنور که بر زمان رسول الله علیه الصلوة والسلام
قتنده ایدک ناکاه بر کیمسه کلدی قماشندن آغی زیاده
کوزلری آغ اوک اوزرنده سفر اثری وبلنزایدی بزدن برکیمسه
حتی رسول الله علیه الصلوة والسلام حضورنده اوتوردی
وایکی دیزلرینی رسول الله دیزلرینه یاپشدردی وایکی اللرین
ایکی اویلوقلری اوزرینه قودی ودیدی یا محمد خبر ویرکا
ایماندن رسول الله دیدی ایمان اولدر که الله نک الهیته
وملکلرنه وکتابلرنه ورسوللرنه ویوم آخره والله نک
تقدیرینه خیر وشرینه دخی دیدی ایدی خبر ویر
بکا اسلامدن دیدی اسلام شهادت ایتمکدر که هیچ
عبادته لایق یوقدر الا الله وشهادت ایتمکدر که محمد رسول الله
ونمازی قلمقدر وزکوة ویرمکدر ورمضانی صایم اولمقدر
وحج ایتمکدر اکر قادر اولورسه دیدی کرچکدر دیدی
ایدی خبر ویر بکا احساندن دیدی احسان سنکا
عبادت ایتمکدر الله یه کویا انی سن کوریرسن اکر سن انی کورمز ایسک
اول سنی کورر دیدی ایدی خبر ویر بکا قیامتدن
دیدی صورلان کمسه بیلمز صوراندن دیدی ایدی خبر ویر بکا
علامتلرندن دیدی جاریه عورت کندی افندیسنی طوغوره وسن کوره سن
یالین ایاقلری وعریانلری وفقیرلری قیون چوبانلری تطاول
یعنی یوکسک بنالر اتلرلر ایدی کیتدی اول کمسه کندی بن چوق
اکلندم ایدی دیدی یا عمر بیلورمیسن کیمدر که بو سؤال ایدن

بن صورم الله رسولي يكرك بلورلر ديدي جبرائيل عم
كلدي سيزه دينكزي اوكرتمكه ايدي بو حديث شريف تخريجه
حقيقت ايمان التي اصل اوزره مبنيدر اصل اول
اللهي بلمكدر اصل ثاني ملكلرني بلمكدر اصل ثالث
كتابلرني بلمكدر اصل رابع پيغمبرلرني بلمكدر
اصل خامس آخرتي بلمكدر اصل سادس هر نسنه الله تعالي
تقديري ايله ايدوكني بلمكدر وحقيقت اسلام دخي بش اصل
اوزرينه مبنيدر اصل اول كلمهٔ شهادتدر اصل ثاني
نمازدر اصل ثالث صومدر اصل رابع زكوتدر اصل خامس حج
بيت اللهدر اكر كيسي فقيرلردن ساقطدر واجماع علماء امت بو مسئلهده در كه
ايمان تصديق قلبيدر اما كمال ايمان مانع دركه عمل
ايمانده وسيلهدر ووصول درجاته موقوفدر
درت اصلك استحكامنه كه هر اصل بر ركندر اركان
كمال ايمانك اصل اول قلب ايله تصديقدر اصل ثاني
دل ايله اقراردر اصل ثالث بدن ايله عملدر اصل رابع
متابعت سنتدر هر كيم بو درت اصلدن محرومدر اول
كافر مطلقدر وهر كيم دل ايله اقرار ايدوب قلب ايله
تصديق ايتمه منافقدر وهر كيم دل ايله اقرار وقلب ايله تصديق
ايدوب اما بدني ايله عمل ايتمه فاسقدر وصورت عبادتي
معتاد ... بعضه غدايته مستحق اولوركه اقللي برساعت واكثري
... وار اولمشدركه يدي بيك ... وهر كيم
قلب ايله تصديق ودلي ايله اقرار وبدني ايله عمل ايده
اما متابعت سنت نبويه ايتمه مبتدعدر ومبتدعلر كلاب

جهنم

جهنم اولورلر كه رسول الله عم بيورمش حديث اهل البدعة
كلاب اهل النار • چون معلوم قلندي حقيقت ايمان التي اصل
اوزره مبنيدر اصل اول كه معرفة الله در بلكه معرفة اللهه
نهايت يوقدر وبوكا متعطشلر چوقدر ومقصود ايجاد
جميع كائناتدن عشقيله ظهور واظهار اصل مذكوردر • و
ملائكه وجن وانسك عقولي فهم الهيه وعبادته كوترمكدن عاجز
ولحضرتك موقفنه سنتدر كه وما قدروا الله حق قدره
ولا يحيطون به علما وهر بر فردك افراد اكابر اولياءدن و
عظماء انبيادن بو بحر ظاهردن رياضت ومجاهدهسي مقداري
مشرب خاصي اولور • وهر بر عارفه ميدان طريقت
منازلرنده تزكيهٔ نفوس وتصفيهٔ قلوب جهتنجه
اسرار جناب كبريا حرمنه لرندن برينه اطلاع ويريلور • ولي
اول اسرار جوهري نقودني اعوام اعمالوي نظرنه عرض
ايتمك اولمز • وبر بيوك كهر يركوك طاقت كتورميه مركب ضعيف
كتورمز واما اول مقدار كه صحت ايمان ايچون عامهٔ خلقه
ضروريدر اولدركه رب العالمين واحددر كه انك شريكي
يوقدر بر قديمدركه انك اولي يوقدر وبر قيومدركه انك
آخري يوقدر بر ازليدركه انك اولنه ابتدا يوقدر وابديدركه
انك آخرنه انتها يوقدر بر باطندركه كنه اسرار بطوننه
هيچ مخلوقات اطلاعي يوقدر بر حيدركه جميع كائناتك
حيوتي انك رحمتي فيضندن بر لمعهدر بر عالمدركه
جمله مخلوقات انك علمي دائرهسندن بر نقطهدر بر مريددركه
مجموع مرادات انك مشيتي كتابندن بر رقمدر بر قادردركه

جميع مقدورات اونك قبضهٔ قدرتنك مقهوريدر بر سميعدر
اختلاف لغات ۔ واصناف خطرات آنوك مسموعيدر بر بصيردر كه
قرنجه تحت الثرىده آنوك منظوريدر بر متكلمدر كه
نطوق وامتثال اوامر ونواهي جميع مخلوقات بو بيننده آنوك
تكلمي سرنك نتيجه سيدر بر لطيفدر كه ذات متعاليه سي
جسم دكلدر وجوهر دكلدر وعرض دكل واكا صورت يوقدر
وكيفيت ومقدار وجهات واقطار ونيجه وچون ونچه دن
ديكه ذات پاكنه راه يوقدر ۔ وذاتنه مكان دخي يوقدر
وآنك علمي وقدرتي وارادتي احاطه ايتمدوكي مكان يوقدر
وجناب عزتي تمكن واستقراردن وحلول واستقراردن
وقرب وبعد زمان ومكان وتغير وحدثاندن وعروض
زوال ذاتدن وتحول وانتقالدن منزهدر ۔ وآنك كبرياي
عرشه خاكه نسبتي كبيدر. ومملكت رفعتي وكمال عظمتي ايله
قوله اقرب در بندنك نفسنه قريبدن وشاه رگنه ونويه
دخي شويله در بر قرب ايله كه صفات مقدسه سنه لايقدر
شول قرب ايله كه افهام مكدره واوهام مدنسه
آني تصوير ايده بيله كه لم يزل ولا يزال آنوك ذات مقدسي موصوفدر
صفات كبريا وكمال ايله ومعروفدر ۔ آنوك ذاتنك
عظمتي ظاهر اولمزمكن ازلي مشاهده سنده ۔ وآنوك انوار صفاتي
اشراقي مقصور دكلدر ۔ بريخي تجلياتده ذات تعارفنده
آنوك بساط قربنه ايرشمك اولمز مكر آنوك رحمتي ايله
آنوك كمالنه ايلكدا اولمز ۔ مكر آنوك مشيتي ايله وآنوك ذاتنك
تجلي جمالني مشاهده ايتمك اولمز ۔ مكر آنوك نوري ايله

اكردلرنه

اكر دلرنه خلقك غايت حقيردن كمند ذات مقدسنك
آسمان وزمين آنك معرفتنك يوكن كوتورمكدن عاجز اولورلر
وهرنسنه كه انواع عذابدن وعقابدن وبليات
ودرنج ومحنت وخوف وغصه ودرحمت وخوارلق ومضرت وكرفتارلق
عالمده اولور جمله اول حضرتك عدلي اثرلريدر وهرنسنه كه
اصناف راحتدن وسهولتدن ۔ وسرور وفراغتدن
وامن وسعادتدن وعيش وعشرتدن خلق اوذوق ايدرلر جمله
آنوك احساني نتايجيدر ۔ وهرنسنه كه وجوده كلدي وبو نسنه
قليلدن وكثيردن وآشكار ونهاندن وكفر وايماندن
وعطا وحرماندن وآجي وزياندن وزياده ونقصاندن وطاعت
ومعصيتدن ودولت ومحنتدن جمله آنوك قضا وقدريله در
هر نه كه ديله دي ايلدي حيث لا راد لقضائه ولا معقب لحكمه
وشويله كه عالم وقادردر علم وقدرتيله اعلى سميع وبصير
ومتكلمدر كلام والات وحواس سز وبعد قرب وكوچك
وبيوك وظلمت ونور انوك سمع وبصر اولمسنده برابردر وهر نه كه
قوللرينه اعلام ايلدي اخبار غيبيدن ووعد ووعيددن
وحلال وحرامدن وامر ونهيدن جمله حقدر وجميع كتابلر كه
انبياسنه كوندردي جمله آنوك كلاميدر وآنوك قديمي اولدي
صفتيدر وآنوك صفتي عين ذاتيدر وآنوك كلامي حرف وصوت ايله
دكلدر ومصحفلرده مكتوب وديللرده مذكور وكوكللرده محفوظدر
وقرائت وكتابت وحفظ مخلوقدر ومكتوب محفوظ غير مخلوقدر
وبو عالم منزلكاه مسافران عالم بقا وكذركاه طالبان سعادت
لقا قلدي وهركسنه بو منزلده برمدت تقدير ايلدي

تا بو منزل دنیاده نه کیم مکان مهلت آوان فرصت ومزرعهٔ
آخرت در زاد راه سعادت ابدیّه کوتوره لر ، وبی زاد رحیل
قصد بادیهٔ قیامت ایتمیه لر ، وهر بنده که پیغمبرلر علیهم السلام
لسانلریله خلقه کوندردی اجللر ورزقلر وعذاب قبر
ودوزخ حور ودرجات جنّت ودرکات جهنّم وشفاعت انبیا
واولیا وعلماء دین ومؤمنین جمله حقدر وجملهٔ ایمان واجبدر
وافضل خلق پیغمبرلردر وافضل پیغمبرلر رسوللردر وافضل رسل
اولوا العزم اولنلردر ، واولر بشدر نوح وابرهیم
وموسی وعیسی ومحمّد صلوات الله علیهم وسلامه
ومحمّد صلّی الله علیه وسلّم سیّد انبیادر وچون درجهٔ نبوّت
وجود محمّدی ایله کماله ایرشدی مراتب نبوّتی آنلرک وجود شریفی
ختم ایلدیلر وآنلرک صحابهٔ کرامی اندن صکره افضل خلق در
وبونلرک افضلی خلفاء راشدین یعنی ابو بکر وعمر
وعثمان وعلیدر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بومقدار
معرفتی اصول ایمانده اجمال طریقیله جمله مسلمانلره واجبدر
وهرکیم بو مقداری حقایق ایمانده بلمیه اول خطرا اوزره در
وچون معلوم اولدیکه عمل صالح بوزکندر ادکانه کمال ایمانده
بو جهتدندر حق جلّ وعلا هر یرده که قرآنده ذکر ایمان قیلدی
عمل صالحی اکا مقرون قیلدی الآیة ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات
وچون اقسام اعمال صالحه چوقدر رسول الله امّتی اسنده
خبر دادایلدی وبیوردیکه ایمان یتمش وبرنجه بولندر
وبوا قسامک بیانندە احادیث چوقدر وهر حدیث اشارتدر
بر قسمنه اقسام اعمالدن واول اعمالدن صکره امتثال

اوامر

اوامر واجباتدن وبعض اجتناب محذوراتدن وکروهاتدندر
وبو مختصرده اول حدیثلردن بعض ذکر اولنورکه اول اقسامک
اصولنه مشیردر عن ابی هریره رضی الله عنه قال قال رسول الله
صلّی الله علیه وسلّم الایمان بضع وسبعون شعبة افضلها قول
لا اله الا الله وادناها اماطة الاذی عن الطریق والحیاء شعبة
من الایمان ابو هریره دن روایت اولنورکه رسول الله
بیوردیکه ایمان یتمش وبرقاچ بولکدر افضلی لا اله الا الله
دیمکدر وادناسی زاه قلمقدر اغیدرننه یولدن وارتانوی دخی بربولکدر
ایماندن وعن فضالة بن عبید رضی الله عنه قال قال
رسول الله صلّی الله علیه وسلّم المسلم من سلم المسلمون من لسانه
ویده والمؤمن من آمنه الناس علی دمائهم واموالهم والمجاهد
من جاهد نفسه فی طاعة الله فضالة بن عبیددن روایت
اولنورکه رسول الله صلّی الله علیه وسلّم بیوردیکه مسلمان
اولدرکه مسلمانلر سالم اولهلر آنک دلندن والندن
ومؤمن اولدرکه ناس انی امین قیله لر قانلری وماللری اوزرینه
وغازی اولدرکه کندو نفسیله غزا ایده الله طاعتنده ، وعن انس
ابن مالک رضی الله عنه قال قلما خطبنا رسول الله صلّی الله علیه وسلّم
الا قال لا ایمان لمن لا امانة له ولا دین لمن لا عهد له انس
بن مالکدن رضی الله عنه روایت اولنورکه رسول الله
بیوردیکه هیچ بر خطبه اوقومدی الا دیر ایدی ایمانی
یوقدر که امانتی اولمیه انک ودینی دخی یوقدر عهدی اولمیه انک
وعن ابن عباس رضی الله عنه قال قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم
لا یزنی الزانی حین یزنی وهو مؤمن ولا یشرب الخمر حین

يشرب وهو مؤمن ولا يقتل القاتل نفساً حين يقتل
وهو مؤمن فاياكم اياكم ابن عباسدن روايت
اولنورکه رسول الله صلعم بيورمشکه زنا ايديجي [illegible]
ايتدوکي حينده مؤمن اولدوغي حالده وخمر ايچن خمر ايچدوکي
حينده مؤمن اولدوغي حالده وقتل ايتمز قاتل قتل ايتدوکي
حينده مؤمن اولدوغي حالده صنفندن چونکه بو حديثده
خمر آفت دنيا ايدوکي ذکر اولنديغي نچه حديثده [illegible]
اولمشدر ذکر اولنور عن عائشه رضي الله عنها قالت قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم ان اول ما يكفا الاسلام
كما يكفا الاناء يعني الخمر قيل كيف يا رسول الله لقد
بين الله فيها ما بين قال يسمونها بغير اسمها فيستحلونها
عائشه دن رضي الله عنها روايت اولنورکه رسول الله
صلعم بيورمشکه تحقيقا اول نسنه که اسلام اکريلوب
دوريلوب دوکلوب چناق اکريلوب دوريلوب دوکلدوکي
کبي خمردر ديدکلري نچه خمر ايچرلر يا رسول الله تحقيق حق
بيان ايلدي خمرده بيان ايلدوکي رسول الله صلى الله عليه وسلم
بيوردي خمرک غيري اسملر ويررلر ديني ايچرلر وعن علي
رضي الله عنها قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
كل مسكر خمر وكل مسكر حرام ابن عمردن روايت اولنورکه
رسول الله صلعم بيورمشکه هر نسنه که مست ايدر خمردر وهر نسنه که
مست ايدر حرامدر وعن عائشه رضي الله عنها رسول الله
روايت ايدر بيورمشکه هر نسنه کم [illegible] مست ايدر بر کفه دلوسي
ايدن حرامدر جابر بن عبد الله دن روايت ايدر هر نسنه که

مست ايدر

مست ايدر حرامدر وحق تعالى اوزرينه عهددرکه هر مست ايدر
نسنه ايچنه طينه خبالدن ويرلر طينه خبال نه در ديديلر
بيوردي بکد جهنم اهلنک صيقندي در ويرروشنده در
اولمشدرکه اول الله حقيچون که محمدک جاني انون قبضه
قدرتنده در اکر بر قطره اول عصاره دن دنيا يه
دوشسه اهل دنيا آنونک مرهوندن تقوسندن هلاک
اولورلرايدي عائشه دن روايت اولنورکه رسول الله
بيورمشکه هر کم شارب الخمري بر لقمه ايله طعاملندرسه
حق تعالى انونک اوزرينه مسلط ايدر يلاندن وعقربدن
وهر کم شارب الخمرک حاجتن روا ايلسه اول کمسنه اسلامي
يقغه معاونت ايدر وهر کم شارب الخمر ايله اوتورسه
الله تعالى قيامت کونندم آني اعمى حشر ايليه وعن ابي هريره
رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من سلم على
شارب الخمر او صافحه احبط الله عمله اربعين سنة ابوهريره
روايت اولنورکه رسول الله بيورمشکه هر کم شارب الخمره
سلام ويرسه الله تعالى انونک قرق يللق عملني باطل ايده
بدکلکه بو تهديد شارب الخمره طعام وسلام ويرن
رعايت ايدنلرک حقنده در شارب الخمرک حالي بوندن نه قلدقر
نچه اولسه کرکدر وعن علي رضي الله عنه دن روايت اولنورکه
رسول الله صلعم بيوردي که اکر سزدن برکسه بو قدر الا تحقيق
انونک يرني جهنمدن ويردي ديديلر يا رسول الله ترکايدرمز
اعتقاد ايتمه لوم مي وعملي ترک ايتمه لوم مي دي عمل ايلک
هر کسه ميسر اولور نه ايچون خلق اولنمش ايسه اما شول کمسنه که

بار المنذر

اهل سعادتدن در آسان قلنور. عن ابن عباس رضي الله عنهما
روایت اولنورکه رسول الله صلى الله عليه وسلم بیوردیلرکه
التي كتبه الله تعالى لعنت ایلمشدر و بنده دخی لعنت ایتمشمدر
وجمله پیغمبرلر مستجاب الدعوه دردر. بری کتاب الله ده زیاده
ایدن در. بری دخی تقدیر حقه اینانمیه. بری تکبرلو حاکملرنی
دوزی ایلدکه ملالی حرام قلدی. بری دخی بنوم سنتمی ترك
ایتماوله. و دخی رسول الله ع م بیوردی اول الله حقیچون که
بنم جانم آنوك قدرتی الننده در هیچ برکز مؤمن اولمزسز حتی
استمتجه برقرنداشی ایچون سودیکنی کندو نفسی ایچون سوز
عن انس بن مالك رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ترى المؤمنين في تراحمهم وتوادهم وتعاطفهم كمثل الجسد
اذا اشتكى عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى. انس بن مالك دن
روایت اولنورکه رسول الله صلى الله عليه وسلم بیوردیلرکه
کوررسن مؤمنلری بر برینه رحمتده و محبت و شفقتده بر جسد
کبی در دخی بر عضو خسته اولسه دعوت ایدرلر و متغیر اولورلر
انوکیچون جمله جسد او یاتعلو ایله و سمه ایله. ابو هریره دن
رضي الله عنه روایت اولنور رسول الله صلى الله عليه وسلم بیوردیلرکه
علامت منافق اوچدر اکرچه اوروج طوتور و نماز دخی
قلورسه مسلمانم سوز سویلدکی زمانده یلان سویلر وعده
ایدر خلاف ایلر وچون امین تلته خیانت ایدر عبد الله بن عمر
روایتنده چون خصومت ایده فحش ایدر. عن ابي سعيد الخدري
رضي الله عنه قال رسول الله عليه السلام تسلط على بكائكم قسوة
صعبة وسفرة تمنعنا ... حتى تقوم الساعة

لوان

لو ان نبتنا منها فى الارض ما انبتت خضرا. ابو سعید
خدریدن روایت اولنورکه رسول الله صلى الله عليه وسلم
بیوردیلرکه کافره برتنه طقوز طقوز اژدرها حواله قلنور
اکا طولاشورلر و دخی صوقرلر قیامت دکنجه اکر اول اژدرهالرک
بری عالمه چیقوب او فورسه یر بیتشل نبات بیتورمزلر ایدی
وعن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعا لما جئت به. عبد الله بن عمردن
روایت اولنورکه رسول اکرم بیوردیلرکه مؤمن اولمزسز دیرکز
حتی تابع اولنجه هوای نفسکز کتوردوکمه. یعنی حقیقت کمال ایمان
نسبه حاصل اولمز تا مراد نفسی حق تعالی رضاسنه و امر الهیه
تابع اولنجه ای عزیز حقیقت ایمان نور خورشید عالم
جبروتدندرکه مشرق عنایتدن سالکلرک جاننه ومنازل
ملامتنه یلدرر نفس سردن پای اسرار ملکوتدندرکه هدایت
بلوتلری واسطه سیله مطلعلرك صدرلری روضه لرینه
دزر. و یغنز کتاب سرار هویدرکه عالم علوی نقاشلری
و ثبت كتب فى قلوبهم الايمان اشارتیله خامه قلملری ایله
مدرسه تقوی طالبلرینك ... اوزره نقش
ایدرلر کوهر بحر وحدتدرکه توفیق موجلری فرشته لری واسطه
سیله بر صدفدن صور اعمال صالحه ایله جوارح انتصاب
ساحلرینه دزده ظهوره کلور. لمعه محبتدرکه بادیه ریاضت
یانشلرینك وجودی شجره سندن بلدرك نوار و دیدرکه
و ... عالم یقین سایرلرینك قلبی آیینه سی پرتوه
جلوه ایدر و بو معنالری بر کمسه فهم ایدرکه وهم ...

چشمنی نور توحید ایله دکمش اوله و نهانک حرص و حسدی
آتشی شوق ایله یاقمش اوله • و عقل معاشنک مقراض اعراض ایله
زبان فضولی کسمش و نفس و عنانی میدان غیرتده
پایمال ریاضت اتمش و هوا باشنی بردار ادب اتمش و لشکر شهوتی
صولت عشقله صیمش و کوکل آینه‌سین صیقل صدق ایله آچمش
و روضه روحی روح ریحانی معارف ایله تزیین ایلمش و بادیه
نفس طبع و خبیث عادتندن قورتلمش • و وجودی شبنمی بحر
احدیته اولاشمش موزون اولان تردامنلر کم انلرک
ترس جانی امور فانیه نقشلری کبرلری آتشله محو اولمشدر
و انلرک عقل دکمدی آنکا بهشتمنده • معتمد و کبرلو نفسلر
دنیا پرده‌لرینک عشوه‌سی مستلکی ایله آشفته و ایمان کوردینی
تقلیدلری • خواطر نفسانیه و وسوس شیطانیه چکیشدیرمدن
اضطرابی تمام اولمشدر • انوار ایمان تجلیسی جمالندن و اسرار عرفان
تجلیسی کمالندن نه خبر واردر قطعه

تا بو هیچی بادیه ره در نهایت • بلکل تو نجی هیچ و حیله در مانه بر
تا کم سرنام او زره قدم تومیه کنی • هر کز حرم وصلت جانانه ره کیر

ای عزیز بو آیت کریمه نه توقیعی قل ان کان آباؤکم
و ابناؤکم و اخوانکم و ازواجکم و عشیرتکم
و اموال اقترفتموها و تجارة تخشون کسادها و مساکن
ترضونها احب الیکم من الله و رسوله و جهاد فی سبیله
فتربصوا حتی یأتی الله بامره والله لا یهدی القوم الفاسقین
بیان ایدر که انلر دوکوز و قرینه اشارتکوت و سایر فرزاد مرکز
حاروخس راه سعادت ابدیه‌دن نا ارزان طالبی و جاهدوا

فی الله حق جهاده • وهکذا ایسه راه سعادتی بو موانعک
جمله‌سندن پاک اتمه مرتبه ایمان لطائفی نفسلرینده
دیر قوتی عالم عرفان عطری رائحه‌لرندن انک مشام جانینه
بر شمه و تماشاطه تجرید و تفرید نقاب علائقی جمال ایماندن
اچیله کلام انا مؤمن حقا قائلدن و دستکیر ان انس بن مالک
رضی الله عنه روایت اولنور که رسول الله صلی الله علیه وسلم
بیورمشکه لا یزال قول لا اله الا الله یدفع سخط الله
عن العباد حتی اذا نزلوا بالمنزل الذی لا یبالوا ما نقص
من دینهم اذا سلمت لهم دنیاهم فاذا قالوا عند ذلک
قال الله کذبتم لستم بها صادقین یعنی متصل
لا اله الا الله دفع ایدر الله تعالینک خشمنی قوللردن
تا غفلت و حرصدن و نار قوته‌لو شول منزله که قرمنه لو
نقصان دیندن حقی سالم اولسه انلره دنیالری پس اولحالده
چون بو کلمه دیه‌لر حق تعالی بیوره که یلدن سوز سز
صادق دکلسز دنیا نور ایمان ظلمت کبر و حرص و هواده
جمع اولمز و بر خطر عظیم خوفندن انبیا و صدیقلرک قلبلری
قان اولمشدر و هیچ کمسه معلوم دکلدر که بو آزاجق قماشی کم
آلی ایمان تصورات تمیلردر اول حضرته لائق میدر دکلمیدر
حکایت حضرت رسالت پناه علیه افضل الصلوات
برادر ملا یحیی جنازه‌سی اوددر • نماز قلدقلری اشتدی یورولا اغلاده کلک
خانی کاهسیز دنیادن کتدی بر مرغ اولسه کرکدر
جنت مرغلری قونق دسولدم غضب ایلدی وودی بدن کلدی
شلبه حکایه بن التمهک دسولی ان یلهزم نکانه المته کرکرلدی

بو قابل دیوکه

حسن بصری بیان ایدر اندی الله حقیچون هیچ کمسه امین اولمدی
ذوال ایماندن الا خائفت نزعده ایمانی ایدن الدیلر حکایت
عیسی علیه السلام جوار بر نجی کوردی اغلرلردی انلرک حاللرین صوردی
دیدیلر ای الله رسولی کناهلرمزه اغلرز عیسی علیه السلام دیدیکه
سز کناهلرکزدن قورقرسیز بزکه پیغمبرز ذکرکزدن قورقرز
حکایت یحیی پیغمبر علیه السلام سولقدر اغلدیکه
انکی یکاغی اریوکبی یاریلوب ه دیشلری کورینوردی اکر
برکون باباسی زکریا علیه السلام ایتدی یا اوغل
حق تعالی دن اوغل طلب ایلدم تا کوزم انک دیداری ایله
روشن اوله بن فریاد و اغلمق ایله جهانی بنوم کوزمه
قرا ایلدک دیدی ای بابا جبرائیل علیه السلام بکا خبر ویردیکه
جنت ایله جهنم اورتسنده عقبه واردر اندن خلاص اولمز
کمسه مکر شول کیشی که حق تعالی خوفندن متصل اغلیه
ذکریا علیه السلام دیدی ای اوغل اغله نادر اولدوغی قدر
اندن اولکه اغلامق فایده ایتمز و هم اول دمده حضرتنک
اغلامسی واردر المیدن قورقمق و جنته اشتیاقک
اغلامسی صرد حکایت ابراهیم پیغمبر علیه السلام
عمرنده ایکی یلدن سویلدی مصلحت دین ایچون هر بارکه
الهی یاد ایدر ایدی انک خوفندن بیهوش اولور ایدی
یوره کی اوینامسی اوازنی ایراق یردن اشیدرلردی جبرائیل علیه السلام
نازل اولدی و دیدی حق تعالی سکا سلام کوندردی
و بیوردی که هرکز کوردکی دوست دوستدن قورقه
ابراهیم علیه السلام اغلدی و دیدی الهی بن کناهمی یاد ایدیجک

دوستلق

دوستلق بکا اونتلور حکایت ه عمر رضی الله عنه
بر عثماندن بیراغن کوردی یولده دوشمش دیدی و اغلادی
نولیدی عمر بو عثماندن بیراغی اولیدی و خوف حسابدن خلاص
بولیدی حکایت ابوعبیده بن جراح اغلردی و دیر ایدی
نولیدی بن بر قیون اولیدم و عذاب قبردن و قیامت
کرفتارلغندن خلاص بولیدم حکایت
عطاء سلمی قدس سره حق تعالی خوفندن قرق یل سمایه نظر ایتدی
و کولمدی دخی و کیجه طعام دخی یمدی ه و هر بارکه بر لحظه
و بلا اولسه دیر ایدی بو هپ بنوم شوملغمدندر و دخی
دیر ایدی کاشکی عطا اولیدی تا خلق انک شوملغندن
قورتولیدی بلکه احوال انبیا و صحابه و تابعین
مدلرندن حلالتی و کندولرک اولولغی ایله بوکه اشتدک
ولیکن عادة الله بویله در که اکابردین ه و ارباب یقین
متصل نفسلرینی و وقتلرینی کوزلمک و ایام و ساعتلرین
حساب ایتمکده مداومت ایدرلر ه و عمر زمانی انواع
طاعات ه و اصناف عبادت ایله معمور ایدرلر و بدنلرین
بدنلرین و نفوس مرضیه لرین مجاهده و ریاضت بوته سینده
دیدرلر ه و بونلر بویله سیلاب حسرت و ندامتی کوزدن
روان ایدرلر و کندولرینی بر درکاهده خطا ایدیجی عاصیلردن
کتر بیلورلر اما مغرورلر هم پرستلر و جاهلرک اولانلر
قرا کوکلیلر جمله عمرلرین مخالفت حق ایله ضایع و کوکلرین
سیاه ایتمشلر ه و نفس شیطانه اطاعت کمرین جان بلنده
بغلامشلر دنیای فانیه و مکدره و مردار لذاتنی کندو

كندو قبله لري قلمشلر • وهوا باغلرين كندو معبودلري
اتمشلر كندولري مسلمان حقيقي صايرلر ونماز وصوميله
مغرور قلورلر وتقليد مزور ايله فخر ايدرلر وتقليد نا مؤمن
حقا لا فني بلكه ايرشدرلر حضرت حق تعالى
نبيه ايچون بيوردكه الم احسب الناس ان يتركوا ان يقولوا آمنا وهم لا
يفتنون • ولقد فتنا الذين من قبلهم فليعلمن الله الذين
صدقوا وليعلمن الكاذبين • يعني ناس بونيلمي ظن ايدرلركه
بونلر ترك اولنه لر كه ديلر بز ايمانه كلدك وبونلر امتحان
اولنميه لر تحقيق بز امتحان قلدق انلري كه بونلردن اول
ايدلر بلسه الله صادق اولنلري ودخي كاذب اولنلري
اي عزيز • اكر بر حاكم بر قوله امر ايده فلان ايشي ايشله
وفلان ايشي اشلمه واكر مخالفت ايدرسك سني قتل ايدرم •
وانوك اوزرنه بر كشه موكل ايده تا انوك احوالن تجسس ايده
چون اول قول موكلي كوره وحاكمك سياستنه اعتقاد ايده
تكشينه ترك مخالفت وامتثال امر ايده ايدي چون
حق تعالى امرنه كلاشيدركه حق تعالى امر ايتمشدركه
اقيموا الصلوة واتوا الزكوة ولتكن منكم امة يدعون الى الخير
ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر ولا تأكلوا اموالكم
بينكم بالباطل انما الخمر والميسر والانصاب والازلام
رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون والكي
ملكي ملائكه كرامدن آنوك اوزرنه موكل ايتمشدركه انوك
احوالنه شاهد اولالر واول بوجمله ايشيدر وبيلور
وانكله هيچ عمل ايتمز بواندندركه سياست حاكمه علي واد

خدايه

خدايه علمي يوقدر • واول دلايله ديديكي يلاندر
كوكلنده اذعاني يوقدر اكر يعني ديدي حق تعالى وعدنده
ووعيدنده صادقدر وانفاذ حكمنده قادردر وهر نه بيوردي
بيتيه استه كركدر • وعذاب آخرت دنيادن صختردر •
وهلاك ابدي مشكلتردر هلاك دنيه ويوني هركز مخالفت
فرمان حق ايتمز ايدي • وچون بر معني محقق اولمز بلورسنكه
خلقك اكثري ايماني يوقدر الا ماشاء الله وحق تعالى
بيوردكه ومن الناس من يقول آمنا بالله وباليوم الآخر
وما هم بمؤمنين وما يؤمن اكثرهم بالله الا وهم مشركون
حكايت شيخ ابو بكر كتاني وفاتندن صكره •
كورديلر قبرا وستنده طورمش اغلر دديلر اي بزركوارده
نيچون اغلرسن نيچه اغلاميايم كه بيك جنازه نك
طقوز يوز طقسان طقوزي ايمانسز كلدي وابو سعيد خدري
رضي الله عنه رسول الله صلى الله عليه وسلم دن روايت ايدركه
ديدي اذا كان يوم القيامة يقول الله تعالى يا آدم
اخرج بعث النار من ذريتك قال وما بعث النار
قال من كل الف تسعمائة وتسع وتسعون فعند ذلك
يشيب الصغير وتضع كل ذات حمل حملها وترى الناس سكارى
وما هم بسكارى يعني كه يوم قيامت اوله حق تعالى
ديه اي آدم چقر جهنم قسمني ذريتكدن دي بوره
آدم ندر جهنم قسمي ديه حق تعالى ديه كه هر بيكدن طقوز
يوز طقسان طقوز اولحينده كوجك اوجر بير اولور و
بوكلي عورتلر وضع حملي وكورسن ناسي سرخوشلركبي

حال بوکه انلر سرخوش دکلاردر حکایت شیخ
ابو داود طاییدن رضی الله عنه روایت اولنورکه اندن ایمان
ندر دیو سؤال اولنور دیمشکه ایمانک النور بعد الظلمة
والیقین بعد الفسوق والسنة بعد البدعة والتلذذ بالعبادة
بعد المجاهدة یعنی ایمان اولدرکه کوکلکه نور ویره ظلمت
معصیتدن صکره دخی کوکلکه ملایمت ویره برك وغلظتدن
صکره وسنته اتباع ویره بدعتدن صکره دخی لذت ویره
عبادت ایله زحمتدن صکره یعنی اول عبادت کرچه کوکله
مشکل کلور ایکن لذتلو کلور اوله باب ثانی که
ادای حقوق عبودیتده در بونوعک اقسامی چوقدرکه
وجمله دن افضلی نمازدرکه اول دینک دیرکی وانک ترکی
دینک ویرانلکیدر نته کم حدیث نبوی بوکا ناطقدرکه
الصلوة عماد الدین فمن اقامها فقد اقام الدین ومن ترکها
فقد هدم الدین ونمازدن صکره ذکوة در هر برده کی نمازه
امر اولندی ذکوتی اکا قرین قلندی که اقیموا الصلوة وآتوا الزکوة
اندن صکره صوم درکه شیطانک مجاری لرینی سد ایدر وانک طریقنی
سپریدر قسم اول نمازده در بو قسمده ذکر اولنور
بیچه حدیثکه متعلقدر وجوب وصحته واستحبابنه
وسر وحقیقت نمازه وهر قسمک انفاحی ایچون علی سبیل الاجمال
اشارت وبیان قلنور تاکه طالب سعادت اخرویه
متذکر اولوب ومقاصد دینیه یه تمسک اوله
ان شاء الله العزیز عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم بین العبد والکفر

فرق الا ترك

فرق الا ترك الصلوة جابر بن عبد الله الانصاریدن روایت اولنور
رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورمشکه قول ایله کفر اورته سنده
فرق یوقدر الا ترك نماز یعنی قولک نمازه مداومتی محافظت
اوقات واتمام ارکان نشان ایماندر وبونلرک ترکی
نشان کفردر وعن بریده بن اسلم رضی الله عنه دن روایت اولنورکه
رسول الله بیورمشکه فرق بزوم ایله کافرلر اورته سنده
نمازدر هر کم نمازی ترك ایده تحقیق کافر اولور یعنی کفره
قریب اولور ونفسنی معرض قلور زوال ایمان خطرینه
زیرا شجره ایمان طاعت صوی ایله سقی اولنوب
قوت بولور چون شجره ضعیفه قوری یرده دکلسه وصو ویر
نوردر وعن عبادة بن الصامت رضی الله عنه قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم خمس صلوات افترضهن الله تعالی من احسن وضوءهن
وصلاهن لوقتهن واتم رکوعهن وسجودهن وخشوعهن
کان له علی الله عهد ان یغفر له ومن لم یفعل فلیس له علی الله عهد
ان شاء غفر له وان شاء عذبه عبادة بن صامتدن روایت
اولنورکه رسول الله بیورمشکه بش وقت نمازی حق تعالی
فرض قلدی هر کیمکه بونلرک آبدستن کوزل ایده واول نمازلری
وقتلرنده ادا قله وتمام ایده رکوعلرن وسجودلرن وخشوعلرن
انکیچون الله اوزرنه عهد اولورکه مغفرت ایده دیو اول
کمسه که ایمیه انکیچون یوقدر الله اوزره عهد دیلرسه
مغفرت ایدر اکر دیلرسه عذاب ایدر وعن عبد الله بن مسعود
رضی الله عنه قال سألت رسول الله صلی الله علیه وسلم ای الاعمال افضل
قال الصلوة لوقتها قلت ثم ای قال الجهاد فی سبیل الله

ابن مسعوددن روايت اولنوركه بن سؤال ايتدم رسول اللهدن
قنغي عمل افضلدر بوردىلركه نمازدر وقتنده ابتدن صكره
قنغيسيدر ديدم ابويه ايتمكدر انا نه و آنا نه دري صكره قنغيسيدر
غزادر الله يولنده وعن عائشة رضي الله عنها قالت ما صلى
رسول الله صلى الله عليه وسلم صلوة لوقتها الآخر مرتين حتى قبضه الله
عائشه دن روايت اولنوركه رسول الله هيچ بر نمازي ايكي كره
آخر وقتنده قلمدي تا حق تعالى اني قبض ايلدي وعن ابي برزه
الاسلمي رضي الله عنه قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي
الهجيرة التي تدعونها الاولى حين ترحض الشمس ويصلي العصر
ثم يرجع احدنا الى رحله في اقصى المدينة والشمس حية ابو برزه
اسلميدن روايت اولنوركه رسول عليه السلام اويله نمازني
قلورايدي شول حينده كه كنش زائل اولورايدي • وعصر نمازني
قلورايدي اندن صكره بزدن بر مز رجوع ايدرايدي اسبابنه
يعني مسكننه مدينه نك نهايتنده • وكونش هنوز يوكسك ايدي
وعن ابن عمر رضي الله عنهما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
الوقت الاول من الصلوة رضوان الله والوقت الآخر عفو الله
عبدالله بن عمردن روايت اولنوركه رسول الله بيورمشكه
نمازك اول وقتنده حق تعالى رضاسنه موجبدر وآخر وقتنده
عفو الله موجبدر • وعن ابي ذر الغفاري رضي الله عنه
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم كيف بك اذا كانت عليك
امراء يميتون الصلوة او يؤخرون الصلوة عن وقتها قلت
يا رسول الله فما تأمرني قال صل الصلوة لوقتها فان ادركتها
معهم فصل فانها لك نافلة ابو ذر غفاريدن روايت
اولنوركه

اولنوركه رسول الله بيورمشكه نيجه اولور سنك حالك
نيجه سنك وزركه اميرلر اولا كه نمازي اولدورولر
يا تاخير ايدلر شد اويله ديدم • يا رسول الله نه بيوررسن
دريكه نمازي قيل وقتنده • اندن صكره نمازه ايرشورسك
انلر ايله قيلكه اول نماز نافله در سكا وعن ابي هريرة
رضي الله عنه قال رسول الله الصلوة الخمس والجمعة الى الجمعة
ورمضان الى رمضان مكفرات ما بينهن اذا اجتنب الكبائر
ابو هريره دن روايت اولنوركه رسول الله بيورمشكه
بش وقت نماز وجمعه دن جمعه ورمضاندن رمضانه يه
بربريدر كناهلري كوبلرك اورته سنده واقع اولور قچن
اجتناب قلنسه كبائردن اصحاب عدد كبائرده اختلاف
ايتمشلردر • شيخ ابو طالب مكي قوت القلوبده ديمشكه كبيره مخصوصه
واردر اولان جمله احاديثي جمع ايلدم جمله سي اون يدي يه
ايرشدي • بونلردن دردي قلبده در ودردي دخي دلده
واوچي قرنده وايكي آلت جماعده • وايكي ايكي الده وبري اياقده
وبري جميع اعضالرده در • اما اول درت كه قلبده در
بري شرك بري معصيته مصر اولمق وبري رحمتدن اميد اولمق
بري مكر حقدن امين اولمقدر اما اول درت كه
دلده در بري يلان شهادت بري محصنه يه قذف ايتمك
بري يلان يمين ايتمك بري سحردر • اما اول اوچ كه
قرنده در • بري شرب خمر بري دخي اكل مال يتيم بري اكل
مال ربادر اما اول ايكي كه آلت جماعده در بري زنا
وبري دخي لواطه در اما اول ايكي كه ايكي الده در بري قتل

ناحق یره دخی سرقه در . اما اول برکه ایاقده در
نفیر عامدن تجنبدر اما اول برکه جمیع اعضاده در حقوق
والدین در بو قول شیخ ابو طالب مکی قولیدر وصحیح اولدر که
اسم کبیره لفظا مبهمدر واحادیث مأثوره ده لفظا قطعی
عدد کبائرده وارد دکلدر ظاهر بودر که حضرت رسالت
پناهک قصدی ابهام در حصر دکلدر ابهامدن مقصود تحذیر
انامدر که هر معصیه دن اجتناب ایدرلر نته کم شب قدرک
ابهامندن مقصود هر شب طاعته مداومتدر واسم اعظم
ابهامندن حکمت هر اسم الله تعظیم ایله ذکر ایتمکدر
واضح وجوه اولدر که هر نسنه که اندن نهی نص کتاب ایله
ثابتدر یا السنة انبیاده انک حرامسنه جهنم ایله وعید قلنمشدر
یا انکار ایتکلیکی سبب وجوب حد در یا کبیره در وعن ابی هریرة
رضی الله عنه ان رجلا دخل المسجد ورسول الله صلی الله علیه وسلم
جالس فی ناحیة المسجد فصلی فاخف صلوته ثم جاء فسلم علیه
فقال علیکم السلام ارجع فصل فانك لم تصل فرجع فصلی ثم جاء
فسلم علیه فقال وعلیك السلام ارجع فصل فانك لم تصل فقال
علمنی یا رسول الله فقال اذا قمت الی الصلوة فاسبغ الوضوء
ثم استقبل القبلة فکبر ثم اقرأ ما تیسر لك من القرآن
ثم ارکع حتی تستوی قائما ثم اسجد حتی تطمئن جالسا ثم اسجد
حتی تطمئن ساجدا ثم ارفع حتی تستوی قائما ثم افعل ذلك فی
صلوتك کلها ابو هریره دن روایت اولنور که رسول علیه السلام
مسجدك بر کوشه سنده اوتورر ایکن بر رجل مسجده داخل
اولوب نماز قلوب نمازنی خفیف ایدوب اندن صکره کلوب

رسول الله

رسول الله علیه السلامه سلام ویروب رسول الله وعلیك السلام
دیوب رجوع ایت نماز قل حقیقتا سن نماز قلمدك دیو بیوردی
پس اول کمسنه دونوب نماز قلوب اندن صکره کلوب
رسول علیه السلامه سلام ویروب دیدی که تعلیم قیل یا رسول الله
پس رسول علیه السلام بیوردی که چونکه نمازه طورهسن ابدست کامل قیل
اندن صکره قبلهیه توجه قیل اندن صکره تکبیر قیل اندن صکره
اوقی قرآندن سکا میسر اولانی . اندن صکره رکوع قیل
تا قرار ایدنجه راکع اولدوغك حالده . اندن صکره باشکی
قالدر تا مستقیم اولهسن قایم اولدوغك حالده
اندن صکره سجده قیل تا قرار ایدهسن . ساجد اولدوغك حالده
اندن صکره باشکی قالدر تا قرار ایدهسن . اندن صکره
باشکی قالدر تا مستقیم اولهسن قائم اولدوغك حالده
اندن صکره قیل بویله جمیع نمازکده بو حدیث دلیلدر که
اطمینان رکوعده وسجودده . واعتدال بین السجدتین
ارکان صلوتدندر وعن ابی مسعود رضی الله عنه
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تجزی صلوة لا یقیم فیها الرجل
فی الرکوع والسجود ابن مسعوددن روایت اولنور که
رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردی کفایت ایتمز اول نماز که
کشی طوغرو طورمیه انده یعنی که رکوعده وسجودده . وبو حدیثده
شکلدر تجویزیت وتهدیددر . اول حدیثدر که امام ابو حامد
غزالی رحمة الله علیه کتاب احیاده کتورمشدر من صلی الصلوة
لوقتها فاسبغ وضوءها واتم رکوعها وسجودها وخشوعها
خرجت وهی بیضاء مسفرة تقول حفظك الله کما حفظتنی ومن صلی

ومن صلى لغير وقتها فلم يسبغ وضوءها ولم يتم ركوعها
ولا سجودها ولا خشوعها خرجت وهي سوداء مظلمة تقول
ضيعك الله كما ضيعتني حتى اذا كانت حيث شاء الله لفت كما
يلف الثوب الخلق فيضرب بها وجهه رسول الله صلى الله عليه وسلم
بيورمشدركه هر كم نماز قيله وقت مستحبنده واول نمازك
ابدستنى كامل اتمز اوله ● وركوعنى وسجودنى وخشوعنى تمام ايتمز
چقرا اول نماز محل عرضه آق وپارلق چقر دير الله سنى صقلسون
سن بنى صقلادوغك كبى ديو ● وهر كم نماز قيله وقت مستحبنده دكل
وآبدستنى كامل قلمش اولميه ● وركوع وسجودنى كامل قيليه
چقرا اول نماز قره وقرنكو ديركه الله سنى ضايع ايتسون سن بنى
ضايع ايتدوككى كبى تا كه واروب اولور شول مكانه كه
الله دلمشدر ● دوريلوب اسكى ثوب دوريلور كبى اندن صكره
اول كشينك يوزينه اوريلور ● اى عزيز بيلكل كه
نمازك تمثيل وجهله آدمى كبيدر نته كم آدم مركبدر اجزاء
باطنه دن واعضاء ظاهره دن آدمه تمام ديمزلر الا
بو جملەنك سلامتى ايله ومراتب اجزا واعضا متفاوتدر ●
بعضى بو اجزا واعضادن اولدر كه آنك عدمى ايله آدم
منعدم اولور اعضاء رئيسه كبى كه اول قلب جكر دماغدر
وبعض بو اجزا واعضادن اولدر كه آدم انك عدمى سببيله
منعدم اولمز لكن انك عدمى ايله ناقص اولور منافع حيات
اندن فوت اولور كوز وقولاق وال واياق كبى كه بونلر
كيتمكله آدم منعدم اولمز ● اما قدر وقيمتده ناقص اولور
دخى بعينه نماز هيئت معنويه بودر كه صاحب شرع انى مرحوم ايله

ونور

15

ونور نبوت علميله تصوير ايتمشدر ● وبزه آنك كمالنك
اقامتى واكتسابى ايله بيورمشدر پس نيت واخلاص وحضور
قلب وخشوع نمازك روحى مثابه سندهدر وركوع وسجود
وباقى اركان قلب وجكر ودماغ مثابه سندهدر كه آنك
عدمى ايله نماز منعدم اولور ● ونمازك سنتلرى سبحانك
وقنوت وتشهد اول واركانده كوز وقولاق وال واياق
مثابه سندهدر ● وشول كمسنه كه رعايت ايدكن صلوة اتمه وحضور قلب ايله
وخشوع ايله اولميه ● شول كسيه بكزر كه بر نامدار پادشاه ●
بر شخصى تجارته كوندروب اكا امر ايتدى كه بزم ايچون بر صاحب
جمال قول صاتون آلوب كتور ديه بس كه بنم مجلسمه لايق اوله ديو
اول كمسنه بر قول صاتون آلوب كه كوزى چيقمش والى اياغى كسلمش
اوله وپادشاه نظرنه كتورسه حقيقتده اول كمسنه
پادشاهى مسخره لغه آلمش اولور ● وبو حال ايله پادشاهدن
خلعت وانعام اميد ايدر اولكمسه اهانته مستحق اولمز بلكه
عذابه لايق اولور انكچون رسول الله علیه السلام بيورمشدركه
من لم تنهه صلوته عن الفحشاء والمنكر لم يزدد من الله
الا بعدا يعنى شول كمسه كه نمازى منع ايتميه معاصيدن وفعل
منهيدن زياده اولمز الله جانبندن الا اراقلق يعنى حاصلى
حضرتدن بعيد اولور ● عمرو بن العاصدن ● روايت
اولنور كه رسول الله بر كمسنه كوردى نمازنى بيتمدى قيلوب
اركانى رعايت ايتمز ديمش اترون هذا لو مات على هذا لمات
على غير ملة محمد يعنى كوررميسز شونى اكر فوت اولورسه
بو نماز اوزرينه محمد ملتنك غيرى اوزره اولور ● ابدى ذره ء

ایمانی اولنه بو معنادن تهدید کافیدر ای عزیز
سعادت اخرویه نشانی اولدر که بو تنبیه لردن غافل اولمیه
و شرایط و ارکان نمازده اهمالی روا گورمیه چون اذانی
ایشیده عرصهٔ عرصات منادیسی یاد ایده و یقین بیله که هر کیم
دنیاده بو ندایه اجابت ایدوب رغبت ایله سرعت ایده
اول کونده ندای جزا ایله دعوت اولنوب فزع اکبر خوفندن
امین اولور ❁ و طهارتده کوکلنی تطهیر اتمکه نیت ایده تا که
منظر الهی در ❁ و بونی معلوم ایده که مراتب طهارت
درتدر اول مرتبه طهارت تن و طهارت ثوب و طهارت
مکاندر و بو طهارت عامهٔ خلقدر ❁ و ایکنجی مرتبه طهارت اعضای
ظاهره در معاصی تلوثندن و بو طهارت ابراردر و اوچنجی مرتبه
طهارت نفسدر کدورات صفات ذمیمه دن و بو طهارت
سالکان طریقتدر و دردنجی مرتبه طهارت قلبدر غیر حقدن
و بو طهارت صدیقلرکدر بوراده در شیخ ابو یزید
دیدوکی لو خطر ببالی الدنیا لتوضأت و لو خطر ببالی الآخرة
لاغتسلت یعنی اگر قلبمه دنیا خطوراته یدست الوردم اگر
قلبمه آخرت خطور اتسه غسل ایدردم و معلوم ایده که ستر
عورت که ظاهر بدندن قبایح ره قبایحی ستردر که بدن منظر خلقدر
بو کا قصد ایده که قبایح باطنی قلب سرده ستر ود فع ایده که
قلب منظر حق تعالی در و برنی یقین بیله که باطنده اولان
رسوایلق نظر حقدن ستره قابل دکلدر انک ستری توبه
و ندامت و خوف و حیا رجالت در پس حضور حقده شویله دوره که
گویا برینه در ایاق ایدوب گزنتا دار اولوب قدیمی حضورینه
کدرلش

16

کوندرلمشدر و معلوم ایده استقبال قبله که اعراضدر جهات
مختلفه دن و توجهدر جهت کعبه یه پس توجه قلب ایدوب
قلب آینه سنی غبار ماسوادن پاک ایدوب جناب عزت حضرت صمدیتی
و اول حضرت قدم نیاز مسکنتی کندولباسی ایدینه و تکبیر اثناجه
اصنام هوای نفسی عظمت شاهدن کبریای احدیت ایله ییقه ❁ و
سبحانک اللهم ده اشراق سبحات و حضرت قدوسک پاکلکن مشاهده
ایده و اعوذ بالله ده نفس و قواعد و لرینک اضلال و مکرلری
شرلرندن خالق کاینات عصمتی حصارینه پناه ایدینه ❁ و بسم الله
اسمنک مرتبه ذات مقدسی مسمای کم قیوم کاینات در تجلی
بیله و جمیع اشخاص و افراد وجودی قوت فیض قیومی ایله
قایم کوره و دخی الرحمن الرحیم ده ❁ عموم امطار الطاف جابیه
و خصوص آثار انوار کمالی ظواهر مظاهر و سرایر مفاخرا ورده متوالی
و متعاقب بوله و دخی الحمد لله رب العالمین ده ❁ اول حضرتک
انعام و افضال فیضانینی و نوال سرایانینی وجود اعیانی اوزره مطلقا
جاری کوره و دخی الرحمن الرحیم تکرارنده رحمت بحرلری موجلرینک
تجددی مشاهده سن حقایق علویات و سفلیات ذره ذره دریای
توحیده غرق قله ❁ و د آیهٔ انذا مبدلین نقعله ابد باقی
اولسه دوره بوراده مالک یوم الدین صورتنک جمالی منظر
عرفانه تجلوه اید پس حقارت حدوث طالبی آستانه نیاز
اترملازمت آداب عبودیتی کندوا وزرنه واجب بلوب ایاک
نعبد انوک حلقت وقتی اولور پس چون شدت خوطف عزت
عابدک وارلغنی کوزکه سن انوار معبود شعاعلرنده محو اید ر رونما
صحراسندن عین حیات بقایه ایرشدر رخیاب احدیتدن عینی

برحول و بر قوت کورمز و [illegible] قصد ایتدن غیری بر ناصر
و معین بلمز اتاك نستعین [illegible] صدق دنقین صحنه سنده
ادکورد یکیش فاستقم کما امر [illegible] ذوا عی اوهام فاسده
خطوری و بواعث تصورات [illegible] تجلیله راه صوابك
مراحمی و حجاب نارلرینك [illegible] نور شاهد عیدی دوشر
دنیانك مقدص تائید ربانی [illegible] اهدنا الصراط المستقیم دعاسیله
نالمق اولود یکیش مغفوت [illegible] انعمت لرینك اولرینه اقتدا
تمنا ایده صراط الذین انعمت علیهم [illegible] بساط قرب مردودلرینك
همتنوی بویلرن [illegible] اولش کورد و عواطف
غیرت مزیدلری عرصه کرامت [illegible] لرینك سعی بوملرین شهوات
بندسیله باغلو کورد و قیر [illegible] صحرای هر باده عدولرینك
سیری قادن برق [illegible] غیر المغضوب
علیهم و لا الضالین مرزد [illegible] لود مصنف دعن حمله قلبه
تا اولادکه بو معنیلر داعیه لری [illegible] بو توقی جان شناسنه
ایرشه اکر بولدك ایسه [illegible] ذات صفای وصدت
مرغلری برده غیب [illegible] نیك حوصله سنت
خدای اولسه کرکد د هستی [illegible] شاهلق ذوق معنی بوله
صنه کرزوزایله اموال [illegible] دنیا اولود کلبه غده
دولت انکد کرا ول معنی [illegible] زنز اکر اول قوتك
پو تیسته که صفای فهم یاردی [illegible] خزانه اسرارد ذ
نالدودکش عوکنج عرفان [illegible] ابدیه ادکوره یکیش
بادی نمازده جهد قیل تا حضور [illegible] ککارده حضور قلبی
صقلیه سن و برنشان ناطولی [illegible] تو کیسن وکلام ربانی

کلماتن

کلماتنده کوزی قربان اوردی [illegible] روهیتن فایع احوال و افعالدن حضرت
ولحضرتدن ادتنه سن ونفس اماره دن راه جفادن وفا وعده سنه
کتوره یکیش و جون اوج درجات اهل عرفانه که انلر لولوت
خطه ایقان و سلاطین عرصه عالم وعیاندر ودولر ارشمکه
قادر اولمیه سن جهل قیل که استان عبودیت ملازمتندن محروم
قالمیه سن فان لدیبیتهما وابل فطل حکایت
طلحه بن عبد الله کند وبوستانده نماز قیلور ایدی برطوغان
کوردی بر قونجغز قصد ایدر اول قوشجغز اغاج لرد اقلرینه
ارا سنده اوج خلاص اولمق دیلر خاطری اکا مشغول اولوب
بیلمدیکه قاج رکعت نماز قیلدی رسول علیه السلام حضرتنه کلوب
اول حالی حکایت قیلوب ددی یا رسول الله بن اول بوستانی حق
الله یولنه صدقه ایتدم بو نمازك کفارتی ایچون دیدی رسول علیه السلام
اول بوستانی مبلغ عظیمه بیع ایدوب مستحق اولنلره صرف ایلدیلر
حکایت زین العابدین جون ابدست الور ایدی
مبارك رخساری صاری اولور ایدی و حال انوك اووزینه متغیر اولورز
اکا دیرلر ایدی ای الله رسولنك اوغلی بو نه حالتدر
جواب ویروب دیر ایدی هیچ بلورمیسز کیمك حضورنده
دورسم کرکدر حکایت عائشه دن روایت اولنور
دیر ایدی رسول الله صلی الله علیه وسلم بزوم ایله سوزسویلشور
و بز انکله سوزلشور ایدوک [illegible] نماز وقتی کلسه متغیر اولوردی
که کویا بزی بلمزدی و نه بزانی بلوردی حکایت
موسی علیه السلامه وحی قیلدی که یا موسی اذا ذکرتنی
فاذکرنی وانت تنتفض اعضاءك وکن عند ذکری خاشعا

مطمئناً واذا ذكرتني فاجعل لسانك وراء قلبك واذا قمت

بين يدي فقم قيام العبد الذليل • يعني اي مريد چون بني ذكر
ايدرسن شول حالده ذكر قلدقده اعضاك ديره وار اولبنم قتنده
طورمغي وبكا بچاره لك كوسترمكي وقرار ايدجي وچون بني كه
قبل لسانك قلبك اردنده بيو غفلتله ذكر ايته ني بركه
اقل لسان قلبا ايله اذن صكره لسان ذاكر ايله ذكر ايله
وچون ووره سن بنم حضورمده عبد ذليل كبي دور • بلكل كه
بو نوع عبادت شول كمسنه دن متصور اولور كه غصه لري آخرت
تدبيري غصه سن قتله وهر فكركه حضرت صمد يتدن مشغول قلور
قلبي اكا اهتمامدن خالي قتله • وجلال عظمت جباري نصب
عينا ايدوب بيني كوزي اوكنده ديكلش وحاضر بالاحظه
قلوب ويوم حساب دوقفن ياد ايليوب وشهوات مجري لرين عفت
سدي ايله بغليوب وآتش حرص قناعت صويي ايله سوندروب
ويقين بيله كه آمد وحاجتدن • دزاد آخرت غيتندن دنياده
بودزه ميل خاطري محبت دنيايه ايدرسه وطمع قلورسه
كه نمازنده صفاي لذت مناجات بوله كه اول عات نعيم
اكا براوليا ونهايتا آرزوي فاصل انقيا در • وبوكمسنه ك
مثالي اوكه كندو لي مردار ايده بولشدوره دخي دستومه
ملكس توغسون ديه **حكايت** عائشه روايت ايدركه
ابوجهم رسول الله عليه السلام حضرتنه حنيصه شاميه ارمغان
ويردي كه بر براق علملري واريدي • رسول ع م اوكله نمازن قلدقدن صكره
هوني ابوجهمه ايلتك كه بو بني مشغول ايلدي ديدي **حكايت**
رسول ع م حضرتلرينك نعلني قاشني اسكيدي اصحابدن بري اول كهنه
قاشني

قاشني
چقروب يكي قايش كچوردي چون رسول ع م نعلني كيندي
ونظر مباركي اول يكي قايش اوزرنه اولدي بوردي كه
بونلي كيدركن بنه اسكي قايشني كچورك زيرا كه چون نظرم
بو يكي قايشه اولدي نفسومه فرح كلدي حق تعالينك
خشمندن قورقدم • ايمدي صاحب بصيرت اولدركه
نظر انصاف برله تعجب كنذ وخالندن تأمل ايده كه سيد انبيا
كمال نبوتي ايله حالي بويله اولنجق بر يكي قايش سببي ايله نفساني
ديندن قورقر بوكون مغرور هوا پرستلر اولونغ ارشيم
تعشالردن • والتون يوزك دخي استرلر وبو سيرت مشايخ نا هر
كمسنه لر كثرت اسباب وتجمل ايله فخر ايدرلر • وعالم صورت
جاهل لر عز اسلامي فاخر اتلرده • وفاخر قتلرده استرلر
وحرص وهوا ظلماتنك تيره دوده كارلري شمس الدين ونور الدين
دوردرلر پس ارباب بصيرت قتنده معلوم در كه
بوطانفه نك ديني شيطان ديني تودر • ارباب يقين بوجهي ديكلدد
حكايت • خبرده وارد اولمشدر حق جل وعلا
موسي عليه السلام وحي قلدي كه يا موسي امتك عاصيلرينه
ديه سن كه بني اكميه لر زيرا بن كندو اوزرمه واجب قلمشم
هر كمكه بني ياد ايده بنده آني ياد ايدرم چون بني تلوث
معصيت ايله ياد ايدرلر بن انلري لعنت ايله ياد ايدرم بلكل كه
برحال شول عاصي حقنده در كه انوك ذكري غفلتله اوله
نجاست معصيت ايله خباثت غفلتي جمع ايده دخي الكي مردار لوثيله
تلوثي ايله حضرت جبارده بي واسطه سوز سويليه وبو معني
خاطرندن جمله صدقلروك جاني بايمان حيرت اولمشدر

ومقتدك كوزلرندن سيلاب حسرت دوكلمشدر زيرا كه
هيچ آدمي بو ايكي صفت ظلمتك شايبه سندن خالي دكلدر مكر
جذبات عنايت مجذوبلري وحفظات هدايت محفوظلري بوجهتدندر كه
امير المؤمنين علي كرم الله وجهه چون نماز وقتي كلسه مضطرب اولوردي
ومبارك يوزي متغير اولوردي آنكا ديرلر ايدي يا امير المؤمنين
سكا نه ايرشدي ديو سؤال امانتك وقتي كلدي كه آنكا آسمان وزمين
طاقت كتورمدي ها والحاصل هر كيمكه كوزنده دنيانك زينتي ويرندن
وخدم وحشم ايله اوله وفرحي اسباب ومال ومنصب سلامتي ايله
اوله اول هركز انس وطاعت شرطنك ذوقي آنوك جاني دماغنه
ايرشمز وبساط عبوديتنا وذوق لذت روحانيه مخاطبات
ومناجات حضرت صمديتي بولمز وبو مرض مهلك كه اهل
روزكار ابتلالرنده مؤمنز اولمشدر وآنوك اصولي خلقك كوكلرنده
رسوخ بولمشدر بو علاج دن وفرزند ماده سن قطعدن عبري
وحب مال وجاه شجره سني قطعدن عبري اولمز وبو علاج غايت
مشكلدر ونهايتده تلخ دارودر بو دارونك آجيلغندن
وبو علاجك مشكللكندن امت اولولرنك اكثري هرچند
سعي ايديلرکه ايكي ركعت نماز قيلالركه اندن حضورينه خاطره
عاجز اولديلر بر زمرة امثالمز دن نحن بو سعادت تصور اولنه
اما اكر اول سعادت آلي ويرمزسه باري جهد قيلنا نمازك
نصفي يا خود ثلثي وسواسدن سلامت قلنا اول جمله دن
اولاكه خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ • قسم ثاني آداب عبوديتك
اقسامندن شرائط وآداب ذكرنده در واول حدثلري ذكرده در

الذي

آنونك معاني وحقايق اسرارنه عن ابي هريرة رضي الله عنه
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما من ذهب ولا فضة لا يؤدي
منها حقها الا اذا كان يوم القيامة صفحت له صفائح من نار
فاحمي عليه في نار جهنم فتكوى بها جبينه وجنبيه وظهره
كلما بردت اعيدت له في يوم كان مقداره خمسين الف سنة
حتى يقضى بين العباد فيرى سبيله اما الى الجنة واما الى النار
ابو هريرة رضي الله عنه دن روايت اولنور كه
رسول الله صلى الله عليه وسلم بيورمشكه هيچ بر آلتون وكمش يوقدر
الا آنوك حقي سن زكوتني ويرلميه الا قيامت اوله
تخته لر قلنور صاحبي ايچون ناردن وقزدريلور جهنم اودنده
داغ ايدرلر آنوكله يانني والنني وارقه سني وهر بار كه اول لوحلر
سرد اوله اعاده اولنور تكرار قزدريلور اول كوندكي
مقداري اللي بيك ييللقدر تا كه دك قضا اولنور عبادت
اوده سنلك بيني فصل خصومت وحساب تمام اولور حتى ذلرسه
ولي جنته ايدرعفو المور دلرسه جهنمه آتار حول ابلس
عن ابي ذر رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ما من رجل يكون له ابل او بقر او غنم لا يؤدي حقها الا اتي
بها يوم القيامة اعظم ما تكون واسمنه تطاه باخفافها
وتنطحه بقرونها كلما جازت عليه اخراها ردت عليه اولاها
حتى يقضى بين الناس ابو ذر غفاريدن روايت اولنور كه
رسول الله عم بيورمشكه هيچ بر رجل يوقدر كه انك
دوه سي ويا صغري يا قيوني اوله آنوك زكوتني ويرمسه
يوم قيامتده اول حيوانلري كتوره لر بونيوزلرله آنوكله اوده

بوديوب طورطوبا وته لحيه لره اوتكي كي كوروروبز بلريب كيرو بوبوزلرله دوروته لر تا قضا وحساب تمام اوله سنه تمام اولنجه يه قدر خالي بويله اولمه كركدر وعن ابي هريرة رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من آتاه الله مالا فلم يؤد زكوته مثل له يوم القيمة شجاعا اقرع له زبيبتان يطوقه ثم يأخذ بلهزمتيه ثم يقول انا مالك انا كنزك

ابوهريرة دن روايت اولنور كه رسول الله صلى الله عليه وسلم بيوردي كه شول كمسنه كه مال ويره او كمسنه انك زكوتن ويرمسه او مال تمثل ايلنور آنك ايچون يوم قيامتده بر بيوك يلان كه كل اوله يعني زهرك شدتندن باشنك درسي دوكلمش اوله واكي كوزي اوستنده ايكي قره نقطه اوله يعني اول يلان طوقا اولور دولاشور اندن صكره ايكي اوردلرين دوتر اندن ديركه بن سنك مالكم بن سنك خزينه كم ديرتوم كنز وكلامي تا ابدا ايچون بو آيتي اوقودي ولا تحسبن الذين يبخلون بما آتيهم الله من فضله هو خيرا لهم بل هو شر لهم سيطوقون ما بخلوا به يوم القيامة معنى بودركه ظن ايلمه يا محمد انلري كه بخيل لك ايدرلر اكا كه حق تعالى ويردي انلره كندو فضلندن اول بخيل لك خير اوله بلكه اول مال شردر انلره طوق ملنور يوم قيامتده. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اتقوا الشح فان الشح اهلك من كان قبلكم حملهم على ان يسفكوا دماءهم واستحلوا محارمهم ودخي ابوهريرة دن روايت اولنور كه رسول الله بيوردي كه صفت بخيل لك ايله عقبتيه بخيل لك هلاك ايلدي سزدن اول اولنلري وسبب اولدي انلره قان دوكمكه

وعلاول

وعلاول قلمنه حرامليري وعنه قال رجل يا رسول الله اي الصدقة اعظم اجرا قال ان تصدق وانت صحيح تخشى الفقر وتأمل الغنى ولا تمهل حتى اذا بلغت الحلقوم قلت لفلان كذا ولفلان كذا وقد كان لفلان ودخي ابوهريرة دن روايت روايت اولنور كه بر رجل ديمش كه يا رسول الله قنغي صدقه بيوكدر ثوابجهتندن رسول الله بيوردي كه سن صدقه ايتمكدر شول حالده كه صحيح اوله سن بخيل اولكن فقردن قورقه سن وغنيلك اميد ايده سن ودوزميه سن شول وقته كه جان حلقومه يتشه وصيت ايده سن فلانه شوقدر وفلانه دخي شوقدر حلال بوكه فلانك اولمش سني وارثلري اولمشدر وعن ابي ذر قال انتهيت الى رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو جالس في ظل الكعبة فلما رآني قال هم الاخسرون ورب الكعبة فقلت فداك ابي وامي من هم يا رسول الله قال هم الاكثرون اموالا الا من قال هكذا وهكذا من بين يديه ومن خلفه وعن يمينه وعن شماله وقليل ما هم ابوذر غفاريدن روايت اولنور كه رسول الله دن صلى الله عليه وسلم حضورنه كتدم شول حالده كه كعبه كولكه سنده ايدي چون بني كوردي ديدي انلر زيانكارلردر كعبه رببي حقيچون ديدم انام وانام سكا فدا اولسون كيملردر يا رسول الله ديدي اكثر اولانلر اموال جهتندن الا اول كه بن سوزيله اوكندن واردندن وصاغندن وصولندن وآزدر انلر اي عزيز طالب سعادت اخرويه اولنلره وجوب زكوتك دقايقي معرفتدر وآنك باطننك ادابي حفظ ايتمكدر شرط دعاية وجيدر شرط اول وجوب زكوة مغنا سنه

فهم ايتمكدر شرط ثانی انوك اداسنه مبادرت ايتمكدر
وقت وجوبندن اول شرط ثالث خوف وريادن سرى
رعايتدر شرط رابع خلقك ترغيبي جهتندن اظهاردر
شرط خامس منتدن واذادن احترازدر شرط سادس
عطايي صغير عدّ ايتمكدر شرط سابع مالنك ايوسني وسوكلوسني
چقرمقدر شرط ثامن مستحق اولنلري طلبدر انقياده
وصلّادن كلدك ايمدي شرط اولكه فهم معاني
وجوب زكوتدر وبلمكدر انيكه نه جهتدن آداء زكوة
مؤمنلرك صدقنك محكيدر ونه جهتدن جمله مبانى
اسلامدن اولمشدر بونك برلكه زكوة عادات بدنيه دن
دكلدر بلكه اهل بصيرته بو شرطك رعايتندن اوچ مغنى
فهم اولمشدر اول ارباب قلوب ظاهرم صفاى فهمى ايله
معلوم ايتمشلردر كه كلمهٔ شهادت تلفظى التزام توحيددر
وتوحيد اثبات وحدانيت معبود وفردانيت محبوبه
شهادتدر زيرا هر نسنه كه محبوبيدر حقيقتده معبوديدر
بوراده ديمشلردر هر نسنه كه انوك بندنسن سن آنك
بندسى سن وخلايقك جمله‌سى محبوبلر بندلكى بندسنده
متفاوتدر وبو علاقه‌سيله جمله‌سى دعواى محبت حق ايدرلر
ودرجات محبت تفاوت محبوبلرينك مفارقتى ايله
محقق اولور پس حكمت الله آنى اقتضا ايلديكه فانى
مالى محبوب خلق ايده تاكه آنوك بذلى وامساكى
واسطه‌سيله صادق محقلر كاذب مبطللردن ممتاز
اولالر وخسيس طمعلركه هاويهٔ هواء منصب

ومال مركدر فانى كوكل قبله‌سى قيلديلر وعالى همت
محبلر حقيقتى بولندم بذل ايتديلر وعملى لن تنالوا البر
حتى تنفقوا مما تحبون مقتضاسنجه غنيمت بلديلر و
ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بان لهم الجنة
شادينك مطالعه‌سندن كوكلى جان ومالدن قالدوره‌لر
واهل ايمان بو معنيده اوچ قسمدر قسم اول
عرصهٔ تحقيق شاه قلرى وخطهٔ توفيق سابقلرى دركه
عهد توحيد حضرتنك اداسنه وفا كوسترمشلردر و
جوبانك عشقنك حسابى ونقودك ربع عشرى حسابنده
فتنه ايتمشلردر وهر نسنه كه دارنده همت المندن دوشورلر
نثار راه دوست قيلديلر حكايت
شيخ ابو القاسم جنيد ايله ابو الحسن نورى قدس سرهما
تهمت ايله كرفتار اولوب بونلرى قتليله الزام ايتمك ديلوب
ابو الحسن نوريه صورديلر كه زكوتدن نه ديرسن ديدى
كه عامه مذهبنده ايكيوز درهمده بش درهمدر بزوم
مذهبمزده اكرچه جمله دنيا درويشك ملكنده اوله انك
جملهسن معرفت ومحبت حضرت صمديت نعمتنك شكرانه‌سى ايچون
بر لحظه‌ده ايثار ايلسه هنوز مقصر اولور يعنى شكر نعمتى
ادا ايتمش اولمز نته كم بو آيت نزول ايلدى الاية من ذا الذي
يقرض الله قرضا حسنا ابو بكر صديق رضى الله عنه جميع
مالنى رسول الله صلى الله عليه وسلم حضورنه كتوردى وعمر
رضى الله عنه مالنك نصفنى كتوردى رسول الله ابوبكردن
صوردى كه ماذا ابقيت لعيالك يعنى نه قودك عيالك ايچون

ابو بکر دیدی الله ورسوله یعنی الله یی ورسول اللهی قودم
وعمردن صوردی دیدی مثلها دیدی بر بودکلودخی قودم
رسول الله سوردی الفرق بینکما کما بین کلمتیکما یعنی
ایکیکزک اورته سنده فرق سوزلریکزک اورته سنده
کبیدر یعنی سنک الله تعالی قتنده مرتبک ابوبکر مرتبه سنک
نصفیدر زیرا صدق محبتا تمامنده وفا اولدرکه عاشق
معشوقدن غیری یه رغبت ایتمیه مگر اول نسنه که وسیله اوله
قرب محبوبه قسم ثانی بر قومدندر که
اولاندرکه بونلرک صدق محبته وفا ایرمز انک
حوصله سی یوقدر وحلال مالی فراغت طاعت ایچون جایز
کورمشلردر وکذا اللذین یحافظون مالدن یدامانت
بلمشلردر ومراقب مواقع خیرات اولوب ارباب حاجات
طلب قلوب چون محل استحقاق بولالر صرف مالی محلنده
تعجیل بنیت بلورلر ومقدار زکوة قصر ایتمزلر وبو قسم
متوسطلردر قسم ثالث مرتبه عوام اهل اسلام
درکه واجبا ولان زکوته مقرا بدرلر نه زیاده
ونه نقص ایدرلر وبو ادناء مراتبدر که حکمت حکیم بونلرک
بخلی ومال شدته میلی واسطه سیله بونلرک
حقنده بو مقداری قبول ایلدی ومسامحه طریقیندن
ادنی مرتبه دن زیاده تکلیف امر ایلدی که ان یسئلکموها
فیحفکم تبخلوا ویخرج اضغانکم قنده در قاف
مرتبک عنقا صفتلری دریا تنک سن سی که علو همت
وقوه عرفان ومحبت مقتضاسیله وجان ومال ایثاری ایله

مأمورالر

مأمور اولدیلر دخی ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم و
اموالهم بان لهم الجنة یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون
ویقتلون توفیقی ایله مشرف اولمشلردر وجاه طبیعتک
بو صنفلرینک مرتبه سی دنیا کثرتندن بر حکایتی ایدرلرکه
ان یسئلکموها فیحفکم تبخلوا وبو سببدن
رسول الله سوردیکه لیس شی خیرا من الف مثله الا المؤمن
معنی ثانی تطهیر آیینه قلب در خباثت بخلدن که اول
امراض مهلکه دندر اولیکم حضرت حق سوردیکه
ومن یوق شح نفسه فاولئک هم المفلحون یعنی هرکیمکه نفسنک
بخلندن صقلنه فلاح وخلاص بولنلردندر ورسول الله صلی الله
علیه وسلم دیدی ثلث مهلکات شح مطاع یعنی اوچ نسنه هلاک
ایدیجیدر بری بخل غالبدر وچون بخل مرض معنوی در تأثیر
هلاکی انک آخرتده ظاهر اولسه گرکدر وبر شخص هلاک
ایدیجی یه چکسه گرکدر وبو مرضک ازاله سی ایچون معالجه
واجب اولمشدر وانک علاجی بذل مالدر بس ولمعل ادکه
آنک بذل وعطاسی وملکندن اخراجی ایله شاد اولورلر منک
خطرندن خلاص بولور معنی ثالث
شکر نعمت مالدر چونکه حق تعالی جل وعلا قوللرندن برینه
دنیا نعمته مخصوص ایلر واول کسنه کندوکبی بر قولی کوردکه
رزقه محتاجدر وعمرین شدت ایله کچوردی انصاف
آنی اقتضا ایتمزکه اول نعمتک فضلندن که حق جل وعلا
کا ویرمشدر احتیاج اهل محتاج ایمه والا حقیقتده
بر یوکسکدرکه بخیل رحم للمسألة کفران نعمت قلمشدر ومستحق خشم

وعقب حق در • عن أبي هريرة رضي الله عنه قال رسول الله
يؤتى بالعبد يوم القيامة فيقول الله تعالى عبدي قد استطعمتك
في الدنيا فلم تطعمني واستكسيتك فلم تكسني فيقول الهي كيف مولاك
فيقول الله تعالى مر بك فلان جائع وفلان عاري فلم تطعمه
من فضلك الذي أنعمت بها عليك وعزتي وجلالي لامنعتك اليوم
من فضلي كما منعته • ابو هريره رضي الله عنه روايت ايلر كه رسول الله
بيوردي كه كنهكارلر بر قول قيامت كونند • حق تعالى ديرايتيم
قولم بن سندن طعام طلب ايلدم دنياده سن بكا طعام ويرمدك
و بن سندن لباس طلب ايلدم • سن بكا لباس ويرمدك •
اول قول ديرالهي نيجه اولور بريعني سن طعامدن و لباسدن
منزه سن حق تعالى ديه مرور ايلدي سكا فلان آج و فلان
عريان • سن اكا ديريوك شول نعمتدن كه بن سكا انعام
ايلمشدم بنم عزم و جلالم حقيچون بن منع ايدرم بو كون سندن
نعمتلرم نتكيم منع ايلدك سن آكا سرط ثاني
كه مبادرتدر وقت وجوبدن اول لكه اداء ذكوة
تعجيلنده نيجه فائده وار در • اول اثباته رغبت ظهور دن
امتثال امر ده • و اول علامت صحت ايماندر • ايكنجي ادخال سروردر
مستحقلرك قلبنه كه اولكر كدر انسك وجنك عملندن
نتكم حديث شريف بونكله ناطق در كه • ادخال السرور
في قلب المؤمن يوازي عمل الثقلين • اوچنجي مبادرتده كه موانع
وحوادث دفع اولنه دده اجابتدر دعوت داعي خيره كه
اول ملك در • ملائكة كرامدن چونكه بر خير خاطره سي
قلبده ظاهر اوله • طالب اولمق فرصت كركدر كه بو فرصت

وعقبى

213

فقيري جنس تصدق ايليه ... اداره ايده مقدار ... بضير اتبع ... فقه ... و الا شيطان ... ايدر ... سنه

غنيمت بيله • ودخي الشيطان يعدكم الفقر ويأمركم بالفحشاء
كمين كاهندن امين اوليه • واكر اداء ذكوة ايچون
بر وقت تعيين ايتمك دلرسه اول وقتا افضل ايام و شهور اوله
محرم آيي كبي كه سيلك اولي در ورمضان ورجب آيي وذي الحجه
آيي كبي كه ايام فضل ايام معلومات وحج اكبر و ايام معدودات
جمعه در سرط ثالث كه رعايت سردر وقت
اداء ذكوتده بر شكل كه اداء ذكوة سر ايله اولمق حصاردر
آفت ريادن و سمعه دن و دليل در اخلاص معطي يه • و وسيله در
محل قبوله وخبرده وارد اولمشدر كه افضل الصدقة
جهد المقل الى فقير في السر افضل صدقه فقيرك لائقي در
فقره سر ده • ودخي رسول الله بيورمشدر كه ان العبد
ليعمل عملا في السر يكتبه الله له سرا فان اظهره نقل من السر
وكتب في العلانية فان تحدث بها نقل من السر والعلانية
وكتب رياء يعني عمل فر وقت عمل ايدر سر ده يعني گيزلو
ايدر حق تعالى اوكيزلو يازر محل قبولده ثبت ايدر اندن صكره
اكر اظهار ايدرسه نقل اولنور سردن بر نلوده آشكاره ده
يعني قبولي مقرر اولميان بر نلوده ايدن صكره اكر سويلرسه
اول صدقه كي سردن و آشكاره دن يازلور دفتر ريا ده •
وخبر مشهورده وارد اولمشدر يدي كمسنه قيامت كونندع
حق تعالينك لطفي كولكه سنده • اولور بري شول كمسنه در كه
صدقه سن شويله كيزلر و وير كه صاغ الي ويردوكني صول الي
تابعيت اولورمدن نيجه كمسه لر صدقه لرين بر كيسه يه توبوب
مستحق ولانك يولنه براغورلر ايدي اول فقير مستحق اولد

عطا ایدن کمرا ایدوکن بلمزلر ایدی، و بعضی ریادن امین ایدلر
دکیل ایله صدقه اتدوکلرینی مخفی ده منتدن
احترازا ایدرلر ایدی چون بلمشلر ایدی که مقصود زکوة
و صدقه اداسندن مرض بخل ازالهسی در و آنک اظهاری
موجب ریادر و بخل دخی ریا ایکی صفتدر که درکه
آخرتده سبب عذاب اولورلر و بخل صفتیله معلوم اولمشدر
صفت بخل قبرده صورت عقربده ظاهر اولسه‌در و صفت ریا
یلان صورتنده ظاهر اولور یلان و عقرب الی
دخی المدن زیاده در لاجرم بو ایکی صفتنک ازالهسی اکرچه
اعطاده و اخفاده مبالغه ایتمشلردر شرط رابع
اظهار زکوة و صدقه در عوامه ترغیب ایچون اکر بیلیرسه
بو حاله توکلرک و بزرکواردن اولنلر در که نفس اماره
بچه بیلر ریا منت و مجاهده بو تربیت ایلشلردر و کوکل
آینه‌سی صفات ذمیمه پاسلرندن آرتمشدر و خلقک
وجودی و عدمی اندرک نظرنده یکساندر و آفت عجب
و ریادن خلاص اولمشلردر و حق جل [illegible] لرک
وجودنی منتدی اولنلر ایچون حلواور [illegible] ظاهر ایتمد
اظهار خیراتده بو کمانه نک ترغیب خلقه واسطه‌سی ایله
عمل لرینک اجری مضاعف اولور که من سن سنة
حسنة فله اجرها و اجر من عمل بها [illegible] عطا ایدند
و تمام احتمالی اولسه اخفا بهر حال [illegible] شرط خامس
احترازدر منتدن و ایذادن نته کم [illegible] کلامنده
وارد اولمشدر لا تبطلوا صدقاتکم بالمن و الاذی

صدقه لرکزی

صدقه لرکزی باطل قلمک منت ایله و اذا ایله بر کلکه
منت و ایذا حقیقتده علمانک اختلافی وارددر بعضلر دیدیکه منت
اولدر که عطا ایدن کمسه فقیره حدیث ایده عطاسی
سببیله و ایذا اولدر که فقیرده عیب بوله و ایذدن
عار ایده فقری سببیله بعضیلر دیمشلر منت اولدر که
فقیره تکبر ایده و ایذا اولدر که فقیره غلیظ سوز سویلیه
بعضیلر دیمشکه منت اولدر که خاطرینه کتوره که بن انکا
ایلک ایلدم و ایذا اولدر که دلیله آنی سویلیه و تواضع
قوا الدر و بو جمله دن تکمین واجبدر زیرا وظیفه معطی
اولدر که فقیردن منت قبول ایده برنجه جهتدن اول
اولدر که فقیر آلوب قبول ایتمکی ایله عطا ایدنک
ذمتنی کرفتار اولدوغی خطرهدن خلاص قلدیغی ایچون اولدر که
رسول علیه السلام بیورمشکه الصدقة تقع بید الله قبل ان
تقع بید السائل یعنی صدقه حق تعالینک قبضهٔ قدرتنده
واقع اولور فقیرک النه واقع اولمزدن اول فقیر اولدی
حق تعالی بونک صدقه‌سنک قبولنه سبب اولوب
آنک ذمتنی خطر عظیمدن بری قلدوغی ایچون آکا منت ایتمک کرک
ایکنجی حق تعالی بیورمشدر که ما عندکم ینفد و ما عند الله
باق یعنی اول نسنه که سزک قتکزده در توکنور و اول
نسنه که خیرات سببی ایله حق تعالینک کرم خزینه‌سنده در
باقیدر پس فقیر عطا ایدن کمسه‌نک مالنک بقاسنه
سبب در اولیه فقیر معطی‌یه منت ایتمک کرکدر زیرا معطی‌یه
در مانده لک کوسترمز قربان درین اولور و بو معنی جهتنده

بر جماعت سلف صالحيندن دكونلرلي التري دسنه قورلر
و تواضع برله فقيرك اوكنه دوترلر ايدي تاكه المندن
فقيرك الي يوقرو اوله حكايت

ام سلمه و عايشه رضي الله عنهما صدقه ايدرلردي
فقير دعا ايلسه بونلر دخي دعا ايدرلر ايدي
و صدقه لرين قبول اتدكيچون فقيردن منت قبول ايدرلردي
شرط ثامن كه عطاي صغير عد ايتمكدر بلكه كه
عطاي عظيم عد ايدنجك عجب و تكبر متولد اولوركه
اول اعمالي باطل قيلور. و جمله صفات مهلكاتدن
و علماء دين ديمشلردركه طاعتك خاصيتي بودركه
هرنه دكلو صغير دوتدكجه كبير اولور. و معصيتك
خاصيتي دخي هرنه دكلو كبير دوتدكجه صغير اولور. و حق
صاحب مال اولدركه اداي واجبده كندولي مقتدر
بيله اوچ وجهدن اول اولدركه اول و خانه سي
و مسكني سيل حوادث و فنا مرتبه سندر. و حق تعالى انكا
خانه باقي و بحكم سبين ابلمشدر و بيورمشدركه
هرنسني وار ايسه اول اوه كوندره. و انده ذخيره ايده لر
تا خطر حوادث فنادن امين اوله. و ابدا لاباده انتقال
وقتنده آنك ثمره سيله نعيم روح و راحتده اوله. و
اول كه ترقدن بري مقدم كوندرمز كندو حقنده
ظلم اتمش اولور. و شكسيز شرط حقوقده مقصر اولور.
ايكنجي وجه بودركه خير اللهي ايله عطا ايدنجه
بر فاني نفيره ويرسه كه وكيل حقدر آنك عوضنده

بدي

يدي يوز باقي آلسه كركدر اكر عطا ايدن بو معامله يه
ايمان كتورمش اوله. كركدركه بو معامله يي غنيمت بيله
و هرنسي وار ايسه بو عقده صرف ايده چونكه كيدر د.
بشي وقر قدر بري بو عجيب معامله يه صرف ايتمه كندو
تقصيرين بيلمك و عطاسني عظيم عد ايتمك كرك. اوچنجي وجه
بودركه هرنسنه كه عالمده واردر مالدن و نعمتدن
جمله سي حقيقتده حق تعالى نك ملكيدر و هيچ كمسنه استقلال
ملك يوقدر. و هرنسنه كه قوللرك النده در عاريت
و امانتدر و جمله دن بري حق تعالى فقيرلري كه كندونك
وكيللريدر غنييه كوندروب امانتي طلب ايدر
اكر اول غني امانتي ايكي يوزده بشي تسليم ايتمه
خيانت اتمش اولور. بس كركدركه حالتي و كندونك
تقصيرين بيلمك كرك اكر خرد بلرسه حقيقتده جاهلدر.
شرط تاسع كه اخراج احب و اطيب اموالدندر
حديث شريفده وارد اولمشدركه ان الله طيب
لا يقبل الا طيبا. يعني حق تعالى پاكدر قبول ايتمز
الا پاكي. و حق تعالى بيوردركه انفقوا من طيبات
ما كسبتم يعني تصدق ايدك كسب ايتدوكلرك پاكلريندن
و دخي حق تعالى بيوردي ولا تيمموا الخبيث منه تنفقون
ولستم باخذيه الا ان تغمضوا فيه يعني قصد ايتمك
خبيثه كه اندن تصدق ايدرسز. حال بوكه الورسز
خبيثي الا مكر اغماض ايدرسز انده. و علامت صحت ايمان
محبت حقدر و نشان محبت حق اولدركه حق هرنسنه ده

عزيز اوله نته كم رسول الله ءم بويورمشدر كه

لا يؤمن احدكم حتى يكون الله ورسوله احب اليه مما

سواهما . يعني هيچ كمسه نك ايماني كامل اولمز تا اول الله

و رسولي آنگا سوكلوا ولميجه . اول كسنك ماعداسندن

و بو معنينك دخي علامتي اولدر كه صدقه وقتنده اولنسه

بكركردآني الله يولنه صرف ايتمز ومنافقلر حقنده بيوردي

ويجعلون لله ما يكرهون يعني منافقلرك حالي بودركه

صدقه وقتنده بيرامز اولاني ويررلر اي عزيز

اكر بر كمسه بر شخصي ضيافته اوندن او ادني طعامك

ايوسن مهمان اوكنه كتوردي زيرا بيرامزني كتورمكه

وتانور . اما مالنك بيرامزني فقيره ويرد باوجود كه

فقيرا ولنلر وكيل حقدر . وحق تعالى دن اوتانمزنه ديرسن

بونك كبي كمسه نك ايماني حقنده كه مخلوقدن اوتانه خالقدن

اوتانميه وقدر مخلوق آنزدنده قدر خالقدن زياده

اوله بو مخلصي ايمان آخرته هيچ دستكير اولوردي حق تعالى

بيورمشدركه . ومن الناس من يقول امنا بالله وباليوم الاخر

وماهم بمؤمنين شرط تامدر كه طلب اهل استحقاق

اتقيادن و صلحادن بد كل كه معطي بيه واجبدر كه

وقت اداء زكوته بر جماعت طلب ايده مستحقلردن

كه بو صفت ايله موصوفا ولالر . اولكي تقوي انكي علم

و ايكنجي عفت در در دنجي مروت بشنجي قرابت نسبت اولكي

كه تقوا در بو معطيه كركدر كه حق تعالينك مستحقنه تسليم

ايده يعني پرهيزكار اوله تارك الصلوة اولميه

ويرر

الله دن

وبدعت ومناهي مباشرتندن محترز اوله زيرا كه

مقصود وجوب زكوتدن سد احتياج ارباب فلوبدر

وتحصيل فراغت اهل الله در كه مجموع وقتلريني انواع طاعات

مواظبتنه صرف ايتمش اولالر . وظاهر و باطنلريني

مستغرق عبادات ايتمش اوله لر . وكسب تجارت

واختلاط فيروسن كندولردن بعلمش وهرحالده ذكر

غافل اولميه لر . رجال لا تلهيهم تجارة ولا بيع

عن ذكر الله يعني حكمت الهيه آني اقتضا ايلديكه

فراغت قلب جمعيتي ايله جمع همتي بو قومك ارباب

اموال واهل دنيا اودرزنه قلد بن زكوة واجب ايلدي

تا حق الله دن بر بهره بو قومه ايرشدوره تا بونلرك

همي فقر پريشانلغندن محفوظ قله تا كه جمع همت وفراغ

خاطر ايله حقه مشغول اولالر . وطاعات وعبادت

مقبوله مشاركتنك اثري اول قومك نجاتنه سبب اوله

بو جهتدن رسول الله ءم بيورمشكه اطعموا طعامكم

الا تقياء يعني طعامكزي اطعام ايدك متقيلره

زيرا طعام ويرمك قوت ويرمكدر هر كيمكه بر شخصه

طعام ويرد اولقدركه اول طعامك قوتي آنك

بدننده در هر بر عمل كه اول شخصدن صادر اولور

طاعتدن ومعصيتدن اول طعام ويرن آنك ايله

شريك اولور . نه ثوابده وعقابده زيرا طعام ويرن آنك

معاوني اولمشدر قوت طعام ايله واخبارده كلمشدر كه

حكايت

موسى ءم فقير ايدي بني اسرائيلدن

هر كون بركسه آكا طعام ويرر ايدي موسى عم بر حالدن ملول اولوب
اولدي الهي ماحيلة المذلة اذ للنبي بين عبادك بعذبني
هذا يوماً ويعشيني هذا ليلة فاوحى الله تعالى اليه يا ابن عمران
هكذا افعل باوليائي اتفرق ارزاقهم على ايدي البطالين
ليوأجروا فيهم يعني موسى عليه السلام ديدكه يا الهي
بندن بو خوارلق كه بني قو تدروك اوردنه سندن خوار ايلدك
بني قوشلق طعامن ويرر بري اخشام طعامن ويرر حق تعالى
وحي قلدي موسى يه كه اي عمران اوغلي بن دوستلريمه بو سبيله
ايدركن انلرك روزقلرين متفرق ايدرين بطالتلرا الكرسند
تا اول بطالتلره اجر اوله صفت ثانيه
كه علم دينن فقير كه هم تقوى هم علم ايله متصف اوله
ثواب صدقه مضاعف اولور ومراد علمدن علم توحيد ومعرفت حقايق
آداب وصول عبيددر جناب قرب حضرت صمديته علوم رسميه
دكلدر مجادلات وخصوصا انكه زمانك متسمارى اكا
علم آدي بر مشلردر كه انلر تحصيلي مادة حرص وحسد وكبر و عجب
تلمشلردر ومعلامت توحيد موحد اولوركه عطايي الدوغي
وقت الطاف عنايت حق مشاهده ايدركه داعيه خيري
عطا ايدنك بالمنته حواله ايدوب انك سرني شوسيله
مستغرق قلمش بين ارباب ووسايطي فراموش ايدوب
ولنيا ن حمد وثناي حق ايله كويا اوله كرو جون امواج
حكمت حركاتي آنوك سرني درياي وحدت اوردته سيندن
آيقلق وفرق وتغير ساحلينه براغه وجود وسايطي دخي
معتبر اوله زلمات جرمليرنك متقاضيسي آني شكر منعم

مجازي كه

مجازي كه معطي در مشغول قلور حكايت
روايتدركه رسول الله صلى الله عليه وسلم صدقه جمله برشته
فقراء اهل صفه دن برنه كوندردي واول آلوب
كيدركن كمسنه يه اصمرلدي ما لندوكك وتتا اول فقيره ديرسه
حفظ ابن سن چون اول فقير رسول عليه السلام كوندردوكي
عطايي كوردي ديدي الحمد لله الذي لا ينسى من ذكره ولا
يضيع من شكره اللهم انك لم تنسني فاجعلني ممن لا ينساك
يعني حمد اول الله كه اونوتمز اني ذكر ايدنلري وضايع دخي ايتمز
آنكا شكر ايدني يا رب سن بني اونوتمدك بني قيل
سني اونوتميانلردن اول كمسنه رسول عليه السلام حضرتنه كلدي
خبر ويردي رسول الله عم شاد اولدي وديدي بن بيلوردم
اول كمسنه بويله ديه جكدر صفت ثالثه
كه عفت در وعفيفلر اولدرلركه كندو حاللرني جاهللر
نظرندن مستور دوته وهر جنس اركزه فقردن شكايت
ايتميه وتحمل يده سن مروت يوزندن احتميه اويله كم
حق تعالى بو قومك حالندن حكايت ايدر الاية للفقراء الذين
احصروا في سبيل الله لا يستطيعون ضرباً في الارض
يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف تعرفهم بسيماهم
لا يسألون الناس الحافا يعني صدقات فقيرلراجوندر ودكه
حبس اولنمشلردر الله يولنده وطاعتده قادر اولمزلر
يوريمكه ارضده وحفظ نفس ايچون هر برجنس قوتنه وارمزلر
وفقيرلردن ستر ايدرلركه انلرك حالني بيلميين انلري غنيلر
صانور ستر جهتندن سن انلري بيلورسن سيمالري ايله

انلر نامه دن سؤال ایتمزلر ابرام ایله صفت رابعه
که حرز ومتد ردکل که سؤال فقیرلرکه بیمار زمان وشدت
امراض وکثرت عیال ایله واسبابیه عدم مدوت ایله
مضطر اولمشلردر . تیزکر یا سؤال اولنلر والجید رکه
حرسیل حاجت مقداری حق الله دن انلرو ارشد ورولر خبرده
وارد اولمشدرکه کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعطی العطاء علی قدر العیلة یعنی رسول الله ع م عطا ایدردی امری
اهل وعیالی مقداری صفت خامسه
که قرابتدن بلکل که عطا ایدن کمسه اداء زکوة وقتنده
اقربا ولا بی دعاتینا برع . اکر اقرباسنده یا جوارسنده
مستحق بولنسه بو صفاتله موصوف اوله انی غیرلره اوزرینه
تقدیم ایده زیرا که صله رحم سببیله وحق جوار
رعایتیه واسطه سیله ثواب مضاعفا اولور بس معطی که
سعادت دین مساعده سیله صفات مذکوره ایله
متصف مستحق بولسه هر نه که آکا ویرر غنیمت بی نهایه سندر
حکایت شیخ جنید زماننده برعزیز وار ایدی
صدقه سن اهل تصوف وصاحب تقوی وصلاح اولنلره ویردی
غیری یه ویرمزایدی آکا صوردیلر که سبب ندر
احسانکی بو طائفه یه مخصوص ایدرسن وغیرلری محروم قورسن
دیدی بونلر بر قومدرکه حقدن غیری مقصودلری یوقدر
وهمتلرینی دخی رضای حقدن غیری یه مصروف قلمزلر فقر
سببیله بونلرک خاطرلری پریشان اولور بس بو سکوردن
بونلرک خاطرینی سد فقرایله جمع ایلیک تا که حقه مشغول اوله

افضلی

افضلدر غیری یه بیک التون صدقه ایتمکدن بو سوزی شیخه
ایرشدردیلر تعجب ایدوب ددی بو سوز اولیاء الله دن
بروکلی سوزیدر تنبیه ثالث
آداب عبودیت قسمندن آداب حقایق صومدر وانکا متعلق
ولان احادیثده . ددی عمرو الجی ر ع ه قال رسول الله صلعم
اذا دخل رمضان فتحت ابواب الجنة وغلقت ابواب النار
وصفدت مردة الشیاطین ابو هریره رضی الله عنه
رسول حضرتندن روایت ایدرکه چون رمضان داخل اوله
جنت قپولری آچیلور وجهنم قپولری قپانور وشیاطینک
قوللری بغلانور ای عزیز هرکسنک میدانی وار ایدر
ومیدان کوجولان وترددی شیطان اولور وجود انسانده
شهوات در وقوت شهوات صومز الا آچلق سندیکی ایله
وشیطان میدانی محلیری سد اولنمز الا رامضت
وصوم ایله ایدی سعادت دین طالبلری صدورلرینک
میدانی که محل خواطردکسته در والهامات ربانیه در
بانک وصافی قلمزلر ایسه ظلمات وساوس شیطانیه دن
ونجاسات شهوات نفسانیه دن نصف نهار آچلغی وقرو کجه
دیانتلی صیقلی ایله قابل عکس اسرار جناب حضرت صمدیت
ولمز واولکه رسالت پناه صلی الله علیه وسلم بیورمشدر اوله

ان الشیاطین یحومون علی قلوب بنی آدم لنظروا الی الملکوت
السموات اشارتیدر بو معنی یه یعنی اکر شیاطین آدم اوغلنلرینک
قلبلرنی احاطه ایتمسه لر نظر ایدرلر ایدی مشاهده ایلرلر ایدی
ملکوت سمواتی وحاجت صوم اولدرکه شیاطین یولنی کوکر سعادت

موانعي در• باغلر وانعي نفس امّاره كه دشمن دين در مرتبهٔ
جوع وعطش ايله باشقه دركر وقوّة غضبيه وشهوانيه كه
نور عقلي اطفا ايدجيلردر• قوّت ربانيه ايله مقهور ايدر
وكوكل آيينه سي صفاي مجاهده واسطه سيله مستعد قبول
واردات غيبيه اولور بو حيثيتدن حق جل وعلا اوزدكي جميع
اركان اسلامدن اشرف اختصاص ايله مخصوص قلمشدر
وآنوك حقوقنك وفاسي اوزره ثواب بي نهايت وعد بيورمشدر
نته كم حديث قدسيده وارد اولمشدر عن ابي هريرة
رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول الله تعالى
كل حسنة بعشر امثالها الى سبعمائة ضعف الا الصيام
فانه لي وانا اجزي به حق تعالى بيوردكه هر حسنه عوض لنور
اون مثللري ايله يدي يوزه وارنجه الا صوم كه اول بنمدر
وبن عوض ايدرين انكا وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
لخلوف فم الصائم اطيب عند الله من ريح المسك يعني صائمك اوردن
كمسه تك اغزي قوقوسي الله قتنده مسك قوقوسندن اي عزيز
بلكل كه حق جل وعلا كمال حكمتي ايله وجود انسانده ايكي نوع
ادراك وضع ايلمشدر• بر نوعنه ادراك صوري ديرلر كه
قوة سمع وبصر وشم وذوق ولمس در بو نوع ادراك
ثمرهٔ لطايف عناصردر وبر نوعنه دخي ادراك معنوي ديرلر
قواي قلب عقل وسر وروح دخي در واول نتيجهٔ آثار
حقايق ولذت قادردر وهر بر قوته بو قوتلردن آنوك
وجودينك خاصيتي حسبي ايله كندو مدركلرينك مشاهده سندن
بر لذت وير الوردر وحديث شريفده وارد اولمشدر كه

ماشل

تامثل الدنيا في الآخرة الا كما يغمس احدكم اصبعه في اليم
فلينظر بم يرجع• عالم صورينك بو قدر وسعتي بسله
عالم معنوي يه نسبتي دكلدر• الا شونكبيدر كه
سزدن بريكوز بر ماغني دكيزه طالدرسه نظر قلسون كه
نه ايله رجوع ايدر بعني مقدار ضرر اكور پس عالم صورينك
طارلغنك عالم معنوينك وسعتنه نسبتي كبي بو عالمك
مدركاتنك لذات وآلامنك آثارينك اول عالمك مدركاتنك
لذات وآلامنك آثارنه نسبتي بو قدر پس لذت
والم قوت باصره صورتلرك ولونلرك كمال حسن وقبحي
مشاهده سي حسبي ايله در ولذت والم قوت سامعه اصواتك
حسن وقبحي حسبي ايله در ولذت والم قوة شامه درايحك
خوشلغي وناخوشلغي حسبي ايله در• ولذات والام قواي
معنويه نك كبي بيك اضعاف آثار ايله وقلب سر
روح كه قواي معنويه لردر• هر برينك بر شربي وارددر
سر ارواح ذات متعاليه دن ابدي هر نسنه كه مدركات
معنويه دن حضرت حقك مقبولي اوله انلرك مشاهده سي
بو قوتلرك لذتنه سبب اولور• وهر نسنه كه اول حضرتك
مردودي اوله بو قوتلرك تألمنه وعذابنه سببدر
وچون صفات صايم مجاهده بونه سنن تصفيه صوم ايله
مصفي اولور تلوث لذات انقطاعي تنزعي ايله سائر سري
خبائث شهواتدن مطهر اولور• وآتش امساك مؤمنك
وجودي عودونك كدورتي مجمر رياضتده يقتر
روايح عطر تخلقوا باخلاق الله ستر مراد حضرت موجدر

تجاد موجود اولدن جناب كبريايه واصل اولور. و بو جملهنك
خلاصهسي شول جمله كه هر كسنك فهمنه ايرشور اولدركه
آثار طاعات عطردركه اول عطرك رائحهسي مرغوب
ملائكه كرامدر. و هر نسنه كه ملائكه مقربينك مرغوبي
اوله حضرت حقده مقبولدر. و آثار معاصينك رائحه
كريههسي وار دركه انسان وجودي ملوثدركه نفرت ايدر
و هر بر طاعتدكه آنلرك آثارينك صفاسي باطن اهل طاعتده
اقوى و زياده اوله. آنلرك عطري رائحهلري ملائكه
مقربينه و طبقه علياده اولنلره كه حاجبان حضرت
جلالدرلر اقرب و الذدر. و عبادتلردن هيچ بر نوع عبادت
عابدلرك باطننى نورلندرمقده و صافي قلمقده
اثربرقدر. صومكا برتبي اولدوغي كبي كه بونك اثري
عابدلرك قلبلري آيينهسنه زنگار و شهوتدن
جلا ويرمكدر. و آنلرك سرين و سايط فكريده
و تكاليفاسيايده قورتورور. و صايمي بساط قربه
و مقعد صدقه يتشدورن بيت حقيقتده صايمك
استعداد همتنك خوش نشوي كه بوي دهنندن
عبادتده حضرت صمدينك مشك قوسندن بكرك اولور
بو سببيله دركه حضرت حق حقيقت صايمك جماليني
فخر ايتمك ايچون ملائكه عالم علويه ذكر ايدر عن انس بن مالك
رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله تعالى
يباهي ملائكته بالشاب العابد وفي رواية يقول الله تعالى
يا ملائكتي انظروا الى عبدي تركه في الدنيا بالطعام
والشراب

والشراب والشهوات فترك شهوته وطعامه ولذته
من اجلي انس ابن مالك رضي الله عنه دن روايت اولنوركه
رسول الله صلى الله عليه وسلم بيورمشلركه حق جل وعلا
فخر ايدر ملائكهلرينه عابد يكت ايله و بر روايتده حق تعالى ديركه
اي بنوم ملكلرم نظر ايدك بنم قولومه كه بن ايچون
بستدن ايلدم طعام ايله و شراب ايله و شهوات ايله
ترك ايلدي اول شهوتني و طعامني و لذتني بنم اجلم ايچون.
وعن ابي سعيد الخدري رضي الله عنه قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ما من عبد يصوم يوما في سبيل الله
الا باعد الله بذلك اليوم وجهه عن النار سبعين خريفا
ابو سعيد خدري رضي الله عنه روايت
اولنوركه رسول الله عم بيورمشلركه هيچ بر قول يوقدركه
صايم اولور بر كون في سبيل الله يعني الله ايچون الا حق تعالى
ايراق ايدر اول كون سببيله آنك يوزيني جهنمدن
يتمش ييل مسافه عن ابي ايوب الانصاري رضي الله عنه
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من صام رمضان
ثم اتبعه بست من شوال كان كصيام الدهر ابو ايوب الانصاري
رضي الله عنه دن روايت اولنوركه رسول الله عم بيورمشلركه
هر كم رمضاني صايم اولوب اندن صكره اكا تابع قلسه
آلتي كون شوالدن دهري صايم اولمش كبي اولور. وعن ابي قتادة
رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم صوم يوم
عاشورا يكفر السنة الماضية وصوم يوم عرفة
يكفر السنتين الماضية والمستقبلة ابو قتاده دن روايت

روایت اولنورکه رسول الله صلی الله علیه وسلم دیمشکه
عاشورا کونی صایم اولمق کچمش ییلک کناهلرینی پاک ایدر
وعرفه کونی صایم اولمق اکی ییلک کناهلرینی پاک ایدر
وعن ابی هریرة رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم یعرض الاعمال علی الله یوم الاثنین ویوم الخمیس واحب
ان یعرض عملی وانا صایم ابوهریره دن رضی الله عنه روایت
اولنورکه رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورمشکه
عرض اولنور عمللر حق تعالی یه دوشنبه کون وپنجشنبه کون
وبن سورن که عرض اولنه عمللرم حال بوکه بن صایم اولم
وعن سهل بن سعد رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
من لم یدع قول الزور والعمل به فلیس لله حاجة فی ان
یدع طعامه وشرابه سهیل بن سعددن روایت اولنورکه
رسول اکرم بیورمشکه شول کمسنه که ترک ایتمیه یلان سوزی
دخی آنوکله عملی حق تعالینک حاجتی یوقدرکه آنوک
طعامن وشرابن ترک ایتدوکنه وعن زید بن خالد رضی الله عنه
من فطر صایما فله مثل اجره غیر ان لاینقص من اجره
شیئ وزید بن خالددن روایت اولنورکه رسول الله
بیورمشکه بر کمسنه بر صایمی افطار ایتدرسه اکا صایم
اجری اولور صایمک اجری دخی ناقص اولمز وعن انس
رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم خمس یفطرن الصائم
الکذب والغیبة والنمیمة والیمین الکاذبة
والنظر بشهوة انس رضی الله عنه دن روایت اولنورکه
رسول اکرم بیورمشکه بش نسنه صایمک صومنی فاسد ایدر

یلان سوز

یلان سوز وغیبت وقوغوجیلق ویلان یمین وشهوت ایله
نظر ایتمک بیلکل که بو حدیث شریفک معناسنه علم فقه
یرشمزه زیرا آنوک حکمی ادنی مرتبه یه در انجق بونک
معناسی اول وقت بلورسن که بیله سن صومک اوچ درجه سی
واردر **درجه اولی** مرتبه عامه خلقدر بو مرتبه ده
صحت صوم مشروطدر حفظ ایتمک ایله بطنینی اکلدن وشربدن
وفرجینی جماعدن طلوع صبحدن غروب شمسه وارنجه
بو ادنی مراتبدر نفوذ احکام فقه ومفتی بو مرتبه دن
زیاده دکلدر **درجه ثانیه** مرتبه صلحا واتقیا
واردر وصحت صوم بو مرتبه ده مشروطدر حفظ ایله
کوزی وقولاغی ودلی والی وایاغی وترنی وفرجی
وال وایاق تا بعده کوزه وقولاغه ودله هر کیمکه کوردکی
دیتا ولیاندن وقولاغی کرک اولمیاندن ودلنی قول
ذوردن صقلیه الندن وایاغندن خلاف شرع صادر اولمز
وشیطانک بیکلکندن چابک اولان وجود انسانده کوزدر
زیرا غیری خواصک وحملنده ساکندر بر نسنه الزه ایرشمسه
آنوک ادراکنه مشغول اولمزلر ولیکن کوز بر خاصه در که
قریبدن وبعیددن واسطه معصیت اولور بو جهتدن رسول الله
صلعم بیورمشکه النظر سهم مسموم من سهام ابلیس
من ترکها خوفا من الله اتاه الله ایمانا یجد حلاوته
فی قلبه یعنی نظر براوقدر زهرلنمش ابلیس اوقلرندن
هر کیم ترک ایلیه خوفا ادوب اللهدن الله اکا بر ایمان
ویرر که لذتنی قلبنده بولور وبیلکل که کوزدن اشغه

ولدركه زیاده عاصی عضودر • عاقبه خلقه وحفظ ایتمك
دلی یلاندن وغیبتدن ولغودن وخصومتدن وهذیاندن
آداب اهل صلاحدن وارباب قلوبدن روایتدر عبد الله
بن عمرودن رضی الله عنهما رسول الله ع م بیورمشکه
من كف لسانه ستر الله عورته ومن ملك غضبه
وقاه الله عذابه یعنی بر کمسنه دلنی منع ایلیه حق تعالی
ستر ایدر آنوك یرامزلقلرین وبر کمسنه مالك اوله غضبنه
الله صقلر الی عذابندن وعن جبل بن معاذ بن جبل
رضی الله عنه قال قلت یا رسول الله اخبرنی بعمل یدخلنی
الجنة ویباعدنی من النار فذكر رسول الله صلی الله علیه وسلم
فضایل الاعمال كلها ثم قال الا ادلك بملاك ذلك
كله قلت بلی یا رسول الله فاخذ بلسانه وقال كف علیك
هذا قلت یا رسول الله وانا لمؤاخذون بما نتكلم
به قال ثكلتك امك یا معاذ وهل یكب الناس
علی مناخرهم الا حصاید السنتهم معاذ بن جبلدن
رضی الله عنه روایت ایدركه دیدم یا رسول الله بكا خبر
ویر بر عمله كه بنی جنته داخل قله وبنی ناردن ایراق ایده
رسول الله ع م جمیع عملك فضیلتلرین ذكر ایلدی آندنصكره
دیدی سكا دلالت ایدهیمی بونك جمله سنك ملاكنه یعنی
بونلری دوتوب دوران قوراغی دیدم بلی یا رسول الله
رسول الله دلین طوتدی دلنی ودیدی سن صقین بونی بردم
یا رسول الله بز مؤاخذ اولورمیوز سویلدوكلریمز ایله
دیدی آناك یترسن سنی یا معاذ نامی در شرمز بوزلری
اوردزنه

وردزنترا الا دلتری بجد كاری وبلكه كم دكدن اشغنه
قولا قدن • ایمدی كركدركه مابقی كوزنی لایق اولمیانی
كورمكدن وقولاغنی كرك اولمیاندن صقلایه وغیبت كبی دوزد
صقلیه • یلاندن وبهتاندن وهذیاندن وغیبت اشتمكدن
زیرا هر نسنه كه آنی سویلك حرام اوله • اشتمك دخی حرامدر
مستمع اولان عقوبتده قائل ایله برابردر • نته كم رسول الله ع م
بیورمشكه المغتاب والمستمع شریكان فی الاثم یعنی غیبت
ایدیجی ایله اشدیجی كناهده برابردر دیدكه اكثر اهل الله
رغبت مستمع سبب قائل اولور • سوز سویلیجكده ایمدی
حقیقتده مستمع شر فتح ایتمش اولور اولدیغی مؤاخذ وعقوبه
لایق اولورقایلدن زیاده • اما درجه ثالثه
مرتبه • قرب وصدیقلردر بو طائفه صرمنك صحتی مشروطدر
آینه قلبی حفظ ایتمك ایله غبار خواطر نفسانیه دن ودواعی
لذات جسمانیه دن • وهموم تفرقه امور فانیه دن وحكمكه
كرك اعمال التفاتی هر نسنه دن كه حقك غیریدر • لاجرم
ملاحظه حدوث بو طائفه نك احوالی اجمالنك قباحتیدر
ورؤیت وسایط واسباب بونلرك كمالنك نقصانیدر
والتفات غیر بو قومك وجودنك تلوثیدر وتعلق كوان
بونلرك سرنك جنابتیدر بوندندر ابو یزید بسطامی
قدس سره دیدی كه لو خطر ببالی الدنیا لتوضأت ولو خطر
ببالی الاخرة لاغتسلت معناسی بر كره بیان اولنمشدر
حكایت • اخبارده كلمشدر كه موسی علیه السلام زماننده
بنی اسرائیل یغمور دیلیوب چوق قلق قحط ایله هلاك و
كندیلر

موسی ع م بنی اسرائیل ایله استسقایه طشره چقدیلر
اجابت اولمدی • بنی اسرائیل طعن اتدیلر موسی علیه السلام
مناجات ایلدی ودیدی الٰهی نه حکمتدر که بنم لرك
دعاسنی مستجاب اتمزسن خزجل وعلی وحی سوردی که
یا موسی نیجه اجابت ایدهرم قومك دعاسنی که کندو
بدنلرنی معاصی ایله ملوث اتمشلردر • ودللرین کذب
وغیبت تقویسی ایله نجس اتمشلردر الدرین حرامزاشه
چکمشلر وقرنلرین حرام خزینه سی قلمشلردر • اما بزدم
بر قوللرز واردر • اکر انك نفسی برکاتی وسیله ایله
دعا ایدلر ایسه • سیزه بولطلردن برخ ویرم موسی ع م
دیدی الٰهی ادی نه در وصفی نیجه در خطاب ایردی که
ادی برخ در وقره قولدر اسکی قفتانی ایله
وقریشق صاچ ایله و توزلو یوز ایله • موسی علیه السلام بر کون
صحرایه واردی اول نجیی کوردی بیلدی انوك
الکنه واردی دیدی ای الله قولی ادك ندر دیدی
برخ در موسی ع م دیدی سنی ارادم دیدی ای کلیم الله
نه حاجتك واردر • دیدی دعا قیلکه حق تعالی
خلقی بو شدتدن خلاص ایده دیدی ای کلیم الله سن بزدن
اول اودمدن تا بن کندو دیمه سوز سویلیم موسی ع م
بر طرفه دوردی اول یوزین اسمانه طوتوب •
دیدی مکرمزنیك بوشلمشدر یا بیللرسکا مخالفت اتمشدر
یا بولوتلر سنك امرکدن طشره چقمشدر یا قورقدك

که وقت عقوبت فوت اوله • دیدیلر که عقوبی تعجیل
ایدك چون بونلردن منزه سن تنکرلرك رزقنی کوندر
درحال بولوتلر قالقوب یغور یغدی • بر کونه
وتلر دیزه ایرشدی • موسی ع م حیرتدن متغیر اولوب
جبرائیل ع م نزول ایدوب دیدی یا موسی حق تعالی
سلام ایدر دیرکه • ایو قوللردر اما بونده بر عیب
واردر • دیدی که عیبی ندر یا ربی دیدی بحر ایند
حظ ایدوب انوکله اسنرطوتر شول کسه کم بنی سوه بندن
غیریله اسنرطوتمز یا ب • نالنکه
احکام اخلاق وحسن خلقدر • وبو حاکم وپادشاه خلفا
راشدینه تمسك عکك وجوبیدر دکر انلر سلاطین اهل
اسلامك پیشوالری وحکام وملوکك نامك مقتدالری در
حق تعالی بویوردی خذ العفو وامر بالمعروف
واعرض عن الجاهلین • رسول الله علیه السلام دن بونك
تفسیرین صوردیلر بیوردیکه حصیله اتین سند ن
صله قطع ایدنی • وعطا ایت سندن منع ایدنی وعفو
ایت سکا ظلم ایدنی وعن ابی الدرداء رضی الله عنه
قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول اول
ما یوضع فی المیزان حسن الخلق والسخاء ولما خلق الله
الایمان قال اللهم قونی فقواه بحسن الخلق والسخاء
ولما خلق الله عز وجل الکفر قال اللهم قونی فقواه بالبخل
وسوء الخلق ایدردر ان روایت ولنورکه
دعنی بن اشتدم رسول الله علیه السلام دن دیرایدرکه

کلام غفر

قولنمشه كه تمام ذوقیه قوتلو و حسن خلق و سخاوتدر
وچونكه حق تعالى ایمانی خلق ایلدی ایمان دیدی الهی بنی قوی قیل
حق تعالى قوی قیلدی ایمانی حسن خلق و سخاوت ایله
وچونكه كفری خلق ایلدی دیدی الهی بنی قوی قیل حق تعالى
آنی قوی قیلدی بخل ایله و یرامز خلق ایله عن ابی هریره
قال رسول الله صلعم كرم المرء دینه ومروته عقله
وحسبه خلقه ابو هریره دن رضی الله عنه روایت اولنوركه
رسول الله دن بیوردیكه كشینك كرمی دیندر یعنی دیانتی
نه كلو زیاده اولسه الله قتنده مكرم اولور وكشینك
مروتی عقلیدر یعنی عقلی كامل اولدیغجه مروتی واحسانی
زیاده اولور زیرا كمالی عقل ایله بلوركه هر نه كلو مروت
واحسان ایلسه دنیاسنده بیلور وكشینك شرفی واولولغی
آنوك خلقیدر یعنی هر كمكه ایو خلقلر ایله متصف اولسه ناس
اودنده شریف و بزركوار اولور وعن اسامة بن شریك
قال شهدت الاعاریب یسألون النبی صلى الله علیه وسلم
یقولون ما خیر ما اعطی العبد قال حسن الخلق اسامه
بن شریكدن روایت اولنور دیمشكه بن حاضر ایدم اعرابیلر
نیجه كمسنه رسول الله علیه السلامه سؤال ایدرلر ایدی
خیرلوسی نه در قولده ویریلنك رسول الله عم بیوردیكه
حسن خلقدر وعن ابی عباس رضی الله عنهما قال رسول الله
صلى الله علیه وسلم ثلث من لم یكن فیه واحدة منهن فلا یعتد
بشیء من عمله تقوی تحجزه عن معاصی الله عز وجل
وحلم یكف به السفه وخلق یعیش به فی الناس

ابن عباسدن

ابن عباسدن روایت اولنور رسول الله صلى الله علیه وسلم
بیوردیكه اوچ نسنه واردركه اول اوچدن هر كمكه
بری اولمسه انك عملارندن برنسنه هیچ اعتبار اولنمز
بری تقوادركه آنی الله معصیتلرندن منع ایدر بری دخی
حلمدركه آنوك ایله سفاهتدن منع اولنور بری خلقدركه
آنوك ایله ناس ایچنده زندكانی ایدر وعن انس رضی الله عنه
قال رسول الله صلى الله علیه وسلم ان حسن الخلق لیذیب
الخطیئة كما یذیب الشمس الجلید انس رضی الله عنه دن روایت
اولنوركه رسول الله عم دیدی حسن خلق كناهلری ایریدر
كنش بوزی ایریدوكی كبی وعنه قال رسول الله صلى الله علیه وسلم
ان العبد لیبلغ بحسن خلقه عظیم درجات الآخرة
وشرف المنازل وانه لضعیف العبادة دخی انس دن
روایت اولنور رسول الله عم بیوردیكه تحقیقا قول
یتشور حسن خلق ایله درجات آخرتك عظیمنه وشرف منازله
حال بو كه ضعیف العبادة در یعنی اكرچه كه عبادتی
آزدر وعن عكرمة بن وهب
رضی الله عنه قال رسول الله صلعم لا یدخل الجنة الجواظ
ولا الجعظری عكرمة بن وهبدن روایت اولنور رسول الله
صلعم بیوردیكه جنته كرمز بخیل و بد خلق و یرامز سوزلو
عن ابی الدرداء رضی الله عنه قال رسول الله صلعم ان اثقل
شیء یوضع فی میزان المؤمن یوم القیامة حسن الخلق
وان الله یبغض الفاحش البذی ابو دردادن رضی الله عنه
روایت اولنور رسول الله صلى الله علیه وسلم بیوردیكه

تحقیقا زیاده تقبل اولنان که وضع اولنور مؤمنك
میزاننده بو مرتبه مده حسن خلقدر الله تعالی اسرمز
برامز چوق سویلینی وعن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم ان المؤمن لیدرك بحسن الخلق درجة
قائم اللیل وصائم النهار عائشه دن رضي الله عنها دور رسول
رسول الله ع م بیوردیکه مؤمن البته ایرشور حسن خلقیله
قائم اللیل وصائم النهار درجه سنه • وعن ابن عمر رضي الله عنه
قال کان رسول الله ع م یکثر في دعائه اللهم اني اسئلك الصحة
والعافیة وحسن الخلق ابن عمردن رضي الله عنه روایت اولنور
بیورمشکه دعاسنده دیرایمش یارب سندن دیلرم صحتی
وعافیتی وحسن خلقی

حکایت •

امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه کندو قولنه برقچه کره چاغردی
ویرمدی جواب ویرمدی علی رضي الله عنه قالقدی قولنه کوردی
که یوزی اوزرنه دوشمش اویور اویان دیدی بنم آوازمی
اشتمدکمی دیدی اشتدم ایچون جواب ویرمدك دیدی بلدوم
بکا عقوبت ایتمزسن اونکچون • کاهللك ایتدم علی کرم الله وجهه
دیدی ایدی بن سنی الله رضاسیچون آزاد ایلدم •

حکایت •

امیر المؤمنین عمر رضي الله عنه
منبر اوزرنده دیرایمش خاتونلرکزك مهرنی زیاده ایتمك
اکر اول سبب شرف اولیدی رسول الله کا اولی ایدی
برخاتون قالقدی دیدی خطا ایلدك یا عمر اشتدکمی
حق تعالی بیوردی وآتیتم احدیهن قنطارا فلا تأخذوا
منه شیئا • یعنی اکر برخاتونه بیك مثقال آلتون ویرمش

اولسه

اولسه کز الملك آلمدن بونده عمر رضي الله دیدی سبحان الله
اصابت امرأة واخطأ رجل یعنی عبید دکیه وعورت
صواب وحق بیلدی بر ارده خطا ایلدی

حکایت

عمر بن عبد العزیز بر شخصه تعزیرا مشروع ایتدوکیچون تعزیر
بیوردی اول شخص آکا سوکدی • اول دیدی مالنوردك
دیدیلر ای امیر المؤمنین آنوك تعزیره استحقاقی وار ایکن
سکا سوکدی ایچون ترك ایدرسن دیدی بن الله ایچون دوکریدم
چون بکا سوکدی بکا غضب کلدی قورقدم نفسم ایچون تعزیر
ایده جك کندو نفسم ایچون اولمق

حکایت •

حبارده کلمشدر که لقمان حکیمك اوغلی باباسنه صوردی
که اکر بر قولچی بر نعمتده مخیر ایدرلر فقنغی نعمتی اختیار ایتمك
اولی در لقمان دیدی نعمت دین اوغلی دیدی اکر ایکی نعمت اولورسه
لقمان دیدی دین ومال حلال تا کندو دینی اونك ایله
آفتلردن صقلیه • اوغلی دیدی اکر اوچ نعمت اولورسه
لقمان کورد دیدی دین ومال حلال وسخاوت تا آنکله
سعادت بنیادین محکم ایده • اوغلی دیدی اکر نعمت دردت
اولورسه • لقمان کوردی دین مال حلال وسخاوت
وحیا تا آنك واسطه سیله کندو مالنی رعایته ومخالفت
خدایه صرف ایتمیه • اوغلی دیدی اکر بش اولورسه
لقمان حکیم دیدی دین ومال حلال وسخاوت وحیا وحسن خلق
اوغلی دیدی اکر آلتی اولورسه لقمان دیدی ای اوغل
هر کیمه که بو بش نسنه ویریله اول الله دوستلرندندر
وحقك مختارلرندن اولور • ذی عز نویدکل که

حق جل وعلا آدمي ایکي حقیقتدن یراتدي • بري صورت ظاهره
بري دخي سیرت باطنه صورته خلق دیرلر • سیرته خلق دیرلر
وهر بو ایکي حقیقتدن حسني وقبحي واردر نته کم حسن صورت
تمام وکامل اولمز • اکر انده تناسب جمیع اعضا اولمیه
بو عینله حسن سیرت که آکا حسن خلق دیرلر کامل اولمز مکرکه
اعتدال صفات حمیده اوله • علم وحکمت وتقوی وسخاوت
وشجاعت وحلم وتواضع ومروت وعفت کبي وبو صفاتک
اعتدالي افراط وتفریطدن خالي اولمیدر زیرا که بو صفاتدن
هر بیرینک حد افراطه وتفریطه ایرشه قبح جمال سیرت اولور نتکیم
که طرف افراط سخاوته اسراف دیرلر • بونک طرف تفریطنه
امساك دیرلر هر ایکي طرف مذمومدر • ونقصان حسن
سیرتدر • زیرا کمال حسن سیرت حد اعتدالده در افراطله
تفریطه اوغرامسن جمله صفاتده بولنجه بس حسن سیرت
که حسن خلق دیرلر عبارتدر نفسده هیئتدن که انک
واسطه سیله شخصک حد اعتداله تقربي آسان اولور
و برجماعت جهال ملاحده ومتصوفلردن بصیرتلری
کوردن لکندن بو معنایي فهم ایتمیلر وغایت حماقتلرندن
ظن ایتدیلر که حسن خلق اولدر که صفات شهوانیه وغضبیه
که منشاء صفات ذمیمه واخلاق ردیه در درلر باطندن
قوپوب کیده لر بو خود ممکن دکلدر • وشول نسنه که ازاله سي
ممکن اولمیه آنک دفعنه اشتغال تضییع وقتدر • بر نفسک
عنانني صالیویرمکي اباحت میدانته جائز کوردیلر
واوامر واحکام وحدود شرعیه کروه ترك ایتدیلر

وضلالت

وضلالت صحراسنده ضال واولدیلر • وبر جماعت که الملك
ودعجه کندي کمراه قلدیلر که • فضلوا واضلوا کثیرا
واهل نظر وارباب بصیرت قتنده امکان تغییر صفات
وآنلرک رد افراط وتفریط محراسندن حد اعتداله
دلائل عقلیه ونقلیه ایله مبرهن اولمشدر اکر بویله
اولمیدي جمیع نصایح ومواعظ باطل اولورلردي وجمله
سیاسات شرعیه وتادیبات نبویه عبث اولورلردي
ورسول الله صلعم بیوردیکه حسنوا اخلاقکم
یعني خلقکزي کوزلجه ایدک وقوت غضب وشهوت
اکرچه صفات مهلکه دندر درلر • اما بقاي
قاعده بنیه انسانیه بونلرک وجودنه متعلقدر زیرا
اکر قوت شهوت اولمسه جذب غداکه ماده حیات
آدمي در عزیز ترتدن متصور اولمز • واکر قوت غضب
اولمسه دفع اسباب هلاکه هیچ بر غیر قوت ایله ممکن اولمز
اما بو ایکي قوتک حسني وقبحي وصلاحي وفسادي واردر
قبحي وفسادي بونلرک افراط وتفریطده در وحسن وصلاحلري
حد اعتدالده در • وبو ایکي صفتک حد اعتدالي آداب
شرع ایله مؤدب اولمقدر • وحرکت وسکوني بونلرک
امر ورضاي خداوندي موجبي ایله اولمقدر • وسعادت اخرویه
طالبلري مأمورلردر که بو ایکي صفتي افراط وتفریط مهلکه سندن
سقلیه لر اول معنیده دکل که آنلرک ماده سن بالکلیه
قلع ایده لر • وبو اعتدال ممکندر بر نسنه در دیکه حق تعالي
بیوردي والكاظمين الغيظ والعافين والفاقدين

پس کلات بو منتلرده ردّ اتمکدر حدّ اعتداله تمع و قلع اتمک
دکلدر وشویلکه خرما چکردهسی حقیقتده بر ووت
ترکیب اتمشلردر که ممکندر تدریج و ترتیب ایله اول چکردک
بویتمش و بر وور اغاج اوله • بو تحلیلین وجود مؤمن ده تسرود
قومشلردر که ممکندر که مؤمن انوك تقویتی و ملازمت
تربیتی واسطهسی ایله درجهٔ حکمت و ولایته ایرشه •
و علوم تاثیر ترتیب قبولنده و بونك تغیرنده اوچ مرتبهدر
مرتبهٔ اولی طفولیتدر هنوز حقی باطلدن فرق
ایتمامشدر و آیو دخی بر امردن بلمامشدر و آنوك کوکلی
آیینهسی غبار انکار فاسده و ظلمات اعتقادات باطله ایله
قرارمامشدر و آنوك نفسی متابعت شهواتده و زده مستمر
اولمامشدر بونکبی کمسهنك کوکلی نصحت ناصح ایله تیز مبك
متاثر اولور • و ارشاد مرشد انوك باطننده اسان ایله
رسوخ بولور مرتبهٔ ثانیه اولدرکه ایو بر امردن
تمیز اتمش اوله اما غلبه شهوت سببی ایله خیر ایشه ملازمت
ایتمیه و رحمت طاعت چکمیه • ولکن کندو تقصیرینه معترف اوله
بونکبی کمسهنك امری بر درجه مشکلرك اولور • ازکیدن
دنی ایوکا مادهٔ فسادی باطنندن قلع اتمک کرك • اندن صکره
بو صفت دکمک کرك که عبادت و صلاحه اوده • معتاد قیله
مرتبهٔ ثالثه اولدرکه خلق فاسد و اعتقاد باطل ایله
نشو و نما بولمش اوله و اول باطلی حق تصور ایلمش و اول
بر امری ایو بلمش و شرلر اظهار ایله فخر کوسترمش اوله
بو کمسهنك امری غایتده مشکلرکدر طاغی طرتق ایله ترمق

و آهن سرد

سرد دوکمک عقله اثر بدر • بونکبی کمسهنك ارشاد و صلاحی حیزده
عرب مثل لرنده دلمشدر که من اشد التعذیب
تهذیب الذیب یعنی مشکلرك عذاب قوردی ادبلمکدر
ای عزیز اهل تحقیق قتنده حسن خلق صحت روح
و قلب در و شویلکه اعضای ادمیدن هر بر عضونك
صحتی و مرضی وار در و هر عضونك مرضنك علامتی اولدرکه
اکا مخصوص اولان فعلك اندن صدوری متعذر اوله
کوزك کورمسی و قولاغك اشتمهسی و لسانك سویلمهسی کبی
بو تحلیلین خاصیت و قوت قلب معرفت و محبت حقدر و نشان
مرض قلب اولدرکه اول خاصیتدن دور اولوب
کندو قوتندن متنفر اوله • و محبوبات رسمیه و مألوفات
سودیه اکا مستولی اوله • بو کمسهنك مثالی شول خستهدرکه
مرض اشتداسندن طعام و شرابدن متنفر اولوب
بالجمله و طبراق یمك که سبب هلاکدر آنکا حریص اولور • و هر کیمکه
بو معنایی محقق بیلور اول کمسه بلور که خلقك اکثرینك
قلبلری بو مرضه کرفتارلردر • اندن خبرلری شول وقت
اولور که بو مرضدن هلاکا بری یه ایرشهلر و کشف برده
اجل حاصل اوله • اول وقت بلورلر که بر مرض انلری هلاك
بری یه چکدی کندونك جزیی یو غمش و بعضی بو مرضدن
خبردار اولدلر لکن طبیب حاذق بولمادیلر و امراض قلبی
طبیبلری علمای دین و مشایخ اهل یقین دردلر • وچون علما و
مشایخ زمانی دوکلی خلقدن مریض دردلر • چیزه بخه معالجه
یره بلورلر • چون انلرکه دین رهبرلری دردلر کندولر

یول اداشلر و د عینم بجه تولاغوز اولوردر • وبعضیلری
بر حنیفه همتیوک حوصلهٔ ریاضت و قوت مخالفت نفسلری یوقدر
اگرچه طبیب بولوردر • اما دوا مرارتنه طاقتلری یوقدر
معالجه دن ال چکرلر بو سبب ایله دینی طبیبلری حتی اکثر
ترادلردن چکرلر و یوزی نقاب عزت ایله بوردلر لاجرم
حقایق علوم دینی خلق اوره سندن مندرس اولوب
محو اولدی و انوار ارشاد منتفی اولوب سویلری و اعلام
آداب صوفیت جهال بی ادب اوره سندن کورلدی • و
زمانه نک هوا پرستلری بو مرضی اوتدیلر • وحب مال و منصب
اودره دوکلدیلر • وطلب شهوات و لذات دنیاده کندولرین
بیله ویردیلر • وبو طائفه که زمانه نک حکما و ابراری
دردلر سرمایهٔ عمری ملازمت عملکا وردر • که صورت
عبادتمی در • و حقیقتده رسم دنیا و عادت تدر او مدیلر
وبو جمله علامات مرض معنوی در • اما علامت ظهور
صحت قلب اولدر که داعیهٔ معالجه طالب سعادت باطنه غالب
اوله • و عیبی نقصان ایله خلیهٔ علته نظر ایده • و هر علتک
مادهٔ سنه آنوک ضدیله معالجه ایده • نته کم مرض بخلی
بذل ایله • و حرصه قناعت ایله و کبره تواضع ایله و غضبه حلم ایله
و جهله علم ایله و حسده نصیحت ایله دریا به اخلاص ایله
و معالجه ده حد اعتدال رعایتندن غافل اولمیه • وشویله که
بو صفتلر مرض قلب در بونلره اعتداد دخی مرض قلب در • و صحت قلب
اعتدالده در بو صفات ایله اضدادی اوره سنده و ایکی جانبک
بری ترجیح میل قلب در • ومیل قلب حجابدر حضرت صمدیدن

هرنه کلو

38

هرنه کلو میل زیاده اوله • حجاب دخی زیاده اولور • و
صراط مستقیم که فاتحه ده اوقورسن بو اعتدالک حقیقتیدر
و صراط جهنم بو صراطک روحیدر • و بو اعتدالک حقیقتی
قیلدن اینجه و قلیجدن کسکندر هر کیمکه دنیاده بو صراط اوزره
یول بولدی یارین اول صراط اوزره برق خاطف کبی کچر
و هر کیمکه بوکون طالب استقامت قلمدی اول صراط اوزره
یول بولمز • نظم • بولمین کیشی جهانده بجز صراط مستقیم
امن اولورسکا بلمز اوکمزه چوق دردیم دوا • خنزار ارزده المرقلب اوزره
خالص اولمق کرک کرچه استدن سلیم • بو صراطک غایه تکی
و کسکنلکی سببی ایله یکرمی درت ساعتده اهل اسلام اون یدی کره
بو صراطک هدایتن طلب ایتمکی فرض اولدی که اهدنا الصراط المستقیم
دیه کزوجون هیچ کمسه بو صراطک استقامتنده میلدن
خالی دکلدر • لاجرم هیچ کمسه آتش جهنمه اوغرامقدن طریقی
یوقدر بو جهتدن حق تعالی سوردر الایه و ان منکم الا واردها
کان علی ربک حتما مقضیا • ثم ننجی الذین اتقوا و نذر الظالمین
فیها جثیا • یعنی هیچ بری یوقدر سزدن الا داخل اولور جهنمه
ربک اوزره امر واجب و قطعی اندن صکره نجات
ویرورز متقیلره که آینهٔ قلبی میل غیریدن صقلمشلردر
و ترک ایدرز ظالملری دیزلری اوزره چوکمش •
حکایت • ابو منصور قدس سره اکابر تابعیندن
ایدی اوتوز ییل یاتوب یر توتمدی و جون کیجه اولور ایدی
صباحه دک کندو اوستنه فریاد ایدردی • و مبارک
دکاغی جوق اغلمقدن یاره لر اولور ایدی • بوکون

دیمشکه ای اوغل سندن بو زمانه کلنجه هیچ کناه صادر اولمدی
وجمله عمرك طاعتده و ریاضتده کچدی وحق تعالی سنی شرف
اسلام وعلم ایله مشرف قلدی بچون فریاد ایدرسن دیدیکه
ای اتا جبرئیل وعلا بکا خبر ویردیکه حمله من جهنمه کرسك
کرکدر وبلمزم که نجات بولنلردن می اولورم یوخسه انلرك ایچنده می
که حقیقتا استقامت صراط عدالت اوزره مقدور نوع بشرده دکلدر
مکر توفیق عنایت ربانیه وتأیید هدایت سبحانیه اوله
والحاصل هر کیمکه کندو آینهٔ سرینی خباثت اخلاق ذمیمه دن
پاك ایدوب وحقیقتده روحنی صفات حمیده حلیه لری ایله تزیین
ایده حد استقامته قریب اولور وکمالك تحصیلی مقداری صراطدن
کچمکی کندوسیه آسان قیلور وامهات اوصاف کمال که
اصول مکارم اخلاق انسانیه در اون وصفدر ومجموع
صفات حمیده بو اون صفته متفرعدر واول اون صفت
علمدر وحلمدر وحیادر وسخاوتدر وتقوی وشجاعتدر
وعدلدر وصبردر وصدقدر ویقیندر وبو صفاتك
کمالی ذات مطهر محمدیه دن غیری یرده دکل ایدی وهر کمسنه
انبیادن واولیادن وحکمادن وعلمادن بو حقایقك
حصولی مقداریدر روحانیت احمدی ایله رابطهٔ معنویه
ومناسبت روحانیه ثابت اولور واول رابطه حضرت
صمدیته قربیه وسیله اولور وهر کیمکه بو صفاتك
کمال حقایقی ایله متصف اولور انك ذات شریفی منظور
نظر الهیدر ومقبول عنایت نامتناهیدر وبو ملك
صورت بشرده یگانهٔ روزکار ومقتدای اهل وجود

واعصارده

واعصارده وهر کیمکه انك وجود حسیسی بو صفات
نقایصدن عاری وبونلرك ضدلرینك احکامی انك
نهادنده جاری ایده شیطان لعین کسوت انسانیده ظاهر اولمش
واغوا واضلالده مکرلری ایله عبادهٔ فتنه ویریجی وبلادی
خراب ایدیجی اولمشدر ومستحق طرد وبعد نته کم مستحق محبت
وقرب ایدی ای عزیز ارباب قلوب واهل تحقیق
قتنده حسن خلق عبارتدر ایماندن وسوء خلق عبارتدر
نفاقدن وهر بری بو ایکی صفتك معیار ومحکدر وجمله عبده
دنیا محنتلرینی محك امتحان حسن خلق محبان حضرت قلمشدر که
الآیة ولنبلونکم حتی نعلم المجاهدین منکم والصابرین
هر کیمکه موقع محنت وجفاده اثبات قدم ووفاده اقدام
کوستره وظهور سوابق قضا ایچون بذل روح ورضا ایله
دکه کله صادق مؤمنلردن وسابق محبلردندر و
بو محکك تعیینی ایچون رسول الله صلی الله علیه وسلم
بیورر الحدیث المؤمن بین خمس شدائد مؤمن یحسده
ومنافق یبغضه وکافر یقاتله وشیطان یضله
ونفس تنازعه یعنی مؤمن بش شدتلر اورته سنده در
برکه مؤمندرکه اکا حسد ایدر ایکنجی منافقدر اکا بغض ایدر
اوچنجی کافردرکه انکله جنك ایدر دردنجی شیطاندرکه
انی اضلال ایدر بشنجی نفسدرکه انکله منازعه ایدر
انی هر لحظه هوای نفسانیه چکر پس بو شدتلره تحمل وسیلهٔ
سعادت ابدیه اولور شیخ ابو بکر وراق دیمشکه من ادخل عنان
الجوارح بالشهوات نقد غرس فی قلبه شجر الندامات

یعنی هر کیمکه اعضا و پانی شهوتدن صاقینوره تحقیقا بلند
پیشنا نلقلرا غا جبنی وهب بن الورد که اکابر تابعیندن در
دیمش من اراد شهوات الدنیا فلیتهیأ للذل یعنی هر کیمکه
دیلرکه شهوات دنیایی حاضر اولسون ذلته ایچون حکایت
چون عزیز مصر زلیخایه یوسف علیه السلام محبتن اظهار
اتدوکیچون طلاق ویردی هر کیمکه یوسف آدنی ذکر اتسه
خاضره بر بیچی بولسه ویرر ایدی شویله محتاج اولدیکه
یول اوزنده اوتوردی ● و تخیلک ایدردی چون یوسف
علیه السلام پادشاهلغه ایرشدی زلیخایی نکاح ایلدی
زلیخا دیدی ای یوسف بکا بو واقعه ده عظیم تجربه وقوع بولدی
که تحقیق بیلدم که حرص و هوا شوملغی پادشاهلری قوللغه
التر و صبر و تقوی برکتی قوللری پادشاهلغه ایرشدرر
و تقوی بر اسمدرکه جمیع صفات حمیده یه شامله در و متقی
اول کمسه دیرلرکه کندونی جمیع اوامر شرعیه ایله مأمور ایده
و جمیع نواهیدن اجتناب ایده و بویله اولان کمسه
حضرت صمدیت مقربلرندن اولور که الآیة ان اکرمکم
عند الله اتقاکم بوندندرکه چون عائشه رضی الله
عنهادن رسول الله صلعم خلقندن صوردیلر دیدی کان خلقه
القرآن یعنی هر نسنه که حق تعالی قرآنده امر اتمش ایدی رسول الله
انی کندویه خلق و عادت اتمشدی ● و هر نسنه که حضرت حق قرآنده
نهی اتمشدی اندن اجتناب ایدر ایدی برجمعتدن حضرت رسول الله
حضرتنه غصه ایرسه یا بلال ارحنا بالصلوة دیر ایدی
دیمک اولور که بزی راحت قل نماز ایله دیر ایدی پس کندو

راحتلکنی

راحتلکی حق تعالی قوللغنده بلور ایدی و گوز نوری
نمازده بولور ایدی ● و شمدی نیجه کمسه لر واردرکه
کندولرین مسلمان بیلورلر ● اما راحتلکی معاصیده استرلر
و گوز نورین محذوراتده بولورلر ● و عورت زینتلرینله
فخر قیلورلر ● آیین محمدی دیو آد ویررلر ● و تقلیده
لسانه ایمان آدن ویررلر و رسوم عوامه که اولئک کالانعام
اسلام دیرلر نظم شرع اولدی چون زباندن دور
سرخی بو آیتک بیاندن دور ● هر خس ایرمز کمال اوجینه
طالب نام بو نشاندن دور ● ای گرفته هوا و طمع
بوحکایتدر اول میاندن دور ● حضرت رسالت پناه
صلی الله علیه وسلم بیوردیکه اذا اراد الله بعبد
خیرا بصره بعیوب نفسه ● یعنی حق تعالی بر قولنه خیر دیلسه
انکا گوسترر کندو عیبلرنی ایدی قوللک سعادتنک
علامتی کندو عیبلرنی که نقصاندندر گورر اولدیر
تاکه اول عیبلری بیله و گوره کندو نفسنی نقصاندن
پاک ایده و بر خلقی که هر زمانده آز اولور ● و اکثر خلق
کندو عیبلرنی بلمزلر ● و غیریلرک عیبنی بلورلر ● زیراکه
غلبه ء مده شهوات ● و عمش لذات خلقک بصیرتی گوزنی
ورتمشدر و موانع مألوفات حسی و حواجز محبوبات
نفسی عین انصاف ایله زایل اولدقلری وقتده ● مایل اولمشدر
و طالبلرکه قدم صدقله قطع عقبات صفات نفسانیه
ایدرلر و ذکر مصقله لریله آینه ء قلبی صفات قبیحه
غبارلرندن پاک ایدرلر منقاد اولوردر ● انلردرکه شیخ کامل تابع

وجودنی کندو روزکارلرینک آینه‌سی قیلوردلر وهرنه
شیخ نظر تحقیق ایله منع ایدر ایدی اندن اجتناب ایدرلر وبر نوع
تفرقه شول شیخ کرک که احکام شرعیه عالم و آداب طریقته
عارف اولوب واسرار حقیقته واقف اوله وبو خصلتلی
شیخک وجودی زمانه‌ده عزیز وکیمیا ایدر بو سببدن
طالبلرک چوغی غفلت وجهالت صحراسنده سرشته ومطلوب
یولنی یتورمشلر ومقصوددن محروم قالمشلردر وبر جماعت
مقتدای عارفک وجودی ادرکندن عاجز اولوب
بر بصیر ومتدین ومشفق ناصح طلب قلدیلر وآنی کندو نفسلرینه
اوزره نگهبان قلمشلردر تا انلرک افعال واحواللرینک
نقصاننی ملاحظه قلالر و انلری آفات واوصاف ذمیمه‌دن
خبردار ایدرلر نته‌کم عمر خطاب رضی الله عنه متصل حذیفه‌دن
وسلماندن وابو ذردن و بونلرک غیریدن کندو صفاتنی
عیوبینی صورر ایدی ودخی دیر ایدی رحم الله امرءً اهدی
الی عیوبی یعنی الله رحمت ایلسون اول کشیه که ارمغان ایده
بکا عیبلرومی و بو خصلتلی دوستلر وقرنداشلر که کشینک
عیبنی غرضسز وحسدسز وریشخندسز کما هو حقه ادا ایدرلر
کمیاب ونادردر نظم دریغا کندو ذمه مرهم کورنمز
آنونکیچون سستدر بنیاد کادم که عهدی دوستلرک محکم کورنمز
و بر قوم دخی وجود عامه خلقی کندو روزکارینه آینه‌سی
قلدیلر که المؤمن مرآة المؤمن وهر فعل و قول غیر مقبول که خلقدن
مشاهده ایدرلر کندو نفسلرنی آنوک خباثتندن آری طوتوب قلبلرین
حکایت عیسی علیه السلامدن صوردیلر که ادبی کیمدن

اوکرندک

اوکرندک ددی بی ادبلردن هرنه که جاهللردن نظرومه
غیر مقبول کلوردی اندن اجتناب ایدردم و بر جماعت صادق
طالبلردن بو مقدارله اکتفا اتمیوب بلکه عداوت
اعداءیی غنیمت صیرلر دیرا بونی بلورلرکه دوست نظری عیبی اورتر
ودشمن نظری عیبی کوزلر پس دشمنلر دیللرین کندو افعال
واحواللرنه شاهد قلدیلر کندولرک دینلری نقصاننی
دشمنلر لساننده بولدیلر وآنوک ازالتنه دخی رشیدلر
دخی سعی ایدرلر اهتمامدن انتقام عدوبه مقیدلر حکا
بر شخص حضرت سلمانه رضی الله عنه سوکدی سلمان دیدی
ای قرنداش اکر موقف قیامتده بنم ترازوم اغر کلور ایسه
آغر کلورسه بن سنک دیدوکوکدن دخی بدترانم و اکر بنم
ترازوم ایولک ایله دخی آغر کلورسه سنک دیدوکک بکا
هرکز زیان اتمز حکایت بر کمسنه دخی ابوبکر رضی الله عنه
سوکدی ابوبکر حضرتلری ددی ما ستر الله علیک
اکثر الله سندن ستر اتدوکی عیبلرم اکثردر سنک دیدوکک کلدن
حکایت بر کمسنه مالک ابن دیناره قوتی سوزه ایمرائی
ددی اول دخی ددی بصره‌ده هیچ کمسنه بلمدی بی سندن غیری
بو طائفه نقادان نقود احوال اولدیلر و صرافان مصارف احوال
ایدلرکه اهتمام امور دینیه بو قوتی ثریله مشغول اولمشلر ایدی
دوستلرک دوستلغندن ودشمنلرک دوشمنلکندن
سنزلری اولموب متصل اولدکه بر کمسنه بونلری
کندو عیبندن خبردار ایدرایدی منت بلورلر ایدی وبو کون
نوبت بزوم کبی هوا پرستلره کلدی که دنیاده دشمن بزوم قتمزده

اولدركه بيزه بزوم عيبمزى كوستره ودليه كه
بزى اول نقصان كرفتارلغى آفاتندن خلاص ايليه • وبو علامت
ضعف ايماننه بلكه نشان عدم ايماننه • وبو ظاهردركه
اكر بر يلان ويا بر عقرب بر كمسه نك قفاسنه دير منوب
جمعنده اولسه اكر اول كمسه اى كمسه بر شخص اني خبردار
قلسه اول كمسه اكا منت بيلور • حسيئده اوصاف ذميمه
واخلاق قبيحه معنى بر زمدن يلانلر وعقربلردركه
ابد الآباد قبرده سبب عذاب اولورلر • چون بر كمسه
اول كمسه يه صفات آفاتندن خبردارلق ويره • اول كمسه نك
منت ايتمسى بلكه جفا وخصومت وعداوت ايلسه اندن دركه
ايمان واعتقادى يوقدر زيرا اكر اعتقادى اولسه
يلاندن وعقرب تنبيهندن ادنى بر تنبيه ايچون منت ايدر ايدى
زيرا اول حيات فانيه نك تعيينيچون در • اما بو حيات باقيه
ننكى ايچون در بو نون در حق تعالى نك بر قوم حقنده
ديدكى يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون

باب رابع حقوق الوالدين وزوجه وزوج واولاد واقربا واصدقاده در

قال الله تعالى وقضى ربك الا تعبدوا الا اياه وبالوالدين
احسانا يعنى حكم ايلدى سنك ربك كه عبادت ايتميه سز الا اكا
وآنا يه وبابايه احسان ايده سز • عن ابى الدرداء رضى الله عنه
قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول الوالد اوسط
ابواب الجنة فان شئت فحافظ على الباب او ضيع • ابو الدرداء رضى الله
ديمشكه ايشتدم رسول الله ع م بيورمشكه آنانك رضاسى

جنت

جنت قپولرينك بيوكيدر اكر جنته كيرمك قبولى صقلايه واكر
ديلرسك ضايع قيل • وعن حكيم بن حزام رضى الله عنه قال قلت
يا رسول الله من ابر قال امك قلت ثم من قال امك قلت ثم من قال
امك قلت ثم من قال اباك • حكيم بن حزام رضى الله عنه ديمشكه
رسول الله عليه السلامدن صوردم كيمه ايولك ايده يم ديدى
آناكه ديدم اندن صكره كيمه ديدى آناكه ديدم اندن صكره
كيمه ديدى آناكه ايله ديدم اندن صكره كيمه باباكه ايله ديدى
بر كلمه چون دلائل شرعيه ايله حقوق قرابت رحم متأكد
ومحكم در زيرا هر بارى كه بو نسبت اختصاصه اقرب اوله
حقوق متأكدتر اولور • اخص قرابت والده در • زيرا آنانك
حقوقى جمله دن زياده در • وچون والدين ضعفى وعجزى ايله
مشقت حمل ورضاع وتربيت وشفقت ومحبت • اكد حقنده
زياده در زيرا آنانك حقوقى والد حقوقندن زياده در
وعن مالك بن ربيعة رضى الله عنه قال بينا نحن عند رسول الله صلى الله
عليه وسلم اذ جاءه رجل من بنى سلمة • فقال يا رسول الله
هل بقى من بر ابوى شيء ابرهما به بعد موتهما قال نعم الصلوة
عليهما والاستغفار لهما وانفاذ عهدهما واكرام صديقهما • مالك
بن ربيعه رضى الله عنه روايت اولنوركه ديمشكه بر زمان
بز رسول الله قتنده ايدك بر كمسنه كلدى بنى سلمه قبيله سندن
ودديكه يا رسول الله هيچ آنام وبابام حقندن بنوم اوزرمده
نسنه قالمش ميدركه بن آنى ايدهيم • انلرك وفاتندن صكره
رسول الله ع م بيوردى بلى انلره دعا وانلر ايچون طلب مغفرت
وانلرك وصيتلرينى يرينه كتورمك وانلرك دوستلرينى اكرام ايتمك كرك

وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم دعاء الوالد اسرع اجابة
قيل ولم ذاك يا رسول الله قال هي ارحم من الاب
ودعوة الرحم لا تسقط يعني والدينك دعاسي تيز جك قبول اولنديغي ايچوندر • انادن شفقتلو اولديغي ايچون دعاسي رد اولنمز
رسول الله دن مرويدر كه هر كيمسه صباح وقتنه داخل اوله
شول حالده كه اناسي اتاسي اندن خشنود اوله • اول كمسه صباح
وقتنه داخل اولورسه انكچون جنتدن ايكي قپو اچلمش وشول كمسه
اخشام وقتنه داخل اولسه بو حالده در واكر اتا سنك وانا سنك
بري وار ايسه بر قپو اچيلور • وهر كيمسه صباح وقتنه داخل اوله
اناسي واتاسي اندن خشنود اولمسه انكچون جهنمدن ايكي قپو اچيلور
واول كمسه اخشام وقتنه داخل اولسه بو حالده در • واكر اتا سنك
وانا سنك بري وار ايسه بر قپو اچيلور • وقال رسول الله عليه السلام
الجنة يوجد ريحها من مسيرة خمسمائة عام ولا يجد ريحها
عاق ولا قاطع رحم • يعني جنتك قوقوسي طويلور بش يوز ييللق
يولدن وانك قوقوسن طويمز والدينه عاق اولان ودخي قاطع
قرابت اولان • وفي الخبر ان الله تعالى اوحى الى موسى عليه السلام
يا موسى من بر والديه وعقني كتبته بارا ومن برني وعق
والديه كتبته عاقا • خبرده وارد اولمشدر كه حق تعالى وحي
قلدي موسى عليه السلامه يا موسى شول كمسه كه اناسنه واتاسنه
مطيع اوله وبكا عاق اوله بن اني مطيع يازارين • وشول كمسه كه
بكا مطيع اوله اناسنه واتاسنه عاق اوله بن اني عاق يازارين
حكايت • كچمش زمانلرده مصرده عادت بو ايديكه
هر پادشاه كه بر كيمسه عزت ايدوب بوندن طورسه اني سلطنتدن

عزل ايدرلر

عزل ايدرلر ايدي چون يعقوب عليه السلام يوسف عليه السلام
طورمش استدي منع ايدوب ديدلر كه بو طورمقده
خطر ملك واردر يوسف دخي طورمدي حق تعالى اكا وحي
قلدي كه اي يوسف ملك فاني ايچون باباك عزتن ترك ايتدك
بنوم عزم وجلالم حقيچون سنك دن كرو سنك صلبكدن
پيغمبر كتورمزم • وبيلكل كه علما ديمشلردر كه احسانك سي امر
معروف ونهي منكر ايتمكك بش مرتبه سي واردر اول بلدرمك
ايكنجي نصح ووعظ اوچنجي قول ايله منع ايتمك دردنجي انف وغلظت
ايتمك بشنجي ضرب ايتمك وعلما ايچون باباسنه واناسنه ايكي مرتبه
حسنات جايزدر • ودردنجي وبشنجي جايز دكلدر • اما اوچنجي
مرتبه كه فعل ايله منعدر علمانك انده نظري واردركه
اكر اوغلندن بر فعل صادر اولورسه • اول اناسنك واتاسنك
ايذاسنه سبب اوله مثلا انلرك الات ولهولرن صيه يا خمرلرن
دوكه يا خمر ارقمتالرن [illegible] وصاحبينه ويره يا مال غصبي
انلرك اوندن چيقاروب صاحبنه ويرسه اكرچه اناسي
بو فعالدن ايجنورلر • اصح اولدركه بو افعال ايله
اوغل عاق اولمز • وانلرك انجقمسنه اعتبار اولنمز بوتوزيرا
حق تعالينك قوليدر • يا ايها الذين امنوا لا تتخذوا
اباءكم واخوانكم اولياء ان استحبوا الكفر على الايمان يعني
اي مؤمنلر ايمان كتوردوكز دوتمك يابالريكوز وقرنداشلريكوز
دوستلر اكر انلر استرلرسه كفري ايمان اوستنه • بيلكل كه
والدين حق تعالى يه مطيع اولسه لر انلرك رضاسن طلب ايتمك
افضل عبادتدر نته كم رسول الله صلى الله عليه وسلم بيورمشدر كه

و الوالدين افضل من الصلوة والصوم والحج والعمرة

والجهاد في سبيل الله يعني آتانه و آتانيه ٭ ايلك اتمك ذ
افضلدر صلوتدن و صومدن و حجدن و عمرهدن و غزاي في سبيل الله
دن . و والدينك ذاتي وجود فرزندك سببيتنه ٭ مصدر دركه
هر فرزندك حسّي وجودي اول مصدردن عالم محسوسيه صادر اولور
پس اول مرتبه ده ذات وصفات كه فرزنده ترددا آثار ذات
وصفات حضرت ربوبيتدن آنلرك تربيه سي واسطه سيله
ظهور ايدر و حالت صغرده فرزند ضعف وعجزدن تهييج
حركته قدرتي يوقدر ٭ آثار شفقت والدين فرزندك
ضعفنه جابر اولور ٭ پس آنلرك وجودي اول مظهردركه
آثار صفات موجديت وربوبيت ورحمت بونلرك نسب
آيينه ذاتنده ظهور بولور ٭ و بو صفاتك نتايجي وجوديمز
دركه نقصاندن درجه كماله ايرشدرور ٭ لاجرم
حضرت حق جل وعلا بونلرك طاعتني كندو طاعتنه قرين قيلدي
٭ اول حقيقتك شكري نعمتك اداسيدر شكره آنلرك
شكرني ولحق قيلدي كه ان اشكر لي ولوالديك برقسم اوّل والدين
حقوقنده اولان دلايلدر اما قسم ثاني

بو بابده آداب نكاحه وحقوق زوجه ده در ٭ زوج
اوزره وحقوق زوجه در زوجه اوزره حق تعالى
بيوردي الآيه ولقد ارسلنا من قبلك وجعلنا لهم ازواجا
وذرية ٭ و رسول الله عم بيوردي من نكح لله وانكح لله
استحق ولاية الله يعني هر كيمكه نكاحلنه الله ايچون
ونكاحلندره الله ايچون الله دوستلغنه مستحق اولور

وقال

وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم من رغب عن سنتي فليس مني النكاح
سنتي فمن احبني فليستن بسنتي يعني هر كيمكه بنوم سنتمدن يوز
چويره بندن دكلدر ٭ و نكاح دخي بنوم سنتمدر هر كيمكه
بني سوره سنتلنسون بنم سنتم ايله ٭ وقال رسول الله صلى الله
عليه وسلم اذا اتاكم من ترضون دينه وامانته فزوجوه الا
تفعلوه تكن فتنة في الارض وفساد كبير ٭ يعني قچن سيزه
قز وكلمه كه سز اندن راضي اوله سز دينه وامانتنه ايني
اولندرك اكر ايتمز سكز فتنه اولور يره ٭ چونكه امر نكاحي
مورديدن ومضار فجند شياطيندن در وسبب
ابقاي وجود انام ٭ وتكثير سواد اسلامدر ٭ جميع
مناهلمركه اهل اسلامدن اوله ٭ شرايط وحقوق واحكام
وآداب نكاحي بلمك واجبدر ٭ واول كه طالب طريق حق اوله
حقوق نكاح رعايتنده اوله ٭ بلمسي ورعايت قلمسي
ضروري اولان يدي شرطدر شرط اوّل
معاشرت شرط ثاني سياست ٭ شرط ثالث غيرت شرط رابع
نفقه ٭ شرط خامس تعليم ٭ شرط سادس قسمت ٭ شرط
سابع تاديب در شرط اوّل كه معاشرتدر
حق تعالى بيورر وعاشروهن بالمعروف يعني خاتونلر ايله
دركاني ايدك ايلك وخلق حسن ايله رسول الله عليه السلام
آخر وصيتنده بوني بيوردي كه ٭ الصلوة وما ملكت
ايمانكم واتقوا الله في النساء فانهن عوان في ايديكم
يعني سزون اوزركزه اولسون نماز كه آني قيله سز ٭
واسيرلر وكز كه ٭ آنلرك حقلرين رعايت قيله سز وقورقه سز

الحمدن خاتونلر حقنده که انلر اسیرلردر کزده‌م للتربیکوزده
ایدي حقوق معاشرت اهل بیتنده بری بودرکه آنلر خاتوننه
حسن قول وفعل ایله ایذا اتمیه • بلکه خاتونن بدخویلق
وخفتانته قارشو حلم وصبر ایله وتحمل ایدوب •
اکشی یوزلو اولمیه حکایت ـــــ رسول الله ع م
بیوردی عائشه یه رضی الله عنها یا عائشه سنك بندن راضیه
اولدوغک وبکا غضبا ورزه اولدوغك بیلورم عائشه دیدی
ندن بیلورسن • رسول الله بیوردی هروقتکه بندن
راضیه اولاسن اند ایچیجک محمد ربیسی حقیچون دیرسن وهروقتکه
بندن راضیه اولمیه‌سن ابراهیم ربیسی حقیچون دیرسن ورسول الله
صلی الله عم خاتونن ایذاسنه صبر ایدر ایدی • ایمدی مؤمن اولانه
کرکدر که اهل وعیالی ایله معاشرتده رسول الله علیه السلام حضرتنه
اقتدا ایده وملایمت ولطفه ایله انلروك خاطرن خوش ایده
لقمان حکیم دیمشدر که ینبغي للعاقل ان یکون في اهله
کالصبي فاذا کان في القوم وجد رجلا • یعنی لایقدر که
عاقل که اهلنده اوغلانجق کبی که لطیفه حکایه ده
قچی ترمده اولسه ادبرلنه یعنی وقار وصلابت اوزره اوله
حکایت ـــــ عائشه رضی الله عنها دیمش رسول الله صلی الله
علیه وسلم خاتونلری ایله حسن خلق ولطف وانبساط ایدرلر ایدی
برکون بکا دیدی یا عائشه کل سنکله سکردم لم بوکره اوکینجه
کچدی دیدکدن صکره • سنك سبق برانك مقابله سندر دیدی
برابر اولدق شرط ثانی سیاستدر ایدی کرکدر که
مؤمن اهل غیرت اوله عورتلرك هواسنه تابع اولمیه •

وانبساطی

وانبساطی عورتلرك نشاطنه ایرشدرمیه وانلروك
کوکلنده ارك هیبتی قالمیه هروقتکه انلردن بر فعل غیر
مشروع کورسه زجر منعنده تقصیر اتمیه • وانلری قوت
بیانات ایله مقهور قله • انلروك مغلوبی اولمیه خصوصا
امر دینده انلرك مشاورتیله ایش اتمیه که حضرت رسولده که
شاوروهن وخالفوهن فان خلافهن البرکة • یعنی عورتلر ایله
مشاوره ایدك وانلره مخالفت ایدك تحقیقا انلرك خلافنده در
برکت حکایت ـــــ عمر رضی الله عنه برایشه عزم ایلدی
خاتونی انی منع ایلدی عمر غضبا یوروب دیدی • ما انت
الا لعبة في البيت ان كانت لنا حاجة والا جلست كما انت
یعنی سن دکلسن الا آلت لعب سن اوده حاجتمز اولجق لعب
یرنده یوخسه اولدوغک کبی اولدیغی اوده اسمر اولورده • ورسول علیه السلام
بیوردی لا يفلح قوم تملكهم امرأة • یعنی فلاح ونجات بولمز
قوم که انلره مالکه اوله • عورت والحاصل جمله کاناتك
وامی ونباسی عند الکل ایله در لطفده وقهرده دخی اعتدال
حیاد اولمق کرك در اعتدالدن خروج موجب نساد ونقصاندر
شرط ثالث ـــــ غیرتدر رسول الله عم بیوردکه
ان الله يغار والمؤمن يغار وغيرة الله ان يأتي المؤمن ما حرم
عليه یعنی تحقیقا حق تعالی غیرتلیدر • ومؤمن غیرتلیدر
وغیرت حق اول مؤمن اوزرینه درکه اکا حرام اولانی اشلیه
ورسول الله صلی الله علیه وسلم دیدی • انی لغیور وما من امرئ لا
یغار الا منکوس قلبه یعنی بن اهل غیرتم وهیچ بر ایو کشی یوقدر که
غیرت اتمیه الا باشی اشغه اولوده • آنك عقلنك ومؤمنك •

غیرتك شرطی اولدرکه غیر محرملك حرمنه دخولنی روا
کورمیه دکندو خاتوننی انلره جمیع اولاجق محلده کوزتمیه
اما خاتوننه حقنده سوء ظنی حددن زیاده قلمیه و
انلرك احوالی تجسس ایتمکده مبالغه ایتمیه • وعیبلرین
ارامیه رسول الله علیه السلام بیورمشدرکه • المرأة کالضلع
ان استمتعت بها استمتعت بها وبها عوج وان تقیمها
کسرتها یعنی عورت اکری کیبیدر • اکر فایده لنورسك
انوك ایله فایده لنورسن • اکر [illegible]
واکر طوغرلدرسك صیرسن • ابویکه بونده اشارت واردرکه
عاقل اولان اوعورتلرك افعالنك واقوالنك
نقصاننده‌ن تغافل ایدوب تلطف ومدارا ونصیحت ایله
بونلری حقه طالبه وراغبه ایده • آخرت کرفتارلغندن
کندو نفسنی خلاص ایچون نجه سعی ایدرسه المروك
خلاصنه دخی ویله سعی ایدوب اول جهتدن خطرلرندن
انلری خبردار ایده • شرط رابع نفقه ده حق تعالی
بیورر • والذین اذا انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا یعنی
اهل نجاة وارباب درجات انلردرکه نفقه ده
حد اعتدالی رعایت ایدرلر وسرفه ومضایقه ویرمیه‌لرکه
حسته وبخله ایرشدرمیه • وعیالك نفقه وکسوه سنك
تحصیلنده جمیع حرامدن وشبهاتدن اجتناب ایده
وهر سنه کم کفایتدن زیاده اوله محتاجلره ومحتاجلره
ایثار ایده • واکر تحصیل نفقه وکسوه ده بعض حلالدن
میسر اولوب وبعض شبهاته مبتلا اولورسه

حلالی

حلالی نفقه وشبهه لولی کسوه یه صرف ایده • زیرا حرام کیدر
حرامدن وشبهاتدن بتمش اوله • [illegible] اولور
شرط خامس که تعلیمده حق تعالی بیوردرکه
یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا
یعنی سزکه ایمان کتوردکز صقنکز نفسلریکزی
ناردن ابدی ایله اوله هر مؤمنه واجبدرکه
معتقد اهل سنتدر اومورددن خاتوننه تعلیم ایده
وعذاب آخرتدن قورتاره • وعبادتده
کاهل کدون وعقوبت مخالفتدن آگاه ایده
واحکام طهارتی وغسلی ونمازی وصومی وحیضی
ونفاسی واستحاضه‌ی تعلیم ایده • واکر بونلردن تقصیرلق
ایدرسه عاصی اولور • زیرا خاتوننه واجب اولوردر دینك
جاهلی یوغیکزا اودن چیقمه اهل علم اولنلردن صورده
شرط سادس که متممدر بو شرط سوال کتبه
واجبدرکه آنوك خاتوننی بردن زیاده اوله ایدی
کا واجبدرکه نفقه ده وکسوه ده [illegible]
[illegible] ایدوب عدل ایلیه • عن ابی هریرة رضی الله عنه
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا کان عند الرجل
امرأتان فلم یعدل بینهما جاء یوم القیامة وشقه
ساقط • ابوهریره رضی الله عنه روایت اولنورکه
رسول الله علیه السلام بیورمشدرکه تجزی ارکه قتنده
ایکی عورت اولسه بر نمه اوده بوندن عدل ایتمسه
قیامتده یاری دوشمش یعنی یمرتی اولمش کلور

حکایت رسول الله ع م کیجه لمکده و نفقه و کسوه ده خاتونلری اوده تسندن تسویه ایدر ایدی اما عائشه یه جمله سندن محبتی زیاده ایدی • وديرايدي اللهم هذا جهدي فلا املك تلمني فيما ملكت • ولا املك یعنی یاربی بو بنم سعیمدر قادر اولدوغم بنی ملامت قلمه سن قادر اولدوغ بن قادر اولمدوغم

شرط سابع که نادیبدر حق تعالی بیوردر واللاتي تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن في المضاجع واضربوهن فان اطعنكم فلا تبغوا عليهن سبيلا • یعنی اول خاتونلرکه انلردن قورقرسز انلرک نفرتندن و مفارقتندن نصیحت ایدک انلری ترك ایدک • و دوشکلرنزه و ضرب ایدک انلری اکر اطاعت ایدرلرسه سزه انلرک اوزرنه زیاده تعدی ایتمك

یوقدر **حکایت** • رسول الله ع م خاتونلرندن برسنك اونده ایدی طعام کتوردیلر رسول الله ع م اول طعامدن برمقداری خاتونلرندن زینبه کوندردی زینب کندوم طعام برعزیزی خاتوننا وندن کلدوکی اجون غیرتا یدوب الموب کوندردی • اول خاتون که رسول الله آنوك اونده ایدی رسول حضرتنه زینب سکا اهانت ایدوب خورلدی دیدی رسول الله ع م غضا یدوب دیدی سز حق تعالی قتنده اندن خورسزکه بکا اهانت ایره بله سز دیدی بس برآی خاتونلر ایله سوز سویلشمدی بو ذکر اولنان حقوق زوجه در •

دوج

زوج اوزرده اما حقوق زوج زوجه اوزرده چوقدر و حقیقتده نکاح رقیتدن بر نوعدر • زیراکه شریعتده ملك اکی نوعدر بر ملك یمین • بر ملك نکاح در • امدی تملك انلدنسنه بچه الطاعتي والجبایه • زوجه نك دخی زوجنه سوزیله الطاعتی واجبدر بوندن دوترکیه رسول ع م بیوردی • لو امرت احدا ان يسجد لاحد لامرت المرأة ان تسجد لزوجها من عظم حقه عليها یعنی اکر بن برکمسیه امر ایدیدم سجده ایتمك ایله خاتونه امر ایدردم که سجده ایدیدی ارنه که حقی بیوك اولدوغیچون **حکایت** رسول الله ع م زماننده برکمسنه سفره کیتدی خاتوننه دیدی بن کلنجه یوقاروا اودن اشغه اوه اینمه سن اول خاتونك باباسی اشغه اوده اولورایدی حسته اولدی اولخاتون رسول الله علیه السلام حضورنه خبر کوندروب باباسنی کورمك ایچون اشغه اوه اینمکه اجازت طلب ایلدی رسول الله بیوردی ارککك امرنی یرینه کتورمك خیرلودر پس باباسی وفات ایتدی اول خاتون کرو اجازت طلب ایتدی اجازت ویرمدی بابالی دفن ایتدیلر اول خاتون اشغه اینمدی رسول ع م بیوردی ان الله قد غفر لابيها بطاعتها لزوجها مخفف حق تعالی بغشلدی اول خاتونك باباسی اونده اسلدوکی اطاعتی سببی ایله د بلکل که حقوق زوجیدن درکه رغبت اولسه زوجه منع ایتمیه و اوینك اوندن آنوك اجازتسز

خمسیه سنه ویرمیه وادبنك عیبنی كوزه حضلرینه دیمیه
وارندن قدرحاجتدن زیاده سنه طلب ایتمیه و
ادنی زیاده تصفقنمیه • ودایما كندینی پاك طوته
وآدی اجنبه چكاش ایتمیه واوغلانی عقلرینه بددعا
ایتمیه

اما قسم ثالث • بوبابده

اوغل حقنده در عن ابی هریرة رضی الله عنه قال
جاء رجل الی رسول الله ع م فقال یا رسول الله من
ابر قال بر والدیك فقال لیس لی والدان فقال
ولدك كما ان لوالدیك علیك حقا وكذلك
لولدك علیك حق • ابوهریره دن رضی الله عنه
روایت اولنوركه بر رجل رسول الله علیه السلام
كلوب ددی اناكه واتاكه احسان قلدم دی بنم انام
و اتام یوقدر ددی ولدكه ایله ؟ دنرا اتاسنك
و اناسنك اوزرنده حقی اولدوغی كبی ولدك دخی
حقی واردر • وعن انس ابن مالك رضی الله عنه قال
رسول الله ع م للغلام یعق عنه یوم السابع ویماط
عنه الاذی فاذا بلغ ست سنین ادب فاذا بلغ
سبع سنین عزل عنه فراشه فاذا بلغ ثلث عشرة
سنة ضرب علی الصلوة فاذا بلغ ست عشرة سنه
زوجه ثم اخذ بیده وقال قد ادبتك وعلمتك
وانكحتك اعوذ بالله من فتنتك فی الدنیا وعذابك
فی الآخرة انس ابن مالكدن روایت اولنوركه
رسول الله ع م ددی • وغلانجواچون عقیقه یعنی
قربان

قربان قلنور یدنجی كون وقیلی كیدریلور • ودخی التی یاشنه
ایرسه تادیب اولنور • ودخی یدیجی یاشنه ایرسه
دوشكی آیروجه قلنور • ودخی اون اوچ یاشنه
ایرسه ضرب اولنور نماز قلمق ایچون • اون آلتی یاشنه
ایرسه اولندرور • انی باباسی الندن طوتوب بابا
آنوك الینه یاپشه دخی دیه سنی ادب ایتدم وتعلیم ایلدم
ونكاحلندردم صغنورم الله سنك فتنكدن
دنیاده وعذابكدن آخرتده ای عزیز
بلكلكه اوغلانك انانی معقدر تا وانه فتنه •
وبوحقوق جمیع قیامتده طلب قلنور • وبو امانتك
وجودی یعنی والدینه در كه جمیع نعمتا بصر وكمالات
صورتلرینه قابلدر • وآنوك جوهر حقیقتنه
هر بنه میل ایتدرلورسه آنكا مائل اولور • واكر آتا
وانا واستاد ومعلم اهل خیردن وارباب
صلاحدن اولورسه • انلرك آثار صلاحی انده ظاهر
وثابت اولور • وازدیاد علم وتقوی آنوك طبیعتی
اولور ایكی جهانك نیكبختی اولور وآته وآنه
واستاد ومعلم آنوكله ثوابده مشترك اولور • واكر
آته وانه ومعلم فاسق وغافل وجاهل اولورسه
آثار ظلمت وفسق وغفلت وجهلی اوغلانك طبیعتنده
مستحكم ومباشرت فسق وظلم وفتنه وعجب وكبر
آنكا طبیع اولور • وایكی جهانك دخی بدبختی اولور • آته
وانه ومعلم جمله گناهده آنوكله شریك اولورلر • بوندن
درد

رسول الله عم ديدوكي كل مولود يولد على فطرة الاسلام
فابواه يهودانه وينصرانه ويمجسانه • يعني هر وغلان
طوغر اسلام فطرتي اوزره طوغر اندن صکره [illegible]
واناسي اني يهودي ايدرلر • ونصراني ايدرلر ومجوسي ايدرلر
وبلكل كم انا و انا شفقت سببي ايله اوغلانلري صغرده
آفت آب و آتشدن صقلدقلري كبي اول جهاندن [illegible]
دخي صقلامق كرك • تا هلاك ابدي يه كرفتار [illegible] •
بلكه بوندن صقنمق اولي در وبو آنكله [illegible] كه
اوغلانلري كوچكلكدن ادب و طهارت ايله تعليم اوله [illegible]
مصاحبلردن صقلنه • و زينت دنيا ايله الفت [illegible]
وتنعمه آلشدرمیه لر و اوايل تربيتده [illegible] نماز
وحرامخور عورت سودنا ايچورمیه لر • وحرام
لقمه ايله غذا ايتمیه لر • تا كه طبعنده ظلمت [illegible] •
كدورت اولمیه • وجوان اولیجق [illegible] تقيه
واوغلانلري حدينه ايريجك انلرك حالنه نظر ايده لر •
اول اير خصلت طفلده حيادر • واول بر امر [illegible] خصلت
اندنه يمكه حرص در • ايمدي كركدركم طعام يمكده ادبي
آنكا تعليم ايده لر وچوق يمكي انكا ذم ايده لر • ودكين
وفاخر وحرام لباسلردن منع ايده لر • ويوم [illegible] نت
ايده لر • وچونكه حد تعلمه ايرشه تعليم قرآن [illegible]
براستاد طلب ايده لر كه صلاح وتقوا ايله [illegible]
اوله وعلم مجادده اوستاد اوله • وقرآندن صکره
احاديث ومواعظ وحكايات مشايخ ولعنار [illegible]

مشغول قلالر • تا محبت اهل صلاح انوك باطننده •
بيته ونغزلكرله كه انده عشق مجازي وزلف خال ذكري
اوله اندن منع ايده لر • وتعليم كونلرنده هر كونن برساعت
اوغلانه رخصت ويره لر • تا كه عيش آكا مكدر اولمیه
وطبعي اعتدال اوزره قاله • وقوه ذكاسي باطل اولمیه
وسوكمكدن وفحش سويلمكدن ولعنتدن وچوق
سويلمكدن وتوكورمكدن وچوق كولمكدن
منع ايده لر وبيرلرده اولولر خدمتنده اوتورمق و
طورمق ويوريمك ادبيله تنبه وتاكيد ايده لر • ويدي
ياشنده نماز وطهارت ترك اندوكيچون مسامحه ايتمیه لر
ووحدود واحكام شرع تعليم ايده لر • وچونكه حد بلوغه
ايرشه • آنكا تنبه ايده لركه طعام ودوا درعنزي دولر
كبي سوكلوکه هر دوا بردر ايچون استعمال اولنور •
طعام دخي اجلق دردي ايچون استعمال اولنمق كركدر
ودواي انوكيچون يراتمشلردر كه مركب بدنده
اجلق ضعف كترمه لر • تا روح قوت مركب بدن ايله
حق تعالينك طاعتي يوكني چكه وصيد معرفت
ومحبت حق ايده بيله • وتخم سعادت ابديه مزرعه دنيا
آنكا بكله • ودنيا دخي بركوپري در قيامت صحراسي
باشنده • قونغش ويراوزدركه اكا هيچ وقت وصل وبقا
يوقدر • وجمله نعمت ودولتي براوك خاشاكيدر كه
دهككذار سيل فنا اوزرده در • وبوجمله باد اجل ايله
ناچيز وفاني اولسه كركدر • واجل آدمي هر ساعتده •

مکندر عاقل اولدرکه آخرت توشه سن قالدوده وفانی
عمرینی تحصیل دولت باقی ایده چونکه اوغلانجوغی تربیت ایله
تربیت ایده لر چون حد بلوغه ایرشه آنوك
اتالرینك برکاتی آنوك ظاهرینه وباطننده ظهور ایده
واهل خیر واهل صلاحدن غیریله انس طوتمز • واهل
شر وفسادك صحبتندن دایمی نفرت ایده • واکر نشو ونماسی
بونك خلافی اوزره اوله اوغلانلق زماننده اهل غفلت
وجهالتله انس طوته وذکر اینده وکر اوصافك
وشنع اولنان امورك اضدادیله متصف اولور وبلوغه
ایرشدك قبول نصیحتدن بیکانه اولور • ووعظ ونصیحت
آنك کوکلنه کار ایتمز وجمله همتی فسق وفجور معاصی
وشرور اولور • وشقاوت ابدیه یه کرفتار اولور
کناهی اتانك واناتك اولور • ودیوانلرینه یازیلور

حکایت

سهیل بن عبدالله قدس سره بیوردیلر اوچ یاشنده ایدم
دایم طاینم محمد بن سوار ایدی کیجه لر عبادت ایدر ایدی
بن قالقردم کرکوردم اول بنلر بکا دیدی ای سهیل
اول الله که سنی یراتدی انی ذکر قیل بن دیدم نجه ذکر ایدن
دیدی هر وقتکه اویقودن اویانه سن اوچ کره کوکلکدن
دیه سن الله معی الله ناظری الله شاهدی سوزلریله در
الله بنی کوزدر • سهیل دیدی بر نجه کیجه دیدم وآکا
خبر وردم دیدی شمدی هر کیجه ده یدی کره دی
بر قاچ کوندن صکره دیدی شمدن کرو اون بر کره دی
بر قاچ کوندن صکره لذت سنم قلبمده ظاهر اولدی •

دیدم

یا رسول الله سکا عفوا ایله لورحمة ایدردن رسول الله
صلی الله علیه وسلم سکوت ایلدی • اندن صکره دیدی هر کون
تمسک کره • وعن ابی مسعود الانصاری قال بینا انا اضرب
غلاما لی فسمعت صوتا من خلفی یا ابا مسعود فالتفت
فاذا رسول الله صلی الله علیه وسلم فالقیت السوط
فقال والله الله اقدر علیک منک علی هذا فقلت
یا رسول الله هو حر لوجه الله فقال لو لم تفعل
لسفعت وجهک النار ابو مسعود انصاریدن روایت
اولنورکه دیمشکه بر زمان بر غلامی ضرب ایدردم کندو
قولمی بر آواز اشتدم که یا ابا مسعود حزن
نظر ایتدم رسول الله صلی الله علیه وسلم ایمش دیدی والله
تادرکدر سنك اوزرکه سنك بونك اوزرینه اولدندن
بن دیدم یا رسول الله آزاد اولسون دیدی اکر ایتمیدك
تموزده دیدی سنك یوزکی نار •

حکایت

ابو الدرداء رضی الله عنه بر جاریه یه مالك ایدی
که انك خدمتن ایدر ایدی بر کون آکا دیمشکه
بر ییل اولمشدرکه بن سکا زهر ویرردم اثر ایتمدی
ابو الدرداء دیدی بکا نیچون زهر ویردك جاریه دیدی
دلدمکه قولدن قورتلمغلغدن خلاص اولم ابو الدرداء دیدی
هر نه یه استرسك کیت بن سنی الله رضاسی ایچون آزاد ایتدم

حکایت عون بن عبدالله قدس سره نك
بر قولی واریدی بد خلق ایدی که ادبسزلکلر ایدر ایدی
و هرکاه که عون بن عبدالله آکا غضب ایتمك اولسه دیر ایدی

بر قول اندیشه بکوز اندیشه عاصی اولمقده چون اکا
طعن ایدرلردی نیچون بو قولی صاتمزسن دیرایدی بن بو قولک
بدخویلیغیله نفسمی تأدیب ایدوب و کمکله سرتین والحاصل
هر کیمسه که آنوک بر قولی و بر جاریه سی اوله قیامتده
آنوک حقوقندن سؤال اولنسه کرکدر. و حضرت مبارک
افندیمزدن روایتدر بدی حق وارددر اوّل اولدرکه
یدکده عدل ایده اکنجی اولدرکه طاقتندن زیاده
اش بیورمیه اوچنجی احکام شرعدن انوک اوزرینه
واجب اولانی اکا تعلیم ایده دردنجی اولدرکه
کندو خدمتنی ادا ایدوکدن صکره کیجه اکا براش بیورمیه
بشنجی اکا حقارت ایله نظر ایتمیه التنجی فرض ادا
ایدوکی وقتده اکا خدمت بیورمیه تا که فرضی قضا ایده
یدنجی هر خطاده که نقصان دین اولمیه لازمدر
کلمه عفو ایده قسم خامس بو بابده معروف
مصاحبت و اخوت و شرایط صداقتده در قال الله تعالی
واصبحتم بنعمته اخوانا وعن ابی هریرة قال رسول الله صلی
الله علیه وسلم ان حول العرش منابر من نور علیها قوم من نور
لباسهم نور ووجوههم نور لیسوا بانبیاء ولا شهداء
یغبطهم النبیون والشهداء فقالوا یا رسول الله
صف لنا قال هم المتحابون فی الله والمتجالسون فی الله
والمتزاورون فی الله ابو هریره رضی الله عنه روایت ایدر
رسول الله علیه السلام بیوردیکه حقیقا عرشک اطرافنده
منبرلر واردر نوردن آنوک اوزرنده بر قوم واردر که

لباسلری نور و یوزلری نور بونلر پیغمبرلر دکلدر و
شهیدلر دکل یا رسول الله وصف ایله انلری بزه دیدیلر
بیوردیکه بونلر انلردرکه بر برینی الله ایچون
محبت ایدرلرایدی و بر برینه الله ایچون زیارت ایدرلردی
وقال رسول الله علیه السلام من اراد الله به خیرا رزقه
خلیلا صالحا ان نسی ذکره وان ذکر اعانه رسول الله
صلعم بیوردی شول کمسنه که حق تعالی خیر ایتمک دلیه
اکا بر صالح دوست روزی قلور تاکه اونوتسه اکدر
و معاونت قلور • وفی الاخبار ان الله تعالی
اوحی الی داود علیه السلام فقال یا داود مالی اراک
منتبذا وحیدا قال الهی قلیت الخلق من اجلک
فقال یا داود کن یقظانا وارتد لنفسک
اخوانا فکل خدن لا یوافقک علی مسرتی فلا تصحبه
فانه لک عدو یقسی قلبک ویباعدک منی اخبارده
وارد اولمشدرکه حقیقا حق تعالی وحی ایلدی
داود علیه السلام یا داود نیچون دربنی کوردوم
تنها و غمناک دیدی یا الهی خلقی دشمن طوتدم
سنک ایچون دیدی یا داود اویانق اول و دخی کسب قیل
کندو نفسک ایچون قرنداشلر هر همسر که سکا موافقت
ایتمیه بنم رضام اولمیه آنوکله مصاحبت قیلمه
حقیقا اول سنک دشمنکدر قلبوکه قساوت ویرر
و سنی ایراق ایدر بندن واوحی الله تعالی الی عیسی علیه السلام
لو انک عبدتنی عبادة اهل السموات والارض

ولم يكن فيه حب في الله وبغض في الله ما اغنى
عنه ذلك شيئا وحي ايلدي حق تعالى عيسى يه يا عيسى
اكر سن دنيا عبادت ايدرسن • اهل سموات واهل ارض
عبادتي كبي وانده اولميه حب في الله وبغض في الله
سكا فائده ويرمز بر نسنه • وقال علي ابن ابي طالب
كرم الله وجهه عليكم بالاخوان فانهم عدة
في الدنيا والآخرة الا تسمع الى قول اهل النار
فما لنا من شافعين ولا صديق حميم • علي رضي الله عنه
ديمشدر • سزوك اوزريكزه لازم اولسون كه قرنداشلركز
اولسون سزوك براغكز و يار دمجيكزدر • دنياده و آخرتده
ايشتمزميسيز اهل نارك قولنيكه حق تعالى حكايت
ايدر بزم نه بزم شفاعتجيلرمز دخي شفقتلو د
دوستمز حكايت هارون رشيد
مقدمه قدن اول صلحا وار بابتلو با [illegible]
صحبتا ندر ايدي واهل دنياي دخي مذمتا ندر ايدي
وسفيان ثوري ايله عهد و موافقت باغلمش ايدي
چون خليفه زمان موسى بن محمد الهادي وفات
ايتدي هارون الرشيدي خليفه نصب ايتديلر جميع علما
ومشايخ عراق مبارك باده كلديلر سفيان كلمدي
بركون هارون الرشيد اكا مكتوب يازوب كوندردي
مضموني بو ايدي كه قرنداشم سفيان معلومكز اولسون كه
بزم هركز ملكه وخلافته رغبتمز يوغيدي اما حق تعالى
بزوم سعيمز واختيارمز سز ولايت اهل اسلامي
بزه

بزه تفويض قلدي • وبز دخي ديلروز كه بونك حقوقنك
اداسين ايده وز بونك حقوقنك اداسي علماء دينك
معاونتي اولمينجه اولمز • امدي كركدركه اي برادر حق
برادرلغي حقني رعايت ايدوب بو خيرلو اشده بزه مدد ايده سن
چون سفيان ثوري مكتوبي كوردي اكا جواب
يازديكه بز قرنداشلق عقدني سنكله اول شرط ايله
باغلمش ايدوك كه هوايي كندو معبودك ايتميه سن
وجيفه دنيايي كندو قبلهك قلميه سن وصدقه شيطاني
طاعت رحمان اوزره اختيار ايتميه سن چونكه
بو شرايطي ضايع ايتدك بز دخي قرنداشلغي قطع ايتدك
ودنياده وآخرتده سندن بيزار اولدق كركدركه
بوندنصكره بزي اكميه سن هارون بو مكتوبي
اوقيوب اغلادي چونكه كيجه اولدي ايسكي قفتانن
كيوب سفيانك قپوسنه واردي وار توردي
تا صباح نمازنك وقتي اولوب سفيان اوندن چقدي
هارون ماقلقوب سلام ويروب سفيان رد سلام
ايدوب اندن يوزين دوندردي • وديدي بن سندن
بيزارم هارون اغلادي وديدي سكا بندن بيزار
اولمق آساندر زيراكه سكا دنيا ضروري دكلدر
لكن بكا سندن بيزارلق ممكن دكلدر • زيراكه بكا آخرت
ضروريدر حكايت ملك صالح كه شام
پادشاهلرينك صلحاسندن ايدي كيجه لرده برخدمتكار ايله
طشره چقردي مسجدلرده ومقبره لرده دولاشوردي

هر کسک احوالن تفحص قلوردی برفقیر کیجه یی بر مسجده
واوردی بر درویش کوردیکه جیلهٔ قلفندن دیزردی
و دیرایدی الهی اکر تیامسده بو غافل پادشاهلر که
سنک نعمتکی سرمایهٔ حظوظ نفس وهوا قلمشلردر
و فانی دولتی تخم تجبر ایتمشلردر و ضعیفلرک
احوالندن غافل اولمشلردر بونلره جنته یول ویرسک
سنک عزک وجلالک حقیچون بن آیاغمی جنته بصمزم
ملک صالح قفاسنی چقاردی بر بدره آلتون درویشک
اوکنه قیوب واغلیوب دیدی بن ایشتدم رسول الله
علیه السلام بیورمشکه جنت پادشاهلری انلردرکه
دنیاده فقیری و بلاسلری اولمیه · والحق درویشلردن
راضی اوله لر و بوکون بزم پادشاهلغمز نوبتیدر
بن صلح ایتوسته کلدم یارین که سزوک پادشاهلغکز
نوبتی اوله حصومت قپوسنی بزوم اوزره اچمه سز
و حمایتکز هماسنک سایه سن بزوم حالمزدن دریغ ایتمیز
و فیض فضل شفاعتی بزدن دریغ ایتمیه سز ای عزیز
چون شرف دیبت اخوتی و مصاحبتی بیلمک استیه
بیلکل که هر کمسه که سکا قرنداشم دیرسه اعتماد ایتمیز
زیرا که دین قرنداشلغنه هر کمسه لایق دکلدر وخلعت
حب فی الله هر مصاحبک قامتنه راست دکلدر التجا بوت
فی ظلی هماسنک سایه سی سرلرینی محقق و متودع کوزینک
عیزی کوردمز و عنقای مواصلت معنوی هر فاسق و جاهلک
جیفهٔ مکدرینه قونمز بو سببدن اکابر دینی دیمشلردر

عاقله

عاقله کرکدرکه بش کمسه ایله مصاحبت ایتمیه بر احمق و جاهل
اکنجی بدخو متکبر اوچنجی فاسق مصر دردنجی اهل بدعت
بشنجی حریص بخیل بیلکل که جاهل و احمق اوره سنده
فرق بودرکه جاهل بیلمزه دیرلر احمق عکس مقصودی
مقصود تصور ایدنه دیرلر پس هر کمسه که احمق ایله
مصاحبت ایتمه هر کون حقدن ایراق اولور بو سببدن
شیخ حسن بصری قدس سره دیمشدرکه مقاطعة الاحمق
قربان الی الله یعنی احمقدن کسلمک حقه اولشمقدر
و سفیان دیمشکه النظر الی وجه الاحمق خطیئة
یعنی احمق یوزینه بقمق گناهدر اما بدخوی باب سابقده
ذکر اولنمشدر که حقیقت خلق حسن حسن سیرتدر
و بدخوی اول کمسه یه دیرلرکه صفات ذمیمه اکا غالب اوله
و بو غیلن کمسه هر وقتکه دلیه امور دینیدن
بر امری تدبیر ایلیه چون صفات ذمیمه دن بر صفت
غلبه ایدر اول صفتک اثری انوک عقلنک تدبیری
کوزنی قرانکو ایدر و مقصوددن محروم قالور واما
مصاحبت فاسق مصر اعتماده لایق دکلدر و آخرت سرالعنه
چکمز زیرا هر کمسه که حقدن قورقمز مخالفته اسرار قلمن
ایدی سؤال کمسه که حقدن قورقمیه دین و دنیاده مصاحبته
یرامز اما مصاحبت اهل بدعت خطرهایت بدعت
واردر که عشر المرء علی دین خلیله وصاحب شرع مرتسه
مؤمنه اهل بدعته اهانت ایدن اولیه مؤمنه اولیجه
دینی اولوردکه انوک مصاحبتی اختیار ایتمه جعفر صادق رضی الله عنه

دیمشکه بش کمسنه ایله مصاحبت ایتمک اولی بدنجی ایله
اکنجی احمق ایله مصاحبت ایتمک که ضرر ایدر انی جنجی بخیل ایله
دردنجی بودر که سز وخام ایله بشنجی فاسق ایله مصاحبت ایتمک
دیانتده ۰ تصور ایتمزدن حق تعالی‌نی وعقلی بلمز سنی بر لقمه‌یه صاتر
عبدالله بن مأمون که بدنجی خلیفه ایدی بنی عباسدن
اولدیمشکه خلق اوچ قسم اوزره‌در قسم اول
غدا مثابه‌سنده‌در که بونلرک مصاحبتی غایتده مهمدر
قلوب ایدر که انلرک وجود شریفی مجموعه علم و تقوی‌در و
غافللرک اولمش کوکلی انلرک نصیحتی صوبی ایله حیات بولور
قسم ثانی دوا مثابه‌سنده‌در که مرض حالنده
بونلره احتیاج دوشر بونلر عوام ناسدن صلحا و صالح
و سیادن بعض مهمات بونلر ایله دفع اولنور قسم ثالث
مرض مثابه‌سنده‌در که هرگز بونلره کرکمز اما کاه کاه
مبتلا اولنور وچون عقد اخوت و صحبت دینیه اشرف
واسطه‌در مؤمنلر اورته‌سنده و آنلرک حقوقنی
موفق اهل وفانک طریقتی‌در ۰ و اول حقوقک ادناسی
تمام اهل صفانک مصلحتی‌در و اول حقوق دخی بریدر
حق اول مالدر حق تعالی بیوردی که وَيُؤْثِرُونَ عَلَى
أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ حضرت حق مدح ایدر
سول کمسه‌لری اختیار و ایثار ایدرلر غیرلری کندو
نفسلری اوزره اکرچه کندولرک حاجتی اوله ورسول الله علیه السلام
بیورمشکه مثل الاخوین مثل الیدین تغسل احدهما الاخری
یعنی ایکی قرداشلر ایکی ال کبیدر بر برنی یور حکایت

حیثمه

حیثمه رحمه الله اکابر تابعیندن ایدی غایت سخی ایدی
بر کیسه بصره‌ده قحط اولدی التمش بیک درهم وار ایدی
و مسکینلره صدقه ایتدی و مسروق ایله اخوت
قرنداش ایدی مسروق دخی واردین ادا ایتمشدی حیثمه
کندو دیننی ادا ایتمزدن اول مسروق بلمزسزین انک
دیننی ادا ایلدی ۰ و مسروق دخی کندو دیننی ادا ایتمزدن
اول آنک دیننی دخی ادا ایلدی حکایت
بر کمسنه ابوهریره‌یه کلوب ددی دیلرم که سنکله
قرنداش اولایدم ابوهریره ددی بیلورمیسن برادرلق
حقی ندر ددی قرنداشلق حقی اولدر که بنوم تصرفم
سنک مالکده سنک تصرفکدن زیاده اوله و حکمای عرب
مثلدر دیمشلردر که مقادیر النفقة موازین المحبة
یعنی بذل ایتمک محب کندو مالنی رضای محبوبده
میزان محبتدر ۰ زیرا که حق تعالی مالی دنیانی محبوب
خلق قلدی آدمی بو قدر علامتله دعوای محبت
فی الله ایدجک انک نشانی صدق اولدر که محبوب
فانی محبوب باقی ایچون فدا ایده حق تعالینی معاینه‌دن
کندو نفسیله کورلر ۰ ومنقولدر علی رضی الله عنه
دیمش احب القلوب الی الله ارقها علی الاخوان
یعنی کوکللرک سوکلوسی اللهه شفقتلورک اولانی
قرنداشلرینه و حسن بصری دیمشکه اخواننا احب الینا
من اهلنا واولادنا لان اولادنا یذکروننا الدنیا
واخواننا یذکروننا الاخرة یعنی قرداشلریمز سوکلودر

بزه اهلمزدن واولادمزدن دیرلر اولادمز بزه دنیا
اکدرلر قرنداشلرمز بزه آخرت اکدرلر وتابعین
زماننده اکابردن بعض قرنداشنك وفاتندن صکره
قرنداشنك قرق ییل نفقه سنه او عزا اهلنك وعیالنك
مصالحنی کوروب دورردی حق ثالث
دعاسیدر اوکا غیبتده وحضورده قرنداشنك
عیبنی سویلمیه و آنوك اسرارنی افشا ایلمیه واکر حضرتده
خلقك سویلدکلری برآزلقلری آکا سویلمیه و آنوك
ایلکلرین خلقه سویلیه حکایت
عیسی عم حواریونه دیمش سزوك بر قرنداشکز اویومش اولسه
و یل آنوك اتکن آچسه کشف عورت واقع اولسه
نیلردکز انلر دیمشلر که اورتردك واوياندردق
عیسی عم بیوردیکه یوق بلکه کشف عورت
ایدردوکز دیدیلر سبحان الله بو نیجه اولور دیدیلر
سزدن بریکز بر قرنداشنك عیبنی کورسه آشکار ایدر
بر آندن قبحیدر حق رابع نصرت وحفظدر علامت
صحت محبت دینی اولدرکه مؤمن کورکدرکه قرنداشنك
احوالنی تجسس ایدوب غیبت ادنلری منع ایلیوب
علی القدر تقصیر ایتوب وسکوت وتحملی یونده کی تحملده
ذوق کورمیه بونك مثالی بودرکه بر کسنه کر درین
قرنداشنك غیبتن ایشدوب دیمه اول قرنداشنی
کلبلر اورته سنده کوردسه کی آکا کلاب دشوب
دریسین واتن پرتسه لر آکا دیمامك کبیدر

دشتد

دشتد یوقدرکه عرض برشی ویوز صوین دوکمك
نفسه دشوار کلوردی ● واکر برمقدار یوزندن وجوه تعالی
عیبنی اکل لحم میته شبه ایلدوکی ایحب احدکم
ان یاکل لحم اخیه میتا فکرهتموه یعنی اسرمی سزدن
بریکز قرنداشنك اتنی اکل ایلیه میت اولدوغی حالده
حق خامس تعلیم ونصیحتدر مؤمن اوزرینه
واجبدرکه قرنداشنه امور دینی تعلیم ایدوب
کا نصیحت ایلیوب خیره ارشاد ایده والی عیوب
نفسانیه سنه مطلع قیله واحوال شنیعه دن وافعال
قبیحه دن منع ایده ونصیحت وقتنده تلطف ورعایت ایده
وخلقا وده سنده رسوای ایتمکدن اجتناب ایده
عمر رضی الله عنه دیرایمش که الله رحمت ایلسون اول کسه یه که
بکا عیوبمی ارمغان کتورده ایدی هر مؤمنکه
بر قرنداشندن عیب کورده که دینه متعلق اوله والی مطلع
قلیه خیانت اتمش اولور ویوم قیامتده آنکله مؤاخذ
اولور حق سادس عفو وخطالرندن
وبومعنی ایکی دن خالی دکلدر یا تقصیری ایله در حقوق
اخوتده یا تساهل واسطه سیله در امور دینده قصور اولدر
هر حال عفو اولیدر ● اما قسم ثانیده اکابر اصحاب
وتابعین اختلاف ایتمشلر ابوذر غفاری دیمشکه اذا انقلب
اخوك عما كان عليه فابغضه من حيث احببته
یعنی قچن دنسه قرنداشك اولدوغی حالدن بغض قیلکه
آکا شول حیثیتدن که محبت ایدر ایدك یعنی محبتك لله اولدوغی

بغضك رضي الله اولسون عمر وعلي و ابو الدردا و اكثر
اكابر امت بو نكرهلرني اختيار ايتمشلردر ابراهيم نخعي ديمشكه
لا تهجروا اخاك عند الذنب فانه يرتكبه اليوم ويتركه غدا
يعني قرنداشكي كناهندن اوتوري ترك ايتمه زيرا كه كناهه بركون
ارتكاب ايلدي ايسه يارين ترك ايدر وحق تعالى نبيه اعلون
رسول الله عم حضرتنه خطاب ايدوب بيوردي مشكه آية
فان عصوك فقل اني بريء مما تعملون يعني اكر عاصيلر اولور
سكا ديكل بن بيزارم سزك عملكزدن ديمدي بيزارم
سزدن ديمدي ابو درداء ايدر قرنداشك تغير بولوب فلان
قرنداشك معاصيه مشغول اولدي سن آني دشمن طوتمه مسين
ديدي نعلين دشمن دوتين اما اول كاكان دوستدر
بوطريق الطف وانفعدر ابو ذر طريقندن زيرا لطف
ورفق ايله وشفقت ونصيحت ايله اكثر حالات كلوب
توبه ايدر اما قطع محبت ايدجك معصيت ورده مصر اولور
دخي بوكر عقد اخوت ايدجك ديني تقريرده معاونت
لازم دنيوي اخروي تقريرده معاونت بالطريق الاولى ديده
يني عصيان حالنده ترك ايتوب اوندن خلاصنه سعي ايتمك
كركدر حق شايع وناد حقوق اخوته دعاء خير ايله
حياتنده و وفاتندن صكره واهلنه واولادينه
احسان شرط اخوت اولدركه هر دعا كه كندو نفسي ايچون
ايده قرنداشي اول دعاده شريك ايده وانك وفاتندن صكره
انلر ايچون دعاء خيري تخصيص ايده رسول الله عم بيوردي مشكه
اذا دعا الرجل لاخيه في ظهر الغيب قال الملك

ولك

ولك مثل ذلك يعني لحي بر كمسنه دعا ايلسه قرنداشي ايچون اخوته
غيابنده ملك ديرسكا اولسون انك مثلي ومحمد بن يوسف
الاصفهاني ديرايمشكه براد صالح قنده واهل
واولاد قنده ديو اهل واولاد مالكي تقسيم ايدوب
انكله تنعم ايدرلر اما براد صالح كيجه وكوندز
دعاء خير ايدوب روحكي راحت ايدر بلكه اهل
واولادكز دخي كندو لذتلرن ايله حكايت
سفيان بن عيينه رحمه الله باباسنك متروكاتندن
التي بيك فلوري ميراث الدي جملهسني دين قرنداشلرينه
واخرت دوستلرينه صرف ايلدي انلر دخي ايدي
بجون عيالك ايچون نسنه قومدك ديدي بن دوستلرم
بجون جنت استرين حقير دنيايي المردن دريغ ايلرمي
يدي عيسى الى الله تعالى يه امرلرين خبرده وارد المشكه
عيسى عم ديمشكه تحببوا الى الله ببغض اهل المعاصي
وتقربوا الى الله بالتباعد منهم والتمسوا رضاء الله
بسخطهم قالوا يا روح الله فمن نجالس قال جالسوا
من يذكركم الله رؤيته ويزيد في علمكم كلامه
ويرغبكم في الاخرة عمله يعني سوزك
كندوكزي حق تعالى يه بغض سببي ايله اهل معاصيه
ويقين لك قيلك حضرتنه ابراق اولمق ايله
اهل معاصيدن وطلب ايدك الله رضاسني انلرك غضبي ايله
ديدلر يا روح الله كيمك ايله اوتورالم ديدي لوترك
سوزلكمته ايله كه سيزه الله كوسترده اني كوردكك وزياده ايدم

عملكزي آنوك كلامي [illegible] اخرته انوك
عملي اي عزيزم بدكي [illegible] حقيقت تنشنده
حقتي تود كه مقرود دار [illegible] وتقواسه وهر محب كه
ابن تقوا اولمیه آخر اول [illegible] وارد كه الآيه الاخلا
يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين وحاصل معنا
اشرار ومجالست فجار [illegible] زياده يتشدر كه
الآية ليت بيني وبينك بعد المشرقين نوليدي بنم له
سنك اوردنكده [illegible] براقلغي اوليدي
ومحشرده حسرت و [illegible] سويلور كه الآيه يا ليتني
لم اتخذ فلانا خليلا • و [illegible] بصدق ومحبت
اهل الله اولدركه [illegible] حليه سي ايله
محلي اوله وشرط اولدر كه [illegible] ابويه يه ارشادی
كذا اوردنه وكلیت ایله [illegible] نجات علامتك
اهلني دواكورميه [illegible] لسانه اكتساب
مطالبده واجتناب مآرب [illegible] لذائذنده
واستقباي خيرآنده [illegible] وريرد • حصوصا حاكم
پادشاه كه امور [illegible] ولايت نواب وحجاب
معاونتنيز اولمز و [illegible] مظاهر تميز
وجود بولمز پس حاكم وبلد [illegible] واجبدر كه تدبير
امور معاشده شول [illegible] اختيار ايده كه
ظاهرلري افعال نامحموده [illegible] وباطنلري اعمال
نامقبوله كدورتندن [illegible] تا كه اكثر احوالك
احوالدن امين اوله و [illegible] كه حال مصاحبتندر

واهل

واهل فسق وضلال مجالستندن قواعد موردين •
مختل ومراسم ملك وسلطنت مهمل اولور واشراد
مخالطه سي شوملغي ايله اصول دين ودنيا خلل پذير
اولور • باب [illegible] تحقيق احكام رياست
وسلطنتده در وحقوق رعايا وشرائط حكومتده در
وانك خطرنده ووجوب عدل واحسانده در كه
حق تعالى بيورر ان الله يأمر بالعدل والاحسان
وايتاء ذي القربى وينهى عن الفحشاء والمنكر
والبغي يعظكم لعلكم تذكرون بو آيتك
مضموني خطابي اولدر كه حق تعالى قوللرينه ظلم
ايلمكدن عدل واحسان طريقنه دعوت ايدر وقبايح
احوالدن وفضايح افعالدن منع ايدر خصوصا
ملوك وحكام كه بونلر بو عبادده مخصوصلردر واول
حقوقدن مسئوللردر وعن سلمان رضي الله عنه
قال رسول الله ع م ما من وال يلي شيئا من امور المسلمين
الا اتي به يوم القيامة ويداه مغلولتان الى عنقه
لا يفكهما الا عدل ويوقف على جسر من النار
ينتفض به ذلك الجسر انتفاضا يزيل به كل عضو
عن موضعه ثم يعاد فيحاسب فان كان محسنا
نجا باحسانه وان كان مسيئا يخرق به ذلك الجسر
فيهوي في النار سبعين خريفا سلمان فارسيدن
روايت اولنور كه رسول الله ع م بيورمشدركه
هيچ بر حاكم يوقدر كه مسلمانلرك امورندن بر نسنه يه

حاکم اوله الا اول حاکم کوترلور یوم قیامتده

الی اللری بوینینه باغلنمش هیچ نسنه انی اللرین اچمز

مکر عدل و اول دوردجهتدن برکوپری اوسننده

سلکدرانی اول کوپری که هرعضوی یرندن زائل اولور

اندن صکره کرو یرینه کتوریلور اندن حساب اولنور

اکر محسن ایسه اول خلاص اولور احسانیله واکر آسی

یا دیلور آنونکله اول کوپری دوشر جهنمه اول کمسنه

تا که یتمش ییلده دیبنه ایرشور • وعن ابی سعید الخدری

رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ایما راع لم یرحم

رعیته حرم الله علیه الجنة ابو سعیددن روایت

اولنور که رسول علیه السلام بیوردیکه هر تنبه حاکم که

رعیتنه رحم ایتمیه حق تعالی آکا جنتی حرام ایدر وعن

ابن عمر رضی الله عنه قال رسول الله من ولی امراً

من امور المسلمین ثم اغلق بابه دون الضعیف وذوی

الحاجة غلق الله دونه باب رحمته عند حاجته

وفقره • ابن عمردن رضی الله عنه روایت اولنور که

رسول علیه السلام بیوردیکه هرکمسه حاکم قلنه بر امره

مسلمانلر امورندن اندن صکره اول کمسنه قپوسین

برکیده ضعیف واهل حاجتلرا ولنلرا وکیده حق تعالی

انک رحمتی قپوسنی اوزرندن برکده احتیاجی وضرورتی

وقتنده • وعن عبد الله بن المغفل قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

ما بات راع غاشا لرعیته لیلة حتی یصبح الا حرم الله

علیه الجنة عبد الله دن روایت اولنور که رسول الله صلی الله علیه وسلم

سوردی

وبنم خاطرم خلق مصاحبتندن نفرت ایدر اولدی

ومتصل خلوت استر اولدم • تا بنی مکتبده کوروردی پیر

نور قدمرکه اوغلنجقلر مصاحبتی بنم خاطرم پریشان

ایدر • بابامه دیردم معلمیمه دیسون هر کون بر ساعت

بکا تعلیم ایده • اندن بنی آزاد ایتدم چونکه تعلیم آلور ایدم

کرو دونر ایدم خلوت یرده ذکره مشغول اولوردم

چون التی یاشنه ایردم قرآنی ازبر ایلدم وکوندز

اوروج طوتر ایدم • چونکه اونالتی یاشنه ایردم

بکا بر مشکل دوشدی که انامدن واتامدن استدم که

بنی بصره یه کوندرلر جمیع علمادن مشکلمی صوردم جواب

شافی بولمادم عبادانه کتدم اندن حمزه بن عبد الله

عبادانیه صوردم جواب ویردی بر مدت

انک صحبتنده قالدم کوکل آیینه سنه آنک سوزی ایله

جلا ویردم وآداب طریقتی اندن کسب ایدردم اندن

کندو شهرمه کلدم ودر سیل براخیه لیک آدیبه الکورا ییدم

واوکودردم تا بر ییله دک انی اوزوقا ییدوردم

تاکیم بر ییله دک بر صوعله باشه التدم • محصل کلام بوکه

اوغلان اول نشانسنده آیینه در قابل هر صورت

آنوک مقابله سنده طوتسن آنوک صورتنک عکسی اندن

ظاهر اولور • اکر بر عارف کامل صحبتنده که تربیت

بوله مرجوددرکه اولیاء اللهدن اوله • واکر بر فاسق

رجاهل تربیتن بوله شیطان لعین اولور • المرء علی دین خلیله

نشئم وانشع بو بابدن حقوق مدمکاردر •

واال التنده اولنلردة در عن عائشه رضي الله عنها
قالت آخر ما اوصى به رسول الله صلى الله عليه وسلم الصلوة
وما ملكت ايمانكم عائشه دن روايت اولنوركه
رسول الله عليه السلام مك آخر وصيتي بو ايدي
نمازي قيلك و قوللركزي رعايت قيلك وقال صلى الله عليه وسلم
اتقوا الله وما ملكت ايمانكم اطعموهم مما تاكلون
واكسوهم مما تكسون ولا تكلفوهم من العمل ما لا يطيقون
فما احببتم فامسكوا وما كرهتم فبيعوا ولا تعذبوا
خلق الله فان الله ملككم اياهم ولو شاء الله لملكهم
اياكم رسول الله بيورمشكه قورقك الله دن
وانلرك حقنده كه قوللركوزدر طعاملندن انلري
بيه كلركزدن وكيور لبدرك انلري كيدكلركزدن
وانلره تكليف اتمك عملدن اكاكه قادر دكللردر و
استدكلركزي دوتك واستمدكلركزي بيع ايدوك
وعذاب اتمك الله خلقنه تحقيق الله سيزي مالك قلدي
انلره اكر الله دليه ايدي انلري مالك قلور ايدي
سزلره وقال لا يدخل الجنة خب ولا خائن ولا سيئ
الملكة رسول الله بيوردي جنته كرمز
آدم الدايجي وخائن و قوللرينه برامزلق ايدجي
وعن ابن عمر رضي الله عنه قال جاء رجل الى رسول الله
فقال يا رسول الله كم نعفو عن الخادم فصمت رسول الله
ثم قال اعف عنه كل يوم سبعين مرة ابن عمر رضي الله عنه
روايت ايدركه بر رجل كلدي رسول الله عليه السلام
ددي

بودمشكه يا نمز هيچ بر حاكم رعيتنه برامزلق ايدجي
ولدوغي حالده بركيجه تا صباح وقتنه داخل اولور
الا حرام ايدر الله تعالى انا جنتي وعن ابي موسى
الاشعري قال رسول الله ان اهون الخلق على الله
من ولى من امر المسلمين شيئا ولم يعدل فيهم ابو موسى دن
روايت اولنوركه رسول بيورمشكه تحقيقا
خلقك زياده حقيري الله قتنده شول كمسنه در كه
حاكم اولوب مسلمانلر اشنده بر نسنه عدل ايتمه وعن
امير المؤمنين علي رضي الله عنه قال رسول الله
ان لي على قريش حقا ولهم على الناس حق ما استرحموا
فرحموا واستحكموا فعدلوا واتمنوا فادوا فمن لم يفعل
ذلك فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين
لا يقبل الله منه صرفا ولا عدلا امير المؤمنين
رضي الله عنه دن روايت اولنوركه رسول الله بيوردي
تحقيقا بنم حقم وار در قريش اوزرنده وانلرك
حقي واردر ناس اوزرنده يعني حاكم اولسلرك حقي واردر
سائر ناس اوزرنده مادامكه ناس انلردن
رحمت طلب ايده لر وحاكم طلب ايدرلر عدل ايده لر وانلري
امين قيلالر حقي مستحقلرنه ادا ايده لر شرطلكه
بويله ايتمه انوك اوزرنه اولسون الله وملكلرك
لعنتي وجميع ناسك لعنتي الله تعالى اندن قبول اتمز فرضي
ونفلي وعنه رضي الله قال رسول الله اول من يدخل
الجنة شهيد وعبد مملوك احسن عبادة ربه ونصح لسيده

ورجل عفيف متعفف ذو عيال واول من يدخل النار

امير متسلط لم يعدل وذو ثروة من المال لم يعط
من المال حقه ودخي علي كرم الله وجهه دن روايت
اولنوركه رسول ع م بويورمشكه اول كمسنه كه جنته
داخل اولور شهيد لردر • وعبد مملوك دركه كوكلي
ايله ربسنك عبادتني وخيرخواهنه افندسنه واول
ارردكه بر چوق كبار واجتناب ايدجي واهل عيال فقير
اوله واول كمسنه جهنمه اول داخل اولور اميردر كه
تسلط وغلبه ايدجي اوله عدل ايليه • وغنا صاحبي دخي
اوله مال جهتندن اما مالدن حقي ويرميه وعن
عبد الرحمن بن سمرة قال رسول الله ع م ما استرعي الله
عبد رعيه فلم يحفظها بنصيحة الا حرم الله عليه الجنة
عبد الرحمن بن سمره دن روايت اولنوركه رسول الله
بويورمشكه الله تعالي بر قولي حاكم قلمدي بر رعيت
اوزره كه اول كمسنه حفظ ايتدي اول رعيتي خير
ديلكمايله الا حرام ايلدي حق تعالي اكا جنتي
وعن علي كرم الله وجهه يؤتي يوم القيمة بالامام
الجائر وليس معه نصير ولا عاذر فيلقي في جهنم فيدور
كما يدور الرحي ثم يرتبط في قعرها علي رضي الله عنه دن
روايت اولنوركه رسول الله ع م بويورمشكه كتورلمنور
يوم قيامتده سلطان ظالم حال بوكه آنوكله اولميه
يارديجي وعذر ايدجي جهنمه آتيلور اندن صكره
جهنمك دبنده بغلنور وعن ابي هريره رضي الله عنه

قال

قال رسول الله ع م ويل للامراء ليتمنين اقوام لو ان
ذوائبهم كانت معلقة في الثريا يتذبذبون
بين السماء والارض وانهم لم يلوا عملا ابو هريره دن
رضي الله عنه روايت اولنوركه رسول الله ع م بويورمشدركه
واي بكلره تمنا ايدرلر برنجه قوم بونلردن كاشكي
باشلري صاچلرندن آصلمش اولالر سما ايله ارض ورته سنده
يعني شو وجهله معذب اولالر ايدي بر عمله مرتب
اولميه لر ايدي وعن عمرو بن عوف المزني عن ابيه قال
رسول الله ع م ان اخوف ما اخاف علي امتي بعدي من اعمال
ثلثة قالوا يا رسول الله وما هذه قال زلة عالم وحكم
جائر وهوي متبع عمرو بن عوف المزني بباسندن روايت
ايدركه رسول الله صلعم بويورمشكه تحقيقا بنم زياده
قورقدغم امتمه اوزره بندن صكره اوچ عملدندر
ديدلر يا رسول الله اندر ندر عالمك خطاسي وحاكم ظالم
وهواكه آكا تابع اوله وعن ابي هريرة قال رسول الله ع م
ان احب الناس الي الله يوم القيمة واقربهم
منه مجلسا امام عادل وان ابغض الناس الي الله يوم القيمة
واشدهم عذابا امام جائر ابو هريره دن روايت
اولنوركه رسول الله ع م بويورمشكه ناسك سوكلسي
اللهه يوم قيامتده ودخي ناسك اقربي اللهه
سلطان عادلدر • ودخي ناسك غايت مبغوضي عذابي
جهتندن ظالم اولان سلطانلردر اي عزيز بيلكل كه
اكابر علما وحكما قتنده معروف دركه نفوس وطبايع

نوع انسان اول خلقتده وبدایت فطرتده حضیضیکه
بچه نوع اولمسی واستعداداتك اختلافی سببی ایله
فیضان انوار تجلیات الهیه که جمالیه وجلالیه در
متفاوت واقع اولمشلردر • بو سبب ایله خلایقك
مطالبی ومقاصدی واغراضی مختلف اولمشدر وامثالك
اقوالده وافعالده وعقایدده تباینی ظاهر اولمشدر
وصفات ردیه واخلاق خبیثه ظلم وبغی وحقد وحسد
وبخل آدمینك جبلتنده مرکوز اولمشدر پس کمال
حکمت ذات متعالیه آنی اقتضا ایلدیکه خلایق اوزرینده
برحاکم عادل ومصلح کامل اوله که اعمال وافعال اولاد
آدمی واحکام اشغال اهل عالمی نهج صواب
وتقویت فصل خطاب اوزره محفوظ ومسلوك دوته
دخی تنفیذ احکام شرعیه سی کوستره وقواعد وحدود
اسلام حفظی ایله خواص وعوامی اوزرینده عدل صقلیه
وزجر وسیاست ومنع حکم ایله قویلرك تعدیسی انی
مظلوم ضعیفلردن دفعه ایلیه تا نظام عالم برقرار
اوله • وخلل ظلم وبدعت حدود شرع ودینه یول بولمیه
وطبیعت بهایمی انعام خاص وعام اوزرینده مستند
ظاهر اولمیه واول کمسه که سلطنت نبوله ابتلادی
آدم علیه السلام ایدی جنتده کلمشدر آدم علیه السلام
حیوتنده اولادی ترتیبکه ارشدی واول حرما
امرنی بونلره ارشد ایدرایدی • وبونلرك معاشتنك
قانونی ضبط ایدرایدرایدی وعدلی بونلرك
ایدیدی

اوزرینه سنین حفظ ایدرایدی • وطعامی دریجه بیمو
ودخی دکلمش قفتان کیمز وکولمزایدی وصورودستیز
سویلمزایدی • وغایت ضعفندن کوکلری واکثر اوقات
مراتبه اوتورورایدی واولادندن کوچکلر بابانه
کلورلر بوکرنه باصوب ومورنه جترلرایدی وباشنده
اوتورورلر واول برطرفندن ایزلرایدی واول
باشنی مالدرمز وسوز سویلمزایدی • اولادندن بعضی
اکادیرلرکه نیچون بونلری منع ایلمزسن • الم ردوه
ای اوغللر بن کوردوکم سز کورمدوکوز بر حرکت
سببی ایله مناصب نعیم جنابندن مهالك وادم هانه
آتلدم تو دورونبر حرکت دخی ایدرسم اسفل سافلینه
دینده اولام • چون آدم علیه السلام ایکی منصبی
جامع ایدی برمنصب نبوت • بری دخی منصب سلطنت
وتعرف نفس وهوایه منصب نبوتده یول یوقدر
لاجرم بو منصبك حقیقتی هرکز ظهور ایمدی الا
اجسام زاکیه ده • وابدان طاهره ده انبیادر
صلوات الله علیهم وسلامه • اما منصب سلطنت
چون تعرف نفس وهوانك مغلوبی در • وبو ایکی صفت
ذمیمه ایچون بو منصبدن حظ وافر واردر بو سبب ایله
منصب اکثر ازمانده مظاهر مکدره ده • وابدان مدنسه ده
ظاهر اولور جبابره دن واشقیادن وآدم علیه السلام
زمانندن برو سلطنت انبیادن آز کمسنه ده اولمشدر یوسف
وموسی وداود وسلیمان ومحمد علیهم السلام کبی واولیادن

آنلرکیم سلطان اولمشلردر خلفاء راشدین یعنی ابوبکر
وعمر وعثمان وعلی کبی رضوان الله علیهم اجمعین وانلر
بونلرك حضورنی تمام ادا ایتدیلر که انلرك سیرتلری
ظالملر وعاصی پادشاهلر اوزرینه حجت اولمشلردر • ابدی
ظالملر وفاجرلره وفاسق وجابرلره تنبیه ایچون بوبابده
بر نیچه حکایت احوال سلطنت ابتداسندن وآثار رضاء حق
انقیادندن ایراد اولنور تا تذکره اوله سعادت
آخرت طالبلرینه وحجت اوله مکاید شیطان تابعلرینه

حکایت • موسی علیه السلام فرعونی
هلاك اولدقدنصکره سلطنت ونبوتی جمع ایلدی
حق تعالی انکا وحی قلدیکه بنی اسرائیل لشکرین
اریحا طرفنه التنه وعمالقه ایله جنك ایده وولایت
بیت المقدسی بونلردن پاك ایده چونکه لشکری توپلدی
اون ایکی جماعت ایدی وهر جماعت یوزیکرمی بیك
ار ایدی خاتونلردن واوغلانجقلردن غیری ولشکر
نقیبلری دخی اون ایکی ایدی هر نقیب یوزیکرمی بیك
اره حاکم ایدی حق تعالی سوردر • آلآیة ولقد
اخذ الله میثاق بنی اسرائیل وبعثنا منهم
اثنی عشر نقیبا موسی ع م بر روایتده اوتوز التی ییل
وبر روایتده طقوز ییل بو لشکر اوزره حاکم ایدی
وبو مدتده آنکنه مرکبی واریدی ونه اوی واریدی
بلکه بو دکلو مدتده نفقه یه قادر اولمدی بر
ترس کورك کیر ایدی وبندن کلاهی واریدی وخام

دریدن

62

دریدن چارق کیر ایدی واوچ چتال النده
عصاسی واریدی وبنی اسرائیل آنی نوبت ایله
طعاملندرلر ایدی • بری قوشلق ایمکن وبری اخشام
ایمکن ویرور ایدی • برکون لاوی جماعتنده ایدی
ونوبتی طعام برکسنه کلمشدی اول کسنه طعام کتورمکده
بر ساعت تأخیر ایلدی موسی علیه السلام آجلقدن غالب
اولمشدی تضرع ایدوب دیدی • الهی بونه
مذلتدرکه نبی انکا مبتلا ایلدك بری قوشلق
طعامم ویرده وبر اخشام طعامم ویرور حق تعالی
وحی ایدوب بیوردیکه ای عمران اوغلی دل
تنك اولمه که بزدوستلرمزك درقنی بطاللر
النه براکنده قلورز تا اول مدبرلر بونلره
رزق یتشدرمکلك ایله سعادت ابدیه یه ایرشه لر

حکایت • چون یوسف ع م عزیز مصر اولدی
کوندن کونه ضعفی زیاده اولدی • بو حالدن سؤال قیلدیلر
جواب ویرمدی برکون ابرام ایتدیلر ودیلرکه
اکر بو ضعف کرلو مرض ایچون ایسه اطبا علاجنه
مشغول اولسونلر دیدی بو مرضك علاجی موجود دکلدر
نیچه دردی بیلدر که عزیز مصر اولدوم
نفسم آرزو ایدر که انی آیه ایکی ایله طویورام
بن انکا وصیته ایدیه تمکن ویرمدوم دیدیلر بو قدر
مشقتی نفسوکه بچونه یدرسن دیدی • آجلره رافقت
ایتمك اسرددر نور دینك که ملك مصردر • برکسنه آج اوله

بن قنا متده کرفتار اولمزکه سن مدکه مشغول
اولوب محتاج وضعفا ولنلر حالندن غافل اولدك
دیدیلر حکایت ● دیرلر سلیمان علیه السلام
مطبخی اچون طاشدن قزغانلر یبندلر هر برینه اون دوه
طالرایدي تته کم قرآن خبر ویرر ● وجفان کالجواب
وقدور راسیات هر کون بو قزغانلردن طعام پشرایدي
وخلقه ویررلرایدي ● سلیمان علیه السلام صایم اولوردی
وزنبل دوقوب کیجه اولجاق زنبیلي صاتوب
بهاسیله اکی ارپه چوره کی الوب
ویر کلیمی باشنه چکوب مقابر اچنده کزوب بر مسکین
بولوب اول چوره کلری انوکله افطار قلورایدي
حکایت ● دیرلر سلیمان علیه السلام اچون کمشدن بر تخته
میدان دوکشلرایدي طولي وعرضي بر فرسنك ایدي
والتوندن تخت اوزره اوزرینه سنده قوشلرایدي
وصاغ جانبنه التوندن الي بیك کرسي وصول جانبنه
دخي کمشدن الي بیك کرسي ● وبرابرنده دخي الي بیك
محراب دوزلمشدي چون سلیمان علیه السلام اول تخت اوستنه
اوتوررایدي اولاد انبیا التون کرسیلر اوستنده
وعلما دخي کمش کرسیلر اوستنده وزهاد بني اسرائیل
اول محرابده اولورایدي وآدمیلر وپریلر وجنلر
ودلیلر ترتیبا وذده صف باغلرلرایدي وقوشلر
هواده بولنلروك اوستنده صف بغلیوب
سایه لرلین بولنلروك اوزرنه حملسز اول کمشدن

دائم

عنه ایله قالدردوب بیت المقدسدن عجم ولایتنه
لتزلرایدي که بر آیلق یولدر وکیجه بینه کتوررایدي
تته کم قرآن عظیمده خبر ویرر ● لایة غدوها
شهر ورواحها شهر ● بر کون سلیمان علیه السلام
بر شخص دام شیدوب کم ویرایدي حق تعالی سلیمانه
ملك عظیم ویرمشدرکه هیچ برکسیه ویرمشدر سلیمان علیه السلام
ددي اي نادان حضرت حقه صدق واخلاص ایله
اولدن بر تسبیح که مؤمن کمسه نك دیوانده یازیلور بوندن
یکرکدر ● زیرا بو ملك سلیمان ملك فانیدر ● وثواب
تسبیح باقیدر حکایت ● رسول الله صلی الله علیه وسلم
ایکي لشکري مسجد جانبنه کوندردي ● علي رضي الله عنه
بر لشکره امیر نصب اولنوب وبرینه خالد بن ولید
امیر نصب اولنوب رسول الله بیورمشدرکه اکر ایکی لشکر
جمع اولورسه علي جملسنه امیر اولسون اکر متفرق اولورلر
هر بري کندو لشکرینه امیر اولسون ● واول مدتده
فاطمه رضي الله عنها خسته اولوب رسول الله علیه وسلم
عمران بن حصینه دیدي کل فاطمه نك مرضن کوره وارالم
عمران روایت ایتمشکه رسول الله ایله فاطمه نك
بیتنه واردق رسول الله ال قپویه اوروب ●
فاطمه کیمدر دیوب رسول الله باباکدر دیوب جواب ویردی
فاطمه کلك ایچرو دیه دیوب رسول الله عمران بیله
کلسون مي دیوب فاطمه دخي یا رسول الله اول نیجه کلور
که بنم بر اسکي کلیم وار باشمه اورتدم آیاغم اچوق قالور

ایاغوا و دترسو باشو اچوق قالوز دیوب رسول الله علیه السلام
دوای متاع که اکسندهٔ ایدی فاطمه بزاوکته آتوب
ددی اول کلیم ایله بدنوکی اورت و بونی باشوکه
چك ددی پس رسول ع‌م کردی و اوتوردی و بن کردم
اوتوردم فاطمه کوردم صرومش طبراق اوزره اتور
واو بزم اول کلیمدن غیری سنه یوق کیش رسول الله ع‌م ددی
ای ولدم نیچه سن ددی یا رسول الله حالم بومرا وددومه
غایتده مشکلده بو مرضدن بری آچلقدن کرا وچ کوندر
طعام بولمدم رسول الله ع‌م اغلدی و بندخی اغلدم
پس رسول الله ع‌م ددی الله حقیچون اوچ کوندر
بنوم بوغازومه طعام ایرمشدر و بن حق تعالی قتنده
سندن مکرمم اکرا ستسم ویردی ایدی و تخیر ایلدم بونورد
خزینه‌لری مفتاحلرن سوم اوکومه کوتوردی و ددی
حق تعالی سوردر اکرا ستسنك بو خزینه‌لر امراتوکه لوم کرکه
قتنده کیده‌سك سنك ایله دوزان دوله بز حق تعالیدن
دلدم رسول و فقیر اولمده ابو هریره ع دیمشکه والله
ما شبع رسول الله یومین متتابعین من خبز شعیر
حتی قبض ابو هریره یمین ایدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم
طویمدی الکی کون بربری اردنجه اتمکدن حتی قبض اولندی
وانس بن مالک دیمشکه اولور برآی و برق کورت
یکردی رسول الله صلی الله علیه وسلم حجره‌لرنده اود یانمزدی
وچولمك اوجاغنه قونمزدی و حجره‌لرده طعامدن
هیچ نسنه اولمزدی مکر انصار اولردن کسنه طعام کتوردی

دکمز

دکمه تك بو حالدن خبری اولمزایدی و ابن عباس رضی
دیمشکه مات رسول الله صلی الله علیه وسلم فی
نفس من صوف علیه اثنی عشر رقعه بعضها من ادیم
وعلیه سبعون الفا مما کان یستقرض وینفق علی الفقراء
فقضاها عنه علی رضی الله عنه یعنی رسول الله ع‌م وفات
ایلدی بر یوکدن کوکلك که آنك اوزرنده اون اکی
یاره یه وار ایدی دریدن و یتمش بیك دین قودی
که قرض الوب فقیرلره صدقه ایدر ایدی آنی علی
رضی الله عنه اداقلدی

حکایت

چون ابوبکر رضی الله عنه خلافته نصب اولندی الکنجی کون
بر سبدن کتوردی بازاره التدی که اندن اول بز
صنعت ایدی و نفقه عیالن اندن حاصل ایدر ایدی اصحابه
بر خوش کلمدی دیدیلر بو کار منصب خلافته لایق دکلدر
ابوبکر ددی تحصیل نفقه عیال بنوم اوزرمه فرضدر
اکر انلرك حقوقنك اداسنده تقصیر ایدرسم بنوم
نفسم اداء حقوقده تقصیری عادت ایدر اولوردر پس
اصحاب اتفاق ایتدیلرکه ابوبکر عیالنك کفایتی مقدارنی
بیت المالدن ویره‌لر تا اول فراغ خاطر ایله قضای
حکومته مشغول اوله هر کون ایکی بچوق درهم انك
عیالنك نفقه‌سیچون تعیین ایتدیلر چون انك وفاتی
قریب اولدی بر مزرعه‌سی وار ایدی اوغلی عبد الرحمنه
وصیت ایلدی تا اول مزرعه صاته و بیت المالدن صرف
اولنانی ادا ایده اول دخی اویله ایلدی

حکایت

چون عمر رضی الله عنه خلافته نصب اولندی اصحاب
واحباب باتفاق ایتدیلرکه آنوک واولادینک نفقه‌لرن
بیت المالدن ویره‌لر عمر قبول ایلمدی ودیدی بنم کسبه
قدرتم واردر • بنواکا احتیاجم یوقدر چون اشراق
نمازنی قیلورایدی دکانه اوتورر ومسلمانلر اوده‌سنی
حکومت ایدرایدی تا ضحی کبری اولورایدی • چون دیربرد
قالقردی رجبه النه آلوب بتیع جانبندن طشره چقردی
ایدر کریچ کسردی کسردی چون اویله نمازی وقتی اولوردی
آبدست آلوب مسجده کلوردی امامت ایدرایدی اندن صکره
کروکریچ کسمکه کیدرایدی • تا عصر نمازینه دک
نفقه عیالی ایدرایدردی حکایت • ابوموسی
اشعری بیت المال خزینه‌سن سپوررایدی برآقچه بولوب
عمرک اوغلنجقلرندن بر اوغلانجغه کوردی اول آقچه‌ی
آکا ویردی عمر اول آقچه‌ی اوغلانک النده کوردی
دیدی قنده‌ن کتوردک اوغلانجق دیدی ابوموسی ویردی
عمر ابوموسی‌یه ادیوب بولدی ودیدی خلق اوده‌سنی
عمر اوغلنجقلرندن زیاده دوشمن بولمامش که بر آقچه‌ی
النلردن برینه ویرمشسن استرسک که قیامت گونی امت محمدک
مستحقلری عمره یاپشه‌لر اول بر آقچه ایچون پس اول آقچه‌ی
اوغلنجقلردن آلوب بیت الماله کوندردی • بر کیجه
بیدن صکره عمر اولوب ضعف اکا غالب اولدی منبر
[illegible] اوتوروب دیدی ای مسلمانلر بن ضعیف اولدم
ایشه طاقتم یوقدر اکر مصلحت کورورسکوز کفافم مقداری

بنم علم

بنم عیالم ایچون بیت المالدن تعیین ایدک مسلمانلردن
برینک کفافی مقداری تا عمرک عیالی بیت المالدن اکل
ایدوب عمر مسلمانلرک مصلحتنه مشغول اوله حکایت
عمر رضی الله عنه حکومت ایچون ابوالدرداءیی حمص شهرینه
کوندردی ابودرداء بر مدت انده حکومت قیلدی
واول مدتده آنوکا اونده بر اسکی حصیر وبر قیلیچ
وبر مصحف وبر مطهره وبر طبراندن چناقدن غیری نسنه یوق ایدی
وهرکون شهردن طشره کیدوب انده قضاء حاجت ایدردی
هرکون بیوردی بیت المالدن خرج ایدوب
دیمکاردن اول ایچانه ایدیلر • عمر بونی ایشدوب
ابوالدرداءیه مکتوب یازدی کوندردی یا عویمر بلغنی
انک بنیت کنیفا وانفقت فیها درهمین ونصفا
من بیت المال المسلمین اما کان یکفیک بقایا عمارة
الروم حتی تشتغل بعمارة الدنیا فاذا اتاک
کتابی فاعلم انی سیرتک الی دمشق تسکن بها الی
ان یاتیک الموت • یعنی دیدی ای عویمر بکا ایرشدی
سن بر ایچانه بنا ایلمشسن واکا ایکی بچق درهم خرج
بیت المالدن دوم عمارتلرینک بقایاسی سکا
یتمزمیدی تا عمارت دنیایه مشغول اولرسن چون
سکا کله بوزم مکتوبم • بدکل که بن سنی کوندردم دمشقه
تا انده ساکن اولسن سکا موت کلنجیه دک ابوالدرداء رضی الله
عنه مکتوبی اوقودی قالقدی یایاق دمشقه کلدی • هم انده
وفات ایتدی حکایت
ابن عباس رضی الله عنهما دن

روايت اولنور كه ● چون علي رضي الله عنه خلافته
نصب اولندي حسن ايله حسيني كندو مجلسندن دور ايلدي
اول سببله حسن زياده بكزر ايدي رسول الله عليه السلام
صورتده و سيرتده علي رضي الله بونده خوف ايتدي
كه امور مسلميندن بعضسنه يه شفاعت ايده لر و اول
رد ايديميه خلق حسني زياده سورلر ايدي ● و بكلر
و اشراف اطرافدن اكا هدايا و اموال كوندررلر ايدي
و علي رضي الله عنه همشه ده بر كله ديشه اون ايدوب
و بر قباغه قويوب اغزيني مهرلر ايدي و كاه كاه اندن
بر چوق بشور ايدي انطار وقتنده انك ايله
انطار ادرلر ايدي ● وكاه اولوردي نطار وقتنده
اول اوندن بر آووج اغزنه قور ايديلر و بر كرو
مهرلر ايدي ديمه سي چون اسكي قفنان كوردي
و خرما بيراغندن غلبيني وار ايدي و اكا ديرلر ايدي
اي امير المؤمنين نچون بوني بويله مهرلرسين دير ايدي
قورقرين حسن وحسين ننه قرشدررلر حكايت ●
عرب بكلرندن بريسي حسن رضي الله عنه زيارته كلدي
سؤال زماننده كلدي كه خلق اخشام نمازني ادا ايدوب
كتمشلر ايدي اول بك مسجده كردي تا اداء فرض ايده
علي رضي الله عنه انه اوتورمش اول قباغي اوكنه
المش آرپه اوندن افطار ايدر ايدي ● چون اول
بك نمازدن فارغ اولدي علي رضي الله عنه اني
دعوت ايدوب بر آووج اول اوندن اكا ويردي ● اول كمنه

اني دشنامي اوجنه بغلادي و علي رضي الله عنه
بوايدوكني بيلمدي چون حسن مجلسنه واردي الوان اطعمه
كوردي بيلدي اول بك بر مقدار اول طعامدن قالدي
مسجدده بر فقير وار در آجلقندن اركيه اوني بير
سركدم اكر اجازت اولورسه بو طعامي اكا اولدم
ددي حسن رضي الله عنه اغلايوب ددي كه اول فقير
خليفه و زمان امير المؤمنين در اولدن اخيار المشدر
حكايت ● كرو ابن عباسدن روايت اولنور كه
جمعه كون مسجده كردوم علي رضي الله عنه منبر
دستنده ايدي بر يمه سي چوق اسكي قفتان او دستنده
و بر قولنه النده كه باغي خرما بيراغندن ايدي و ديرايدي
لقد رقعت مرقعتي هذا حتي استحييت من راقعها
ما لعلي و زهرة الدنيا كيف افرح بلذة تفني
و نعيم لا يبقي و كيف اشبع و حول الحجاز بطون
غرثي او كيف ارضي بان اسمي امير المؤمنين ● و لا
شاركهم في خشونة العيش و شدائد الضر و البلوي
حقيقتا چوق اولدي يمه لردم بو خرقمده يعني چوق
يمه امر ايتسلم بو كا حتي بن اوتندم يمه ايدن
كمسنه دن ديه ديونه اشي وار علينك دنيا زينتيله
نيجه فرح اولم سؤال لذتيله كه فاني اولور و زوال ايلمز ايله
ابدي قالمز ● و نيجه توق اولم كه حجاز امرانده
نيجه قرنلر وار آچ و نيجه راضي اولم بكا امير المؤمنين
ديو و كلرنه حال لوكه مشارك اولميم مؤمنلر ايله

ايم

دیولك خشونتنده وضرورتلرنده ابن عباس
دیمشکه خلق چوق اغلشدیلر وبنده اغلادم ودیدم
ای امیر المؤمنین نه اوله اکر یکی قفتان کیرسك
علی رضی الله عنه دیدی ● ان الله اخذ العهد علی ولاة
الامر ان یکونوا فی ادنی اهل الرعیة لیقتدی
بهم الاقویاء ولا یتأسف الضعفاء یعنی حق تعالی
امر ایلمشدرکه امرا کیملرنکه اولرلر رعیتك ادناسی
لباسنده تا اقتدا ایلیه بونلره قویلر وتاسف
اتمیه ضعیفلر حکایت ● علی رضی الله عنه
ابو امامه باهلی دیدکلری عزیزی بصره حکومتنه کوندردی
بر مدتدن صکره بصره دن کلمش بر شخص کوردی
احوال ابو امامه صوردی اول کیمسه دیدی انی بر ضیافتده
کوردم آکا مکتوب یازوب دیدی ای حنیف اشتدمکه
اهل بصره ضیافتلرنده حاضر اولوب والوان طعام اکل
ایدر ایمشسن بر کیمسه کیم بر قومك طعامن اکل ایده که
انلر غنیلری دعوت ایدهلر وفقیرلری رد ایدهلر اول
کیمسه حقی باطلدن تمیز ایتمز دیو اتی عزل ایلدی
حکایت ● ابو هریره روایت ایتمشدرکه
بیرام کون صنفلر علینك یانینه جمع اولمشلر ایدی
علی کرم الله وجهه طشره چیقوب بر مرسانه سوردی
خزانه بیت المالدن تمیز بیك درهم درویشلره تفرقه
ایدوب ایله ایدی اندن عیدکاهه کندی بیرام نمازین
قیلوب کیرو دونوب ثوبه اوله ایدینه سیله کلدی ●

بولجه

بولجه پیشورمشلر ایدی دیدیکه اوندن یا عسیر
بن دیدم اکر بیورمش اولیدك ● اول مالدن بر درهم
بالغ المتراولالر ایدی ایرارلوردی دیدی یا ابا هریره
ستر ایسترمسنکه بنی مجمع قیامتده شرمنده ایده سین
وخیانت واغی علینك النده بقه سین والله علی
هیچ اندن اعظم نعمت بیلمزکه موقف قیامتده خالدن
وخیانت رسول الله ندن امین اوله حکایت ●
عمر عبد العزیز باباسندن چوق میراث بولمش ایدی
خلیفه اولمزدن اول تنعمده افراط ایدر ایدی
چون خلیفه اولدی امر ایلدی تا بغدادك یتیملرین
ومسکینلرین جمع ایلدیلر ● کندونك جمله مالن بونلره
قسمت ایلدی ● اندن صکره شهرك عامللرندن صوردی
بغدادی هر کون نه کلور حرقة دوتلر دو بلر درت
درهمه دیدی امدی بکا بیت المالدن درت اقچه
رغادلق اجرت ویروك تا بنم عیالم انونك ایله
دتنم کانی ایتهلر ● وبنده مسلمانلر مصلحتنه مشغول اولام
وفات ایتدوکی وقتده بر مصحف و بر قلیچدن غیری
ونه نسنه یوق ایدی ای عزیز ● چون بو جمله ذکر
ذکر اولندی بلدك کم انبیا وخلفاء راشدین
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین سلطنتده نیجه
دنیو کمالی اندیلر دورت وخزاین وارایکن کندو
نفسلرینه نیجه طارلق ویردیلر ومحنت دنیایه صبر ایتدیلر
عدل واحسان قوسن خلق اوستنه اتدیلر بونك

خبر ولایت وحکومتدن امین دکلر ایدی • بری بیلکه بز
مسلمانلروک حکومتنه مباشرت کادعظیمدر • و
حکومته اشتغالی امر خطیردر پادشاه وحاکم حرت
عدل واحسان طریقی اوزره اوله وحدود شرع واقامه
واحکام دین نفاذنده دوروشه اول کمسنه
برده حق تعالینک نایبی ومختاری در وسایه الهی
وخلیفه رحمندر • وجور طریقی عدل واحسانه
ترجیح ایدوب قوللرا اوزره تغلب ایده • ومنافع نفس
وهوا ایله واقامت حدود شرعی اهمالی روا کوره •
او لحقیقت نایب دجال ودشمن الله ورسول الله
وخلیفه شیطاندر • وسعادت ابدیه طوبی شول کمسنه
میدان سلطنت وحکومتدن آلورکه انصاف ایله
وکرامه دوب بیله که بوندن قیزلکلمشدر
وآخرتده کتمه کرکدر • وانوک بوعالمه
کلمه سندن مقصودنه یتن شوهید کتاب
وسنتدن معلوم ایدنه که هر کمسنه که بو عالمده
مسافردر وبو سفرک بچه منزللری واردر • منزل
اول آته نکا رقه سی منزل ثانی انانک
رحمی • منزل ثالث میدان دنیا • منزل رابع
قبر منزل خامس موقف قیامت منزل سادس
جنت یا جهنمدر هر کمسنه که منزل جنت سعادتی
منزلکی وجهنم شقاوتی منزلنی دنیاده ایسه
و مرکب عمر بو منازلده علی الدوام سیرده یعنی متصل

کتمکدر

کتمکدر دد اما بو کمسنه نک خبری یوق هر نفسده
بر قدم و هر کون بر میدان و هر آی بر میل و هر ییل
بر فرسخدر و هر بر نفس که بر کمسنه تنفس ایده بر کرپیچی
عمرینک اوی دیوارندن ویران ایدر و بر قدم
آخرته قریب اولور و دنیادن ایراق اولور پس
حقیقتده دنیا بر کوپریدر آخرت عزیمتنده و بر
کاروان سرایدر • قیامت صحراسی باشنده • وعاقل
اول کمسه در که کوپری اوزره عمارت ایمیه ودنیا
کاروان سرایندن آخرت صحراسنک زادینی کوتوره
ودنیا زینتنه الداینه • وقدر حاجتدن زیاده
دخی قاتل بیله • و یقین بیله که جمیع یریوزینک
پادشاهلری یارین حسرت طراغنی باشلرینه دوکسه کرکدر
وفریاد ایتسه کرکدرکه کاشکی جله خزاین دنیا
طپراق اولیدی هیچ کمسنه والتونه مالکی اولمیه یدی حکایت
چون عمرو بن العاص مصرده سلطنته اوتوردی اوغلی
عبدالله صحابه دن ایدی • باباسنک
مصاحبتنی ترک ایدوب عباده مشغول اولدی چون
عمرو بن العاصه وفات قریب اولدی اوغلنی دعوت ایدوب
شو صندوغی آل دیدی اوغلی دیدی صندوقده نه بار
دکلدر باباسی کروددی بو صندوغی آل که طولو التوندر
اوغلی دیدی التونه حاجتم یوقدر باباسی اغلیوب
دیدی نولیدی اول صندوق طپراق ایله طولمش اولیدی
چون ذکر اولنان کلماتدن بیلدک کم حکومت وولایت

خطر لو بنته یمش بلکه که پادشاهلغک شرایطی واردر
اول شرایط سیز امور سلطنت دنیده ودنیاده
نظام بولمز و رعایای مملکتک پادشاه اوزرنده
حقوقی واردر ● اول حقوقی ادا ایتمدیکچه پادشاه
عذاب آخرتدن نجات بولمز وبو جمله بو بابده ذکر اولنور
وشرایط سلطنت اوندر ● شرط اول
اولدر که هر واقعه که رعایایه دوکندی واقع اولور
پادشاه وحاکم اول واقعه ده کندولی رعایادن
بری تصور ایده وغیری کندونکا ورزنده حاکم کورده
واول حالده هر حکم که غیردن کندو اوزرینه
روا کورمیه اونک کبی حکمی کندودن غیره دخی روا
کورمیه وهر نسنه که کندویه بکنمیه هیچ بر مسلمانه
دخی بکنمیه ● شرط ثانی اولدر که مسلمانلرک
حاجتن بتوردیکی افضل عبادات بیله که حضرته کلمسنه که
ادخال السرور فی قلب المؤمن یوازی عمل الثقلین
یعنی شادلق ادخال ایتمک مؤمن قلبنه برابردر جن وانس
عملنه پس پادشاه اسلامه لایق اولدر که محتاجلر
حاجاتنه متصل منتظر اوله وچون بیله که بر مسلمان
قپوده منتظردر ومحتاجدر اونک حاجتن روا ایتمیجه
هیچ بر عبادته مشغول اولمیه وکندو نفسنک راحتی
ایچون مسلمانلرک حاجاتنک اهمالنی روا کورمیه
شرط ثالث ● اولدر که یمکده وکیمکده
اقتدا ایده خلفاء راشدین سیرتنه ونفسنی خوش طعاملره

وتکلف لولباسلره معتاد قلمیه حکایت
علی رضی الله عنه اول کونکه خلافت مسندنه اوتوردی
بازاره واروب بر کوملک صاتون الدی اوچ درهمه
یکندن وانکلندن وطویوقدن اوزون اولانی
کسدی ودیدیلر نیچون بویله ایدوک دیدی که ● آ
باکلدکه وتواضعه الیقدر شرط رابع
اولدر که حکمده سوزی مدارا ایله دیه وموجب
اولمیجق غلظت ایتمیه وچوق سوز ایشتدکده ملول ضجر
وصبور اولیه وضعیفلر ومسکینلر ایله سوزن
سویلشمکدن عار ایتمیه حکایت ● مامون زماننده
برکیسنه کناه اشلیوب قاچدی اونک قرنداشی مامون
وکیله کتوردیلر مامون بیوردی که برادرکی بول
والا قتل ایدرلر ● اول شخص دیدی ای امیر المؤمنین
اکر سنک عاملکدن بری اولدرمکه استه دسن آیا
حکم کوندروب دیسک فلانی ترک ایت اول سنی
ترک ایدرمی ایتمزمی دیدی ترک ایدر اول شخص دیدی
بن حضرت حقدن حکم کتوردم ولا تزر وازرة
وزر اخری مامون دیمشکه ترک ایدیکز دلیل حجت
کتوردی شرط خامس ● اولدر که خلق رضاسیچون
حکمده سستلق ایتمیه وهیچ برکسنه نک خوشنودلغی ایچون
مخالفت حق وشرعی روا کورمیه وبیله که غایت
حکومت اولدر که خلقک نصفی حاکمدن خشنود اولمزلر
وجمیع خلقی حاکم عادل خوشنود ایلمک ممکن دکلدر وچون

تا کمک حکمی میل سز و غرض سز اوله اول حکمده
حق تعالی رضاسن طلب ایدوب خلقک اتخمه سندن غم
یمیه وچون حق تعالی اندن راضی اوله خلق اندن راضی
ایدر نیته کم رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورمشدر
حدیث ● من طلب رضاء الله بسخط الناس رضی الله
عنه یعنی هر کمکه الله رضاسنی طلب ایلیه الله راضی
اولور اندن و ناسی دخی راضی ایدر اندن شرط سادس
اولدر که حکومت و ولایت خطرندن غافل اولمیه
و یقین ایله بیله که منصب امارت و حکومت بر الله که
انکله هم سعادت آخرت بولنور هم شقاوت ابدیه
حاصل قلنور و بو زمانده ملوک و حکامنک
اکثری بو قبیلدندر که دولت و مکدره و زمانه
مغرور اولمشلردر ● و نفس و هوا اردنجه کندو
دینلرین ویران اتمشلردر و ناموس بحوت اعمالرین
بیله ویرمشلردر الا من شاء الله ایدی تنزل کیمسه که
زمام اختیار النده در جهد ایدوب دولت دنیایی
آخرت کونننا دلنی تخمن ایتمه ● طریق صواب رعایتی ورده
عدله ملازمتی غنیمت بیله که خبرده وارد اولمشدر که
هر کون عدل حاکم مجموع رعایا طاعتنه مساوی
اولور ایدی سعی ایده که بر سعادتدن کندوسنی
محروم ایتمیه شرط سابع ● اولدر که دیانت
و صحبت صلحا و علماء دینه راغب اوله اکر بر قوم بوزنا
اقل قلیلدر و جاهللر و فاسقلر مصاحبتندن

احتراز

70

حتراز ایده که بونلر دینی ویران ایدیجیلردر ●
حکایت ● هارون الرشید شقیق بلخی حضرتن
طلب ایدوب دردکه بکا نصیحت قیل شقیق دیدی
ای امیر المؤمنین حق تعالی سنک براوی واردر
کا جهنم دیرلر سنی اول اوک قپوجیسی ایتدی یلدز
و سکا اوج نسنه ویردیلر تا اول اوج نسنه ایله
خلقی جهنمدن منع ایده سن بری مال بری قلیج
بر قامچی کرکدر ● مال ایله درویشلرک فقرین
سد ایده سن تا اضطراب سببی ایله شبهاته ارتکاب
ایتمیه لر و قلیج ایله ظالملری قطع ایده سن و قامچی ایله
فاسقلری تادیب ایده سن ● اکر بویله ایدرسک
هم سن نجات بولورسن ● هم خلق دخی نجات بولور
اکر خود بویله خلافنی دوزده اولورسک سن خلقدن
اول جهنمه کیدرسن غیریلر سکا اردنجه دری
شرط ثامن اولدر که تکبر و تجبر سببیله
خلقی کندودن نفرت ایتدرمیه بلکه عدل و احسان
و صفقایه شفقت ایله کندوی محبوب و معشوق
انام قیله ● رسول الله علیه السلم بیورمشدر که خیر
ائمتکم الذین یحبونکم و یحبونهم و شر ائمتکم الذین
یبغضونکم و یبغضونهم یعنی پادشاهلریکزک
خیرلوسی شونلردر که انلر سزی سوه لر ● و سز انلری
سوه بیلز ● و پادشاهلرکزک شرلوسی شونلردر که
انلر سزی سومیه لر و سز دخی انلری سومیه سز شرط تاسع

اولدرکه نایبلرینک حیانتی تجسسندن وعامللرك
ظلمی تفتیشندن اولمیه و قورد سیرتلو ظالملری دعایا
اوزرینه مسلط قلمیه • وچون بونلردن برینك
ظلم وحیانتی ظاهر اولمیه آنی مؤاخذه وعقوبتله
غیریلره عبرت ایده • و پادشاهلق سیاستنده
مساهله دواکورمیه وارباب دولتی صحبت وسائله
مؤدب قیله شرط عاشر اولدرکه فراست
استعمالندن خالی اولمیه که حوادث حدوثندن ووقایع
وقوعندن امعان نظر ایده وفهم وعقل حضوریله
هر حکمك حقیقتنی مشخص ایده وعین بصیرتیله
آنك لوازم ولواحق وعوارضنه نظر ایده اگر
واضحات جلیه دن ایسه مسائل شرعیه ایله فصل ایده
واگر مشکلات خفیه دن ایسه آنوك سرینی نور فراستله
ادراك ایده وبونده ناقللر قولنه اعتماد قلمیه

حکایت • یکی خاتون سلیمان علیه السلام
اوکنده بر اوغلانجوغی هر بری بنوم اوغلنجوغمدر
دیو دعوی ایدوب هر بری اثباتندن عاجز اولوب
سلیمان علیه السلام بویوردیکه اول اوغلانجغی
ایکی پاره ایدوب بر پاره سن بر خاتونه بر پاره سن بر خاتونه
ویره لر چون قلیج چکدیلر اول خاتونلرك بریسی
بی اختیار اولوب اغلیوب دیدی اوغلانجوغی پاره
بن کندو حقمدن کچدم اما اول بر خاتون برقرار
طوروب اصلا هیچ تغیر ظاهر اولمدی •

سلیمان

71

سلیمان دیم بلدیکه اوغلانجوق اول رحم وشفقت
ایدن خاتونکدر اوغلانجوغی آکا حکم ایلدی •
وحضرت حق جل وعلا حکومت وپادشاهلغی استنباط
حقایق ایله مشروط قلمشدر وسوره نسائده بیورلر که وَلَوْ رَدُّوهُ
إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ
مِنْهُمْ وچون معاشرت واختلاط خلق حاکم اولنلره
امر ضروریدر • پس خلقك احوالنده فراست
کرك اگر حاکمك لوازمندندر • وفراست دخی ایکی
قسمدر بری شرعی بری حکمیدر شرعی اولدرکه
نور یقین که نفسنی اخلاق قبیحه دن تطهیر وقلبی صفات
ذمیمه دن تصفیه واسطه سیله عین بصیرتدن
پرده جهالت وحجاب غفلت مرتفع اولمق سببیله •
حاصل اولور تا مؤمن حقیقی نور الله ایله بینا اولور
بدکه حق جل وعلا عین وسمع بصیرتنه مقبول اولور
إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ
انده ظهور ایدر و بو منزلی قاف قربت سیمرغلرینك
شنبوته سیدر • وبو درجه علیا ایرن ارنعده که
هر بتوه دوزکارك تماشاسی الی آکا ایرشه ایکنجی قسم که
فراست حکمیه اولدرکه حکما تجربه ایله انی قولشلر
وادله ایله مشاهده قلمشلردر • و بر قسمت
نسبی هر کسبیه حکمندرکه انسان اعضاسنك خلقتندن
استدلال ایدرلرکه بو علمه علم قیافت دیرلر ملکل
حکما کندولرك مقالاتنده دیمشلردر لون ناصع

كوزك كوكلكى وبشيل رنكلوكى ايله بوك يوزلولكه واوتانمزلغنه وخيانته وفسقنه وحفت عقله دليلدر • واكر بر علامتلر ايله انجه اكلو اوله وكوز وات كوزلو وبيضى النلو اوله وباشنك نيلى جرق اوله حكما ديمشلردر بونك كبى كمسنه لردن حذر اتمك كركدر افعيدن كبى وودخى احمدر • وحكما ديمشلر قدكه معتدل اوله نشان شجاعت وصحت دماغدر وكلكشك قيل قور قصلق واد راك سزلك دليلدر وجوق قيل اولمق اوموزلرنده وبوينده نشان حماقتدر وسينه ده وقرنده چوق قيل اولمق طبع وحشيتى وادراك سزلك وظلم ودليلى در • وقيل صارولغى نشان حماقت وتيز جك قيزماق دليلى در وقره قيل نشان عقل والمانتدر • وقيلك رنكى قزللق وقره لق اورته سنده ميانه اولمق اعتدال صفات دليلى در الن احوالنده حكما ديمشلردر كه الن كه انى خطوط اولميه نشان خصومت ولقافلق در • وانجه وآرق الن نشان دنائت وعجزدر وآلركه متوسط اولوب انى خطوط اوله نشان صدق ومحبت وفهم وعلم وعقل وتدبيردر قولاق احوالنده حكما ديمشلردر بويله قولاق نشان حفظ وفهمدر لكن اكثر بر جزو اولور كوچك قولاق نشان حماقت وسرقه در • احوالنده حكما ديمشلردر بيوك باش وقيل بوزلقى سوزده غلظت نشانيدر قاش اوزونلوغى كه

قولكه

قولكه واره نشان تكبر ونفاق لقدر وقره قاش وقصه اولمسى نشان فهم وذكاوتدر • كوز احوالنده حكما ديمشلردر كه غايتده يرامز كوك وچقر كوزدر وبيوك كوزكه اتى نظرلو اوله • نشان حسد دخيانت وكاهللكدر وكوزك فوريلغى وحركتنك قلتى جاهللك وكودنلك علامتى در وكوزك حركتنك سرعتى ونظرنك اينى لكى نشان حيله ومكر وسرقه در وكوزك قزللغى نشان شجاعتدر • كوز بيكنك المرافندن صاروجه نقطه جقلر فتنه وفساد قوپرمق نشانيدر كوزكه بيوكلك وقره لق وقزللق اورته سنده ميانه اولمق نشان فهم وعقل ودياتتدر بورن احوالنده حكما ديمشلردر • انجه بورن نشان ملامتدر اكرى بورن نشان شجاعتدر بيضى بورن نشان شهوتدر بورن دلوكنك كنكلوكى نشان حسددر بورن نوعونلغى يا بورن باشى بيضى لغى سوزجيلغى وكذابلك دليلى در وبورن كه معتدل اوله بوغونلقده وانجه لكده واوزونلقده وانجه لكده وبيضى لقده نشان فهم وعقلدر • اغز احوالنده حكما ديمشلردر بيوك اغز نشان شجاعتدر بوغوز طوداق نشان حماقتدر طوداق اعتدالى قزللق ايله نشان راى صوابدر • ديشلر اكرى اولوب دوز اولمامق نشان مكر وحيله وخيانتدر • ديشلر سيرك ودوز اولمق نشان عدالت وامانت وتدبيردر

یکاغی احوالنده حکما دیمشلردر یکاغی که اینجوق و
شیشک اوله نشان جهل وغفلتدر ویکاغی ازلغی
مرض سز نشان خبث باطندر • وبوجمله سنک میانهسی
یقین معتدل اولمق نشان اعتدالدر آواز احوالنده
حکما دیمشلردر آواز بلند نشان شجاعتدر
انجه آواز نشان بدگمانی وتوهمدر آواز معتدل
نشان حسن کفایت وتدبیردر غنته یعنی کاکر اچیندن
سویلمک نشان حماقت وکبردر وسوزده وقار وسوز
بدادک وسوز سویلرکن الن حرکت ایتدرمک زیرکلکدر
وتدبیر نشانیدر • بورین احوالنده حکما دیمشلردر
قصه بورن نشان کبر وخبثدر وانجه وارزون
بورن بورقافلق وحماقت نشانیدر ویوغون بورن
نشان جهلدر وبورن وسط اولمق نشان صدق وعدل
وتدبیردر قربن • احوالنده حکما دیمشلردر
بیوك قرین نشان جهل وحماقت وخوفدر وقرین
وسینه اعتدالی نشان حسن رأی وصفای عقلدر
ارقه واکی کورك احوالنده حکما دیمشلردر که
بونلرك بیجی کچی نشان شجاعت وخفت عقلدر واکی
کورك ادقلغی نشان قبح طبعت وسوء مذهبدر
برمق احوالنده حکما دیمشلردر برمقلر اوزونلغی
دیرکلک نشانیدر صنعتلرده وتدبیرلرده • انجك
احوالنده حکما دیمشلردر که برعوزن انجك جاهلك
وبرك یوزلولك نشانیدر بودکلو آثار وعلامات
فراست

فراست حکیمدر عاقله کافیدر بلکه حقوق علما
اکی توغدر زیرا که رعیت اکی قسمدن خارج دکلدر
زیرا یا مؤمندر یا کافردر وبونلرك
حقوقنك احکامی کفر واسلام جهتنجه مختلف اولور
ورعیت که مسلمان اوله انلر ایچون پادشاه وحاکم
اوزده یکدیگری حق واجبدر حق اول • اولدر که
جمیع مسلمانلره متواضع اوله حکومت وسلطنتی
سببله تکبر ایتمیه زیرا که حقتعالی متکبرلری
سومز نته کم رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورمشدر
ان الله عز وجل اوحی الی ان تواضعوا حتی لا یفخر
احدکم علی احد • یعنی تحقیقا حقتعالی وحی
ایلدی بکا که تواضع ایدرسز سز هیچ بریکز
فخر ایتمیه سز وحیدره • کلمشدر که حدیث لا یدخل الجنة
من کان فی قلبه مثقال ذرة من الکبر • یعنی
جنته کیرمز شول کمسنه که انك قلبنده ذره مقدار
کبر اوله حق ثانی • اولدر که خلقك
بری برینه حقنده سوزلرندن دکلمیه خصوصا
فاسقلرك وصاحب غرضلرك وحسودلرك
وطمع کارلرك حقتعالی بیوردیکه الایة ان جاءکم
فاسق بنبأ فتبینوا یعنی فاسق سزه خبر ایله
کلسه تحقیق ایلك حکما دیمشلردر حدیث من نقل الیك
نقل عنك کمکه سکا نقل ایتدی سندن دخی نقل ایدر
ودیمشلردر من عاب عندك عاب عنك کمکه سنك

تتكده • غیرتلرك عیبن سویلیه سنك عیبك
دخی غیر فتنده • سویلر حکایت ● برشخص امیر المؤمنین
علی رضی الله عنه حضورنده • برمسلمانك برامر لغیرن
سویلدی علی کرم الله وجهه دیدی ای کیشی بن مسلمانلردن
صوردیسر کرکدر اکر کرچك ایسك غیبت اتدوکك ایچون
سکا بغض ایدرم اکر یلان ایسك سکا عقوبت
ایدرم اکر توبه ایدرسك عفو ایدرم اول کمسنه
دیدی توبه اتدم ای امیر المؤمنین حکایت ●
محمد بن کعب قرظی یه صوردیلر که پادشاهلرك
خویلرنده • قانغیسی مذمومدر دیدی چوق سویلمك
و مملکت سرینی هر کسه دیمك و هر کمسه نك سوزن اشتمك
خوتالث ● اولدر که چون برکناه ایچون
برمسلمانه غضب ایده و عفو ایتمك وجهی اوله اوچ
کوندن زیاده عفوی تأخیر ایتمیه مکر غضب دینده
نقصان ایچون اوله اکر جمله عمرنده ترك اتسه رواد
و امور دنیویه ده عفو اولیدر رسول الله صلی الله علیه وسلم
بیوردیکه من اقال مؤمنا عثرته اقاله الله تعالی
عثرته یوم القیامة یعنی شول کمسنه که عفو ایده
برمؤمنك کناهنی الله تعالی دخی انك کناهنی عفو ایدر
یوم قیامتده و خبرده کلمشدر که ● وحی الله تعالی الی یوسف م
یا یوسف بعفوك عن اخوتك رفعت ذکرك یعنی
حق تعالی وحی ایلدی یوسف علیه السلامه یا یوسف
سنك عفوك سببی ایله قرنداشلرکدن یوجه اتدوم

ذکری

ذکرکی حق رابع ● اولدر که عدل و احسانی جمیع
رعایا اوزرینه عام ایده و انعامده اهلی و نا اهلی
فرق ایتمیه زیرا که پادشاه سایهٔ حقدر نتکه
حقك رحمتی و برکتی جمله خلقه عامدر • عدل و احسان
و انعام پادشاه دخی جمله یه شامل کرکدر • حسن
رضی الله عنه روایت ایدر که رسول الله م بیوردیکه
رأس العقل بعد الدین ● التودد الی الناس واصطناع المعروف
الی کل بر و فاجر • یعنی عقلك باشی دیندن صکره
محبت ایتمکدر و ناسه دخی ایولك ایتمکدر ایویه
و یرامزه برابر حق خامس ● اولدر که
حکومت تجبری سببی ایله مسلمانلرك حرمته نظر ایتمیه
و اذنسز مسلمانلرك و رعایانك اولرینه کرمیه و
رسول الله صلی الله علیه وسلم حکومت و نبوت
عظمتی ایله چون برمسلمانك اوی قپوسنه کلسه اوچ کره
آواز ویررایدی ● اکر اجازت ویردیلرسه کیرر ایدی
اکر اجازت ویرمزلر ایسه دونرکیدر رانخیز ایدی ●
ابو هریره رضی الله عنه روایت ایدر که رسول الله م
بیوردیکه الاستیذان ثلثة فالاولی یستنصتون
والثانیة یستصلحون • والثالثة یأذنون او یردون
یعنی اوچ کره اذن طلب ایتمك کرکدر اولکی اشیده لرکنی
کندولری و اوچنجی اصلاح ایده لر • اوچنجی اذن ویره لر
یا رد ایده لر حق سادس ● اولدر که خلق ایله
مکالمه سی خلقك مراتبی مقدارنجه اوله مثلا اراذل

تا سدن لفظ لطيف رعايتيه وجاهللردن فصاحت و
بلاغت اميد ايتميه واتراكدن ادب رعايتنى استميه هر قومى
كندو مرتبه سندن معذور دوته وهر كمسنه ايله مواجهه اولدن
عادتيه **حكايت** • داود عليه السلام مناجاتنده
ديدى كه الهى نه اشى ايدم خلق بنى سوه لر وسنك
قربتكدن دور اولميم حق تعالى وحى ايلدى كه خالقوا الناس
باخلاقهم واحسن فيما بينى وبينك يعنى ناس ايله
خلق قيل كندو خلقلرى ايله وايو قيل بنم ايله سنك
اور تكى حق تعالى **نچ** • اولدر كه مجلسلرده بيرلرى
محترم دوته خصوصا شول پيرلركه متدين اولر
واوغلنجقلره شفقت ايله نظر ايده • رسول الله صلى الله عليه وسلم
بيوردى كه ليس منا من لم يوقر كبيرنا ولم يرحم
صغيرنا • يعنى بزدن دكلدر شول كمسنه كه تعظيم ايتميه
بيرلريمزه ودخى رحم قلميه كوچوكلريمزه وخبرده كلمشدر
ما اكرم شاب شيخا من اجل شيبه الا قيض
له عند كبر سنه من يكرمه هيچ بر يكت تعظيم ايلمز
بو بيرى بيرلكى ايچون الا حق تعالى حواله ايدر انك
بيرلكى حيننده شول كمسنه كه انكا تعظيم ايدر بو حديث شريفده
اشارت وار در كه بيرلره عزت ايدن يكت بير لكه
ايرشور حق تعالى **نامن** • اولدر كه هر مسلمانه كه
وعده ايدر وعده سنه وفا ايده خلف وعدى روا كورميه
رسول الله عم بيوردى كه العدة دين يعنى وعده
دين دكدر اداسى لازمدر كم بيوردى آية المنافق

منهم

ثلث اذا حدث كذب واذا وعد اخلف واذا اؤتمن خان
يعنى نشان منافق اوچدر • چون سوز سويليه يلان سويلر
وچون وعده ايده خلاف قيلور • وچون امين قلالر خيانت
ايدر وخبرده كلمشدركه • ان ذا القرنين اعطى ما اعطى
بثلث خصال انه كان اذا تكلم صدق واذا وعد
وفى ولم يخزن شيئا لغد • يعنى اسكندر ذو القرنينه
ويرلدى وبولدى يعنى سلطنت جهان اوچ خصلت
سببى ايله برى چون سويليه كرچك سويلر ايدى
برى دخى چون وعده ايليه • وفا ايدر برى مالى صدقه
ايدوب يارنه قومز ايدى حق تعالى **تاسع** اولدر كه
سوزى عنف ايله سويليه وهر كشيه يوزى كشاده
وله وضعيفلر ايله سوزى رفق ايله سويليه رسول الله
صلى الله عليه وسلم بيوردى كه ان فى الجنة لغرفا
يرى بطونها من ظهورها قيل لمن هى يا رسول الله قال
لمن طيب الكلام واطعم الطعام وصلى بالليل والناس
نيام • يعنى جنتده كوشكلر وار در جوهردن ايچلرى
كوركنور طشره سندن غايت صافى ولدوغيچون دنلدى
كيمكدر بو كوشكلر يا رسول الله ددى شول كمسنه نكدر كه
سوزى كوزل قيليه وطعامى طعام ملنده وره وكيجه
نماز قيله ناس اويودركن حق تعالى **عاشر** اولدر كه
حكومتده انصاف رعايت ايده كندوسى غيريدن انصاف
ايده رسول الله صلى الله عليه وسلم بيوردى كه من سره
ان يزحزح عن النار ويدخل الجنة فلتأته الى الناس

ما يجب ان يؤتى اليه سنی هر کیمکه سترسه جهنمدن
ازاد اولوب جنته داخل اوله • ایسون ناسه شونی که
ستر کدایده لر کذو یه حق حادی عشر • اولدرکه
اصلاح اتمکی کندو اوستنه واجب بیله و فضائل
حصرنده تاخیر قلمیه و حق ظهور ایتدکدن صکره
توقف ایتمیه که اول مادة حقد وعداوت اولوره و
دخی فساده یتشدوردر • رسول الله ع م بیوردیکه
الا اخبرکم بافضل من درجة الصیام والصلوة
والصدقة قالوا بلی قال اصلاح ذات البین
یعنی خبر ویره یم سزه صیام و صلوة و صدقه
درجه سندن افضل ایله دیدیلر بلی یا رسول الله دیدی
ایکی مسلمانک اوره سنی اصلاح ایلمك حق ثانی عشر •
اولدرکه مسلمانلرک کناهلری کشفنده سعی ایتمیه
و هر کناه ایچون رعیت ضعیفنی اینجتمیه و خلقك
سرلرین بقدر الامکان تجاوز ایتمیه و خلقك
عیبلرین ستور دوته • و رسول الله صلی الله علیه وسلم
بیوردیکه من ستر مسلما ستر الله تعالی فی الدنیا
والاخرة • یعنی کیمکه بر مسلمانک عیبنی اورته
الله تعالی انک عیبنی دنیاده و اخرتده اورته حکایت
عمر رضی الله عنه بر کیجه مدینهٔ منورده کزر ایدی
بر اوده بر اواز ایشتدی که اول اوک دیوارندن
یوقرو چیقوب نظر قلدی بر شخصی کوردی بر اجنبیه
عورت ایله و خمر اوره سنده • دیدی ای الله دوشمنی
سوزلی

76

شونبلکه بن ظن ایدردك که الله تعالی سنی رسوای ایتمیه
اول شخص دیدی ای امیر المؤمنین ایو تمه بن اکر چه
بر کناه ایشلدم سن اوچ کناه ایشلدك دیدی اول
شخص دیدی حق تعالی بیوردر • ولا تجسسوا سن خود
تجسس ایتدك و دخی بیوردر واتوا البیوت
من ابوابها سن خود دیواردن کلدك و دخی بیوردکه
لا تدخلوا بیوتا غیر بیوتکم حتی تستانسوا تو اسن
خود اذن سز کردك عمر رضی الله عنه دیدی راست
دیدك اما بو کناهدن توبه ایله کر عقوبتدن
خلاص اوله سن اول کمسنه دخی توبه ایلدی
حق ثالث عشر • اولدرکه کندوسی شهواتنه
ارتکاب ایله خلقه معصیتلره جرئت ویرمیه
و تهمت یرلرندن احتراز ایده و اکر احیانا کناهه
ارتکاب ایدرسه غایتده مستور ایده زیرا صلاح
و فساد ده خلق حاکم و پادشاهه تابع اولورلر پادشاهی
صلاح اوزره کوردکجه جمله خلق صلاحه میل ایدرلر
و ثوابی پادشاهه اولور • و اکر پادشاهی فساد اوزره
کوره لر جملهسی فسق و فجوره مائل اولورلر و کناهی
پادشاهه اولور رسول الله ع م بیوردیکه
من سن سنة حسنة فله اجرها و اجر من عمل بها ومن
سن سنة سیئة فله وزرها و وزر من عمل بها یعنی هر کیم
بر کوزلجك سنت قوسه اکا اجری اولور و انکله عمل
ایدنلرك اجری اولور و هر کیمکه بر یرامز سنت قوسه

مطلب بادشاه فاسق اولدقده اولرده ارتکاب ایتمه

ووزر

مایجب ان یؤتی الیه یعنی هر کیمسه کرک که سرسه جمعندن
اراق اولوب جنته داخل اوله • ایلسون ناسه شونی که
استرکه ایده لر کندویه حتی حادی عشر • اولدرکیم
اصلاح ایکی کندوا رستنه واجنبیله وفضل
حصرماتده تأخیر قلمیه وحتی ظهور اترکدن صکره
توقف اتمیه که اول ماده حقد وعداوت اولور • و
دخی فساد یتشدورر • رسول الله ع م بیورمشکه
الا اخبرکم بافضل من درجة الصیام والصلوة
والصدقة قالوا بلی قال اصلاح ذات البین
یعنی خبر ویره یم سیزه صیام وصلوة وصدقه
درجه سندن افضل ایله دیدیلر بلی یا رسول الله دیدی
ایکی مسلمان اوره سی اصلاح ایلمك حتی ثانی عشر •
اولدرکه مسلمانلرك کناهلری کشفنده سعی ایتمیه
وهر کناه ایچون رعیت ضعیفنی انجتمیه وخلقك
برآمز یقلرندن بقدر الامکان تجاوز ایتمیه وخلقك
عیبلرین ستر ایده • ورسول الله صلی الله علیه وسلم
بیورمشکه من ستر مسلما ستر الله تعالی فی الدنیا
والآخرة • یعنی کیمکه بر مسلمانك عیبنی اورته
الله تعالی انوك عیبنی دنیاده وآخرتده اورتر حکایت
عمر رضی الله عنه بر کیجه مدینهٔ منورده کزر ایدی
بر اوده بر آواز ایشیدی که اول اوك دیوارندن
یوقرو چیقوب نظر قلدی بر شخصی کوردی بر اجنبیه
عورت ایله وخمر اوره ده • دیدی ای الله دشمنی

سوبلکه

سوبلکه بی ظن ایدردك که الله تعالی سنی رسوی ایتمیه
اول شخص دیدی ای امیر المؤمنین ایدمه بن اکر چه
بر کناه اشلدم سن اوچ کناه اشلدك دیدی اول
شخص دیدی حق تعالی بیورر • ولا تجسسوا سن خود
تجسس ایتدك ودخی بیورر وأتوا البیوت
من ابوابها سن خود دیواردن کلدك ودخی بیورر که
لا تدخلوا بیوتا غیر بیوتکم حتی تستأذنوا سن
خودادنسیز کردك عمر رضی الله عنه دیدی راست
دیدك اما بو کناهدن توبه ایلکل که عقوبتدن
خلاص اوله سن اول کمسه دخی توبه ایلدی
حتی ثالث عشر • اولدرکه کندوسی شهواته
ارتکاب ایتمکله خلقه معصیتلره جرئت ویرمیه
وتهمت یرلرندن احتراز ایده واکر احیانا کناهه
ارتکاب ایدرسه غاینده مستور ایده زیرا اصلاح
وفساده خلق حاکم وپادشاهه تابع اولورلر پادشاهی
صلاح اوزره کوردیکچه جمله خلق صلاحه میل ایدرلر
وتقوای پادشاهه اولور • واکر پادشاهی فساد اوزره
کوره لر جملهسی فسق وفجوره مائل اولورلر وکناهی
پادشاهه اولور رسول الله ع م بیورمشکه
من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها ومن
سن سنة سیئة فعلیه وزرها ووزر من عمل بها یعنی هر کیمکه
بر کوزل سنت قوسه آکا اجری اولور وانوکله عمل
ایدنلرك اجری اولور وهر کیمکه بر یرامز سنت قوسه

مطلقا پادشاهی اودر ارتکاب ایتمه

وزر

اکاکناه اولور وآنوك ایله دخی عمل ایدنلروك
کناهی اولور حق رابع عشر ● اولدرکه چوق کسه
بر مسلمانك حاجتی بر کمسه نك شفاعتیله بتسه
اول شفاعتیله اول حاجتی روا ایده وآنوك
اعمالنی رواکورمیه وحاکمك حکومتی خاصه لردن
دکه اولو عملتری وعفو وکرملری برسوز ایله
اتمکه قادردر ● ایدی لسان ایله آسان امرلر ایدوب
ثواب کسب اتمکی غنیمت بیله رسول الله علیه السلام بیورمشکه
ما من صدقة افضل من صدقة اللسان قیل وکیف
ذلك قال الشفاعة تحفظ بها الدماء وتجر بها
المنفعة الی آخر وتدفع بها المکروه عن الآخر
یعنی هیچ بر صدقه یوقدر دل صدقه سندن افضل
دیدلر نجه در بویردی ● شفاعتدر که حفظ اولنور
انکله قانلر وچکیلور انکله منفعت غیره ودفع
اولور انوك ایله مکروه یعنی ضرر آخردن حق خامس عشر
اولدرکه مسکینلر وضعیفلر جانبن اهل دنیادن
قویلر وغنیلر اوزره راجح دوته وچوق مصاحبتی
اهل الله وصلحا ایله وهر کون بر کره قلبی آیینه سن
انلرك مواعظ ونصایح ایله جلا ایلیه زیرا مباشرت
حکومت واختلاط خلق قلبی قرارکوایلر ومصاحبت
اغنیا واهل دنیا دخی بویله در ● ارباب بو ایکی خلت
قلبه مستولی اولیجاق خوف وخطردن اولور عذاب
آخرت کرفتار اولمقه بلکه حرمان ابدی بلاسنه ایرشدرر

نیته کم

نته کم حق تعالی بیوردی ● کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا
یکسبون یعنی بویله دکلدر که کرفتار عذاب ابدی اولمشلردر
دل ظلمتلر سببی ایله دکه ارتکاب ذنوب وغفلت وغبار
محبت دنیا ومصاحبت غافل وجاهل لر بونلروك
قلوبنی آیینه سنی قرارتمشلردر وظلمات اسرار معصیت قابلیت
بمانلرن باطل اتمشلر ورسوم عادات تقلید دخانلری
بر کوکلتری کوزن کور ایلمشلردر ● لابد دار الآخرتده
محروم اولوردن اولوب سعادت لقائیه ارمزلر ورسول الله
علیه السلام بیورمشکه ایاکم ومجالسة الموتی
قیل ومن الموتی یا رسول الله قال الاغنیاء یعنی احتراز
ایدك میتلر ایله اوتورمقدن دیدیلر میتلر کیمدر
دیدی غنیلردر حکایت ● سلیمان علیه السلام چونکه
تختندن قلقار ایدی مسجده وارر ایدی قنده که
بر مسکین کورر ایدی آنوك یاننده اوتورر ایدی
حق سادس عشر ● اولدرکه اهل فقرك حالندن
غافل اولمیه فقیرلروك وضعیفلروك حاجتلرین
کوردکده تقصیر قلمیه ● ودول حاتونلرك
ویتیملرك احوالن تفقد اتمکی کندو اوزرینه واجب بیله
وقیامت فکرین قیله که اول کونده مال وملك اولمز
بو مستحقلر حاکمدن حقوق طلب ایتسه لر کرکدر بو کونده
انلرك حقوقن ادا اتمش بوله ● ابوهریره دن روایت
ایدرکه رسول الله علیه السلام بیوردی یؤتی بالعبد یوم القیمة
فیقول الله قد استطعمتك فلم تطعمنی واستکسیتك فلم

تكسني فيقول كيف ● ذلك يا رب

فيقول فلان كان في جوارك جائع وفلان

عار فلم تعد عليهم من فضلك فبعزتي

وجلالي لامنعنكما اليوم من فضلي كما منعتماه

يعني كثر ديلور ● بر قول يوم قيامتده حق تعالى

ديربن سندن طعام طلب ايلدم سن بني

طعاملندرمدك وسندن كسوه طلب ايلدم

سن بني كسوه لندرمدك ● اول قول ديركه

نجه يا ربي حق تعالى ديركه فلان سنك

جوارکده ايدي آچ وفلان چپلاق سن اکا

انعام اتمدک عزم جلالم حقيچون منع ايدرين سني

بوكون فضلمدن سن منع اتدوكك كبي ديو بيورده

حق سابع عشر ● اولدركه مسلمانلرك

يوللرين قطاع الطريقدن هيبت سياستيله

امين دوته وهركمكه يوللرده تعدي ايدر اولسه

اکا عقوبت ايدوب غيرلره عبرت ايده وممالکنده

هر يرده كه محل خوف اولسه انده بنا اتمك ●

ممکن ايسه بنا ايده واکر محل عمارت دکل ايسه

بکجيلر ايله حفظ ايتدوره وآثارده کلمشدرکه

ايما وال همته امن طرقات المسلمين بدفع الردى

ودفع الاذى نام وسيفه يستغفر له ومن لم

يفعل لعنه سيفه يعني هر حاکم که انلرك شي

مسلمانلر يوللرينك امني اوله برامري دفع ●

واذالي

واذالي دفع ايله اول حاکم اويور آنوك

قلنجي آنوکيچون مغفرت طلب قلور هر کمکه

بو يله قلماز آکا قلنجي لعنت قلور حکايت

عمر حضرتلري رضي الله عنه ابو ذر حضرتنه ديمشکه

يا اباذر نه ديرسين بن عمر حقنده کم خلق بکا خليفه

ديرلر ابو ذر ديمشکه اکر بر قوزي فرات

کنارنده ضايع اولورسه سن اندن غافل اولسک

سکا خليفه ديمك اولمز ● حق ثامن عشر اولدر

ممالکنده هر يرده که کاروانسراي وکوپري

يابمغه حاجت اولسه بونلرك بناسنه بقدر

الامکان سعي ايده وخبرده دخي کلمشدرکه

من بني قنطرة ليسهل عبور المسلمين سهل الله

جوازه على الصراط يعني هر کمکه برکوپري بنا

ايده مسلمانلره آسان اولمق ايچون کچمکي ● الله تعالى

اکا آسان ايده صراطدن کچمکي ● حق تاسع عشر

اولدرکه مسلمانلر اولدوغي يرلرده مسجد

بنا ايدوب امام ومؤذن وضع ايده

وبونلرك اسباب ومعايش حاضر ليه تاکه

فارغ خاطر ايله اوقات صلوتي رعايت ايده لر

ورسول الله صلى الله عليه وسلم بيورمشکه من بني مسجدا لله

بنى الله له بيتا في الجنة ● يعني هر کمکه

بنا ايلسه بر مسجد الله ايچون بنا ايده الله تعالى

آنوکيچون بر بيت جنتده ● حق عشرين اولدرکه

امر معروف ونهی منکری ترك ایتمیه ونصیحت
دینی خاص وعامدن دریغ ایتمیه وکندو مملکتنك
رعایاسنه طاعت حرام ایلیه • ومعاصیدن
ومناهیدن سیاست ایله منع ایده که رسول الله
علیه السلام بیورمشدر که من رأی منکم منکرا فلیغیره
بیده وان لم یستطع فبلسانه فان لم یستطع
فبقلبه وذلك من اضعف الایمان وفی روایة
لیس وراء ذلك اسلام • یعنی هر کیمسه که کوره سزدن
بر منکر سنه تغییر ایلسون الی ایله بو مرتبه
امر حکام کندکه • انلر قهره قادرلردر واکر الیله
قادر اولمزسه دلی ایله بو مرتبه علمانکدر
واکر دلی ایله قادر اولمزسه کوکلی ایله یعنی بو فعله
رضا ویرمیه بو مرتبه ضعفاء عوامکدر
اما بو ایمانك زیاده ضعیفلکندندر وبر روایتده
بوندن اوته اسلام یوقدر • وابو هریره
رضی الله عنه روایت ایدرلر که رسول الله صلی الله علیه
دیمشکه الدین نصیحة ثلث مرات قیل لمن
یا رسول الله قال لله ولکتابه ولائمة المسلمین
ولعامتهم یعنی دین ایلك مانعیدر • بو سوزی
اوچ کره دیدی دینلدی کیمه یا رسول الله
دیدی الله وکتابنه ومسلمانلرك حاکملرینه
وجملسنه دخی دیمشدرکه ما من عبد یسترعیه
الله رعیة فلم یحفظها بنصیحة الا لم یجد

رایحة

رایحة الجنة یعنی هیچ بر قول یوقدرکه حق تعالی
انی حاکم قیله بر رعیته واول انلری حفظ ایتمیه
بیلدی صانعوایله الا بولمز جنت رایحه سن بو شدیده ذکر
ذکر اولنان مسلمان اولان رعینك حقوقیدر • اما
اهل کفر اولان رعیتك حکمی بونلرك غیریدر
عمر رضی الله عنه مجوس واهل کتاب ایچون
عهدنامه یازدی واهل ذمت ایچون آنلرك
ویردی امان ویردی هر ولاتك حاکمنه
واجبدرکه کندو دیارنك اهل ذمتنی اول شرایطیله
ضبط ایده • و بونلرك قانلرین ومالرین اکا منوط
قیله واول شرائط دخی یکرمی در شرط اول
اولدرکه دار الاسلامده یکی کلیسا بنا ایتدرمیه
شرط ثانی اولدرکه اسکی کلیسالرین اوکی وضع
اوزره مرمتدن منع ایتمیه شرط ثالث اولدرکه
مسلمانلر مسافرلری کلیسالرینه قومقدن منع اولنمیه
شرط رابع اولدرکه اوچ کون مسافر مسلم
بزم اولمقدن منع قلنمیه شرط خامس اولدرکه
مسلمانلردن کافرلره جاسوسلق قلمیه لر ودخی جاسوسه
یول ویرمیه لر شرط سادس اولدرکه خصملری اسلامه
کلمك استسنه منع ایتمیه لر شرط سابع اولدرکه
مسلمانلره عزت ایده لر شرط ثامن اولدرکه
بر مجلسده اولسه لر مسلمانلر امن کلسه لر مسلمانلره
یر کوسترلر شرط تاسع اولدرکه لباسده

اولدقکه مسلمانلره تشبیه ایتمیه لر شرط عاشر اولدرکه
مسلمانلر آدلرین کندولره قومیه لر شرط حادی عشر اولدرکه
آته اکر و اوزنکی ایله بنمیه لر شرط ثانی عشر اولدرکه
قلیج واوق کوتورمیه لر شرط ثالث عشر اولدرکه
برمقلرنده یوزك ومهر دوتمیه شرط رابع عشر
اولدرکه آشکاره خمر صاتوب واچمیه لر
شرط خامس عشر اولدرکه جاهلیتده کیدکلری لباسلرین
کییه لر تاکیه مسلمانلردن ممتاز اوله لر شرط سادس عشر
اولدرکه مشرکلرك رسوم وعادتلرین
اهل اسلام اورته سنده اظهار ایتمیه لر سابع عشر اولدرکه
مسلمانلر جوارنده اوبنا ایتمیه لر شرط ثامن عشر اولدرکه
کندو میتلرین مسلمانلر مقابرینه قریب دفن ایتمیه لر
شرط تاسع عشر میتلری ایچون رفع صوت ایدوب
فریاد ایتمیه لر شرط عشرون اولدرکه مسلمان قول
صاتون المیه لر وعمر رضی الله عنه عهدنامه سنك آخرنده
یازمشکه فان خالفوا شیئا مما شرطوه فلا ذمة لهم
وقد حل للمسلمین منهم ما یحل من اهل المعاندة
والشقاوة یعنی اکر مخالفت ایدرلرسه
بو نسنه شرط اندکلرندن امان بوقدر انلره حلال اولور
مسلمانلره انلردن حلال اولان نسنه اهل حربك
اولنلردن یعنی قانلری وماللری حلال اولور
باب سادس که شرح سلطنت معنویه وسرایر
خلافت انسانیه ده در یعنی کیفیت سیاست روحانی
واطلاع

واطلاع صلاح وفساد مملکت جسمانی ومشاهده
تساذیف ولایت حتی مقادر اسرار خلافت نفسی ایله
بیانه دز قال الله تعالی هو الذی جعلکم خلائف
فی الارض فمن کفر فعلیه کفره حضرت حق
کندو جناب عالی سندن خبر ویردکه اول الله
سیزلری خلیفه لر قلدی ارضده ومملکت
برنوع وهر نسنه که اسباب مملکت مجازیدن عالمده خلق
ایلدی اندن اوزنك سزوك وجود وکرشهرنده
مهیا قلدی پس هر کمسه که بو نعمتك شکرین
ایتیوب کفران ایده آخر ضرر کفرانی آکا
راجع اولور وعن ابن عمر رضی الله عنهما
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم کلکم راع
وکلکم مسئول عن رعیته ابن عمر روایت اولنورکه
رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیکه جمیعکز حاکمسز
سؤال اولنورسز رعیتکزدن ای عزیز بلکل که
وجود آدمی نسخهٔ آفرینش در بو جهتدن حکما بوکا
عالم صغیر دیرلر زیرا هر نسنه که حق جل وعلا
عرشدن ثری یه دك یرتمشدر انك مثالنی
وجود آدمیده ترکیب ایلمشدر بلکه
عرشه وفرشه وآسمان وزمینه صغمیان عرصهٔ
قلب انسانه صغشدر که ما وسعنی ارضی ولا سمائی
ووسعنی قلب عبد المؤمن التقی النقی حق تعالی بیوردیکه
نه الدی یرم وکوکم وتی الدی قلب عبدمکه

مؤمن تقی نقی اوله پس مملکت وجود انسانی
اگرچه ظاهر صورتده عالم صغیردر • اما حقیقت
جهتندن ومعنی یوزندن عالم کبیردر وسعت
عرصهٔ عالم انسان کامل وجلالت اسرار تعاریف
روح قدسی که خلیفهٔ عالم وجوددر بر مختصرده
شرح اولنماز • اما غرض بو بابده سلطنت
صوری ایله سلطنت معنوینک مشابهتن بیاندر
نته کم پادشاه ظاهره نیجه اسباب وارکان
دولت واعیان حضرتلری واردر مثلا پادشاهه
وزیر وبکلربکی ودفتردار وقاضی وصوباشی وعامل
لازمدر بو قبیلدن روح قدسیه مملکت بدنده
سلطنت سورمکه اسباب واعوان گرکدر • وبونلرک
هر برینک کیفیت صلاح وفسادی ضروریدر
وحاکم ولایت تصحیح مصالح ایله مگر مفسدی تمییز
ایتمیجک مملکت آفات وغوغادن وفتن اعدادن
امین اولمز لاجرم بو معانینک ایضاحی ایچون هر صنفک
حقیقتنه اصناف قوای حیوانیه وروحانیه دن که
انصار واعوان جوارح واعضایه کرخدام ورعایای
روح انسانیدرلر • اشارت اولنسه گرکدر ان شاء الله
العزیز ای عزیز بیلگل که چون حضرت جل وعلا
روح انسانی عطیه سن کم اسرار ربانیه دن بر سردر
خطهٔ مملکت بدنه حاکم وخلیفه قلمشدر که
وبو مملکتک وسطنده بر موضعی بو خلیفه نک •

واردی

قراری ایچون تعیین ایلمشدر • شول زعم اوزره که
روح انسانیه مختص ومتمکندر دیرلر یاخود
موضع ورود اوامر ونواهی • وتصرفات احکام ایچون
اوله شول اوزره که متحیز دگلدر دیرلر واول
موضعده اختلاف واردر وظاهر اولدر که
اول موضع قلبدر وقول نبوی بو معنی یه شاهددر که
ان الله لا ینظر • الی صورکم واموالکم
ولکن ینظر الی قلوبکم واعمالکم یعنی حق تعالی
سیزک صورتلریکزه • ومالکریکزه نظر ایتمز بلکه
قلبلریکزه • وعملکریکزه نظر ایدر • زیرا خلیفه نصب
ایدن کمسنه نک متصل نظری خلیفه سنک
محلنه در وبلکه که قلبدن مراد اول ات
پارهسی دگلدر که صول جانبنده اولور زیرا اول
جمله حیوانلرده واردر • بلکه قلبدن مراد شول
لطف الهیدر که اول جامع ملک وملکوتده
وحامل غیب وشهادتدر واول ات •
پارهسی بو لطف الهینک محل تدبیر وتصرفیدر •
وبو لطف الهی نفس اماره ایله روح انسانینک
اجتماعندن متولد اولور • وآنوک مشابهتی
عادمیدر ومشابهتی واردر روح انسانیه
اما بو مشابهت اصلیدر چون روح قدسیه توجه
ایدر نسمات نور روحانیه • ونفحات اسرار ربانیه
آنوک حقیقتن منور ومعطر ایدر واحکام تصرفات

روحانیهٔ وجه صوابٔ اوزره قبول ایدرلر واول
معانینک آثاری صفحات جوارح واعضا اوزره
ظهوره ایرر وجمیع اعمال عمال مملکت بدن
صلاحه کلور • وچون نفس انسانی طرفنه التفات
ایده ظلمات قوای حیوانی وکدورات هوای
نفسانی آنوک قابلیتی آیینه سین مظلم ایدر تا حجب
تغییر وتدنیس صفات سببیله قابلیت
امدن زایل اولور • واستفاضه انوار روحانیه دن
محروم قلور وسری وروحی تصرفلری
معکوس تصور ایدر • وانک آغوجیلک آثاری
رعایای بدن اوزره ظاهر اولور وجمیع عمال
جوارح واعضا اول سببیله فساده کلور • و
رسول الله بیورمشکه • ان فی الجسد مضغة
اذا صلحت صلح بها سایر الجسد واذا فسدت
فسد بها سایر الجسد الا وهی القلب یعنی تحقیقا
جسده بر ات پاره سی واردر که تا اول ات
پاره سی صالح اولسه سایر جسد داخی انون
سببیله صالح اولور • وتا اول ات پاره سی
فاسد اولسه سایر جسد انوک سببیله فاسد اولور
آکاه اولک که اول ات پاره سی قلبدر
وچون پادشاهلق عاقلسیز وزیرلر وتدبیری
صوابسیز نظام بولمز بوعلتدن خلیفه روح ایچون
دخی وزیر اولسه مملکت بدن انتظام بولمز •

سلطان

سلطان روحک وزیری عقلدر واول محصل
اسباب دولت ابدی ومدبر امور نعیم سرمدیدر
وحق تعالی بو مملکت بدنی اعلاسنده وزیر عقل ایچون
بر قصر عالی بنا ایتمشدرکه آکا دماغ دیرلر وچون
عالم حسی موجوداتنک اقسامی بشدر • مبصرات
ومسموعات ومشمومات • ومذوقات
وملموسات وعرشدن فرشه وارنجه هر نه وار ایسه
بو بش قسمدن طشره دکلدر بر حکمت الهیه
آنی اقتضا ایلدیکه قصر دماغده بش پنجره مهیا
ایدی • تا وزیر عقل هر پنجره دن بش نوع ولایتک
اسرارینه ناظر اولوب وجمله ولایتک
اخبارینه واقف اوله نته کم ظاهر پادشاهلرینه
هر ولایتی ایچون بر دفتردار لازمدرکه • اول ولایتک
موالنی ضبط ایدوب خزینه یه ایرشدوره
بوعلتدن پادشاه روح ایچون بش دفتردار واردرکه
هر بری عالم حسی ولایتلرندن بر ولایته موکل
ایلمشدرکه اول بش دفتردار حواس خمس ظاهردرکه
هر بونک تصرفنده بر عالم واردرکه بو عالملرینک
هر برنده غرایب وعجایب بی نهایه در وحس مشترک
که دماغک مقدمنده در بو بش حس اوزرینه
حاکمدر بکلربکی مثابه سنده در بو بش دفتردارک
موالنی اول قبض ایدر • وخیال که دماغک
ایکنجی مرتبه سنده در اول خزینه ضبط ایدر وقوت •

حافظه ده دماغك اوچنجی مرتبه سنده در خزینه داردر
خزینهٔ خیالده اولانی آفات زوال ونسیاندن
حفظ ایدر وقوت ذاکره که دماغك دردنجی
مرتبه سنده در • وزیر عقلك صاحب دیوانی در •
انك خدمتی بودر که قوت حافظه نك ضبطنده
اولانی وزیر عقله عرض ایده وزیر عقل دخی قاضی
عدله امر ایدر که ناجح اولان جمله امرانی قوت
تابید ایله میزان ذکاده قیوب وکمال ادراك
نقود حقی زیوف باطلدن تمیز ایده • وصفادن
اموالی اعمال مقبوله کدورات افعال مردوده دن
جدا ایده واول معنیلرك خلاصه سن طبق اخلاصه
قیوب حضرت خلیفه روحه عرض ایده روح
بر دخی اول هدایای اعمالی جناب
حضرت حقه وسیلهٔ قربت ایده • وچون محل قبولده
ثبت اولنه خزانهٔ غیب خازنلری اول تحفهٔ
اعمالی قبض ایدوب خزانهٔ علم قدیمده امانت قورلر
تا که یوم لا ینفع مال ولا بنون ده سبب نجات
اولور ای عزیز هر عمل اعمال صالحه دن که
بنده دن صادر اولور ابتدا ظهورندن محل قبول
وصوله وارنجه دك اون عالم کچر غیب
وشهادتدن وبو عالملردن هر عالمی که
کچوب ملکك تصرفنده اولور ملائکهٔ مقربیندن
که اول ملك اول عالمك حاکمی در واول عمل اول
کچدوکی

کچدوکی عالمك تصرفاتنك احکامی ایله رنك
بذیر اولور • واول احکامك آثارندن بر صفت
کسب ایدر واول صفت حسبیله بر اسم ایله
مسمی اولور • بو معنادن بعضنك شرحی بطریق ایجاز
اولدر که حقایق اعمال چون حواس خمس یعنی قوت
سامعه وباصره وذائقه وشامه ولامسه عالمنه
کله اول اعماله متفرقات • دیرلر زیرا که
بو خواسك هر بیری کندو عالمنك مدرکی در وهر بیری
آخرك ادراك ایتدوکنی ادراك ایتمز واهل
تحقیق قتنده هر بیری بر ملکدر ملکوت
سفلیدن وخاصیت ملك اولدر که هر بیری بر عمل ایچون
بر اولمشدر انك غیرنی ایتمزلر وملکلر انجلین
کوز قولاق علمنی ایتمز وتنبیه الهی ومامنا الا له
مقام معلوم اشارتدر بو معنیه وچون موکلان
حواس کندو عملرندن فارغ اولالر • واول
عملری حس مشترکه تسلیم ایدرلر بو عالمده اول
اعماله محسوسات دیرلر وحس مشترکه اونکچون
حس مشترك دیرلر که حواس خمسك اعمالی اوده کلور
مشترکدر وچون اعمال حس مشترك قبضندن خزانهٔ
خیاله محزون اوله • آکا متخیلات دیرلر بونکی
ملك ملکوت بر زحدن در که واسطه در غیب
وشهادت اورته سنده وچون قوت حافظه بو اعمالی
خزانهٔ خیالدن ضبط ایده انلره محفوظات دیرلر •

وچون قوت ذاكره اول اعمالی وزیر عقله عرض ایده
انلره مذكورات دیرلر وچون وزیر عقلك
قبضنده قرار بوله انلره معقولات • دیرلر
وچون قاضی عقل اول اعمالك حق ولاسنی باطل
ولاسندن فرق ایده انلره زكیات دیرلر
بو درت ملك ملكوت علویدن دردر • واول
اعمال زاكیه چون دیوان وزیر عقلده حضرت
خلیفه روحه عرض اولنه انلره روحانیات دیرلر
چون ملائكه كرام منتظرینه لر ملكوتیات دیرلر
وچون خزانه غیبا حدیثده محزون اوله اسرار دیرلر
وبو ترقی اعمالده اولدركه قبول ایله
حق اوره سنده اولاكه انده حقی غیری اولمیه
اما اول اعمال كه حقوق عباده متعلق اوله
خزانه خیالده محبوس اولور ابواب
ملكوت اكا اچلمز وترقی طریقنی دخی بولمز
بو ذكر اولنان احكام احكام اعمال در • اما
علوم حكمی غیریدر كه علم اوچ حالدن خالی
دكلدر زیراكه یا علم سفلیه متعلقدر یا
لطایف ملكوتیه متعلقدر یا حقایق ذات
وصفات عالم لاهوته متعلقدر هر بیرینك
بو اوچ علومدن كندو معلوماتی ایله منتهی اولورلر
الا علم بالله كه هیچ مرتبه مراتب علویاتدن
وسفلیاتدن انوك عروجنه مانع اولمز • واول

سعودی

سعودی جناب حضرت كبریادن غیری ایله منتهی
اولمز • وهر عالمك كندو مرتبه علمی ایله
مقیددر ایدی علم اسرار ذات
وصفات حضرت صمدیتكه شوائب حادثاتدن
منزه ونقایص امكاندن مقدسدر • هر عالمكه
انك محل صدوری در كندو صفاتی ایله
موصوف اولور • وذلك دركات تقییدن
اوج عزت دركاتی اطلاقه یتشدردركه
وما یستوی الاعمی والبصیر ولا الظلمات
ولا النور ولا الظل ولا الحرور هل یستوی الذین
یعلمون والذین لا یعلمون انما یتذكر اولوا الالباب
بوندندر یحیی بن معاذ رازی رحمة الله علیه
دیدوكی ان للتوحید نورا كما ان للشرك •
نارا وان نور التوحید احرق لسیئات من
نار الشرك بالحسنات یعنی توحیدك نوری
واردر شركك ناری اولدوغی كبی ونور توحید
زیاده یاقیجیدر سیئاتی نار شرك حسناتی
یاقدوغندن حقیقتده معصود خلقتدن روح انسانی
ایجادندن بو عملك تحصیلیدر ومراد آفرینش آدم
وجندن بو سعادتك كتابیدركه الآیة وما
خلقت الجن والانس الا لیعبدون • یعنی لیعرفون
دوروتده كلمشدركه یا ابن ادم خلقت الاشیاء
لك وخلقتك لی فلا تهلك ما خلقت لاجلی فیما خلقت

براجتنك • يعني اي آدم اوغلي خلق ايلدم
جميع نسنه سنك ايچون وخلق ايلدم سني بنم ايچون
خلق ايتدوكمدن مراد بودركه جوهر شريف
عمري متاع فاني ايچون ضايع ايتمه وكندو منصب
اهليت مقدسكي ظلمت غبار عزيزيدن صاقله
ودامن همت روح مطهري كه خليفهٔ ممالك
عالم ملكوتدندر مزبلهٔ دنيا جيفه سي ايله
بولاشدرمه وقلب آينه سن ظلمات هوا ايله
قرارتمه وبصيرت كوزي بيكن بزوم جمالمز مشاهده
سندن محروم قلمه • ونفس اماره نك افسون
وافسانه سيله فريفته ومغرور اولمه بزوم دشمنلرمز
دوستلغي قوشاغني جان بلنه باغلمه وغفلت
صحراسنده سرگشته اولمه • واشو حرمان حيثيتي
ظهورندن انديشه قيل كعب الاحباردن روايت
اولنوركه حق تعالى توريتده بيوررمشكه يا ابن
آدم ان رضيت بما قسمت لك اراحت قلبك
وبدنك وانت محمود عندي وان لم ترض بما
قسمت لك سلطت عليك الدنيا حتى تركض
فيها ركض الوحش في البرية ثم وعزتي وجلالي
لا تنال منها الا ما قدرت لك وانت مذموم
عندي يعني اي آدم اوغلي اكر راضي اولورسك
بنوم سكا قسمت ايتدوكمه راحت ايدرين قلبكي
وبدنوكي وسن ممدوح ومقبول سن بنوم قتمده •

واكر

واكر راضي اولمزسك بنوم سكا قسمت ايتدوكمه
حواله ايدرم سكا دنيايي تا كه دپودرسن
وخوش بيابانلرده دپندوكي كبي • اندن صكره
عزتم وجلالم حقيچون ايرشمزسن دنيادن الا بنوم
تقدير ايتدوكمه سكا وسن مذموم سن بنوم قتمده •
دنيا عالم اجسامده ظل عالم ارواح در ومحبوبات
حسي ظل مطلوبات عقلي دردرلر نته كم خطاب
سيد انبيايه دم خبر ويررلر الم تر الى ربك
كيف مد الظل ولو شاء لجعله ساكنا يعني كوردمزميسن
سن اي محمد كندو ربكي كه ظلال مراتب
اكواني بساط عرصهٔ عالم امكان اوزره دوشردي
واكر ايستيدي خزانهٔ غيبده ساكن ايدر ايدي •
وكتم عدمده قدرتي ايله مستور ايدر ايدي
ولكن حكمت ذاتيه اني اقتضا ايدركه
اعيان مظاهر ارادات منازل مراتب
عوالم غيب وشهادتده دائما سيرده اولالر
ما شاء الله كان وما لم يشأ لم يكن • وچون
معلوم اولديكه امور شهادتيه ظلال حقايق
غيبت ايمشلر بر كلكه خاصيت ظل اولدركه چون
انكا اردنجه كيده سن هر نه قدر زياده سعي اوله
ني ايا عكسنه اولور • اره مزسن وچون
اندن يوز چويره سن هر نه قدر اندن قچرسك
اندن ايراق اولميه سن وجداينث قدني ده كلمشدركه

يا دنيا اخدمي من خدمني واتعبي من خدمك
يعني اي دنيا خدمت قيل بكا خدمت ايدنه
و زحمت ويره سن اكا زحمت ويرمه اي عزيز • بلكه
جوهر جود مفتاح باب خزانهٔ وجوددر وحرزنهٔ كه
عرصهٔ وجودده وارلق ظلعتني بولدي وبولنه كركدر
جملهسي سلطنت جود فيضنك انزلرمندندر
ولولا فضل الله عليكم ورحمته ما زكى منكم
من احد ابدا • يعني اكر بزم كرمز دكيزلري
تموج ايتمسيدي هيچ كمسه سرودن خلعت وجود
كيمزايدي واكر عرصهٔ وجودده تجدد رشحات
جود سيزه دستكير اولميدي هيچ كمسه شرف
سعادت مكارم اخلاق قابليله مشرف اولمزايدي
وچون مرتبهٔ خلافت وسلطنت ظل حضرت •
پروردكاريدر پس بو صفت خواص لوازم خليفه
و پادشاهندندر وچون بو مقدمه معلوم اولدي
بركلكه خلفا وسلاطين دورت حالدن خالي دكللردر
زيرا كه پادشاه يا بخيلدر كندو حقنده ودعا يا
حقنده ويا خود سخيدر كندو حقنده ودعا يا حقنده •
وافضل خلفا وسلاطين اولدركه سخا واحساني
عام اوله واخس وارذل ملوك اولدركه بونك خلافي
اوله نته كيم حديث قدسيده كلمشدركه اني جواد كريم
لا يجاورني لئيم • يعني بن سخي وكريمم بكا
ايرشمز خسيس ودني اولان وبو خلفانك درج مرتبه

كه خليفه

86

كه خليفهٔ عالم معنويدر بو دورت حالده خالي
دكلدر • وعلم وعمل كه مقام جمع وتفرقهدهدر
بو خليفهنك جود واحسانيدر • زيرا زينت
ظاهري عملدر وصفاي سيرت باطني علمدر
و بو خليفه مملكتنك رعايا پادشاه صوري
رعاياسي كبي ايكي قسمدر خارجدن وداخلدندر
وخارجدن اولان ايكي قسمدر منفصلدر ومتصلدر
خارج منفصل عالم شهادتدر وخارج متصل
عالم جسمدر كه خليفه روح اندن بي واسطه
متصرفدر وجسم واسطهسي ايله عالم شهادتده
متصرفدر كاه احكام سلطنت معنويه اطراف
مملكت بدنده اجرا ايدر كاه آيات اسرار الهيه
صفحات الواح آفاقدهدر • اوقور ومقام جمعده
يكسين بيله آيينهٔ جمال مطلق بيلوركه ايديه
سنريهم آياتنا في الآفاق وفي انفسهم حتى يتبين
لهم انه الحق وچون نظرين دخي اعلا ايدن
كندويي كندو ملاحظهسي قيدندن وغيريدن
قورتاروب • حق حق ايله بيلوب ديه
نظم سن بكا مونس روان ايدك
كوزلرمدن ولي نهان ايدك • سني بن ظن ايله بلوردم ليك
بي خبر اولدم عيان ايدك • جانم استردي بو جهانك سلكني
بلمز ايدي سن آكا جان ايدك • بكا وارلق حجاب اولورسه
بندن سن شويله درميان ايدك • ورعيت داخل داخلي

اکی قسمدر قوای روحانیه عقل وفهم وحفظ
وذکر وعدل ورشد وحزم وحیا وصدق
ووقار کبی وقوای نفسانیه جهل وکودنلک
ونسیان وجور وکسل وحماقت واوتنمزلک
وکذب وخیانت کبی وبو قوای نفسانیه نک
اهلی اصحاب شمال دردلر • وقوای روحانیه نک
اهلی دخی اکی قسمدر بریلر اصحاب یمین وانلرک
سابقلری اصحاب یمینه دابا مناصب مقامات عزیزه
دردلر وانلرک سابقلری مجذوبلردر رای
چونکه بیلدککه پادشاهلر سخا وکرمده درت
قسم اوزره دردلر • وبیلدککه خلیفهء روحک
سخا وکرمی علم وعمل حسبیله درت ایدی بلککه
بو خلیفه دخی خالدن خالی اولمز اول
اولدرکه عالم بالله اوله بنفسه وعامل لله اوله
بجوارحه وبو اکمل خلفاء معنویه دز • وهر زمانده
بونک کبی کمسنک وجودی شرفی نادردر وهر کمکه
بونک کبی کمسنک دولتی نظری ایله مشرف اوله
سعادت ابدیه بولور ایکنجی اولدرکه بو ایکی
خالدن بالکلیه عاری اوله وبو خلیفه کمه سلطان
زماندر آدمی صورتنده هر کمکه بونک ایله
مصاحب اوله شقاوت ابدیه یه کرفتار اولور اوچنجی
اولدرکه کندوسی بنفسه زینت علم ایله مزین
اوله • ولیکن رعایای جوارح واعضاسی تعود اعمال
ایله

ایله اعمال منجیه ثمره سی تأثیرندن عاری اوله
واهل بادیه مملکتی اکتساب سعادت
ابدیه یه دلالت ایتمز وبو خلیفه • الآیة یوم تشهد
علیهم السنتهم وایدیهم وارجلهم کریمه سی موجبنجه
حقوق رعایا ایله مسؤل اولور خطر عظیمده
اولوردکه ان السمع والبصر والفؤاد کل
اولئک کان عنه مسؤلا بو کا دلیلدر دردنجی
اولدرکه رعایای ارشاده پادشاه ساعی
وناصح اوله • لیکن کندو نفسنده زیور حقایق
جواهر علیه دن خالی اوله بو طیفه کندو نفسنک
ظالمی اولور زیرا که آنک سخاوتی رعایا سنه
شاملدر واول کندو نفسی حقنده لئیمدر ایمدی
بو جمله دن معلوم اولدیکه اعظم صفات
خلیفهء روحه سخا ووفادر آنک ایچون رسول الله
صلی الله علیه وسلم بیوردیکه ان بدلاء امتی لم
یدخلوا الجنة بصلوة ولا بصیام ولکن دخلوها
بسخاوة الانفس وسلامة الصدور • یعنی تحقیقا
بنم امتم اولیاسی جنته کیرمزلر چوق نماز وچوق
صوم ایله ولیکن داخل اولورلر جنته سخاوت
نفس سلامت قلب ایله • وخلیفهء روحه افضل تجارت
اولدرکه هر نسنه که آنک ملک وتصرفنده اولمیه اندن
صیلیه وحقیقت بله که کندو وجودی کندودن
دکلدر وعرصه عالمده اولمق واولمامق اغنیادی

آنکدکلدر بیت شول کسه که وارلغنی دخی بوندره
وارد یریسه کرا وزرینه اوعقلی بوندر واولنکه ثوابلردر قاملی
بوقدر اوولنک وازناسی • وحکایت مدیسی واردر که
ان هذا الدین ارتضیته لنفسی ولن یصلحه الا السخاء
وحسن الخلق فاکرموه بهما ما استطعتم حق
بیوردکه تحقیقا بن بودینی اختیار ایتدم
نفسم ایچون یعنی کندومه مخصوص قلدم وبودینی
اصلاح واتمام قلمز • الا سخاوت دخی حسن خلق ایمدی
اکرام ایدک بونلر ایله قادر اولدوغکز قدر
بلککه سخاوت موجب محبتدر ومحبت دخی موجب
قربتدر وقربت منتج وصلتدر • ووصلت
مقتضی جمعیتدر وجمعیت معاونت نصرت دیندر
وسخاوتک دخی ایکی طرفی واردر که مذمومدر
ووسطی که حد اعتدالدر محمودر اما وسطن بلوب
رعایت قلماق قادردن ایچه در دهرکیمسنه که آنوک
حقیقتن بلمز اغنیا انده افراط ایدوب
حد تبذیره ایرشدورلرکه مذمومدر • وحق تعالی
امرینه مخالفدرکه حضرت حق رسول الله علیه السلامه
خطاب اتمشکه الا ولا تبذر تبذیرا ودخی بیوردی
ان المبذرین کانوا اخوان الشیاطین • یعنی شول عطا که
حق ایچون اولمیه انده اسراف اتمکه تحقیقا
مسرفلر شیطان قرداشلریدر • وحقیقت سخا زیاده جبه
ولا نی بذل اتمکدر وحق مستحقه صرف اتمکدر

دسخی

وسخی اولانک حاجتی مقداری قدر ویرمکدر وبخل
بونک عکسیدر وبو بیان اولنان دن زیاده بی افراطدر
که انکا تبذیر دیرلر • وبوندن نقصان تفریطدر که
انکا تقتیر دیرلر وبو ایکی طرف مذمومدر وخیر اعتدالده
درکه انکا حد وسط دیرلر وانوک ایچون دیمشلردر
شعر توسطن اذا ما شئت امرا فانه کلا طرفی قصد الامور ذمیم
شعر ترجمه وسط قل تجز استیک بامری دنیا
ایکی جانبی اولدی انوک چونکه مذموم • ورسول الله صلی الله
علیه وسلم بیوردی دخی خیر الامور اوسطها یعنی بیه
اشارتدر • حکایت جابر بن عبد الله رضی الله
عنه دن روایت اولنور که دیمشکه بینا نحن عند
رسول الله صلی الله علیه وسلم • اذ جاءه صبی فقال
ان امی تستکسیک درعا فقال صلی الله علیه وسلم
من ساعة الی ساعة یظهر فعد الینا فذهب
الی امه فقالت له قل ان امی تستکسیک الدرع
الذی علیک فدخل رسول الله داره فنزع قمیصه
فاعطاه فقعد عریانا فاذن بلال واقام ولم یستطع
ان یخرج من العری فنزل قوله تعالی ولا تجعل یدک
مغلولة الی عنقک • جابر رضی الله دیمشکه بر زمانده
بز رسول الله قتنده ایدک بر اوغلانجق کلدی ودی بنم
انام سندن کوملک استر رسول الله دم بیوردیکه
بر ساعت صبر قیل اندن صکره کیروکل اوغلانجق ناسته
کندی انامی دیدی دی تحقیقا نم انام استر شول

کوکلکی آدستکده در رسول الله ع م اوینه کروب
کوکلکنی چقردی اول اوغلانجغنه و یردی عریان اوتوردی
بلال اذان اوقودی • واقامت ایتدی رسول الله ع م
اوبر پاینقدن طشره چقمغه قادر اولمدی پس بو آیت
نازل اولدیکه • وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ
وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا خوتعالی
بیوردیکه • ای محمد الکی بوغزوکه باغلمه یعنی
زیاده امساک ایتمه والوکی دخی تمام آچمه که غصه لی
او توراسن لاجرم بو آیتک طرفینی سنهی ایدوکی معلوم
اولدیغنه جدا اعتدال محمود جدر ای عزیز • سنت
الهیه سویله جاریدرکه هر نعمته دنیوی نعمتلردن
بر محنتی قرین قیلور وهر دولتی بر آفت ایله مخلوط ایدر
تا بد بخت جاهللر دوام نعمت ایله طاغی اولمیه لر و
مغرور غافللر امتداد دولت ایله باغی اولمیه لر
زیراکه غنا اکثریا موجب ظلم و طغیان و مورث
جفا و عصیان اولور نته کم حق تعالی بیوردیکه الآیة
وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ یعنی اکر
حق جل و علا رزقی قوللرینه واز و یرسه باغی
اولورلردی ارضده دخی بیوردی إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَى
أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى یعنی تحقیق انسان باغی اولور ایدی
کندویی کورسه مستغنی غیریلردن پس حقیقتده
بلا و عنا و محنت اهل قابجی درکه حق تعالی حیوان صفت
عاقللری آنوکله تأدیب ایدر • ودخی بو سیرت
جاهل

جاهللری آنوک ایله ترا جفادن بساط دنیایه
کتوردر • و تفصیل اینی دنیایی که مادهٔ شقاوتدر
صادق مؤمنلرک قلبندن قالدرر و انجیلده که
هیچ بر مملکت یوقدر ممالک ظاهره دن که دشمن
شرندن امین اوله • وهیچ بر سلطنت یوقدرکه
قامند منازعدن خالی اوله حقیقتده دخی داخی
مملکت بدن تصرفنده ظاهر دشمندن خالی دکلدرکه
اول دشمنه هوادر لر و خلیفه روحدرکه وزیری
عقلدر • انک نایبی و کتخداسی حرم در حاجبی عزم در
و قاضی عدلدر و دفتردار فکردر و کاتبی
حفظدر و حاجبی ذکردر و بیکی صدقدر و مصاحبی خشیت
قلبدر و لشکری قوای روحانیه در و بو مجلسک
خصم خلیفهٔ روح که هوادر آنوک وزیری و هممدر
و نایبی مکردر و قاضی حیله در و دفتردار
عهدی حمقدر آنا عذردرلر و حاجبی حرص در و
کاتبی املدر و بیکی کذبدر و مصاحبی عجب
یعنی کندو کورمکدر • و لشکری قوای حیوانیه در
و اهل تحقیق قتنده ملائکه و شیاطین حقیقتده
بو ایکی لشکردر و بو ایکی لشکر شهر وجود انسانده
زمان بلوغدن تیره و ارغنه محاربه و منازعه ده
درلر و هر بری بر لشکرده کندو پادشاهک
امری جاری اولمق استر و غیری پادشاهک •

بعض دللر و بو خلق بو ایکی لشکرك غالبیت
ومغلوبیتندن بش قسم در ۱ مؤمن محفوظ ۲ کافر مشرك
۳ منافق غدار ۴ عاصی مصر ۵ فاسق متلون • اما مؤمن
محفوظ تأیید عنایت ربانیه ایله اعداء شهر وجوده
ظفر بولمشدر • و دار الملك بدنی عدل علم و احسان ایله
معمور ایلمشدر الآیه ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء
و اما کافر مشرك حزب جنود الله ایلمشدر و عقل و روحی
اسیر و مسخر هوا قلمشدر • و اطراف ممالك جسمی جمعت
قصاد دنیا احکام لشکر شیاطین ایله مملو ایلمشدر
و نفس خبیثنی مجاذی اسباب شقاوت قلمشدر
و ابواب سعادت ابدیه یه خار ضلالت
برله مسدود ایلمشدر الآیه ذلك هو الخسران المبین
و اما منافق غادر هوای عمال قلبیه و سریه
و دروجی ادذره حاکم ایلمشدر • و جوارح ظاهره یی
که بادیه مملکت و منظور نظر خلق درلر عقل ایله
اصر لمشدر و تدلیس و تلبیس ایله کذوبی قرین
ابلیس قلمشدر که الآیه ان المنافقین فی الدرك
من النار • و اما عاصی مصر عقل و روحی
دار الملك قلبا و ذره اکرا صل ولایت دد
حاکم ایلمشدر و بادیه ملکی هوایه تسلیم قلمشدر
و جوارح و اعضای لذات نفسانیه و تلاوقلرند
و تمتعات جسمانیه ده صالیویرمشدر • الآیه

ذرهم

الآیة ذرهم یأکلوا و یتمتعوا و یلههم الامل
فسوف یعلمون • اما عاصی متلون که اکثر
ناس بو سیله در • غالبیت ایله مغلوبیت
اوروته سندن متردد درلر الآیه و آخرون اعترفوا
بذنوبهم خلطوا عملا صالحا و آخر سیئا بونلر
صادق درلر عسی الله ان یتوب علیهم اشارتی
بونلرك امیدی شجره سینی مؤبد ایدر و عنایت
قوذغوی تأییدرك جانلرن بادیه معصیتدن
دتای عفوه ایرشدرر • و حاجب کرم مرض غفلت
خستهلرن لطف دار الشفاسنه ایلتر ابو هریره دن
رضی الله عنه دن روایت در که رسول الله صلی الله علیه
و سلم بیورمشکه ینزل الله تبارك و تعالی الی سماء الدنیا
حین یبقی ثلث اللیل الآخر فیقول من یدعونی
فاستجیب له من یسألنی فاعطیه من یستغفرنی
فاغفر له • الله تبارك و تعالی اینز دنیا کوکنه کیجه نك
ثلث آخری قلیجق و بر کرد غا ایدر نکاکه بن دعاسن
قبول ایدرم و کیم سؤال ایدرسه ندن کرم عطا ایدرم
و کیم مغفرت طلب ایدر که یارلغیه یم حکایت
اوددیش مراتب حکایت تمشکه بر کیجه بادکاه
کبریایه بیدل بولدم خطاب عزت ایرشدیکه بزم
درکاهمزه نه تحفه کتوردك عملرمدن بعضی
بزم خاطریه کلدی عنایت ندیلرکه ای مسکین بزم
جناب کبریامزه از اجق متاع کتوردلر بزوم درکاهمزك

تحفه سي آه سرد و دوي زرد دبوداهك
توشه سي دل بردده در زيرا كه بوددكا حسن
دوحانيلروك غرايب ابكار انواري بيشمار
وكرو بيلرك نفايس آثار اسراري بيارددر اما
بزوم شربت عنايتمز باديه هجراندخسته لرده
استر و بزوم مرهم حمايتمز زخم عصياندن
شكسته لرين طلب ايلر ديزوم داروي لطفمز
صحراي آتش حرماندن سوخته لرن ديلر نظم

هر سحر كاتش شوقم زبادي تره دوق جانم بر شروب نور عجلدي
سودي سكان ملك مجلسني كرم ايره نوري هم مملكت عالم بادي دردي
كرچه انوار ملك جمله دن اعلي اوله سوره زمرداوليه نون كرچه
نه خبر بوليسه كرك خاطري هر دم خبرك چون تجلي جمالك دل شيدي

اي عزيز ملوك ظاهره نك رسملري وارددركه
ممكن اولدوغجه بقاي صوري يه سعي ايدرلر وبنا
اسقام و آلام بدنيه دن احتراز قيلورلر وصحت
جسمانيه محافظه سنده رعايت قانون حكمي كند
اوزرلرنه لازم بلورلر ونصول اربعه دن
هر بر فصلده دفع مرض ايچون بر غدا كه اول فصله
مناسب مزاج وموافق علاج در مواظبت ايدرلر بو
علامت رشد خليفه دوحكه پادشاه معنوي
دللنه كه بو فصولده هر بر فصلده اغذيه روحانيه دن
بر غدا تحصيلي كرك كه مزكي ومطهر ذات شريف
ومزاج لطيف اوله مثلا فصل بهاركه خار ورطب دد

وبو معني

وبو معني طبيعت حياتدر پس بو فصلك زماني جميع
حيواناتده و نباتاتده حركت طبيعيه اقتضا ايدر
ونفس حيوانيه ده حركت وطلب سير وتفرج رياض وازهار
وتماشاي رياحين وازهار ظاهر اولوركه
زمام اختياري هواي غافل ونفس مركاره
النه وير مز ودونر عقله خطاب ايدوب
بيوردر تا فتردار فكره امراين نامه وزات نبويه
وتنبيهات الهيه كه كاتب حافظه ديوانده ثبت
اولمشدر تأمل ايده رجواهر حقايق معاني مقوي
قواي روحانيه ومصفي صفاي تجليات
ربانيه ايدرو اذكار ميدانندن قوت نظر اعتبار بله
مركب همتي مصايد نقوش كثرتدن مقاصد معارف
وحدته سوره ودواعي نفس وحشيي رؤيت غرايب
مصنوعدن شهود قدرت صانعه دعوت ايده
نته كم حق تعالي مراحل عليا طالبلرينه تعليم ومنازل
عظمي راغبلرنه تفهيم ايچون بيوردركه الاية
انما مثل الحيوة الدنيا كماء انزلناه من السماء فاختلط
به نبات الارض مما يأكل الناس والانعام
حتى اذا اخذت الارض زخرفها وازينت
وظن اهلها انهم قادرون عليها اتيها امرنا
ليلا او نهارا فجعلناها حصيدا كان لم تغن بالامس
كذلك نفصل الايات لقوم يتفكرون تحقيق
حيوة دنيانك مثلي شونك كبيدركه بزما انزال ايدرز

ستمادن قورتولوب سببي ايله يروك نباتي
نامي وحيوانات اكل ايتدوكلرندن ناخجن
براحتدايه نفسني ونزنه ويركاهلي طنابيدرلركه
انلر قادرلردر اكا كله ● بز ودرامزه وتحريمر
كيجه ياكندذ بزتيلو زرالي يچلمش كوباددون يوقايدي
بو عجبين تفصيل ايره دز ● بز ابتكري شول قومه كه
وكما يدرلر بن طالبه واجبدركه بهاريلي
اثرلرينك وسحرلي واتجه لرينك مطالعه سنده
نعيم دار الخلودك كه دفيها ما تشتهيه الانفس
وتلذ الاعين واشرفيهاخالدون ملاحظه سين
ايده ● وجيفه دنيايي حرص زهرا كيلرينه
ترك ايده ومنزل تجفادن حمت بوزيني بساط ووايه
كتوره ايمدي غذاي روحاني خليفه روحنه
مختل بها دوه بودر اما فصل صيف كه اكا يايي
فصلي ديرلر بونك طبيعتي نادكبي خار ويابس دور
بوفصللك تمام اهتمامي پادشاه دوحات
ووزير عقلك بيرلك وضعفا احوالنك تأمّلنه
كرك كه غلبه سنف وعدم قدرت اولوب
اعمال صالحه دن قلندوغي فكرالمق كرك
ودركات جهنم احوالي وغضب جبار آتشنك
ملاحظه سي وقيامت حرارتنك وخلايق غرق
عرق اولدوغنك ذكري كرك واشقيانك
حوض كوثردن رد اولنوب حمنه ورودينك
ذكري

ذكري كرك ● اما فصل خريف كه اكا
كوز فصلي ديرلر آنك طبيعتي بارد ويابس در
بو موت طبيعتي امراتلي وآنك سكراتي
وجان اجسمي وعزرائيل دونيتي وخوف وخاتمه
ونزول ملائكه رحمت وورود ملائكه
عذاب ملاحظه سي كرك اما فصل شتا كه
آكا قيش فصلي ديرلر آنك طبيعتي صوبكبي
بارد ورطب در ● وبو طبع برزخ دركه
ول دفن ايله حشر اورته سنه ديرلر غافل
ولانك تأملي بو فصلده برزخ كرك كه منزل
بي زاد وباديه بي فرياددر ● ونيجه دهور وازمان
لحده كركك كه بو جسم لطيف اسير طبقات
خاك ومحبوس ظلمات لحد مغاك اوله سي
كرك ● اكر ايامر حيوتده اخلاق حسنه دن
واعمال صالحه دن حظ بولمش ايسه ● هر ساعت
انك مصاحبتي ايله مسرور ومغتنم اولور فطوبي
له واكر لبكل وجودي اوصاف خبيثه كبرلري
وافعال رديه تلوثي ايله ملوث ايلمش ايسه
كه آنوك آثار وظلمتي آتش حسرت وعذاب
اولوب جاني اچنده مشتغل اولور فويل له
ثم ويل له ايمدي ملاحظه موتدن
عاقل اولمامق كرك در نظم يارانه ذكر بيك جل باشمه كلدي
ياغم الوب جنمرمي جزي ودلمي بيرك ايدي عظامم دخي قاده ايدي

ديدكه اوقرلدي و بودخي قرلدي • غربال ايله بارن قمويي
آلورايسه • جسمدن اثر بوليه لر بيرنمي الدي اي عزيز
وسعت مملكت معنويه و سلطنت روحانيه
اندن زياده در كه بو مختصرده شرح اولنه و لكن
بو مقدار غافل اولنلر طالبلر بو غافل دوزيرك
اولان داعيلره تنبيه ايچون يازلدي تمام كتب
عمري تمامالك امورنانه مقصود دوعيه لر • و
طلب سعادت ابديه دن محروم قالمنه لر و اكرچه
قلبي كور اولنلر بو معنيه منكرلر • واكثر جهان بنده
كورلر دركه • من كان في هذه اعمى وهو في الآخرة
اعمى واضل سبيلا • واكر اسرسك عظمت
سلطنت روحانيه دن بر نسنه فهم ايدهسين بلكل كه
حق تعالي حضرتنك بر ملكي وار در ارض اوده زينه
موكلدر واقليمك طرلري آنوك قبضه سنده در
چون بر قوتي خواب غفلتدن اويندرمق دليه
اول ملكه امر ايدركه اول اقليمك طرلرين حركت
ايدر زلزله اول نوعده اظهار ايدر •
بوني ذكر قلدكل كه بر ملك شاد نيتله اول
اقليمك طاغ وصحراسي حركته كلور كه جمله جهانك
پادشاهلري اجميع لشكريني بر ناحيه حركت ايتمسون
ديسه لر قادر اولميه لر بو قدرت ملائكه
سفليه دن بر ملكده • وملائكه سفليه نك
جمله سي بو دقلو قدرت ايله ملائكه

علويه دن

علويه دن برنه مقاومت ايده مز و ملوك
عددنه نهايت يوقدر كه • وما يعلم جنود ربك
الا هو چون بو معنيلرده اوقدرچه تأمل ايده سين
سنده شكايقين حاصل اولور كه سلطنت
صوريه و مملكت فانيه سلطنت معنويه
و مملكت روحانيه يه نسبت ذره كبيدر
فنايه نسبت قطره كبيدر • و دنياي عمانه نسبت
بونك ايچون رسول الله صلى الله عليه وسلم بيوردي
حديث ما مثل الدنيا في الآخرة الا مثل
ما يجعل احدكم اصبعه في اليم فلينظر بم يرجع دكلدر
دنيا مثلي آخرته نسبت الا شونكلين كه
بريكوز بر ماغن دكيزه طالدوره نقل اتسه
نه ايله رجوع ايدر نظم وار در اي جسم حيلي نقصان
نيجه اولسه كركسنك بر كره • و نيه بو خاكدان جسماني
كور بش ناكه درمك روحاني • اهل دنيا دردني مغرور
كه اولا سيرحريدن دردر • قوية كل بر جهاني ويراني
بولكد كوب وخس وحيراني • دورا و نور مهر مونديلي با
مركجك باد در بركد رحاكي • بوجهاندن كل ايدي زادوكي در
كاردين و لمباني جمله دن اي عزيز بلكل كه
هر بر نوعده انواع موجوداتدن بر صفت غالب
صفات حميده دن يا ذميمه دن وهر نوع انواع
صفات حيواناتدن بر صفته مخصوص اولور وهر بر فرد
افراد وجودده كمال ونقصان سببي ايله

دنیا مستحق مدح یا ذم اولور. و آخرتده مستوجب
ثواب یا عقاب اولور. و اول صفت که غالب
اولور آخرتده آنک صورتنده قلنور. و چون
اکثر خلق کندو صفات غالبه سندن بی خبر
دورلر تنزیل ربانی خبرلری آگاه قلمغا چون
وارد اولمشدر که ● وننشئکم فیما لا تعلمون
یعنی بلکلکم ملائکه یه صفت طهارت
غالبدر و سبحه لره صفت امتثال و ابلاغ یعنی تبلیغ
اوامر نواهی غالبدر. و اولیایه صفت محبت
و شوق و رضا و توحید غالبدر بو غلبین هر بر حیوانه
بر صفت مخصوصدر ● قپلانه ترتق و پاره لق صفتی غالبدر
و آدسلانه غلبه و تمادرلق صفتی غالبدر
و دلکو یه حیله و مکر صفتی غالبدر و کلبه
اچتمک و عارسزلق صفتی غالبدر و قرغه یه
و کسکنه طمع و دزدلق صفتی غالبدر و خنزیره
حرص صفتی غالبدر و یلانه ایذا صفتی غالبدر
و عقربه صوقمق و اچتماق صفتی غالبدر ● و صغره
چوق بیمک و ادیمک صفتی غالبدر و مرکبه
کودنلک و عارسزلق صفتی غالبدر و بو مجموع
صفات و بونلرک غیری طینت آدمیده ترکیب
اولنمشدر ● و آدمی بو صفتک جملسنه حاکم قلنمشدر
و اکا امر اولنمشدر که هر برنی بو صفاتک ●
مرتبه سندن حد اعتدالده دوته افراطدن

و تفریطدن

و تفریطدن احتراز ایده. و اول صفات
شجاعتنک آثاری زاد آخرت ایده ● و آنلرک
حاصلی نتایجی وسیله سعادت ابدیه بیله. اگر بو
شرایطی رعایت ایده آنک حقایق آثاری دار آخرتده
وسیله کمال اولور ● و سبب فوز و فلاح اولور
و اگر بو جمله دن بر صفت غالب اولسه آخرتده
اول صفتا اولان نسنه نک صورتی اوزده حشر اولور
اگر صفات قبیحه دن ایسه کلب یا خنزیر صفتی
اوزده قوپر ● و اگر صفت طهارت و محبت
و شوق و رضا و توحید غالب اولور ایسه بو صفتلرک
اثرلری اکا زینت جمال اولور ● و مؤمنلرک
یوزلرینک نوری عرصه قیامتده یلدز نوری کبی اولور
و کامل اولنلرک کونش نوری کبی اولور ● و کامل
مکمل اولان صدیقلرک و مقربلرک نوری کون نورندن
محو ایدر. چون بو معانی مقرر اولدی ایسه بلکل که
آدم اگرچه صورت ظاهرده آدمیدر لکن
حقیقتده کلب یا خنزیردر ● و بو حقیقت عامه
خلقه یوم تبلی السرائرده ظاهر اولور ● و ارباب
قلوبه دنیاده دخی مشاهددر. نته کم علی رضی الله
عنه دیمشدر که لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا
پس هر کیم که بو صفات کمالی حاصل قلمشدر منظور
نظر الهی اولمشدر ● و مجموع اهل آسمان و زمین
آنک احکام سلطنت معنویه سنک محکومیدر که

وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا
دمركيمكه كندونك كثوت وجودني بوصفات
نقايص خبائثي ايله ملوث ايدكلبدن وخنزيردن
وسائر حيواندن كمتردركه آيه لهم قلوب
لا يفقهون بها ولهم اعين لا يبصرون بها ولهم
اذان لا يسمعون بها اولئك كالانعام بل هم اضل سبيلا
يعني كوكلري وار آنوك ايله اكلمزلر كوزلري دخي واردر
آنوك ايله كورمزلر قولاقلري واردر آنوك ايله
اشتمزلر حيوانلر كبي در بلكه دخي ازغونلردر

باب سابع

كه امر معروف ونهي منكر بياننده
وآنوك فضائلي وشرايطي وآدابنده در بلكل كه عادات
مألوفه ورسوم معتاده كه خلق اورتاسنده
متداول ومتعارف اوله وجمله منهياتدن اوله آنك
منعي جمله واجباتدندر حق تعالى بيوردركه
آيه ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويأمرون
بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون
حق تعالى مؤمنلره بو آيت كريمه ده امور دينيدن
اوج امر ايله خبر ويردي اول امر معروف
ونهي منكر اكنجي بو امر فرض كفايه دركه برشهرده
بركمسنه بو خدمتي اتسه غيرلردن كناه ساقط اولور اكر
جملسي اهمال اتسه لر جميعسي آثم اولورلر اوجنجي اولدركه
حصول سعادت خلاص ونجات ووصول درجات
وفوز وفلاح بو امرك اقامتي ايله اولور غزالي بكر

رحمه الله

رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما من
قوم عملوا بالمعاصي وفيهم من يقدر ان ينكر
عليهم فلم يفعل الا اوشك ان يعمهم الله بعذاب
من عنده ابو بكر رضي الله عنه دن روايت
اولنوركه رسول الله ع م بيوردركه هيچ بر قوم
يوقدر معاصي اشليه لر وانلرك اچنده اوله شول
كمسنه كه قادر اوله انكار اتمكه جونلروك
وزرينه اما انكار اتميه الا قريب اولوركه
الله تعالى انلره عام ايده عذابني كندو قتندن وعن
حذيفة رضي الله عنه قال رسول الله عليه السلام
والذي نفسي بيده لتأمرون بالمعروف
ولتنهون عن المنكر او ليوشكن الله ان يبعث
عليكم عذابا من عنده ثم لتدعنه فلا يستجاب
لكم حذيفه دن رضي الله عنه روايت اولنوركه
رسول الله ع م بيوردي كه اول الله حقيچون كه
بنم وجودم انوك قدرتي الندهدر سز امر معروف
ونهي منكر ايدرسز يا خود قريب اولوركه
الله كوندره سزوك اوزريكزه عذاب كندو
قتندن اندن صكره سز دعا ايدرسز قبول اولنماز
وعن ابي سعيد الخدري رضي الله عنه قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم من رأى منكم منكرا فليغيره
بيده فان لم يستطع فبلسانه فان لم يستطع فبقلبه
وذلك اضعف الايمان بو حديثك بياني كچشدر ومفهوم

بوذکه چقنلیلرده نیله منع ایتیوب د
قلبیله انکار قلمیه اول کمسه مؤمن دکلدر
وعن عرس بن عمیرة قال رسول الله علیه السلام اذا عملت
الخطیئة فی الارض من شهدها فانکرها فکانما
غاب عنها ومن غاب عنها فرضیها کان کمن حضرها
عرس بن عمیره دن روایت اولنور که رسول ع م
بیورمشکه خطیئه ایشلنسه یرده هر کیم اول
کناهه حاضر اولسه انکار ایلسه رضا ویرمسه کانه
اول کناهدن غایب اولمش یعنی اول کناهی کورممشدر
وهر کیم اول کناهدن غایب اولوب یعنی اول کناهی
کورمسه اما رضا ویرسه کانه اول کناهه
حاضر اولمشدر • وقال رسول الله ع م لتأمرن
بالمعروف ولتنهون عن المنکر • او لیسلطن الله
علیکم شرارکم ثم تدعو خیارکم فلا یستجاب لهم
رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیکه امر معروف
ونهی منکر ایدوک یاخود الله تعالی مسلط ایدر
سزوک اوزریکزه سزوک یرامزلریکزی اندن صکره
دعا ایدرایو لریکز دعالری قبول اولنمز • وقال
رسول الله ع م ما اعمال البر عند الجهاد فی سبیل
الله عند الامر بالمعروف الا کنفثة فی بحر لجی
رسول الله بیوردیکه دکلدر جمیع طاعات
فی سبیل الله نسنده • الا بر جرعه کبیدر بحر عظیمه
نسبت وقال رسول الله ع م ایاکم والجلوس فی الطرقات

قالوا

قالوا ما لنا منه بدٌّ لِما هی مجالسنا نتحدث •
فیها قال فاذا ابیتم الا ذلک فاعطوا الطریق
حقها قالوا وما حق الطریق قال غض البصر
وکف الاذی ورد السلام والامر بالمعروف
والنهی عن المنکر • رسول ع م اصحابه دیمشکه
صقنک سز یوللرده اوتورمقدن اصحاب
دیدیلر بزه چاره یوقدر زیرا که یوللر بزوم مجلسلریمزدر
انده سویلشورز رسول الله ع م بیوردی • اکر
امتناع ایدرسکز یولک حقنی ویرک بیوردیکه
یولک حقی کوزی یوممقدر • نامحرمه نظر ایتمکدن
واذیته کی منع در • وسلام آلمقدر وامر معروف
ونهی منکر قلمقدر وقال رسول الله ع م کلام ابن
آدم کله علیه لا له الا امر بالمعروف
او نهی عن المنکر او ذکر الله ورسول الله علیه السلام
بیورمشکه ادم اوغلنک جمله کلامی انک
ضررینه در نفعنه دکلدر • الا امر معروف
ونهی منکر یا ذکر الله وقال علیه السلام ان الله
لا یعذب العامة بذنوب الخاصة حتی یری المنکر
بین اظهرهم وهم قادرون علی ان ینکروه
فلا ینکروه فاذا فعلوا ذلک عذب الله العامة
والخاصة رسول ع م دیمشکه تحقیقا الله عذاب
ایلمز جمیع خلقه بر مخصوص کناهلری ایله
حتی کورنه فعل منکر اورته لرنده وانلر قادر اولا

انکار ایتکه نجه انکار ایتسه‌لر انکار ایتمزلرسه الله عذابیدر عامه‌یه وخاصه‌یه یعنی ایشلینه واشلمینه

عن ابی امامة رضی الله عنه قال قال رسول الله عم کیف انتم اذا طغی نساؤکم وفسق شبابکم وترکتم جهادکم قالوا وان ذلک لکائن یا رسول الله قال نعم والذی نفسی بیده واشد منه قالوا وما اشد منه یا رسول الله قال کیف انتم اذا لم تأمروا بالمعروف ولم تنهوا عن المنکر قالوا وکائن ذلک یا رسول الله قال نعم والذی نفسی بیده واشد منه قالوا وما اشد منه یا رسول الله قال کیف انتم اذا رأیتم المعروف منکرا ورأیتم المنکر معروفا قالوا وکائن ذلک یا رسول الله قال نعم والذی نفسی بیده فعند ذلک یقول الله تعالی حلفت بی لاتیحن لهم فتنة یصیر الحکیم فیها حیرانا

ابو امامه دن رضی الله عنه روایت اولنورکه رسول الله عم بیوردیکه نجه اولورسیز سز چونکه عورتلریکز ازار ایته وفاسق اوله ییکیتلریکز وترک ایته‌سز غزالی دنیا اشتغالی سببیله مانع اولسه اندن دیدیلر بو اولسه می کرکدر یا رسول الله دیدی نعم اول الله حقیچون که بنم روحم

انکه

انک قدرتندهدر بوندن اشد اولسه کرکدر دیدیلر بوندن دخی اشد نهدر یا رسول الله نجه امر معروف ونهی منکر ایتمه‌سز دیدیلر بو اولسه‌می کرکدر یا رسول الله دیدی نعم اول الله حقیچون بوندن دخی اشد اولسه کرکدر دیدیلر اشد نهدر بودر دیدیکه نجه سیز کورسکوز معروفی منکر وکورسکوز منکری معروف دیدیلر بو اولسه‌می کرکدر دیدی اول وقتده الله تعالی دیر بن یمین ایدرین که کندومه کرمسنلری ابلسم کوک بلایه که حکیم وعاقل انده حیران قاله‌لر

وعن ابن عباس رضی الله عنه قال رسول الله لا ینبغی لامرء شهد مقاما فیه حق الا تکلم به فانه لا یقدم اجله ولن یحرمه رزقا

هوکه ابن عباس رضی الله عنه دن روایت اولنورکه رسول الله بیوردیکه لایق دکلدرکه برکیمسه‌یه حاضر اوله بر مقامده انده حق اوله الا اول حقی سویلیه یعنی حقی سویلمک زیرا حق کلام اوکرتمز اجلنی وحرام قلمز رزقنی کم اول اذکدر وعن جابر بن عبد الله قال رسول الله علیه السلام اوحی الله تعالی الی ملک ان اقلب مدینة کذا وکذا علی اهلها فقال یا رب ان فیهم عبدک فلانا لم یعصک طرفة عین قال اقلبها علیه وعلیهم فان وجهه لم یتمعر

في ساعة قط جابر بن عبد الله دن روايت
اولنمشدر كه رسول الله دن ايشتدم كه الله تعالى
وحي ايلدي بر ملكه بوقاروسن اشغه واشغه دن
يوقرو دندروردن • فلان وفلان شهرك اوستنه
ملك ديدي كه يارب انده فلان قولك
واردر كه سكا عاصي اولمامشدر كوز آچوب
يومنجه حق تعالى بيوردي دندر اونك وانلرك
اوستنه زيرا اول يوزين بر ترممشدر بنم حضرتمده
هركز وعن عائشة رضي الله عنها قال
رسول الله عليه السلام عذب الله قرية فيها ثمانية
عشر الفا عملهم عمل الانبياء قالوا وكيف
ذلك يا رسول الله قال لم يكونوا يغضبون لله
ولا يأمرون بالمعروف • ولا ينهون عن المنكر
عائشه رضي الله عنهادن روايت اولنمشدر كه
رسول الله ديمشدر كه الله تعالى عذاب
ايلدي بر شهره كه اول شهرده اول سكز بيك
صالح وار ايدي كه هر برينك عملي انبيا عملي ايدي
ديديلر نيچون عذاب اولندىلر ديدي امر معروف
نهي منكر قلمزلر ايدي وعن عروة عن ابيه قال
قال موسى صلوات الرحمن عليه الهي اي عبادك
احب اليك قال جلت عظمته الذي يسرع الى هواي
كما يسرع النسر الى هواه والذي يكلف
بعبادي الصالحين كما يكلف الصبي بامه والذي
يغضب

اذا انتهكت محارمي كما يغضب النمر
لنفسه • عروه روايت ايدر باباسندن
كه موسى صلوات الله عليه ديمشكه يا الهي
قنغي قولك سكا سوكلودر حق عظمته بيورمشكه
شول كمسنه كه بنم رضامه تيز ايره • ناس هوسنه
تيز ايردوكي كبي دخي شول كمسنه دركه صغيره
بنوم صالح قوللرمه اوغلنجوق اناسنه صغندوغي
دخي شول كمسنه دركه غضب ايده محرمكه
بنوم انده كلروبه ارتكاب اولنور بنته كم
قپلان غضب ايدركنده نفسي ايچون وعن عبيدة
بن الجراح رضي الله عنه قال قلت يا رسول الله
ايما الشهداء اكرم على الله عز وجل قال
رجل قام الى وال جائر فامره بالمعروف
ونهاه عن المنكر فقتله فان لم يقتله فان القلم
لا يجري عليه بعد ذلك وان عاش ما عاش ابو
عبيدة بن الجراح رضي الله عنهما قال قيل
يا رسول الله اتهلك القرية وفيها الصالحون
قال نعم قيل بم يا رسول الله قال
بتهاونهم وسكوتهم على معاصي الله عز وجل عبد الله
ابن عباس رضي الله عنهما دن روايت اولنمشدركه
ديلدي يا رسول الله هلاك قلنور مي شهركه
انده صالحلر اوله ديدي نعم ديدي نه سبب ايله
ديدي كاهلكلك ايتدوكلري ايچون و سكوت ايتدوكلري ايچون

اللهمك معصيتلري اوزره وعن ابن عمر وابي هريرة رضي الله
عنهم قال رسول الله عم الدين نصيحة ثلث مرات
قالوا لمن يا رسول الله قال لله ولكتابه ولائمة
المسلمين وعامتهم عبد الله ابن عمر وابو هريره دن
روايت اولنور كه رسول الله عم اوچ كره
الدين نصيحة ديدلر كيمه نصيحت يا رسول الله ديديلر
الله حضرتنه وكتابنه ومسلمانلرك امامنلرينه
وعامه مسلمينه وعن ابن مسعود رضي الله عنه قال عم
ما بعث الله عز وجل نبيا الا له حواري فيمكث
النبي بين اظهرهم ما شاء الله يعمل فيهم بكتاب الله
وبامره حتى اذا قبض الله نبيه مكث الحواريون يعملون
بكتاب الله وبامره وبسنة نبيه فاذا انقرضوا
كان قوم يركبون المنابر يقولون ما يعرفون
ويعملون ما ينكرون فاذا رأيتم ذلك
فحق على كل مؤمن جهادهم بيده فان لم يستطع
فبلسانه فان لم يستطع فبقلبه ليس وراء ذلك
اسلام عبد الله ابن مسعوددن روايت اولنور كه
رسول الله صلى الله عليه وسلم بيوردلر كه حق تعالى
هيچ بر پيغامبر گوندرمدي الا انك يارانى يعني
اصحابى واريدي اول پيغمبر اكلندي ياران اورته سنن
يعني حياتنده اولدي الله ديلدوكي قدر عمل ايدرلر ايدي
كتاب الله ايله واللهك امريله تا الله قبض ايلدي
نبي سني اكلندي ياران نبي حياتنده اولديسه لر

عمل ايدر

عمل ايدرلر ايدي كتاب الله ايله واللهك
امريله ونبينك سنتي ايله پس اصحاب منقرض اولدي
بر قوم اولديكه منبرلره منبرلر سويلرلر معروف
يعني خير اشلرلر منكر يعني شر ايشلركه گورديلر
بوني بندن صكره بويله اولنلري واجبدر
هر مؤمنه الليله غزا ايله اگر قادر اولمز ايسه
دليله اگر اكا دخي قادر اولمز ايسه قلبيله بوندن
اوته اسلام يوقدر اي عزيز بونلر دلائل
ايات واخبار ايله وجوب امر معروف
ونهي منكر معلوم اولدي شمدي بلكل كه هر بر شخص
خلقي اوده سنن بو امر شريفي اقامتله كذو بي مشهور
قلدي اكا محتسب ديرلر واول عملكه اندن
صادر اولور اكا احتساب ديرلر واول
شخص كه مستحق احتساب در اكا محتسب عليه ديرلر
واول شخص اول عمل سببي ايله مستحق احتساب
دكدي اكا يعني اول عمله محتسب فيه ديرلر پس
امر معروف درت ركني وارددر اول محتسب ايكنجي
احتساب اوچنجي محتسب عليه دردنجي محتسب فيه
واردكانده هر ركنك صحتي موقوفدر اول ركنك
شرايطي واداببنك حصولنه ركن اول كه محتسب در
بو ركن وجودينك شرطي اولدركه بر شخص مسلم ومكلف
گرك وقادر گرك زيرا كافر ايچون اهليت احتساب
يوقدر واوغلان نحو امور شرعيه اقامتيله مامور دگلدر

اما اوغلانجق اهل تميز اولوب ۵ بر فعل منكره
انكار ايدوب شيخي قلسه جايزدر كندوسي مثاب
اولور وابي دخي منع اتمك جايز اولمز ۵ ومجنون وعاجز
اقامت امور شرعيه يه قادر دكلدر ۵ وبعضيلر اذن
اذن حاكم وعدالت شرايط احتسابده در ديلر
بو فاسددر زيرا احاديث نبويه ده وارددركه
افضل الجهاد كلمة الحق عند امام جائر ۵ واصحاب كبار
وعلماء بزركوار ملوك وحكامه فعل منكرلرنده
انكار ايدر كلمشلردر ۵ واجماع سلف بونك
اوزرينه دركه امر معروفده اذن حاكم
شرط دكلدر بلكه هر كمسنه دين نصيحتنه
مشغول اوله ۵ وحق تعالى قوللرني معاصي ومناهيدن
منع ايده اكر حاكم وپادشاه راضي اولورسه
ثوابده شريك اولور ۵ واكر راضي اولمزسه اول
عدم رضا جمله منكراتدندر وحاكمه
انكار دخي جنسدن آنوك اذني نه شرط اولور ۵

حكايت رسول الله عليه السلام زمانندن
مروان زمانينه كلنجه مصلى ده منبر يوغ ايدي رسول
وخلفاء الراشدين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين
صحراده بيرام نمازين قيلورلر اندن صكره
خلقه يوزين دوندروب اياق اوزره طوروب
خطبه اوقورلر ايدي چون خلافت مروانه كلدي
مصلى ده منبر بنا ايلدي چون بيرام كوني اولدي منبر

چقدي

چقدي ابو سعيد ديدي يا مروان ما هذه البدعة
مروان ديدي ما هذا ببدعة اردت
ان ابلغ القوم صوت الخطبة يعني اردم
قومه يتشدرمك ديلدم ديو عذر ايلدي
اما ابو سعد عذري قبول قلمدي

حكايت
شيخ ابو الحسن نوري قدس سره خلق ايله
مخالطه ايدر ايدي اما اموردينن اولميان
نسنه صورمز ايدي هر كاه كه بر منكر كورسه
منع ايدر ايدي اكرچه قتل خوفي اولسه ترك
اتمز ايدي بر كون دجله كنارنده آبدست
المغه كيدر ايدي بر زورق كوردي كه ايچنده
اوتوز كوپ وار كه هر برينك اوزرنده
يازلمش لطف شيخ تعجب ايلدي ۵ زيرا هيچ صاتلور
نسنه لرده نسنه بلمز ايدي كه آنكا لطف
ديه لر ۵ كميجي يه سؤال ايتدي كه بو كوپلرده
نه واردر كميجي ديدي نيلرسن دروبش سن
كندوكي ايشل شيخ آني بلمكه دخي زياده متشوق
اولدي ابرام ايدوب كميجي يه كير وصوردي
كميجي ديدي بو كوپلرده خمر واردر خليفه ايچون
كتورمشلردركه بونك ايله مجلس قوره شيخ
كميجي يه ديدي شول چوماغي بكا وير كميجي غضب
ايدوب شاكردينه ديدي ۵ شو چوماغي شوكا وير
كورهلم نيلر شاكرد دخي چوماغي شيخ النه ويردي

شیخ كوبلدی بر بر صیوب خمرلری دوكلورب
كیمچی فریاد ایدوب یوكثرا فلمه كه كوپری
شو باشیسی ایدی آدملریله ایرشوب
شیخی طوتوب خلیفه اوكنه ایلتدی خلیفه
اول زمانده معتضد ایدی كه غایتده غضوب
وغیور ونهایتده قتال ایدی جمیع اهل
بغداد غصه لنوب خلیفه البته شیخی
شهید ایدر دیدیلر چونكه شیخی خلیفه اوكنه
التدیلر خلیفه بر دموردن كرسی اوزرنده
اوتوروب بر كرزی النده طوردی ایدی
شیخه عتاب ایله چاغروب سن كیمسنكه
بو یله كستاخلق ایدسین دیوب شیخ دخی
بن محتسبم دیوب خلیفه دخی كیمك امریله
محتسب سن شیخ دخی الله و رسول الله امریله
بو ساعت باشین اشغه ایدوب دیدی بر سبب
اولدیكه بو كوپلری صدوك شیخ دخی سكا
بكا سبب اولدی كه سنی منكردن منع ایلدم
تا كه نار لغدن خلاص اوله سن یوم قیامتده
معتضد دخی سكا اجازت ویردك من بعد
هر منكر كه كوره سن اسنی تغییر قیل هیچ كمسه
سنی منع اتمسون شیخ دخی بز بونی الله امریله
ایدر ایدك چون سنك امرك اولدی سنك عامللركدن
ری اولدق كه سنك امركله خلقی اتخذ دلر ●

من بعد بونی تمیز دیدی ● ایدی بونك
كبی حكایتلر اصحاب و تابعین دن و علماء دن
و مشایخدن سلاطین انكاردن چوق واقع
اولمشدر ● بر جمله دن معلوم اولدیكه امر
معروف دخی اذن حاكم و پادشاه شرط دكلدر
مكر بر یرده كه فتنه یه ایرشدوره ● و بو مسئله
تحقیقنده تفصیل بودركه محتسب ایچون
بش حال واردر اول بلدر كه در اكنجی لطف ایله
وعظدر اوچنجی غلظت وعنف وخشونت ایله سویلمكدر
مثلا ای جاهل ای احمق ای ادبسز دیه دردنجی
منع منكراتدر مباشرت فعل ایله
مثلا خمر ظرفلرن صبه و آلات و لهویی پاره لیه و
بریشم قفتانی اركشندن چكه وغاصبندن غصب
اتدوكی نسنه لری الوب صاحبنه ویره ● بشنجی ضرب ایله
تخویف ایده بلكه ضربه مباشرت ایده اما
فتنه وغوغایه باعث اولدوغی ایچون اذن حاكم
و سلطان لازمدر و بلكه محتسب اولانده
عدالت شرط ایدنك دلیلی بعض آیات و اخبار در
و دلیل عقلی در مثال آیت اتأمرون الناس
بالبر وتنسون انفسكم مثال خبر یا عیسى
عظ نفسك فان اتعظت فعظ الناس ودلركه
بو تنبیه دركه ترك اهم مهمه اشتغال ایله
علامت حماقتدر چون اولدركه بو مقوله آیات

واخبار افضلیت اصحاب کرام احتسابه و اولویت
احوال محتسبه دلالت ایدر احتساب وجوبنك
سقوطنه دلالت اتمز ● ودلیل عقلی بودر که
اصلاح غیر صلاح نفسك ذکوتی در و کندو
نفسنده صلاح اولمیوب غیری اصلاحی واجب
اولمز و غیری طوغرلتماق کندوسی طوغری
اولدقدن صکره اولور جواب اولدر که
اکر عصمت شرط احتساب اولسه دیرسك اجماع امته
مخالفدر ● اصحاب کرام افضل امت ایدکن انلر
معصوم دکلمزلر فضلاً عمن دونهم و کلام
ربانی وعصى آدم ربه فغوى ● دلیل صریحدر
آدم علیه السلام معصیت اسناده و بو مخلین
حالات انبیادن بعضنه واقع اولمشدر و سعید
بن جبیر که اکابر تابعیندن ایدی دیرایمش که
اکر عصمت شرط احتساب اولسیدی هیچ کمسه احتساب
اتمك جایز اولمز ایدی و حق بو مسئله ده بودر که
عصمت شرط احتساب دکلدر و فاسق بر فاسقی
دخی فسقدن منع اتمك کرکدر مثلا خمر ایچن کمسه
شارب الخمری نهی اتمك کرکدر و بو مخلین دخی زنا
ایدنی منع اتمك کرك زیرا که شارب خمر و زانی
اولان قاتل نفسی قتلدن منع اتمك کرکدر بلکه
شارب خمر خدم و حشمنی شرب خمردن منع اتمك کرك
زیرا که بونلردن اجتناب واجب بر اسه در وغیری

نهی

نهی دخی واجب اخردر بر واجبی ترك ایدیسه
واجب اخری ترك اتمامك کرکدر و بر معصیه ارتکاب
معصیت آخری حلال اولمز لکن مألوفات
رسمیه و مقالات عادیه اولوز و تصورات
باطله و خیالات فاسده عامه خلقك نفوسنه
اوذره مستولی اولوب دیده بصیرت جهالی
مطالعه دقایق شرعدن کور ایدوب
قبول اوامر الهیه دن متنفر قلمشدر ● نه کیم بر شخص
بر شخصدن آت واریان غصب ایلمش اول شخص بو
غاصبدن اوبان طلب ایدر انی اکمز یا بر شخص حاکم
خلقدن دفع ظلم ایدر اما کندو بابا سندن
ظلمی دفع اتمز و نفوس عامه خلق بونك امثالی
افعالدن نفرت ایدرلر و بو نفرت که نفوس
جهال عوامده رسوخ بولمشدر بو دلیل دکلدر ترك
هر علت نفی وجوب منهم اولا پس احتساب
عصمت شرط دکلدر ● اما مرتبه وعظ که
مرتبه احتسابده ایکنجی مرتبه در فاسقدن ساقطدر
زیرا که وعظ فاسق اکثریا غیره اثر اتمز پس
عدالت مرتبه وعظده تأثیر ایچون شرطدر خلاف
باقی مراتبنك چونکه بو مسائل معلوم اولدی
بلکه احتساب دخی اوچ نوع اوزرینه در نوع
اول امثال امثاله احتساب اتمکدر عوام عوامه
احتساب اتمك و خاص و خواصه احتساب اتمك کبی نوع ثانی

اعلى ادني يه احتساب اتمكدر • سلطان رعايايه
و والدين اولاده و زوج زوجه يه و افندي قولنه
احتساب اتمك كبي بو نوع احتساب وسعت
تمام اوزره در كه احتسابك ايچون ذكر اولنان
مراتب خمس بونده جاريدر نوع ثالث ادني اعلايه
احتساب اتمكدر اخاد رعايا سلطانه احتساب اتمك
و شاكرد اوستاده و اولاد ابوينه و زوجه
زوجنه و قول افندسنه احتساب اتمك كبي بو نوع احتساب
اوچنجي و بشنجي مرتبه ده ساقطدر و اوّلكي ايله
ايكنجي مرتبه ده واجبدر دردنجي مرتبه اختلافيدر
زيرا كه ولد فاسق باباسنه اوّلكي و ايكنجي مرتبه كه
بيلدرمك و وعظ اتمكدر اتمليدر و اوچنجي مرتبه كه
تخويف و عنفدر • و بشنجي مرتبه كه ضربدر
حرامدر و دردنجي مرتبه كه مباشرت تغييردر
آلات لهويي صيمق و خمري دوكمك
و ابريشم قفتاني باباسنك بدنندن چكمك و غصب
اتدوكي متاعي الندن آلوب صاحبنه ويرمك
واوي ديوارندن صورتي قازيماق و آلتون وكمش
ظرفني صيمق كه بونكبي افعال ايله بابا متألم
اولور اختلاف واردر • واضح اولدركه
ولد ايچون بو جنس احتسابه رخصت واردر بلكه
واجبدر زيرا ولدك فعلي بر نوع احتساب
مباشرتندن طاعتده و باباتك متألم اولمسي

محبت

محبت باطل سببي ايله معصيتدر بن اكا اعتماد
يوقدر اما ولدك احتسابي عنف ايله
و مباشرت ضرب ايله حرامدر و جمهور علما بونك
اوزرينه در كه جلاد كندو باباسني حدده
و قصاصده قتل اتمك جايز دكلدر • كافر دخي اولورسه
و زوجه نك زوجنه و قولك افندسنه احتسابك
حكمي ولدك والدينه احتسابك حكمنه قريبدر
و آحاد رعايانك سلطانه احتسابنك حكمي هر تنه دن
مشكلدر • زيرا اخاد رعايا حاكم و پادشاهه
احتسابه حرمت تعريف و تلطيف و وعظ و نصيحتدن
غيري ايله ممكن دكلدر اما قدرت كه شرايط احتسابدندر
ننه كم اول بابده ذكر اولندي هيچ بر عارفه
عاقله مخفي دكلدر كه عاجز اولانه احتساب
واجب دكلدر مكر كه قلبيله انكار ايده ننه كم حديث
نبويده ذكر اولندي و بو محلده محتسب ايچون عجز و قدرت
اعتباري ايله درت حال واردر اوّلكي حال وجوبدر
ايكنجي حال سقوط وجوبدر اوچنجي حال استحبابدر
دردنجي حال تخييردر حال اولي اولدركه قدرتي
اوله مطلقا بو اولدركه يقين بيله كه انك
احتسابيله تغيير منكر اولسه كركدر و كندويه
هركز زيان اولمز • نه عرض جهتندن نه مال جهتندن
نه نفس جهتندن بو سبيله اولنجق احتساب واجبدر
اتفاق علما ايله حال ثانيه اولدركه يقين بيله كه

احتساب مفید اولمز • اما کذو یه ضرر کلمك
مقرر ددر بو صورتده وجوب احتساب ساقطدر
حال ثالثه اولدر که بونی بیله که احتساب
واجب دکلدر • لکن اظهار شعار اسلام ایچون مستحبدر
و محتسب چونکه علم و ورع ایله موصوف اوله
و بیله که انوك احتسابنك دفع منکرده یا فاسقك
شوکتنك کسرنده یا اهل دینك قلوبنك تقویتنده
تاثیری واردر دیکه کذلك زوال مال و جاهدن
غم چکمیه و ضرب و قتلدن قورقمیه و نصیحت
دین اهمالنی روا کورمیه • مکر اینی بیله که انك
احتسابی سببی ایله بر غیره اصحابندن و اقرباسندن
ضرر ایدر اول وقت کرکمز که احتساب ایده
زیرا بر منکرك دفعنده احتسابی براندن اقبح
منکره ایرشدردر بو اولدر که بر ظالمی کوره که
ظلم ایله بر یتیمی بوغزلر • اکر اول ظالمی اندن منع
ایدرسه غضبه کلوب بر ادمی قتل ایدر بو احتساب
حرامدر • اما بر شخص دلسه که بر عضوینی سلیمی
کندو اعضاسندن قطع ایده و انی اندن منع ممکن
اولمیه • مکر قتال ایله و احتمال اوله که
قتله یتیشدرر اصح اولدر که انی اندن منعی واجبدر
واکرچه اول تلف نفسنه یا تلف عضونه یتیشدررسه
دخی زیرا غرض انوك نفسنك یا عضوینك حفظی دکلدر
بلکه غرض منکرات طریقنی سد اتمکدر قتلی

بو سبب ایله

بو سبب ایله معصیت دکلدر و انوك کندو عضوینی
قطع معصیت ددر بو اجلدندر دیکه بر مسلمانك
مالنه هجوم ایدن کمسه دفع اتمك واجبدر • اکرچه
قصد اتدوکی مال بر درهم اولسه دخی و بو دفع
اول هجوم ایدنك قتلنه یتشدررسه دخی
جایزدر • اول جهتدن دکلدر که بر درهم
مقابله سنده قتل نفس ایدر بلکه شو جهتدندر
دیکه مسلمانلرك مالنه قصد معصیت در • و
قاصد مالی تلف اول معصیتك دفعی ایچون معصیت
دکلدر • و مقصود شارع دفع مفاسددر بلکه
جمله معاصی اوچ نوعه رجوع ایدر بری معصیت ددر که
کچمش اوله برینی دخی معصیتدر که بالفعل اوله بری
معصیتدر که اولمق احتمالی اوله معصیت که کچمش اوله
واقع اولمش زنا کبی انوك عقوبتی که حددر حکامه
متعلقدر آحاد رعایانك اکا مدخلی یوقدر
و اول معصیت که بالفعل اوله اولدر که
انوك فاعلی اکا مباشر اوله النده آلات و لهو
اولمق و قدح ایله النده خمر و تمق و ادکیسی حریر یا نفتاده
کیمك کبی بو نوع معاصی هر نه وجه ایله ممکن اولورسه
دفع اولنمق واجبدر تا دکی انی ترك اولورد و افنادی
اهل اسلام بونده مشترك دردلر • مادام که اندن
اقبح بر معصیته ایرشدرمیه • و اول معصیت که

اولمق احتمالی اوله مجلس خمر تزيين ايدوب
واسباب دنكا حاضرلمق كبي بونده معصيت منكودر
زيرا ممكندركه بر مانع واقع اولوب معصيت
وجود بولميه ● بونده احتساب كركز مكروه بنسنه
اولاكه حريم حرامه وارمق لوندلر عورتلر
حمامي بيتوسنده دمق وعورتلرك يولي اوزرنده منتظر
اولمق كبي وبر اجنبي ابر اجنبيه عورت ايله خلوتده
اولمق كبي بو صورتلرده احتساب كركدر دكن ثانيه
كه نفس احتسابدر ● وبوركنك آدابي يديدر درجه
اولى معرفت منكردر ثاني تعريفدر وعظ ونصيحت ايله
ثالث عنف اتمكدر رابع تغييرا تمكدر خامس قورقمقدر
ضرب ايله سادس مباشرت ضربدر سابع طلب معاونتدر
درجه اولكه معرفت منكردر بو درجه نك شرطي
آدابي بودركه تجسس منكرا تميه وخلقك بيوتنه
وبغيره سنه دخي قولاق دوتميه وخمر قوقوسني بيلميه
وبر كمسنه اتكي النده آلات ولهو كورسه شوليكه
شكلي دخي ظاهر اولسه انوك اتكن اچميه ● دنا سفك
يادانندن وجيرانندن انوك فسقين صورميه اكر اكي
يا بر عدل خبر خبر ويرسه كه فلان اونده فسق ايدر
اصح بودركه اذن سزانوك مسكنته هجوم اتميه
زيرا مسلمك حق ثابتي اكي عدل خبرندن ساقط اولمز
حكايت ● لقمان حكيمك يوزكي نقشي بر ايدي
الستر

الستر لما عاينت احسن من اذاعة ما ظننت يعني
كوردوكك نسنه اورتمك بكركه فاش اتمكدن
درجه ثانيه كه تعريفدر آداب بونده اولدركه
ابتداء تعريفي احسن وجه ايله ايده ووعظ ونصيحتده
تلطف ايله شفقت اخوتي برينه كتوره زيرا عوامك
منكراته اقدامنك علتي اكثريا جهلدر جون حرام
ومنهي ايدوكن بيله فراغت ايدر ● اما كاهي عنف
اتمك عناد ايدر تبن اول مسلماني كندوكبي بيلوب
كندوبه رعايت وحمايت ايدرسه آني دخي اويله
بيله كه رسول الله صلى الله عليه وسلم بويورمشكه المؤمنون
كجسد واحد اذا اشتكى عضو منه تداعى سايره بالحمى والسهر
يعني مؤمنلر بر جسد كبيدر وخاصه جسد اولدركه
اكن كه بر عضوه حسته اولسه جمله اعضالر ايله
شريك اولورلر اولوجمي واديقورسزلقده بو عجلين صحت ايماندن
اولدركه جون بر مؤمنه بر معصيت ايرسه هر مؤمن
اندن متألم اولمق كركك ● ومعصيت مصيبت ديندركه
مصيبت دنيادن اشددر درجه ثالثه عنف وغلظتدر
ادب بو درجه ده اولدركه جون فاسق وعاصي متعندر
وعظ ونصيحت ايله عاجز اوله واجب اولوركه غليظ
سوزلر سويليه اما فحشدن احترازايليه وشول
لفظلر سويليه كه كذب اولميه مثلا اي فاسق اي ظالمي
جاهل اي احمق ديه زيرا هواي نفسنه متابعت ايدن
احمقدر نته كم رسول الله صلى الله عليه وسلم بويورمشكه

الاحمق من اتبع نفسه هواها وتمنى على الله المغفرة • يعني
احمق اولدر كه نفسني هواسنه تابع قيله ودخي ايدن
الله اوزرينه تمغفرتي وهرنه ديرسه حق ديبه وخواجه
سوزلينه وقدر حاجتجه سوزليه قدر حاجتدن زياده ايتميه
واكر عنفا تأثير ايتميوب انجق تحكم وتحقير ايتمكه
وغضب قلمغه احتياج اولورسه بونلري دخي ايده
واكر حاجت اولورسه يوزين كشيده درجۀ رابعه
كه تغيير منكردر مثلا الي ايله آلات ولهوي كسر ايده
وخمري دوكه وغاصبي دار مغصوبه دن چيقاره
وبونكا امثالي اوضاع ايده بو درجه ده احتسابك
ايكي ادبي واردر بري اولدر كه تا كه محتسب عليه اولان
شخصي فعل منكردن ازالهده عاجز اولمنجه الي ايله
تغييره مباشرت ايتميه • ايكنجي اولدر كه تغييرده قدر
حاجت ايله اكتفا ايده مثلا غاصبك الندن ياپشوب
دار مغصوبه دن چيقرمق ممكن اولسه بيقه سنه ال اورميه
وآلات ولهوي صيمق ايله باطل ايتمك ممكن اولنجه
ياقميه وآلات ولهوي صيمقده حد اولدر كه آني اصلاح
ايتمك دخي ايله بركي سينا شلهي مساوي اوله و
خمر ظرفني صاحبي برغيري نسنه يه ظرف ايتمك ممكن ايسه
خمري دوكوب ظرفني صيمه اكر كيرو خمر ظرفني ايتمك
اكلمزسه ظرفني صيه • اكر ظرف خمرك اغزي كوچك اولوب
على الفور دوكمك ميسر اولمزسه ظرفني صيه واكر خمر ظرفني
مرتفع يرده اولسه كه اكا الي ايرمسه اما طاش ايله

صيق

صيق ممكن اولسه طاش ايله ضرب ايدوب صيه قيمت ظرفي
ساقط اولوب ضمان لازم كلمز • درجۀ خامسه
كه تهديد وتخويف فاسقدر بونده ادب
اولدر كه شرعا رخصت اولان نسنه ايله تخويف ايده
مثلا محتسب عليه او لانه بو فعلي ترك قيل والا سني تعزير
ايدرم ياخود ضرب ايدرم ياخود باشوكي ياررم
ياعورتك واوغلانك اسير ايدرم • زيرا بو سوزي بطريق العزم
ديمزسه يلان در كه شرعا حرامدر اما اكر وعيد
ضرب واستخفاف ذكر ايدرسه وآكا عازم اولورسه
جايزدر ونا سزا اولان شخصك فسقده اصراري وعنادي
اولسه آنك عنادي مقداريجه تخويف وتهديدده
تشديد ايلسه روادر كه بونده مبالغه اصلاح ذات
البين ده مبالغه كبي وزوجين اورتاسنده تأليف
مبالغه سي كبيدر وعلماء سلف بوني مستحب كوردي
بونكا اوزرينه مواظبت ايده كلمشلردر • درجۀ سادسه
كه مباشرت ضربدر وبو درجه ده ايكي شرط واردر
بري اولدر كه ضرب بحسب ضرورت اوله وبر اولدر كه
اصرار فاسق وظالم بر مثابه ده اوله كه تعنيف ونصيحت
وعنف وغلظت فسقدن مانع اولميه پس ضرب
واجب اولور وايكنجي شرط بودر كه ضربي حددن
كچورميوب قدر حاجت ايله اقتصار ايده چونكه منكردن
فارغ ايده اندن صكره الني چكميه واكر دفع منكرده
سلاح چكمكه حاجت اولورسه سلاحي دخي چيقاره •

نته كم بر فاسق بر اجنبيه عورتي د وتمش اوله انوك ايله
مجتنبا ورة سنك بر صويه سقف مانع اوله اوق چكوب
ديه بو منكري ترك ايله والا سيني اوق ايله
اوردورين ديه اكر فراغت ايتمزسه اوق ايله اوره •
لكن خطرلو برينه اورميه ومعتزله ديرلر حقوق الله
اوله انده آحاد رعايانك تخويف وتهديدن غيري ايله
احتسابي جائز دكلدر • ومباشرت ضرب وزجر حاكمدن
غيري يه درست دكلدر لكن علماء اهل سنت
قتنده فرق يوقدر كرك حقوق الله وكرك حقوق عباد
حرمت ايسه احتساب واجبدر درجه رابعه كه طلب
معاونتدر يعني محتسب ضعيف وفاسق قوي اولسه
وتغيير منكرده صلاحه واعوان وانصاره احتياج اوله
احتمالدركه فاسق دخي مدد اعوان وانصار ايله
مقابله ايده بو درجه محل اختلافدر بعض علماء ديمشلردركه
آحاد رعيتك بو درجه ده استقلالي يوقدر واذن حاكمسز
بو امره مباشرت كركمز • زيرا تحريك فتنه يه وفساده
وتخريب بلاده ايلتدر ور وبعض علماء ديمشلردركه
اذن حاكمه احتياج يوقدر بو قول قياسه اقربدر
زيرا چونكه بالاتفاق آحاد رعيت ايچون امر معروف
جائزدر بلكه بونك وجوبي نص كتاب ايله ثابتدر
شدي يوقدركه درجه اولي درجه ثانيه يه ودرجه
ثانيه درجه ثالثه يه ودرجه ثالثه درجه رابعه يه
مؤدي اولوب آخر بو درجه يه منتهي اولور •

معاونت

معاونت ومقابله ومقاتله اقتضا ايدر ايمدي بو
لوازم امر معروفدندر ير هر كيمكه بو طاعته قيام
كوستره كركدركه آنلري لوازمندن عد ايده • وعسكر
حاضرلمق حق تعالينك رضاسندن ودفع معاصي ونصرت
اسلام ايچون واقامت امر شرع ايچون افضل طاعاتدن
واقرب قرباتدندر آحاد رعايا ايچون جائزدركه
اجتماع ايدوب قمع اهل كفر ايده لركه كفاردن
مقتول اولانلري دخي هدر اولور واهل اسلامدن
مقتول اولانلر شهيد اولور بونجلين آحاد رعيت
قمع اهل فساد ايچون اجتماع ايتسه لر جائزدر • واكر
بر فاسق معلن ومصر دفع ايدن كمسه نك مقابله سنده
مقتول اولسه دخي هدر اولور اكثر علما قتنده •
واكر محتسب محق مقتول اولسه شهيد اولور وچونكه امر
معروفك بو جهتي ارسي قواعددندر ونادر مجاري
جريان احكامدن خارجدر بو قانون قياس شرعي ايله تقرير
نادر سببي ايله تغيير قبول ايتمز ركن ثالث كه
محتسب عليه در وادل عباراتدر شول شخصدن كه
ترك مامور سببي ايله ويا ارتكاب منهي ايله
مستوجب عقاب واحتساب اولور وبو ركنك شرطي
اولدركه محتسب عليه اولان بر صفتله منع اولنان
فعل آنك حقنده منكر اوله • واسم انسانيت
بو معنده كافيدر كه مكلف اولمق شرط دكلدر مثلا
بر اوغلنجق شراب ايچه يا بر مجنون زنا ايتسه منعي واجبدر

اکوچه بر حیوان بر مسلمانك : ترکه سنی افساد ایلسه
بونك دخی منعی واجبدر مجنونی زنادن منع واجب
اولدوغی کبی لکن آکا احتساب دیمزلر احتساب
عبادتدر شول منع منکردن که انك متعلقی حق الله اوله
وممنوع اولابی صیانت اوله اکتساب منکردن که
آنوك حقنده معصیت در وسبب وجوب احتساب
ایکی حق در بری حق الله که ضایع قلماق معصیتدر
ایکنجی تضییع حقوق عباددر که مظالمدر پس بعض
منکراتدن منعده ایکی حق مرعیدر ۝ وبعض منکراتدن
منعده بر حق مرعیدر نیجه که بر شخص اتلاف مال غیر
ایلسه بونده ایکی حق وار در بری حق الله که خلاف
امر الله در وفاعل حقنده معصیت در وبری حق صاحب مالدر
واگر بر کیمسه نك عضوینی انکا دنیله قطع ایلسه حق عبده
ساقط اولور ۝ اما حق الله مقرردر پس معصیتدر
حکم احتساب بونده ثابت در ومنع صغیر خمردن و منع
مجنون زنادن بو قبیلدن در وحیوانی بر مسلمانك
ترکه سندن چقرمق بو حکمده دکلدر ۝ زیرا که منع حیواندن
اول جهتدن دکلدر که آکا نظر معصیت اوله بلکه
اول جهتدندر که مال مسلمی حفظ لازمدر انکیچون بوکا
احتساب دیمزلر اکر اول حیوان نجاست اکل ایلسه یا خمر
شرب ایلسه منع اولنمز وصغیری منع شرب خمردن ومجنونی
منع زنادن صیانت نفس واحترام انسانیت نسان ایچوندر
بو لطایف احکام احتسابدندر که اهل ادراك

اولیاه

اولیان بونلر حقایقنه واقف اولمیز خوض بو مسائله
مطلع اولدقد ایسه بلمك که حفظ مال غیر ایکی نوع
اوزره در بری اولدر که آنوك سببیله کندویه
مشقت وزیان وبدننه ومالنه ومنصبنه نقصان
اولمز بونده رعایت مال مسلم لازمدر ترك صیانت
جایز دکلدر نته کم سلام الماق واجبدر بلکه اول
بوخد اولیدر ۝ زیرا ایزا ترك صیانت حقوق مسلمده
زیاده در سلام الماق ترکندن وعلمانك اتفاقی وار در که
بر ظالم بر مسلمانك مالنی تلف ایلسه آنی کورن کیمسه یه
شهادت ایلمك واجبدر واکر دفع منکر سببیله
مشقت وبا زیانه ایرز اولسه احتساب لازم اولمز
اما اکر کندو حقنی ایثار ایدرسه بر مسلمانك
حقی ایچون مستحب در وایکی جانبدن خسران مالده قلت و
کثرت تفاوتی یوقدر ۝ وبلکه که تعب ومشقتك
ایکی طرفی ووسطی وار در بونده رعایت حق مسلمان
واجبدر نته کم شاهد قاضی مجلسنه یوریوب
کلمك وادای شهادت قلمق لازمدر وبر طرفی کثرت
تعبدر بونده وجوب ساقطدر نته کم شاهد بر شهردن
بر شهره کلوب ادای شهادت جایز دکلدر ووسطك
حکمی مبین دکلدر اهل ورع اولان تعبی اختیار ایدر ۝
عوامدن اولان اختیار ایتمسه روادر لکن زاد ایچ
عتب فیه در وبو عبارتدر بر عملدن که مشقت چیز
عتاب وعقاب ومستحق احتساب اولور وبو رکنك ۝

دوت شرطي واردر شرط اول فعل منكر بذراته
بلمك كركدر • بلكه كه منكر شول فعله ديرلركه
محذور اوله شرعا اعم دركه فاعلنه نظر معصيت
اوله يا معصيت اولميه نتيجه فعل واردركه اندن منع
لازمدر • اما فاعلنه نظر معصيت اولمز نته كم او غلان
خمر ايچمك ومجنون زنا قلمق بونلري بو فعللردن
منع ايلمك لازمدر • اما بونلر بو فعللرك صدورله
عاصي دنلمز وجميع معاصي كرك كبيره كرك صغيره
لفظ منكر تحتنده داخلدر • وحكم احتساب
جمله معاصيده جاريدر شرط ثاني اولدركه
فعل منكر بالفعل موجود كرك كه اندن احتساب
جايز اوله زيرا كه فاسق فسقدن فراغت ايتدكدن صكره
آحاد رعيت ايچون آكا احتساب جايز دكلدركه
معصيت منقرض اولدقدن صكره حاكمدن غيري نسنه
اقامت حد وتعزير روا اولمز • وبر معصيتكه فاسق
آني زمان مستقبلده ايلمكه عازم اوله اكر عازم
معترف ايسه آكا وعظ ونصيحتدن غيري ايله احتساب
جايز اولمز واكر منكر وعظ ونصيحت طريقي ايله دخي
احتساب روا اولمز زيرا بو سوء ظندر واول حرامدر
شرط ثالث • اولدركه تجسس اردينجه دوشمكسزين
وندر مخفي فعل منكر قلسه تجسس ايله اني اظهار روا
اولمز فاسق مستور قلدر وغني ستر ايجيدر حكايت
عمر رضي الله عنه بر كيجه مدينه منوره بكلر ودولاشور

كوزلري

كوزلرايدي برادي بر غوزت ايله قاخنه ده كوردي
اده يني منبره عروج ايدوب يوزيني اصحابه طوتوب
ديدي نه ديرسز كه حاكم ايكي كيمسه زناده كورسه
اقامت حد اولسونمي ديديلر سن حاكمسين امر
احكام سنكدر كه متعلقدر علي كرم الله وجهه
ديدي اي عمر سكا بو سوز يراشمز زيرا كه اكر بو امري
اظهار ايدرسك سكا حد لازم اولوركه بو امرده كه
حضرت حق جل وعلا تاكيد تستر ايچون دورت
كيمسه نك شهادتنه موقوف قلمشدر بر كيمسه نك شهادتي
جايز دكلدر حكايت عمر وعبد الرحمن بن عوف
رضي الله عنهما بر كيجه مدينه منوره حفظي ايچون
كوزلرايدي بر اوده نور چراغ كوردلر بيلدم
يقين وارديلر قپو بركنمشدي واچرودن شول صوتلر
اشتدلركه خمر شرب ايدنلرك عادتيدر عمر عبد الرحمنه
ددي بيلورميسين بو كيمك اويدر عبد الرحمن ديديكه
بلمزم بو ربيعه نك اويدر امية بن خلف اوغليدر
وبونلر شرب خمر معتادلردر شمدي بو امرده نه
ديرسين عبد الرحمن ديدي بن ديرم كه بز مخالفت
امر الله قلدق عمر ديدي نيجه عبد الرحمن ديدي
حق تعالى بيوردركه ولا تجسسوا بز تجسس ايتدك
عمر اندن دوندي وبلدي كه حد تستر اولدركه
فاسق كندو اوينه او بوروب قپوسن بركيدوب
انده ساز آوازي اشدلموب بونك كبي حالتده

ظاهر عددنی و بحوره دن کرمک خلاف شرعدر اما بحق بر نوع
اصوات اشدلسه ایشیدن کمسنه واجبا اولور هر یردن کرمک
وتغییر منکر قلمق و اکر بر شخصک بر ظرفنی اولسه واندن خمر
رایحه سی کلسه اکر احتمال وار ایسه بو رایحه حرام مشروباتندن
اولمیه سرکه کبی مثلا انی دوکمک جایز اولمز مکر خمر ایدوکی
قرینه ایله معلوم اوله دوکمک جایزدر اما دوکمامک
اولیدر بو عملیی اکر فاسق آلات ولهودن بعضنی اتکی
التنده کوتورب شکلی دخی ظاهر اولسه احتساب واجب اولور
دیو هر نسنه که ظاهر اوله انکا مستور دیمزلر مکشوفدر
بر نامور ایر مستور اولانک سری ایله مکشوف اولانک
ومراتب ظهوری نیجه نوعدر کاه حاسهٔ بصر ایله
ظاهر اولور کاه حاسهٔ سمع وکاه حاسهٔ لمس ایله کاه
حاسهٔ شم ایله چون مراد حصول علمدر بو خصوصلک
هر بری مفید علمدر شرط رابع اولدر که منکر اولدیغی
نسنه محل اجتهادده اولمیه هر فعلی مجتهدلردن بری
جایز کوره انی انکار اتمک جایز اولمز مثلا حنفی اولنه
روا اولمز شافعی اولانه انکار اتمک کلور وسیرتلان
اکلندن وشافعی اولانه روا اولمز حنفی اولانه انکار اتمک
ولی اوزنسیز نکاحدن واخذ شفعهٔ جوارده وشرب
نبیذ غیر مسکرده چون شرایط وآداب
احتسابی بلدک ایسه بلکل که عدد منکرات که بو زمانده
مالوف عامه اولمشدر وخلقک عادتلرینه جاری اولمشدر
واکثر معتادی عدددن تفصیل اوزره بلمک ممکن دکلدر

لکن آنلرک مجموعی یدی قسمه راجعدر قسم اول
منکرات مساجد قسم ثانی منکرات اسواق قسم ثالث
منکرات طرق قسم رابع منکرات حمامات قسم خامس
منکرات ضیافات ومجالس قسم سادس منکرات عادات
ونفقات قسم سابع منکرات عامه وهر قسمدن بر قاعده
اولکه اصول وامهاتیدر مذکور اولسه کرکدر
تا شعبه لر وفرعلری انلره قیاس ایله معلوم اوله قسم اول
که منکرات مساجددر الخش وافتح منکراتی
بو قسمک نمازی بر منوقلمقدر که رکوعنی وسجودنی
کملمیه که نماز نماز اولمز نص حدیث ایله واندن
نهی واجبدر واو الجمله منکراتندندر قراتی
لحن ایله اوقومق وجه صحیح ایله اوقومغی تلقین
وتعلیم ایلمک واجبدر ولحن اوقیانی نهی واجبدر
وسکوت معصیتدر واکر اوقیان کمسنه نک
لسانی صحیح اولمقدن عاجز ایسه اکر قراءتنک اکثری
لحن ایسه ترک ایدوب انجق فاتحهٔ صحیح اوقومغه
سعی اتمک کرکدر اکر قراءتنک اکثری صحیح ایسه
عام دیمشلردر لا بأس بقراءته اما کرکدر که اوکوردکی
آوازین بلند ایتمیه واو الجمله منکراتندندر که خطیب
سؤال تغنتان کیمک که ابریشم غالب اوله یا التنده
طونتدوغی قلیچک یا غی التون یا کمش اوله بوکا دخی انکار
واجبدر واو الجمله منکراتندندر که قصه خوانلرکه
سندکی زمانده آدلرین واعظ دیوب حقایق علوم

تنسیره وحدیثه جاهللر دخی وآثاره قائل تخویف
وتحدیره دن عاطللردر ● وحکایات مزخرفه و الفاظ
مسجعه وابیات واشعار منهیه ایرادی ایله
جاهللری وفاسقلری معاصیه دلیر ایدرلر کبی
بونلرک انکاری واجب وبونلری منع ایله احتساب ایدن
ذیلده شرائط واعظدن ذکر اولنان علامت ورع آنلرک
ظاهرنده ظاهر اوله ● وسکینه ووقار هیأتنده غالب
وسیمای اهل صلاح آنلرک صورتنده لازم اوله ● وبدعت و
هوا تلوثاتندن پاک اوله هر کیمده که بو صفات بولنمیه
اولمیه ● آنلرک وعظلرنک فسادی خلقه ورده سنده
صلاحندن زیاده اولور ● واول جمله منکراتدن در
عورتلرک حاضر اولمق وعظ وتذکیر مجلسنه واکثریا ذیللر
کهنه قفتانلر ایله . وعظ مجلسنه کلوب ● پرده
اردنده اوتورسه لر قبیحدر ● واول جمله منکراتدندر
حقه بازلر وطبیبکلر ویلانجیلر ومخملرکه جمعه کونلرنده
جامعلر قپولرنده ادویه ومعاجین وتریاک و
تعویذات واطعمه صتمق ولعب دوب اشغال اولنور
اول جمله منکراتدندر مسجدلره مجنونلر ومسلر
داخل اولمق مکر اول مسئول مجنون اولا که طهارت
وسکوتی غالب احوالی اوله ● وبر مخلبین دعلجفلری
مسجده لعب ایچون دخولدن منع ایده لر بو جمله نک
انکاری واجبدر قسم ثانی که منکرات اسوقدر
بو قسمک اصول منکراتی اوندر باقیسی بر اونک فروعیدر

اول

اول کذب در مرابحه ده نته کم بر شخص بر متاعی
اون آقچه یه آلمش اولسه اون ایکی آقچه یه الدم دیه
دبر آقچه ربح ایله سکا صاتارم دیه وبو بایع بو سوزده
هم کاذبدر هم فاسقدر ● هر کیمکه بو کذبه
مطلع اولسه آکا واجبدر که مشتری یه بایعک
بو کذبینی اعلام ایده ● ثانی اخفاء عیب مبیعدر حکایتدر
واثله بن اسقع رضی الله عنه بر یرده طورر ایدی که ●
بر شخص بر دوه صاتار ایدی ● واثله بر نسنه یه
مشغول بولندی اول دوه بر کمسنه اوچیوز درهمه
صاتون آلدی وکتدی واثله صکره خبردار اولوب
اول مشترینک اردندن ایرشوب دیدی بو دوه یی بوغازلمق
ایچونمی آلدک یوخسه بنمک ایچونمی الدک مشتری
دیدیکه بنمک ایچون الدم ● واثله دیدیکه
بو دوه نک ایاغنده بر ضرر واردر آنلرک سببی ایله
چوق منزله الیماز ● اول مشتری دوندی دوه نک
بهاسندن یوز درهم نقص ایلدی ● بایع واثله یه
دیدی بنوم بیعمه نقصان ایتدک واثله دیدی
بن رسول الله صلی الله علیه وسلمدن اشتدم که دیدی لا یحل
لاحد یبیع بیعا الا بین ما فیه ولا یحل
لمن یعلم ذلک الا بینه یعنی حلال دکلدر بر کمسنه یه
بر نسنه صته الا انک عیبنی بیان ایلمیه ● مشتری یه
اعلام ایتمک کرکدر ثالث نجش در نجش اولدر که
بر کمسنه بر نسنه آلمق مرادی دکل ایکن ارتوره تا مشتری

اولان كمسه رغبت حاصل اولوب الدانوب
زياده بها ايله آله ● رابع سوم در سوم اولدركه
بر كمسنه بر كيمسنه‌دن بر نسنه صاتون المق اوزره اولوب
بهاسني قرارلشوب ● بيع عقد اولنمق اثناسنده
ايكن بر شخص كلوب مشتري‌يه بو متاعي بو قدر بهايه
چوق قدر كل بن سكا دخي اوجوز بهايه ويره‌يم
ديه يا خود بايعه ديه بن بو متاعي بوندن دخي
زياده بهايه الورم ديه بازاره مانع اوله بو يله
ايدن شخصي نهي ايدوب بو فعلنه انكار اتمك كركدر
خامس ● تفاوت كيله وترازو وارشوندر يعني كيل
بازاره جائز دكلدر كه ايكي كيلي بيوك كيله ايله
الوب كوچك كيله ايله صته واكي درلو طاشي اولوب
اغري ايله الوب يينسي ايله صته واكي ارشوني اولوب
بيوك ايله الوب كوچك ايله صته ● سادس
ترك ايجاب مقبوددر خطرلو نسنه‌در ترشمكده ● سابع
شروط فاسده ايله عقد صحيح اولمز ● ثامن انكار
حيوانات صتمق كه بيرام كونلرنده اوغلنجقلر ايچون
ايدرلر بو غلبيندرلهو آلتلرين صاتمق ● تاسع
التون دكمش ظرفلر وارنلره ابريشم نفسنالر صتمق ● عاشر
ايسكي قفتانلري آغردوب ونيه لرله تلبيس ايدوب
يكي آدنه صاتمق ● قسم ثالث كه منكرات طرقده
وجوامعده در بودخي اوندر اول يولكرده دير كلر دكمك
واغاج دكمكدر آنوك سببيله يول طار اوله ثاني يولكرده

دكان

دكان بنا ايدوب اندن خلق اوتوروب
كچمكه طار اولمقدر ثالث يولكره اولوقجيقلر مقعد
اندن مرداد صولر يوله دوكلوب ناسك نفنالرين
ملوث ايده ● رابع يولده دوروب واوتوروب
طعام وغيره صتمه يول حد نفسنده طار اولوب
بو يله اتمك ايله مرور ايدنلره مضايقه اوله ● خامس
يولده اوددون ودكن وتيه ● سادس يولده حيوانات
بغليه مضايقه ويره ● اما يولي يوكلديوب
ونجك قدر اكلنمك ضروريدر وحيواناته طاقتندن
زياده يوك يوكلتمك جمله بونلر منكرات محذوره دندر
دبوغندني دكن بوكي ايله اوغرايوب ●
ناسك نفنالرين بوتمق منكردر ● سابع يولكرده
قيرن وغيري بوغزلمق ويوله حيوانلرك قانن وتزسين
دوكمك دركه ايدوم اسكراه اسه ● ثامن يوله
سبوه بذي وكل وقارپوز وقاون وغيرك قانن دوكمك
تاسع يوله لشلر اتمق كه ناس مرداد قفوسنده
منفعل اوله ● عاشر ياوز كلبي قپو اوكنده طوردرمق
كه خلقي اخدر اوله بو جمله منكرات محذوره دندر
واندن منع جمله واجباتندندر ● وبونلردن سكوت
معصيتدر ● قسم رابع كه منكرات حماماتده‌در
وبونك اصولي مركزدر اول تصويرلردر كه حماملر
قپولري اوزرنده نقش ايدرلر انلري محو اتمك كركدر
وتصويرلر اولان حمامه كرمك منهيدر وحيوانلر وجن

ودر بو نقشندن غیری اولسه رواددر ثانیی کشف
عورتدر و برغیرک عورتنه نظر دکه حدیثده کلمشدر که
لعن الله الناظر والمنظور الیه ثالث دلاک دونی
السنه الزصوتوب قشقی وارمقدر رابع بوزی یوزن
یاتوردوب قالی اتق اومقدر خصوصا شوکن
کمه نک تحرک شهوتی اوله خامس الزومرداد
ظرفلری حوض صغیره صوقمقدر سادس قدر حاجتدن
زیاده صویی دوکوب اسراف‌در سابع صابون
واشنان صوین دوکوب یومق درکه آدم طرقنه
و برشخص دوشوب برعضوی صنه ضمان اول صویی دوکن
یوملین ایله حامجی یه مشترک لازم اولور ذیرا یومق
دوکنه لازم اولدوغی کبی حامجی یه دخی لازمدر ثامن
طریقی طاش دوشنمکدر تبرآنی کیدروب
غیری طاش دوشمک کرکدر قسم خامس که منکرات
ضیافت ومجالس‌در وآنوکه اصولی دخی اوندر اول
ابریشم دوشکلر دوشمکدر ثانی التون وکمش مجمره
بخور اتمک والتون وکمش ظرفلردن اچمکدر ثالث تصویرلو
پرده لر اصمقدر رابع سازلر چالدرمقدر خامس عورتلر
طاملر اوزرندن ارکلره نظر قلمقدر سادس حرام طعام
اولمق وارض مغصوبه ده اوتورمقدر سابع مجلسده
منکرنسه شرب اولنمق درکه فاسق ایله نفسه مباشرت
اتدوکی یرده اوتورمق حرامدر ثامن ضیافتده
اهل بدعت حاضر اولمقدر که بدعت سوزین سویلیه اکرانی بدعت

سوزین

سوزین سویلمکدن منع اتمکه قادر ایسه جایزدر
تاسع مجلسده مسخره اولمقدر که فحش وکذب ایله
نابی کولدوره اما لاغ ایلسه کرانده کذب
وفحش اولمیه جایزدر اول شرط ایله انده مبالغه
وافراط اتمیه عاشر مجلسده غیبت ایدن مؤمن اولیه
ولوسه منع ایده انده مزیه تالقوب کیده
قسم سادس که منکرات نفقات دروبو دخی ایکی
کی قسمدر اوکا ایرا قدر لباسلرده وخطامله ده
تانی الا ایرا قدر ناولرده ومسکنلرده اما منکرات اموال
بش نوع اوزرنده در اول مالی ضایع قلمقدر
مثلا قماشلری ومتاعلری احراق بالنار ایده یا دریایه
آته ثانی مالی معاصی یه صرف ایده زنا وخمر ومطربه
خرج کبی رابع ربا معامله سیدر خامس مباح اولنلرده
اسرافدر نته کم برشخص یوز التون یه مالک اولسه
وکندونک وعیالنک معاشی اندن اولسه واول یوز فلوری
برقفتانه آلوب کیسه ماخوذ برضیافته خرج ایلسه یا
خود برشخص بیک فلوریه مالک اولسه اول بیک
فلوری مسجد دیوارینک یا اوی دیوارینک یا سقفنک
نقشنه خرج ایلسه اسراف وحرامدر قسم سابع که
منکرات عامه در یعنی عوام ناس احکام شرع تحصیلندن
غافل وبریرینه تعلیم ایتمکدن عاطل اولمشلردر وجهل
شویله غالب اولمشدرکه معظم شهرلرکه مجمع علما
ومقر فضلادر اکثر خلق وفقرعیناولنلرک صحت

وفسادنه جاهللردر قرادە وطاغلردە وصحرالردە
اولنلرخود بهایم منزله سنده در ایدی والی وحاکم
اولنلره واجبدرکه هر قریده وهر محلەده بر اهل
علم نصب ایدەلرکه تعلیم فرض عین وامور دینی ایده لر
وصلحاکی نصایح نفسیه ایله طاعاته ترغیب
و فساقی زواجر شرعیه برله مناهیدن منع ایده لر و
اولاد اهل اسلامی لطف تعلیم و حسن تأدیب
برله مؤدب قیله لر ● و اهل هوا و اصحاب بدعی فساددن
صلاحه کتوره لر وظلمت جهل وعصیانی نور علم وعرفان
برله محو ایده لر و هر معلم ومفتیه کندو یه فرض عین
تحصیلندن فارغ اولوب فرض کفایه اولنلری
تماما مذکوردن صکره واجبدرکه اقربا وجیرانه
واهل محله یارانه وشهرك جمله خلقنه فرض عینی
اولنلری تعلیم ایده ● اندن صکره قریه لرده و
طشره لرده اولانلره وظائف مذکوره بیان ایدوب
حقه دعوت ایده و اکر برامرده تقصیر ایدرسه
آثم اولوربرکه جمله حکام ومفتیها وعامه
عوام آثم اولوب یوم قیامتده بو تقصیر سببیله
مسؤل ومؤاخذ اولورلر باب ● که حقایق
شکر نعمت بیاننده در و اصناف انعام ذکرنده
وافضال حضرت صمدیتدر در برکه که افضال حضرت
صمدیت عز و شانه بو للرینه متصل و بی نهایتدر
خصوصا ملوك وحکامه الملوك وجود سنی

مفاتیح

موسز

مفاتیح نعم و مقالید نعم قلمشدر حضرت عزت بیوردکه
وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها ان الانسان لظلوم
كفار ● یعنی اکر عد ایدرا ولسکوز اللهك
نعمتنی احصا ایدمزسیز یعنی جمله سن دکلو اولدیغی
تحقیقا انسان زیاده ظالم وکفران نعمه در ● اما
اکر شکر نعمت قلسه ازدیاد نعمت اولور وکفران
نعمت قلیجق مقت ومحنت اولورکه لئن شكرتم
لأزيدنكم ولئن كفرتم ان عذابي لشديد شکر
ایدرسکوز زیاده ایدرم کفران نعمة اولورسکوز
بنم عذابم شدیددر ● عن علي ابن ابي طالب
رضي الله عنه قال رسول الله ع م يقول الله تعالى
يا ابن آدم ما تنصفني اتحبب اليكم بالنعم
وتتمقت لي بالمعاصي خيري اليك نازل وشرك الي
صاعد علي ابن ابي طالب رضي الله عنه دن روایت
اولنورکه رسول الله دن ع م حق تعالی دیرای آدم
اوغلی بکا انصاف اتمزسین بن سیزه محبت ایدرین ●
نعمتلریله سن بکا بغض ایدرسز معصیتلر ایله بنم
خیرم سکا ایر سنک شرك بکا چیقر عن عقبة
بن عبد الغفار رضي الله عنه قال رسول الله ع م كتم
من نعمته عز وجل في عرق ساكن عقبة بن عبد الغفاردن
روایت اولنورکه رسول الله ع م بیوردیکه نعمته
نعمت وارد رکه حق تعالی ایچون طمرده ساکن وعن ابن عباس
رضي الله عنهما قال ع م ثلث من اعطيهن فقد اعطي خير الدنيا

والآخرة قلب شاكر ولسان ذاكر ونفس على البلاء صابره
ابن عباسدن روايت اولنورکه رسول الله ع م بیورمشکه
اوچ صفت وار در هرکمکه اول صفت ویریلدی
اول کمسه خیر دنیا وآخرت ویرلدی . بری قلب شاکردر
بری نفسدرکه بلاىیه صابردر وعن بکر بن عبد الله
المزنی رضی الله عنه قال رسول الله ع م من أعطي خيرا
فرئي عليه سمي حبيب الله تعالى محدثا بنعمة الله ومن
أعطي خيرا فلم ير عليه سمي بغيض الله معاديا لنعمة الله
بکر بن عبد الله رسول الله ع م دن روایت ایدرلرکه
شول کمسه یه که خیر ویریله وکوروننه انکا اوزرینه آنکا آد
ویریلور حبیب الله دو شاکر اولجی الله ک نعمتی وشول
کمسه که خیر ویریله وکورنمیه انک اوزرنده
انکا آد ویریلور مبغوض الله دیو دشمن اولیجی الله ک
نعمتنه وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال رسول الله ع م
إن الله يحب أن يرى أثر نعمته على عبده ابو هریره دن
روایت اولنورکه رسول ع م بیورمشکه تحقیق الله
محبت ایدر واستر کوروندکی نعمتنک اثری قولی اوزرنده
وعن ابن عباس رضي الله عنهما قال رسول الله عليه السلام
أول من يدعى إلى الجنة الذين يحمدون الله تعالى في السراء
والضراء ابن عبد الله دن روایت اولنورکه
رسول الله ع م بیورمشکه اول جنته دعوت اولنانلر
شونلردرکه حمد ایدرلر الله تعالى یه فرحده وغصه ده
وعن أنس بن مالك رضي الله عنه قال رسول الله عليه السلام
التوحيد

التوحيد ثمن الجنة والحمد وفاء شكر كل نعمة انس بن
مالكدن روایت اولنورکه رسول علیه السلام بیورمشکه
توحید بهاء جنتدر وحمد هر نعمتک شکر اداسیدر وعنه
قال عليه السلام ما أنعم الله على عبد نعمة من أهل
ومال أو ولد فيقول ما شاء الله لا حول ولا قوة
إلا بالله فيرى فيه آفة دون الموت وهم انسدن
روایت اولنورکه رسول علیه السلام بیورمشکه
هیچ بر نعمتی حق تعالی بر قوله انعام ایتمدی اهلدن ومالدن
ولددن کیسه اول قول دیه ما شاء الله لا حول ولا قوة
إلا بالله اندن کوره اول قول اندن آفتی اولمدن غیری
وعن علي رضي الله عنه رسول الله عليه السلام من يقول الله تعالى
أيما عبد من عبادي أنعمت عليه بنعمة وقد علم أنها
مني فقد شكرني ومن أنعمت عليه بنعمة فقال عليها
الحمد لله رب العالمين فقد أدى شكرها وان عظمت
النعمة علي رضي الله عنه دن روایت اولنورکه رسول ع م
بیورمشکه حق تعالی دیدی قنغی قولدر بنوم قوللرمدن
که بن انعام ایتمش اولم و اول قول بیله که اول نعمت
بندندر بنوم شکرم ایتمشدر وشول کمسه که
بن انکا بر نعمت انعام ایدم اول دیه انک اوزرینه الحمد لله
رب العالمين تحقیق اول نعمتک شکرنی ادا ایتمش اولور
نعمت نه قدر عظیم دخی اولورسه وعن أبي الدرداء
رضي الله عنه قال رسول الله ع م يقول الله تعالى
إني والجن والإنس في نبأ عظيم أخلق ويعبد غيري

وَاَرْزُقُ وَاَنْ شْكُرُ غيري ابو الدرداء رضي الله عنه دن
روايت اولنوركه رسول الله عليه السلام بويورديكه
حق تعالى بيورديكه بن جن وانس عظيم خبرده يوزين
خلق ايدرين كه عبادت ايتسونلر وبن رزقلرين ويروررن
كه شكر ايتسونلر ● وفي الاخبار اوحى الله تعالى
الى داود عم يا داود احببني واحبب اوليائي
وحببني الى عبادي قال يا رب هذا احببتك
واحبب اوليائك فكيف احببك الى عبادك قال
ذكرهم بآلائي ونعمائي فانهم لا يذكرون مني
الا كل حسن اخبارده واردا اولمشدركه
حق تعالى وحي ايلدي داود عليه السلام يا داود
سوبني وسوبنوم دوستلرومي وسودير بني قوللروم
داود ديدي يا رب ● اشته سني سورين ودوستلروكي
سوديرين اما نيجه سوديرين سني قوللروكه حق تعالى
ديدي اكدر انلره بنوم انعاملرومي ونعمتلرومي
تخفيفا انلره ذكر ايتزلر الا خير ايلوكي وقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم احسنوا جوار نعم الله
فانها قلما زالت عن قوم فعادت اليهم رسول الله
عليه السلام ديدي ايدوكز الله نعمتلري قوكشولغني
زيراكه نعمت بر قومدن زائل اولدقدن صكره تكرار آز اولور
كيرو انلره عودت ايتمك ● وقال عليه السلام من
عظمت نعمة الله عليه عظمت مؤنة الناس عليه
فمن لم يحتمل تلك المؤنة عرض النعمة للزوال

رسول

رسول الله عليه السلام بويوردي شول كمسنه كه
عظيم اوله نعمت الله انوك اوزرينه عظيم اولور حاجت
ناس انوك اوزرينه شول كمسنه كه انك زحمتنه تحمل ايتمز
نعمتي زواله عرض اولنور ● وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
الطاعم الشاكر بمنزلة الصائم الصابر يعني طعام
اكل ايدوب شاكر اولان صائم اولوب ●
آچلغه وصوسزلغه صبر ايدن منزله سنده در ثواب
جهتنده ● وسئل رسول الله عم لما نزلت آية
الكنز اي المال نتخذ يا رسول الله فقال فليتخذ
احدكم قلبا شاكرا ولسانا ذاكرا سؤال اولندي
رسول الله عليه السلام كه نازل اولدي آيت كنز قنغي
مالي اتخاذ ايدهلم يا رسول الله ديدي اتخاذ ايتسون
سزدن بريكز قلب شاكري ولسان ذاكري زيراكه
قلب شاكر مستقل ازدياد نعمت متوسن فهمنده اولوركه
لئن شكرتم لازيدنكم مفهومي ظاهر اولور ● ولسان
ذاكر حاجت الى الغير ذلتندن قلبي پاك قلور اوكي
نعمت لا يزال واكنجي سلطنت بي زوال در چون
احاديث مذكوره دن فضيلت شكر معلوم اولدي ايسه
بلكل كه مقام شكر مقامات اولياءدن در جميع
سالكلرك مقاماتي اوچ اصله منتظم اولور بري
علم بري حال بري عمل در ابتداء سلوك علم
وانك نتيجه سي حال وانوك ثمره سي عمل در اما نهايتده
مكمل عكسدر كه عمل اصل وحال ثمره عمل وعلم ايكسنك

[illegible]

حاصل اولور . و بو معنی علم و سلوك دقایقندندر و
آنی ارباب قلوب طاهره و اصحاب نفوس زاکیه
فهم ایدرلر اما اصل اول که اولکلدر بونك
مبادی اوچ اصلدن در اصل اول معرفت نعمت
اصل ثانی بلمکدر که بو نعمت خواص آنوك حقنده
نعمتدر اگرچه آنوك غیرینك حقنده نعمت دکلدر
نته کیم بر کمسه نك دشمنی اولسه و اول دشمن هلاك
اولسه اول دشمنك هلاکی آنوك حقنده نعمتدر
دشمن حقنده نعمت دکلدر اصل ثالث معرفت
ذات و صفات منعمدر که اول مصدر افضال و انعام
و منبع آثار جود و اکرامدر و بو اصل بدایت
معراج سالکدر و بونك دخی درت درجه سی واردر
درجه اولی معرفت تفرد ذات منعمدر نعوت و صفات کمال و مطالعه تنزه ذات
متعالیه ایله بو معارفك حصولی معنی سبحان الله در
درجه ثانیه ملاحظه تفرد ذات مقدسدر
افاضه انعام و افضال ایله که نعمت وجوددر
بو معنینك شهودی سری معنی الحمد لله در درجه ثالثه
مشاهده تفرد ذات منزه منعمدر و استهلاك
مراتب کثرتدر تحت اشعه آفتاب وحدتده و استیلای
اشراق انوار فردانیتدر مملکت وحدانیت
اوزره بو معنینك شهودی تجلی لا اله الا الله در
درجه رابعه اعتراف کمال در عجز و تقصیرلرینه

معرفت

معرفت کنهنده ذاتدن و بو مالك ظهوری سر تفسیر الله اکبردر
و رسول الله صلی الله علیه و سلم بیوردی که لأن أقول
سبحان الله ۰ والحمد لله ولا اله الا الله ۰ والله اکبر
احب الی مما طلعت علیه الشمس بو حقایقك ظهورینه
اشارتدر زیرا منصب نبوت اعلی دراندن که
انبیانك لسانینه بر کلمه جاری اوله که عین بصیرت
آنوك شهود و اسرارندن غافل اوله و اول کثرت فضائلدن متن احادیث نبویه ده وارد اوله
او جمله ثمره حقایق ربانیه اولسه کرکدر ۰ مرتبه
عرفانیه ده و بو حقایقك اظهاری منفی ظلمت شرك
و مثبت نور توحیددر و هر کیمکه جریان مشیت
ازلیه یه ۰ و اسرار مجاری قدرته اطلاع بوله و عین
بصیرت و عیان ایله مشاهده قیله ۰ اکه شمس و قمر
نجوم و ارض و سما و افلاك و ملائکه و جن و انس جمله
قبضه قدرتنده مسخر و مقهورلردر قلم کاتب البنده
مسخر اولدوغی کبی و بو مقام توحید افعالدر و مرتبه
تا بو مقامه ایرمیه شوائب شرك و خفیدن خلاص بولمز
و هر کیم بو مقامه ایره بیلور اگرچه نوع انسان
فاعل مختاردر ۰ اما عین اختیارده مسخر و مجبور
دواعیدر و چون وارد اولور که اول داعی فعلدر
باذن الله قلبه وارد اوله مسلط اولور ۰ و فاعل مباشرت
فعلده مضطر اولور فعل ظهور بولور کرکدر دله سن
کرك دلمه سن ایمدی بیلکل که فاعل احسان داعیه معانیه

تسدیحی واسطه سیله احسانک ایصالنده محسن الیهدن
مضطر ومتحیردر یعنی حقیقتده معطی ومحسن حضرت حق تعالیدر
وبو علمک حصولی حقیقت شکردر حکایت موسی
دیدی الهی آدمی ید قدرتکله خلق ایتدک والی جمله
خلقدن کزین قلدک وملکلری آکا سجده ایتدردک
ودار کرامت جنتی آکا منزل قلدک وحور جاریه کی
آکا زوجه ایلدک اول سنک نعمتکه نیجه شکر ایلدی حق جل وعلا
بیوردی آدم بیلدی کم بونلر جمله بندندر آنک بو
بلمسی شکردر اصل ثانی حالدر واول نتیجه
علمدر وبو حال دخی اوچ حالدن خالی دکلدر • بری اولدر که
انوک فرحی نعمت وجودی ایله اوله منعمدن قطع نظر
یعنی نعمتک حصولی ایله فرح اوله کرک نعمت صحراده
الینه کیرسون کرک بر پادشاه الندن واصل اولسون بو کیمسنک
شکر نعمتده هیچ نصیبی یوقدر ایکنجی اولدر که انوک فرحی
انجق نعمتک وجودی ایله اولمیه بلکه نعمتک حصولی ایله
استدلال ایده که منعمک بوکا عنایتی وار ایمش که
نعمت ایصال ایلدی که اول نعمتی صحراده بولسه فرح
اولمیه زیرا که مقصودی نعمت دکل بلکه حصول
عنایت منعمدر بو کیمسه مراتب شکرک اولنده
وادنی مرتبه سنده در اوچنجی اولدر که آنک فرحی
بو جهتدن اولا که نعمت سببی ایله منعمک حضرتنه دانیدن
انک رضاسن حاصل ایدیدی وبونک واسطه سیله
منعمه مرتبه قرب میسر اولور بو مرتبه اعلی مراتبدر

دیر

زیرا منعم نعمتینی ایچون استعمال قلدی ونعمی منعمک
رضاسینی تحصیل ایتمک ایچون استعمال قلدی اصل ثالث که
عملدر حال موجبی ایله که اول نتیجه علمدر وبو اصلک
حکمی اوچ قسم اوزرهدر قسم اول عمل قلبیدر
وآول بودر که واجد نعمتک قصد ونیتی نعمتی
منعم مرضاتنه صرف وامتثال اوامر واجتناب
نواهیه عزم اوله قسم ثانی عمل لسانیدر وبو ذکر
دائم لسانی ایله اظهار محامد ومحاسن منعم وملازمت
حمد وثنا ایدر قسم ثالث عمل اعضای جارحه
اول استعمال نعمتدر طاعت منعمه وحفظدر آنی
معاصیسنه صرفه استعانتدن مشغول قلمقدر هر عضوی
مشغول طاعتده که اول عضوه مخصوصدر مثلا عینک طاعتی
اولدر که مخلوقاته نظر عبرت ایله ایده وضعفایه
نظری شفقت ایله ایده وصلحایه وعلمایه نظری
حرمت ایله ایده ومسلمانلرک عیبنده نظری ستر ایده
وطاعت سمع استماع کلام الهی وحدیث نبوی
واخلاق وسنن انبیا ومرسلین وسیر سلف صالحین
وسماع مواعظ وتعریفات دین وتنبیهات شرعیه در
واستماع ملاهی کذب وغیبت وفحش ونمیمه دن تنزه در
وطاعت لسان دوام ذکر وتلاوت
قرآن وامر معروف ونهی منکر واظهار شکر وحمد وثنا
منعم عز وشانه وشکایت وکذب وغیبت وانوک
امثالندن امتناعدر وبو قیاس اوزره هر عضوک بر طاعتی

خاصی واردر که اکا ملازمت انک دوزخه واجبدر
و معصیت که اول طاعتده ایراثا اولمقدر • اندن ایراق اولمق
لازمدر و بر امرکه جامع تفاصیل طاعات و رافع درجات در
واجد نعمت اولانک بساط شهودا و وزده اعتکافی در ملازمت
خطوط حرمت حدودا ایله و اعتراف عجزنه آداء حقوق
شکر معبوددر که چونکه بو مقدمه معلوم اولدی ایمدی
بلکل که نعمت ایکی اعتبار ایله منقسم اولور بری نفع
و ضرر اعتباری ایله در حالده و مآلده بری خصوص
و عموم اعتباری ایله در اما قسم اول اوچ قسمه
منقسم اولور قسم اول اولدر که نافع
و باقی در دنیاده و عقباده علم و حسن و سیرت
کبی که بو ایکی خصلت نعمت حقیقیه در که بونلرک لذتلری
اثرلری قابل زوال و فنا دکلدر • و بونلر ایله
انتفاع ابدالآباد منقطع اولمز و جاهل و بدخویلر
بو دولتدن محرومدر و دنیا و آخرتده مذمومدر
قسم ثانی اولدر که مضر و مؤلم در حالده اما نافعدر
مآلده و بو نعمت مجازیه در اول جهتدن که طالبی ایصال ایدر
نعمت حقیقیه و بو قسم دخی یا دنیوی و جسمانی اوله
خسته نک صبر و تحملی و آجی معجونلری اکلی و ناخوش شربتلری
شربی کبی یا اخروی و روحانی اوله قطع شهوات
و مخالفت نفس کبی • و بو قسم انبیا و اولیا و اهل بصیرت
قتنده نعمت حقیقیه در اگرچه جاهللر و اهل غفلت و ارباب
نفوس اماره آنی بلا و محنت بیلورلر • و حقیقتده ترکی

هم دن

هم راحت در هم نعمت در اما صورتا بلا و محنتدر •
لکن بری مریضک امراض و اسقامی و بری مضطرا و زارده
تامردر و اول بری موجب صحت و سلامت و بو بری
موجب منازل کرامت در • کورمزمیسن که اوغلان نحوکه
خسته اوله چوقنا کا آجی نسنه ایچمک تکلیف ایدرلر •
و اوغلان نحوی جاهل اولدیغندن آنی بلا و محنت صانور
اما عاقل اولان آنی نعمت کورر و آتی کندوسنه
حاضر طبی و نعمت بیلور بونکیچون دیمشلردر که مصراع
دشمن دانا به از نادان دوست • و جمله خلق کندو نفسنک
دوستیدر اما اکثری دوست جاهلدر که جاهللکندن
کندو نفسنی هلاکه ابدیه ایلتر قسم ثالث
نعمت وهمی در و بر اول نسنه در که لذیذ و نافع
کلور اما مآلده مضر و مهلک در و بو قسم دخی ایکی
نوعدر نوع اول دنیوی و جسمانی در مثلا
شول عسل که ایچنده زهر اوله بر شخص که آنی بلمیه
رغبت ایله اکل ایده و بعده ضرری معلوم
اولور نوع ثانی اخروی و روحانی در
زنا و لواطه و شرب خمر و سایر محرمات
کبی که حالا لذته نظر اهل عجزده نعمت کورینور
اما ارباب بصیرت قتنده بلای محض و محنت
مطلق در زیرا یقین معلومدر که اسباب عذابدر
اما اعتبار ثانی که انقسام نعمتدر خصوص و عموم
اعتباریله بلکل ای عزیز نعمت که عبادتده

هر نسنه دن که لذیذ اوله فی نفسه مرغوب
اوله بو دخی اختصاص واشتراك وجهی ایله اکی نوعدر
بری عقلی بری دخی بدنی در عقلی اولان علم وحکمتدر که
خاصه نوع انساندر حیواناتدن هیچ بر نوع بو قسمده
شریک دکلدر اما لذت بدنی اکی نوعدر بری بودر که
جمیع حیوانات انسان ایله انده شریکدر لذت
اکل وشرب وجماع کبی که اخس مراتب لذاتدر
واعمدر بری اولدر که بعض حیوانات انسان ایله
انده شریکدر لذت غلبه واستیلا کبی بر نوع حیوانلر
انسان ایله شریکلردر ونهایت مراتب بهیمی بدایت
مراتب سبعیدر ونهایت مراتب سبعیدن نجیبك انوار
عقل ظهور ایدر وصفات سبعیه حب ریاست
آنوك نتیجه سیدر بونی بهر ایتمک صدیقلرك اشیدر
چون بو صفت مغلوب اوله انوار حقایق عقلیه
پرده غیبدن جلوه ایدر بو صبح سعادت
طلوعنك علامتی اولدر که لذت علم وحکمت
جمیع لذاتلردن غالب اولور ولذت معرفة الله
ومعرفت اسرار ذات وصفات وافعال حضرت
صمدیت جمله لذاتی مقهور ایدر بو اراده روح وملکیه امراض
غفلت وحجابدن یوزی صحت تورده ولذات سمع وبصر
وبطن وفرج لذات قلبی وروحی تحتنده مندرج
اولور وعلیه لذت علم وحقیقتی جمله لذتلری
ادنی ومغلوب ایدر بو لذت اگرچه مرتبه بوزندر

اعظم

120

اعظم لذاتندر اما وجود جهتندن اقل موجوداتدر
دنیاده که لذت معرفت وعلم وحکمتی عارف وعالم وحکیمدن
غیری کمسه بولمز وبو طائفه کبریت احمر کبی عزیزه وکم یابدر
واقل در درجات شرف علم اولدر که آنوك عز وشرفنه
دنیاده وآخرتده انقطاع یوقدر وآنوك لذتی
اتادی ابدیدر که قابل فنا وزوال دکلدر ولذت
طعام وجماعدن بکرنمک ممکندر اما عالم علمدن بکرنمک
متصور دکلدر علم بهر حینه در که انوك حفظی ایچون اعوان
وپاسبان حاجت دکلدر وکثرت انفاق وخرج ایله
نقصان پذیره کلدر وسارق وغاصب المغه امکان یوقدر
وعزل سلطان وحاکم ایله معزول اولنمز وهر قسم اقسام
نعمتدن بر صفته مخصوصدر که اکثری بو سبیله در حاللری
لذیذ حاللری کریهدر وبعض حاللری نافع وحاللری مضرو بالعکسدر
اما علم ولذیذ ونافع وجمیله هر حالده وهر حاللرده
وبو صفات حمیده آنوك ذات شریفندن ابدی منفك اولمز
وشول بیچاره که نعمت لذیذ نافع شریف باقی نعمتدن
مکدر مضر خسیس فانیه صاتر نعیم سعادت
ابدیدن مغبون ومحرومدر وشقاوت وجهل وغفلت
برله مفتون اولور وبو شقاوتك ماده سی یا امراض
قلوبدر که الآیة فی قلوبهم مرض فزادهم الله مرضا
یا موت عقولدر موت جهل وغفلت ایله نته کم حق تعالی
بونکبی حیاتلرده میت در که انك لا تسمع الموتی
ومتابعت شهوات مرض عقل وقلبدر واستیلای جهل وغفلت

موتدر اما عقل وقلبيي حيات ابديه ايدر بونلر
في الحقيقه دنن در • اكرچه صورتا مرده ايسه دخي نيته كم
حضرت حق تعالي شهدا حقنده بيوردديغي ولا تحسبن الذين
قتلوا في سبيل الله امواتا بل احياء عند ربهم يرزقون
پس بونك كبي اولنلر ميت اولمزلر اكرچه جاهل غافلر
بونلري ميت صانورلر عزك تا بو مي سودم كوردكن ديوان اوله
چون كوردكن جنازه مي ديه دريغ واه •

آنكا دريغ اولوردي كه يري جنان اوله
آنكا دريغ ديكه شياطينه صيد اولوب •

هر كا سني ايله ذاتنه آنزك قران اوله
جسمومي خاكه دفن ايدبجك ديمه الفراق •

جان ايتدي وصلته يري دوتن نهان اوله
آخر كيد بو دار جهاندن كدا كبي •

كر شاه اعظم اوله چو نوشروان اوله
اولمكدن اول اولمكه سعي ايت بودر حيات •

جمع ايت حيات وموتي همين وهمان اوله •
نيدكن قتل كلامي ايمان بودر يقين
صنمه كه موت دردر ذنبامت بلادن اوله

اي عزيز تفاوت مراتب خلق حيات وموت
صوري ومعنوي وقرب وبعده افراد نوع
انسانيت حسبنجه غير متناهي در • اما مجموعي دن
قسمه راجع اولور اول مجذوب محبوب حضرت حق
كر انك قلبسنده محبت الهيه ولسانندم ذكر الله دن غيري

اولميه

اولميه • وبونك كبي كمسه نك وجودي اكرچه ممكندر
اما اقل وقليلدر ثانيي مكدر ومردود ومحروم
ومطروددركه هركز شربت اسندن لذت
الماش وبرلحظه بحر توحيدم طالما منلذت ماكي و
مضبدن عنزي ننه بلمز ونتيجه دن غيري نيرنك
اردنجه بلمز كرفتار غضب نفسانيت ونكوسار چاه
جهل وغفلت بسته بند غل ريا واسير نفس وشوم
وهو امعات توبيخ يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا
ثالث اول كمسه دركه اكثر احوالي طلب سبيل هدايت
واغلب حالي طاعت وعبادت اما بعض احوالده
علايق جسمانيه وعوايق نفسانيه اول احواله مانع اولور
بونك كمسه دخي ازبولنور رابع اولكمسه دركه
غالب احوالي انوك تصاريف امور جسمانيه يه وتلذذات
نسانيه يه مصروف اولور اما بعض احوالده مذاكره
علم وحكمتدن لذت وصفا بولور چون مراتب افراد
انساني بو جهانده بلدك ايمدي جهان آخرتي دخي بونلره
بكو دنيا آخرتك مرآتيدر بلدكه صورت دنيا
صورت آخرتك ظلي دره وعالم شهادت عالم غيبه تابعدر
وجودده عرفانده دكل زيرا ترتيب عرفاني عكس ترتيب
وجودي در نته كم صورت آينه مرتبه وجودده
تابع صورتا اصلدر اكرچه مرتبه وجودده ثانيدر
اما رؤيت دايره نظراولدركه زيرا ازلي تا اول
كندو صورتنك تركيفيتيله ادراك كوره مز ايمديه

مرتبهٔ عرفانده تابع مطبوع اولور ارباب بصیرت
مرصوددر که صور مجازیه دن عالم شهادتدن احساس
ایدرلر اول صورتدن صورت حقیقیه یه حقایق
ملکوتیه دن عبور ایدرلر • واول حقیقتدن
اسرار ربوبیتدن برسری مشاهده ایدرلر واول
سرک شهودنی وسیلهٔ منازل قرب • ط
قلورلر اما قلبلری کور اولنلر صحرای غفلتده
سرکردان اسرار غیوبدن نادان جیفهٔ دنیایه ملازمت
وفجره ایله مصاحبت ایدرلر نزل وقتکه نار الله
الموقدة التي تطلع على الافئدة شعله ور اوله فریاد
بی فائده ایدوب ربنا اخرجنا نعمل صالحا دیرلر
اما هیهات که ایام مهلت گچدی • وکار زبان عمل
گوچدی بوکون گون جزادر • وروز عنا جون نفسانی
شکر وشاکردن ودقایق • اسرار اقسامندن بر نمه
معلوم اولدی ایسه حضرت حق جل وعلانک انعام
وافضالنک کیفیت وکمیتندن بر اشارت کلسه کرکدر
تا عاقل شاکر برتنبیه وراغب متفکره بر مقیاس دله
ای عزیز بیلکل که جمیع انواع وافراد مراتب وجود فیض
نعمت واجب الوجوددر که بحر جود تموج اتمه سبی ایله
ساحل شهوده ایرشور واقسام وجودک اخس وادناسی
نعمت محسوساتدر واکثر اقسام محسوسات نعمت
مطعوماتدر که غذا اولور والر در اجسامه • واعم
واهم اولان طعاملر رزق انسان اولان درکه

اصل

اصل معاش انسان اولان دد • وانکا احتیاج ضروریه دیما
ربو بابده بر مقدار بیان ایدلوم ترتیب حبوبدن یعنی ده
بیتن دانه لرکه اصل معاش وماده قوام انسان وحیوان دیا
وحبوبانک حصولی تربیت ربانیه وتصرفات
ملکیه وتسخیرات اسباب سماویه وارضیه ایله اولور
یعنی کون وآی ویلدزلر ویل وهوا وصو وطپراق بینی ایله
حاصل اولور ایدی بیلکل که حق تعالی کمال حکمتی ایله
ذات حبوبده قوت متغذیه قومشدر که طپراقده صوده
غذا الور نته کم نوع حیوان معده سنده ونباتات
کوکلرنده قوت جذب وغذایی قومشدر • ونته کم نوع حیوانه
هر تنه دن غذا النمز بلکه طعام مخصوصده غذا المکه
محتاجدر بر غلهنک حبوبی دخی هر نسنه ایله غذا النمق ممکن دکلدر
بلکه نشو ونماده حاصل اولمز لاجرم نشو ونما ایچون
منزل یرکرکدر که یا غمور صوبی یا ادمن صوبی ایله
املمش اوله دانه لر انده شیشوب وهوا انوکث
جرمنه نفوذ ایدوب وشعاع شمس حرارتی انده ظاهر اولوب
ولطیف بیللر اسوب مزاج خاکده اثر ایده کما ارسلنا
الریاح لواقح ونته کم حق تعالی بیوردر فلینظر الانسان
الی طعامه انا صببنا الماء صبا ثم شققنا الارض
شقا • وبو جمله ازدیاد قوتده ونشو ونماء نباتده
کافی دکلدر پس کمال حکمت اقتضا ایلدی هر دور ادوارده
تحصیل اغذیه متجدد ایچون منقسم اوله فصول اربعه یه
تا که تخم اکدوکی دقتده برودت هواء شتا ایله

بخارات ارضیه نوع نامیه قابل حرکت ایده وچون قوۀ
نامیه قابلیت حرکت بوله بخار هواسنک رطوبتی وحرارتی
سببیله نشو ونما حاصل اولوب وبخورلرک
کثرتی وبخارک تصاعدی ایله قوۀ جاذبه نباتیه حد
اعتداله اره واجسام نباتات حرکت ایله منبسط
اولوب بتوریه وچون اجسام نباتات کماله ایره هوای
صیفک یبوستی وحرارتی واسطه‌سیله لطایف عناصر تفتیح اولنوب
دانه‌لر وییمشلر اجسام نباتاتده منعقد اوله • ولونلر
ورایحه‌لر وطعملر ییمشلرده ودانه‌لرده کماله ایره وبونی
دخی بیلکلکه فصول اربعه‌دن هر فصلک اصول خلقت
نباتاتده وحیواناتده اثر خواصی اولدوغی کبی هر یلدزک
ثوابتدن وسیارادن تدبیر تحریک وتسکین وتجمید
وتصعید وتقطیر وتألیف وترکیب وتصویر وتخلیط
وتمزیج اجسام معدنیه ونباتاتیه‌ده تأثیر خاصی واردر کم
بر یلدزده اولان خاصه برنده یوقدر نته کم زحل
عالمی قوندرمق خاصه‌سی تشدید وتسکین وثبات
ذوات موجودات خاصه‌سی زحلدر • وتحلیل عنصر آب
وآنک جریانی مجرالرنده خاصه‌سی مشتریدر وتلطیف
عنصر باد ونفوذ لطایف هوا اجسام محسوساتده
منفذلرنده خاصه‌سی مریخدر وتقطیر دکن بخار ونزول
امطار خاصه‌سی زهره‌در وتمزیج دکن بخار یابس ترکین
بخار رطب ایله وحصول اعتدال اجسام نباتاتده وحیواناتده
خاصه‌سی عطاردر وترتیب امزجه وعنصرلره غلبه سند

حفظ

حفظ اتمک وقوای نشوه مدد ایرکوردمک خاصه‌سی قمردر و
وبو عملین هر جزء ایچون اجزاء ملکدن بر ذات وارددر و
هر جرم ایچون اجرام ثوابتدن بر عمل واردر • وهر نفس ایچون
نفوس ملکیه‌ده ارض وسماویه‌دن بر عمل خواص واردر که
غیریدن اول عمل منصور دکلدر که وما منا الا له مقام
معلوم ایچون جواهر حبوب معدن آب وخاکده ترتیب اولنوب
ومعاونت نفوس ملکیه وتصرفات اجسام سماویه ایله
کماله ایره • وقابل غذاء نوع انسان اولوب
تا شکل صورت انسان خلعتن کیه‌ندکلو قوای طبیعیه
وحیوانیه وانسانیه تصرفندن کچرکه اول جمله‌نک ثمره‌سی
بشردر کلدر • تا اندن ایجاد طرفنی ایله بیان بوده وجود
حکمت حق جل وعلا اقتضا ایلدیکه هر موجودکه
انک بر عوده قابلیتی وله کمالات صوریه ومعنویه‌دن
انی اول کمالک خلعتیله محلی ومکمل ایده • وکمال اطعمه
واغذیه نوع انسانی موقوفدر دورت صنفک حصولنه
که اول بو مشغللق وقوتی وواردرلق دور وبر قسامده
هر قسمی ادراکی حواس انسانیه‌دن بر حاسه‌نک قوتنه
مخصوصدر که اول قوت حقیقتده بر ملکدر ملائکه
ارضیه‌دن وبو جماعتک درجات تصرفاتی وتدبیراتی
مرتبدر وبو عملین ملائکه سماویه‌دن هر بر ملک ایچون
بر عمل خواص واردر که بر غیری اونک عملن ایره‌مز ایدی
بیلکلکه بو تصرفات ملائکه سفلیه که مدرک منافع
ومضاردر نوع انسان وحیوانه ترتیب اودرده ظاهر اولوردی

مثلا اول ادراك كه حيوانده ظاهر اولور خاصهٔ لمسدر
ديوجكه خواصدن اول وارديغي در● وحيواناتده جمله‌دن
ادنى وانقص اولان حيوان اولدركه انده خاصهٔ لمسدن
غيري اولميه اول خراطين دركه تركجه صوغولجانلردر
بو خاصهٔ لمس واسطه‌سيله امتيازدر نباتات ايله حيوانات
اورته‌سنده و بو خاصه مدرك در● بو مشقلغي وخشونتي
وحرارت وبرودتي بو خاصه‌دن صكره خاصهٔ ذوق
ظاهر اولور زيرا بونك ايله خاصهٔ لمسك مناسبتي
واردر ملاقات ايله ادراك ايدر وخاصهٔ ذوق
ومدرك طعوماتدر حلاوت ومرارت واكشيلك
وطوزلولق جهتندن وبونلردن غيري بو خاصه‌دن صكره
خاصهٔ شم ظهور ايدر واول مدرك روايح در●
كرك رايحهٔ طيبه اولسون كرك رايحهٔ كريهه اولسون. بو
خاصه ايله اول ايكي خاصه‌نك اورته‌سنده فرق بودركه
خاصهٔ لمس وخاصهٔ ذوق ملاقات وملابسه اولمينجه
ادراك ايتمزلر● اما خاصهٔ شم ملابسه واتصاله
محتاج دكلدر لكن ادراك اولنان نسنه‌نك
قربي شرطدر زيرا بر خاصه‌نك اول قوتي يوقدركه
زياده ايراقدن ادراك ايده● بو خاصه‌دن صكره
خاصهٔ بصر ظاهر اولور بو خاصه مدرك صور واشكال
والوان در. اكر آدمده خاصهٔ بصر اولميدي
حسن وقبح وادراك قلمزدي وعالم الوان واشكالدن
حظ دار اولمزايدي● ومطالب مهمه‌سني ايراقدن معلوم

ايده‌مزايدي● پس حكمت الهيه بو نعمتي آدمك ذاتنده
موجود قيلدي تا آنوكله مشاهدهٔ اسرار غرايب
وعجايب عالم اشكال والوان ايده ولذت آثا د
حسن وجمال قله وصور منافع ومضار جسمانيه
يقينيدن وايراقدن ادراك ايدوب منافعنه طالب
ومضردن احتراز ايده● وچونكه بعض منافع ومضار
رجاب ومانع سببيله كورنمز پس حكمت الهيه
خاصهٔ سمع اقتضا ايدوب انى ايجاد ايلدي كه حجاب
اردنده اولنلري اوزاقدن ادراك ايليوب خير وشر
اولادني بربرندن فرق ايده ونوع انساني شرف
نطق وفاين كلام ايله حيواناتدن ممتاز قيلدي وچونكه
بو خواص خمسه‌دن هر برينك عوالم محسوساتدن بر عالم
اختصاصي واردركه بري ايله ادراك بر غيري ايله
اولمز● نته‌كم قوت سامعه عالم الوانى ادراكدن
عاجزدر وخاصهٔ بصر عالم اصواتى ادراكه قادر
دكلدر● وقوت شامه مذوقاتي ادراك ايدمز
وخاصهٔ ذوق مشموماتي ادراك ايليمز پس صفت
قدرت كمال حكمت مقتضاسنجه حس مشترك
قوتيني دماغ اوكنده وضع ايلدي وانى رئيس حواس
خمس ظاهره قيلدي واكا بو بش خاصه ادراكنده
شركت ويردي مثلا صونكك رنكني قوت بصر ادراك
ايدر واوازني قوت سامعه استماع ايدر وقوقوسني
خاصهٔ شم دوير وطعمني قوة ذائقه ادراك

ایلر و بروده تنی لمس ایدر بونک جمله سنی حس
مشترک ادراک ایدر ● آنک ایچون بوکا حس مشترک دیرلر
وچون حس مشترکه ایچون حفظ قوتی یوقدر تا انک ایله
خازن اخبار وحافظ اسرار اوله . پس حق تعالی
حس مشترک مقابلنده خیال قوتن وضع ایلدی
که آکا قوت متخیله دخی دیرلر تاکه صور منافع
ومضار خزانه خیالده محفوظ اوله تاکه بر دورت
وبلدوکی نسنه لری بعد زمان کوردکده ادراک قیله
واکر بو ایکی قوت بدن انسان وحیوانده اولمیندی
هر عینی محسوسی اعیان نافعه وضاره دن که کورب
بیلوردی انکله متنعم ومتألم اولوردی بر زماندن صکره
کوردکده بیلمزدی وکسب جدیده محتاج اولوب ●
متصل مشقت چکر ایدی وچون آدمی نته کم جذب
منافعده ودفع مضارده اخذ وحفظ صور محسوساته
محتاجدر اخذ وحفظ ومعانی محسوساته دخی محتاجدر
وحس مشترک وخیال بو وجهدن عاجز وعاطل کوردی
کمال حکمت الهیه قوت وهم ایله قوت حافظه اوسط دماغده
وضع ایلدی تا قوت واهمه مدرک معانی اولوب
قوت حافظه خازنی اوله مثلا حس مشترک صورت
دوست ودشمنی ادراک ایدر وخیال اول صورتی حفظ
ایدر ووهم معنی دوستی دوستده ومعنی دشمنی دشمنده
ادراک ایدر وقوت حافظه اول معانی صقلر وحس
مشترک صور اغذیه مرغوبه ومهروبه ادراک ایدر وخیال

اول

اول صورتلری حفظ ایدر ووهم معانی اغذیه مرغوبه
ادراک ایلر قوت حافظه اول معانیلری صقلر جمیع
حیوانلر قوای مذکورهده انسان ایله مشترکدر ● اکر آدمی
بو قویدن غیری قوت ادراکی اولمیندی
مرتبه نقصانده غیری حیوانلر ایله برابر اولوردی
تا حیوانلرده بر خواص وار بونک برلهچون حیوانی حیله ایله
دونه لر اکا اول ادراک یوقدر که اول حیله
دفع ایده وکندویی خلاص ایلیه وحیوان هر نسنه کندویه
حالیا خوش کلنه انکا کلنه حریص اولور ومکروهه
انک مضرتن بیلمز زیرا بر حسوس که انسان ایله مشترکده
حساس حالدن غیریه قادر دکللر در پس حق جل وعلا
نوع انسانه شرف نور عقل ویردی که تا
متفرقه ومدرک عاقبت دور لاجرم غیری حیوانلردن
ممتاز قلدی تا عقل ایله معانی ونتایجی وآثار اطعمه
واغذیه وغیری نظر ایدوب بیلوب ومنافع
ومضار حالی ومالی ادراک قیله ● وبو احس زاده
مراتب فواید عقلدر وفواید عظمی وعلیا اولدر که
عقل ایله معانی ونتایجی وآثار اطعمه واغذیه وغیری
نظر ایدوب بیلوب ومنافع ومضار حالی ومآلی ادراک قیله
وبو احس وادنی مراتب فواید عقلدر وفواید عظمی وعلیا
اولدر که عقل مطالعه اخبار الهیه ومشاهده اسرار ذات
نامتناهی ایده ونور کلوا ادراکات حواس وآلات اولیه
اکر ذات انسانده اطعمه واغذیه یه میل ورغبت اولمیندی

بو جمله حواس و آلات مفید اولمز ایدی وهیچ بر حس
جذب منفعت ودفع مضرت ایتمکه قادر اولمز ایدی
دیواکه خسته ده بو ادراك وار اما سوء مزاج اجون
اطعمه یه میل ورغبت یوق • آنلر کبی اجوندا کل وطعام
ایتمز پس کمال حکمت الهیه صفت ارادتی کیم
بر ملك در ملائکه ارضیه دن آدمه موکل قیلدی
تا قدر حاجتجه تناول طعام اقتضا ایده واکر
بو ملك کندو عملندن ساکن اولمیدی آدمی تناول طعامده
اول قدر مبالغه ایدر ایدی که هلاکه مؤدی اولور ایدی
نباتات کبی انده صفت ارادت اولمدوغی اجون صوییی
چوق اولان یرلرده صولی چوق جذب ایدوب فاسد اولور
خلق صو کسدی خراب اتدی دیرلر • پس حکمت
الهیه صفت کرامتی انسانه ورده موکل ایلدی
تا که یکی نوبا وصنوب قدر حاجتدن زیاده یمکدن
اجتناب ایده • وبو صفت ارادتدن غیری صفت قدرت
اولمیدی مقصود حاصل اولمز ایدی کورمزمیسن که
بر کمسه کوتورم اوله وبر نسنه یه رغبتی اولسه اما
اول نسنه کندو دن ایراق اوله یا بر نسنه دن نفرتی
اولسه لکن کندو قرینه اولسه قدرتی اولمدوغی اجون
نه تناول مرغوب ایده بلور ونه مکروه اولاندن فرار قیلور
پس حکمت ازلیه صفت قدرت انسانه موکل ایلدی
تا اعضاسی داعیه ارادت حسبنجه تناول مرغوب
وفرار مکروه اجون کاه متحرك وکاه ساکن قیله وجون

ارادت

ارادت وقدرت دن هر بری بر حقیقت در حقایق روحانیه
وحقایق روحانیه عالم غیبیده در آلات جسمانیه سز عمل ایتمز
حکمت ربانیه باطن انسانی بو صفات آثاری ایله
مزین قیلدی ظاهر جسمی دخی آلات واعضا وجوارح
ایله کماله ایرشدردی • اباغی خلق قیلدی طلب
مرغوب وفرار مرهوب اجون وآلت جماعی بقاء نسل ونوع اجون
وفرجی دخی خلق اتدی ظرف طعام اولمق اجون لسانی
ترجمان معانی اجون وآلی خلق ایلدی تناول
غذا اجون وتشریف وتکریم انسان اجون ذراکه
الا اولمیدی انسان سایر حیوانات کبی یردن اغزی ایله
یمکه محتاج اولور ایدی • والی نیچه مفصللر
ترکیب قیلدی تاکه استرسه اوزاده واسترسه
قصه ایده وهر طرفه حرکت ایتدرمك استرسه
حرکت ایتدوره وال ایاسینی یصی ایدوب
انی بش برمق ترکیب ایدوب وهر بر برمقده
ایکی مفصل خلق ایدوب وهر بر برمغی بر صفتده
ایدوب وبعض برمغی دیکر برمغه مقابله سنده
وضع اتدی تاکه هر بر برمغك هر برینه ملاقاتی
اولوب وقبض وبسط ده جملسنه معاون اوله و
برمقلری بر وجهه ایله ترکیب ایلدی که استرسه آچیق
استرسه یومق واسترسه طبق کبی ایده واسترسه
کپچه کبی ایده • وبرمقلری اوجنده طرناقلر ترکیب ایلدی
تاکه برمقلرك اوجنی ضرردن حفظ ایده وکوچك

تنه لري طرنقلريله طونه و بو جمله ايله اكر اغز
ودكش وطماق ودل وبوغز وبوغزلق ومعده وبغرسقلر
وطاوق وآلات وجذب وهضم ودفع اولميبدي
بو دكلو خواص واعضا معطل اولورلر ايدي پس حكمت
الهيه اغز خلق ايلدي تا منفذ معده اوله و ايكي
چكه لري دكرمنك ايكي طاشي مثالنده قلدي ودشلري
اوكتمكا شانا اولسون اچون چكه ده تركيب قلدي وچون
اطعمه نك بعضي كسملو وبعضي اوكتملو در دشلري دخي
اوچ قسم اوزره ترتيب ايلدي بعضي كسكين اوك دشلر
كبي كسمكا اچون بعضي مدور زباده دشلري كبي صيمق اچون
بعضيني دخي بعضي آزي دشلر كبي اوكتمكا اچون ولساني
دكرمن كوزكي كبي آيلدي تاكه طعامي جمع ايدوب
دشلرك التنه سوره ولسانك التنده ايكي صو معدنه
خلق ايلدي وبر ملكي اكا موكل ايلدي تاكه طعام
چينمك زماننده قدر حاجتجه صو ويره وطعامي
آنونكله خمير ايدوب يوتمق آسان اوله چونكه
طعام تمام اوله كيرو آني سد ايدر مكر شول قدر كه
طماق ورود قورغيه • زيرا اكر اول صو متصل
جاري اوليدي اغزدن سليا آقوب خلق بلنده
رسواي اولورلر ايدي وغرايب صنع حقدن دركه
خلق بنا ايدوكي دكرمنلرك يوقرو طاشي متحرك واشغه
طاشي ساكن در بو چكه دكرمني حق تعالي انوك عكسنه
قلدي يوقروسي ساكن آشغه سي متحرك ايدزهي ساكندر ٥ وچون

طعام

طعام آغزده مجموذ اوله بوغزده اولان الات سيز
معده يه انمز پس حق تعالي اجل وعلا حنجره ومريء
خلق ايدوب وآنونك طبقاتني بند بند تركيب
ايدوب وبر قوتي قواي روحانيه دن آنونك اوزرينه
موكل قلدي تا اخذ طعام وقتنده انى آچه وچون
طعام آكا ايرشه كرو آني صقو تا قوت جاذبه
طعامي معده نك قعرينه الته ومعده يي چولمك مثالنده خلق
ايلدي وايچي كوزكوزدر و دورت عضوي
ورد ستارده وضع ايلدي كه صاغ جانبنده جكر وصول
جانبنده طلاق واوكنده ايكوانلري واردنده
اوكورقه املري در وقوت ماسكيه امر ايلدي
تا طعامي شيناد وب بشورجك قدر زمان معده نك
اغزين بركك دوته تا طعام معده قعرنده
قوت هاضمه تصرفي ودورت عضوك حرارتي ايله
تمام نضج بولوب متشابه الاجزا اولوب •
ولونده ورقتده صو كبي اولوب اندن صكره قوت
دافعه اول طعامك تفليني بغرسقلره اندرر ومعدهدن
برطمر جكره متصل دركه اكا ماساريقا ديرلر قوت
جاذبه اول طعامك كزيده سني اول طمردن جكره چكر
زيرا معده نك اول قوتي يوقدركه طعامه نضجي شول
درجه يه يتشدوره كه اعضايه غدا اولمغه لايق اوله
پس كمال حكمت ربانيه طينت جكري طوكمش قاندن
تركيب قلدي وآني محل روح طبيعي ايلدي كه قسام

اوکنه تا لنهبز سقلری بو مقدد قباحت وکثافت
قلدن واندن زیاده قلانی اوده جذب ایدر قسم رابع
کبد سک بوسه بیه درکه سودا اولور وبونک طبیعی
بارد و یابس در وبونک دخی اوچ فایده سی واردر اولی
دم دقیق قوامه کتورر تا که اعضا غدا لنمکه
لایق اولور ثانیا اولدر که طبیعتا اندن بر مقداری
هر کون فم معده یه کوندررکه تا غدا اشتهاسنی متحرک
ایدر ثالثا اندن زیاده قلانی طلاق جذب ایدر
وچون جوهر دم بو اخلاط آفاتندن مصفا اولمیه کا
کیموس دیرلر اولکه کیموس دنیلسی دم روح نامیه
اولور وجکردن جمیع اعضایه طمرلر متصلدر غدایه
کچه جک منفذلر اولسون ایچون واول طمرلره آورده
دیرلر یعنی قوت قاسمه اودکیموسی اول طمرلر یولندن
جمیع اعضایه قسمت ایدر وبو طمرلره سواکن دخی دیرلر
یعنی قوت مصوره هر جزی هر عضوک شکلنه کرا کجا
مخصوص در متشکل ایدر وقوت مولده جوهر منینی بقا
نسل ایچون اطراف بدندن اخذ ایدر وهر جزء منییه
هر بر عضوه قابلیت ویررو اول دم لطیف که
بدنه غدا اولمغه قابلدر منفذ جکردن بوقوریه
جقوب تا جکرک بوغزینه اررو اکی بوکرکلر اول قانک
مائیتنی جذب ایدر تا دم صافی طمرلره روانه اولور
وغرایب حکمت ربانیه دن بری بودر که بوکرک بوغزینی
جکر بوغزینه متصل خلق ایلمشدر تا دم دقیق قوت

غدا در شهر بدنه چون طعام انکا ایرشه انوک مجاورلی
وروح طبیعی تصرفیله قان رنکن طوتر وانوک اجزاسی
متشابه اجزای حیوان اولور وغدانک زبده سی بو محلده
جکرک لطافتی ویرمیله ورروح طبیعی تصرفیله درت
قسم اولور قسم اولک اولدر که کمال نضج بولان
صافی قان اولور وبو اخلاط اربعه نک افضلیدر وانوک
طبیعتی حار ورطب در وقانک اعتدالنک علامتی بودر که
قزل وصافی وطتلو وقوسز اوله وقانک فایده سی
جمیع اجزاء بدنی غدالندرمکدر قسم ثانی
بودر که کمال نضج بولمیه خلط بلغم اولور وانوک
طبیعتی بارد ورطبدر واعتدالنک نشانی بودر که
مائیه منقلب اولمغه متقارب اوله رقتده وغلظتده
ورنکی دخی معتدل اوله وانوک فایده سی بودر که
غدا بولنمایجاق قان اولوب غدای اعضا اولور وحرکت
وقتنده اعضاء تازه دوتر تا که حرکتک یبوستی
سببیله اعضایه زیاده یبوست کلمز وانوک
دنبه سی دماغه غدا اولور واندن زیاده اولانی
جذب ایدوب صقلر قسم ثالث اولدر که حرارت
غالب اولوب صفرا اولور کوپوک کبی کیلوس اوزرینه
کلور وانوک طبیعتی حار ویابس در وانوک اعتدالنک
علامتی بودر که تزلکه مایل وصاف وخفیف وا...
اوله وبونک اوچ فایده سی واردر اولی قانی لطیف
ایدوب نفوذ ایتدرمکدر منافذ اعضایه تا انیه غداویریلمکدر
ادیکز

غاذبه كيموسدن جذب ايدر چون مجاري عروقك
كلك برينه ايرشور بوكركا اول ماييتي كندويه
جكروقانه قوامور بروب ● طمرلره كوندرر
واكر بوكوك بوغزي جكر بوغزنه متصل اولميه
ماييتي دمروسط جكردن جذب ايدوب
فان غليظ اولوب انجه طمرلردن جكره صعود تمكن اولمز ايدي
واعضايي غذالندرمك ميسر اولمزايدي وجكر دردمر
اولوب هلاكه ايردايدي ● ايمدي اول قانلو صوكسه
بوكوك كيموس دن جذب ايدر قوت غاذبه اول قان
بقيه بزكه انه واردر بوكركه غذا ايدر وقوت
دافعه اول مائي صولي مثانه يه كوندرر ● اكر بوكركا
برآفت ايرسه امراض مائيه ظاهر اولور ● سقوط شهوت
ووجع ظهر وادرار واستسقاء لحمي وزقي وطبلي كبي
واكر اوده آفت ايرسه اندن صفراوي مرضلر حادث
اولور صاريلق ودق وسولجيلر وحمره كبي كه اكا اوت
يانغي ديرلر واكر طلاقه آفت ايرسه اندن سوداوي
مرضلر عارض اولور جذام وبهق وماخوليا پس روح
ناميه چون كمال صفا ونمايه ايره انك زبده سي روح حيواني
اولور وقلب اني جذب ايدر وقوت حرارت قلب اكا
بر كره دخي نضج ويرير وانك زبده سي روح
نفساني اولور ● ودماغ اني جذب ايدر وقلبدن
جميع اعضايه طمرلر واردر كه اول طمرلره شرايين ديرلر
بوطمرلر حيات يولري در بدنده وبو طمرلره ضوارب
دخي

دخي ديرلر پس بوروح حيوانينك بقاياسي قلبدن
جميع اعضايه جاري اولور وقتا محيات بدنده
بوروحدر ودماغدن جميع اعضايه عصبلر متصلدر
پس روح نفساني دماغده بركره دخي نضج بولور چون
غايت لطافت وصفايه ايرر مادۀ حس وحركت اولور
پس حس وحركت اعصاب يولندن جميع اعضا وجوارحه
جاري اولور وقتا محس وحركت بدنده بوروحدندر
بوروح نفسانينك ايكي جنودي واردر بري قوت
محركه بري قوت مدركه وقوت محركه نك
ايكي جنودي واردر ● بري قوت فاعله كه اول حركت
اختياريدر رعشه وتشنج كبي بري دخي قوت
باعثه در وبونك دخي ايكي جنودي واردر بري
قوت شهوانيه بري قوت غضبيه اما مدركه يه
اون قسمدر بشي حواس ظاهره بشي داخي حواس باطنه
بيان اولندي وهر قوت قواي مذكوره دن برملكدر
ملائكه ارضيه دن پس كمال حكيم مطلق باشده
تبه سين روح نفسانينك استفاميچون كه عقل وظرافتي
للي بش پاره كموكدن تركيب ايتمشدر ودماغ قبه سين
التي يله يدي پاره مختلف كموكدن واون درت
پاره دن اورتجكه وايكي پاره دن آشغه چكه
رادتوز ايكي دش دبيون ديركن يدي مجوف وكرقه دن
كر مطبق ومتداخل در تركيب ايلمشدر ● وباقي اعضايي
يكيوز سكسن پاره مختلف كموكلردن ● وبرسوز اوتوز ايكي
طمردن

یوردباطلردن و اوتاددن و اوچیوز التمش کردن
دلبیوز یکرمی طقوز عضلهدن تألیف ایتمشدر ● وجمله
کوکلر و طمرلر و سکرلر و تولر و عضلهلرکه
بدنده در بیک طقوز یوز طقسان اوچ عدد در رباطلردن
و پردهلردن و کمردکلردن غیری و هر برینه بو عددلردن
بر ملک ملازم ایتمشدر تا که انلرک اسباب
صحتن حفظ ایدهلر وعدالروك وهوالروك قتلرنده
صنقلر و جن و شیاطین ضررینه مانع اولهلر ● و هر برنده
بو عضلهلردن و عظاملردن و طمرلردن و سکرلردن
و کمردکلردن و تولردن و رباطلردن و پردهلردن
نیجه حکمتلر و فائدهلر وضع ایلمشدر که انلردن بعضی
حاردر و بعضی رطب و بعضی یابس و بعضی متحرك
و بعضی ساکندر اکر حارک حرارتی باردک برودتن
کسر ایلسه یا باردک برودتی حارک حرارتن منطفی
قلسه یا رطبک رطوبتی یابسک یبوستنه سونی
رطبه غالب اولسه ● یا متحرك اولان طمر ساکن اولسه
یا ساکن طمر حرکته کلسه شخص هلاکه قریب اولوب
بی قرار اولور و عوام کالانعام حضرت حقك عجایب
صنعندن غافللردر بر جمله غذا بیدن آنی بیلورلرکه
آج اولسهلر طعام یرلر شهوتلری غالب اولسه جماع
ایدرلر و وجودن غضب اتسهلر بر ضعیفی اغدرلر بو مقداری
بیلورلرکه صغر و مرکب اکلدن زیاده در و سرچه جماعتی
کمالدندر و کندولر جمله عمرلرنده ● حضرت حقك انعامنی

سرمایه

سرمایه معصیت قیلورلر و رضای جناب عزتی هوای
نفسه صاتارلر هرگز بر ذره کندو افعال و قبیحهلرندن
ندامتلر و الطاف حقی یاد ایدوب انصافه کلمزلر ● حکایت
شیخ ذو النون مصری قدس سره دن نقل اولنور که
بر کون بر صو کنارنده آبدست آلوردی بر عقربی کوردی
صحرادن یوروب کلور چون صو کنارنه کلدی دردی
بر قورباغه صودن طشره چقوب اول عقرب بو قورباغهنك
ارقاسنه بنوب اول قورباغه صونك اوته کنارنه وارووب
عقرب قورباغهنك ارقاسندن انوب روانه اولوب
شیخ تعجب ایدوب دیدی بو حالده بر سر وار دیوب شیخ صودن
کچوب و عقربك اردنجه کیدوب بر آغاج کولکهسی التنه
وارووب ● انده بر کیشی کوردی یاتوب ویوره و بر عظیم
یلان بر طرفدن کلوب اول جوانك هلاك کندو قصد
ایتمش چون بر طرفدن یلان کلدی ● بو طرفدن عقرب
ایرشوب یلانك باشنه صوقوب یلانی اوراده هلاك اولوب
عقرب کیرو دونوب صو کنارنه کلوب اول قورباغه
صودن طشره چقوب عقرب کرو قورباغهیه بنوب
صویی کچوب شیخ کندو سنه برکت اولیاء الله دن دن
دونوب اول یکت یاننه کلوب احوالن تجسس ایتدی ● مکر
اول یکت شراب ایچوب مست اولوب یاتمش اغزندن خمر قوقوسی
کلور شیخه تعجب زیاده اولوب بر آواز اشتدیکه
ای ذا النون نیجه تعجب ایدرسن اکر حمایتمز بکجیسی همان
تقیا و ابراره دعایت ایدیدی ● اشقیا و فجاره کیم حمایت ایدر

ایدی شیخک وقتی خوش اولوب اول اویونی
جوانک اطرافنی طولاتوب دیر ایدی نظم
ای خفته کمه دوست نکهبان در دسکا ● نظم
غفلتده سن صقینجی جانان در دسکا
سنده جفا وجور اولوراندن وفا ومهر ●
● کل توبه قل نجوکه اودان در دسکا ●
چون اول یکت اوینوب شیخی کوروب اوتانوب دیدی
ای بزرکوار دینی بو سنک نه بوکه در شیخ احوالی حکایت
ایدوب جوان نفعی اوروب یقه سن چاک ایدوب
بیابانه دوشوب باقی عمرین طاعت حقه مصروف قلدی
ای عزیز بلکل که انواع انعام منعم کریمه نهایت یوقدر
ذیر جمله اعیان ذرات که هر بری علی حده نعمتدر
خدمت ومنفعت انسان ایچون واول حصرینک نعمتلرینک
اخس محسوسات در واقسام محسوساتک ادنی نعمتی
اکلدر که مادۀ شهوت ومناهی وموروث نجاسات
ومناهی در و شدتیه دک ذکر اولنان تدبیرات امور جبروتیه
وتصرفات ساکنان ملکوتیه وتسخیرات اسباب سماویه
وارضیه ● مثلا آی وکون وییلدزلر ونفوس فلکیه
وطبایع عنصریه ودقایق ادوات روحانیه وآلات
وجسمانیه وقوای طبعیه وحیوانیه که اکل نعمتنک
تحصیلی اسبابنک برشمه در که اجمالا ذکر اولندی
خس اولان اقسام محسوسات وموجودات اولانده
حکمت الهیه بودکلو اولجق سایرینه دخی بی قیاس در

اما

اما عجب در مغرور وغافللر احوالی که بودکلو انعام
ظاهر که جسم وجان ونبات وحیوان وطاغ وبیابان وزمین
وآسمان وجن وانسان ونعم باطنه که علم وایمان ومحبت
وعرفان وکشف وایقان وذوق ووجدان وآنلاردر روح
ورضوان معلوم ایکن کفران نعمه اولوب ابدی خسرانی
سرمدی رضواندن ترجیح ایدوب بونکبی صانع کامل
ومنعم ومتفضل مخالفتنه کیجه وکندز سعی ایدوب
غضب ورجمن طلبنده اولورلر تمثیل عاصی ● اکر بر پادشاه
بر بنده سنه مال وخلعت وآت وقلیج ویروب وانکا
مزین که قدر حاجتیه بوماله دن خرج قیل با قسین بنوم
دوستلرومه نفقه قیل و برخلعتی کی وآته سوار اول
وبو قلیجی کتور بونکا یله بنوم مرد و دشمنلرم ایله
جنک قیل واکر او دخی قول مالی پادشاهک دشمنلرینه ویروب
وآته سوار اولوب وقلیجی پادشاهک مخالفتی اولوزدر ●
اولسه هیچ بر عاقله شک اولمز ● اول بنده کفران نعمت و
مستحق عذاب وقتل در بونکا ایچون حق تعالی بیورر الایة
وقلیل من عبادی الشکور ● وبو مقام ورفیع ما کلمک
ما لکلرینک قلتیه دلیل در برمقامک واهلنک عزتنه
وشرفنه وعادت الله بونکا وزینته جاریدر که اهل کفر
وضلال کثیر واهل شکر وصلاح قلیل اوله بیت
حکمت حق بو نیله اندی اقتضا ● قیوسنده ذره اولمر بر کدا
کوردمز مسین کیم جمله یر یوزنده طاش وتراک وافزدر توکجه کون
قدری یوقدر ● اما لعل ویاقوت جهانده نادر در آنکیچون

قیمتی چوقدر بو خصلتلرك مقام شكركه اشرف مقامات
سالكان وموجب مزید انعام واحسان نادردر ومقبول
درگاه صمدیت واهل بارگاه ولایت قلیل وقدری
جلیلدر ای عزیز طریق هدایت سالكلری اگرچه
ظاهر صورتده اقلدر اما معنی یوزندن اكثر واجلدرلر
واگرچه جاهللر نظرنده بی مقدار اما درگاه حقده
بزرگواردرلر ● وبوكا دلیل كلام رب جلیلدركه
ان ابراهیم كان امة قانتا ● یعنی تحقیقا ابراهیم
امت قانت ایدی وبو خصلتلی هر عصرده خلیل آسا فتح
هدی واردر واولنلر كركدر كه عاصیلری صحرای
ضلالتدن مقر هدایته ایرشدررلر نظم
مرد كم كرده ره كرد اندر ایر حمت علیای مرد اندر ایرد
اولمیدی نفس ارباب شهود ● دونمزایدی دور پرگار وجود
ای عزیز بلكل كه بساط شكر وملازملری ایچون
اداء حقوق شكرده اون حالت واردر حالت اولی حیرت
توالی نعمتدر بی استحقاق منع حالت ثانیه رعایت
حسن تواضعدر حالت ثالثه نعمه واسطه اولاندن حج
حالت رابعه استعمال نعمتده ادب ورضای منعمی
طلبدر حالت خامسه احترازدر اعتراضدن وصول
نعمت تاخیر اولندیغیچون حالت سادسه قلیلی كثیر بیلمكدر
حالت سابعه حسن قبول نعمتدر شهود مراد منعم ایله
حالت ثامنه شرم غلبه ایتمكدر نعمتك كثرتندن
حالت تاسعه كندو تقصیرین كوروب عجزینه اعترافدر
حالت عاشره

حالت عاشره اینی بیلمكدركه شكر نعمت دخی نعمتدركه
انكیچون مستاج مزید نعمتدر ● وبو منازله واصل اولنلرك
اوچ درجه سی واردر درجه اولی شكردر حصول مطلوب
ووصول مرغوب ایچون وبو درجه مبتدیلر درجه سیدركه
اخس وادنی مراتب شكردر وحضرت حق جل وعلا وتعز نواله
كمال رحمتندن بو متاع قلیلی قبول ایدوب وعده
كریمه ● ولئن شكرتم لازیدنكم مقتضاسنجه
سبب زیاده قلمشدر ● وسنجزی الشاكرین حسنجه
ثواب آخرت وعده سن بیورمشدر درجه ثانیه
بلا ومحنته شكر قلمقدر ومصائب كلفته مسرور اولمقدر
بو درجه سالك طریقت سالكلرینكدركه بونلر عزتی
ذلتدن دوزده وفقری غنادن دوزده وغمی شادیدن دوزده
ودخی راحتدن دوزده وخفائی شهرتدن دوزده اختیار ایدرلر
بونلرك نظرلری سائر ناسك نظرلرینك برعكسیدر
وچون خلق امور دنیانك ظاهرینه نظر ایدرلر ● بونلر باطننه
نظر ایدرلر ● وچون عامه ناس نقوش دنیا ایله
فریفته اولورلر بونلر انك مكرین بیلوب احتراز ایدرلر
وچون خلق عمارت دنیایه سعی قلورلر بونلر ویراننه
ساعی اولورلر هرنسنه كه بونلری ترك ایتسه كركدر انك
یوزینی كورمك استمزلر ● وهرنسنه كه فانی اولسه كركدر
اندن ال چكرلر بونلر ارباب درجات جنت رشدناتدكی
طائفه دركه رسول الله صلی الله علیه وسلم بونلرك وصفنده
بیوردیكه ان اهل الجنة بینما فی نعیمهم اذ سطع لهم

نور من نورهم احتاذت منازلهم كما تضيء الشمس منازل
اهل الدنيا فينظرون الى منازل رجال من نورهم في اعلى
عليين يرونهم كما يرى الكوكب الدري في افق السماء
قد فضلوا عليهم بالانوار والجمال والنعيم كما فضل القمر
على سائر النجوم فينظرون اليهم يطيرون على نجب سرج
بهم في الهواء يرون ذا الجلال والاكرام فينادونهم
هؤلاء اخواننا ما انصفونا كنا نصلي كما يصلون نصوم كما
يصومون فما هذا الذي فضلتهم فاذا النداء من قبل الله
سبحانه انهم كانوا يجوعون حين تشبعون ويعطشون
حين ترون ويعرون حين تكسون ويذكرون حين
تسكتون ويبكون حين تضحكون ويقومون حين تنامون
فلذلك فضلوا عليكم ● يعنی اهل جنت بر زمانده
نعمتلرنده ایكن ناگاه بر نور ظاهر اوله اوزرلرندن
ضیاسنه انلرك منزلری نته كم شمس ضیا لندردر اهل
دنیا منزللرین نظر ایدرلر نیجه ارنلر منزللرینه اوزرلرندن
اعلی علیین ده اهل جنت انلری كوره لر نته كم كوریلور
نورلو یلدز سما كنارنده انلر زیاده مفضل
قلنمش اهل جنت اوزره نورلر وجمال ونعمتلر ایله
نته كم قمر مفضل قلنمشدر سائر یلدزلر اوزره ● بونلر
كوردلر انلری كرین آتلری اوزره هواده حق تعالی
حضرتن مشاهده ایدرلر ● اهل جنت ندا ایدرلر دیرلر كه
بونلر بزم قرنداشلریمزدر انصاف ایتمدیلر بر نماز قیلور
ایدك بونلر قیلدوغی كبی وصایم اولور ایدك بونلر قیلدوغی كبی

اولدوغی

اولدوغی كبی نه سبب ایله تفضیل قلندك بزم اوزریمزه
ناگاه ندا اوله جانب حقدن بونلر آج اولورلر ایدی
سز طوق اولدوغكز حینده ● وصوسزلر ایدی سز صوسزلقدن
قنه دوغكز حینده وچپلاق اولورلر ایدی سز لباسلندوغكز
حینده وقایم اولورلر ایدی سز اویودوغكز حینده
درجهٔ ثالثه شكر دربیان احكام صفات متقابله
درده كه بونلر منازل جنتده زهره‌نا الجرلر دراره
ونادو زهرفنا یوددلر وحریر برلفاده شربت بقا
دش ایدرلر قصار عزت بونلرك وجودی كثرتنی
آثار تلوینده ن بوش ● وصبغة الله كوپندن حكمت
صنعتیله رنك تمكین ایله بویامشدر بونلری حوادث
دوزكاردن خبرونه مدح ومركز احیا ودوا شراره
باشلرینه اثر بونلرك ظواهرینه آلام جسمانیه دن
تعرض ونه خواطرینه اكدار روحانیه رغبت
ول یوسف صورتلرنا اهل حیثمندن مستور ● واول مسیح
سیرتلر ماهلرانی رهكدن دوركه اولئك تحت قبائی
لا یعرفهم غیری ای عزیز بو نوع شكركه بر شمه
یدن ذكر اولندی سالك موفق اولسلوك عادتلرندن
بر مثالدر ● اما قلبی كور اولنلر بو ذوقدن غافلدر
وطریق شكركه منزل سعادتك اعلی طریقی در عوام اعمی لری
بوقدر نعیم ظاهره وباطنه ایچنده ایكن طریق شكر
سلوك ایتمیوب كفر نعمت ● فالمثلر در ودریای جهله طالمشلردر
وجمله انعام عامه دن بری كه انسان وانعامه عام دركه استنشاق

هواي جديد در نه كيم حيوانات جر صو ايچندن تعيين
حيوانات بر دخي هوادة تنفس ايدرلر شويلكه
بر ساعت بر كيمسه نك اغزيني و بورنيني دوتسه لر يا بر حمام
يا بر قيو ايچنده حبس ايتسه لركه هواي جديد دخي كلمه
هلاك اولور جونكه بر اجيل لونك كبيدن خلاص اولسه
بر آن بو نعمتك قدرين بيلور ● اما علي الدوام كيرور قرامموش قلور
بو غفلت نعمت صحت كه جميع نعمتلرك باشيدر ● اهل
غفلتدن هيچ بر كيمسه بو نعمتك قدريني بيلمز مكر اول وقتكه
خسته اوله بو قومك مثالي شول بر احمق قولدركه
اطاعت ايتدوكيچون دايم عذابده اولمغه مستحقدر
بر ساعت عذاب ترك اولنسه جانانه منت بيلوب
صفا سوردر اما عذاب ترك اولنسه غفلت وغرور غالب
اولوب طاغي وباغي اولور ● وبو حال اكثر ناسك
حالي دركه بونلر كثرت مالدن غيري نعمت بيلمزلر وشهوت
بطن وآلت جماعدن غيري لذت اكلمزلر بوندن خبرلري يوقدركه
هر بر نفسده ايكي نعمت واردركه ايكي ملك واسطه سيله
واصل اولوركه بري انبساط نفس واسطه سي ايله دخان
محترقي قلبدن چكر ● وبري انقباض نفس ايله
برودت هوايي قلبه ايرشدورر واكر بر لحظه اول ايكي
ملك كند وعمللرندن غافل اولسه لر مدد هوا قلبدن
منقطع اولوب هلاكه مؤدي اولور ايدي نته كيم
قيام نفس اغز ايله ودماغ وبوغزلغي ايله در وبو بخليه
● اغزك قيامي دخي بانتز ايله در وبانتزك قيامي بدن ايله
وبدن

وبدن قيام غدا ايله وغدا قيام صو ويل وطبراق و
آي وكون وبلت ويغمور ايله در ● وبونلرك قيامي سمان
وزمين ايله وبو ايكسنك قيامي ملائكه سماويه
وارضيه ايله در ● وبو جمله نك بو برينه ارتباطي اعضاء
آدمي ارتباطي كبيدر ● نته كم اعضاء آدميدن بر عضو
بر فنا يرسه مجموع اعضا درد والم اول عضو ايله
شريك اولورلر بو غفلتين هركيمكه بر نفر امر تكاليف معصيت
ومخالفت فرمان حق ايله كفران نعمت قيله ● بو جمله يه
كفران نعمت ايتمش اولور هيچ بر كمسنه قالمز نفوس ملكيه
وفلكيه وعنصريه وطبيعيه وجماديه ونباتيه وحيوانيه دن
قعر ثريدن اوج ثريايه وار نجيه دك انكا لعنت ايتميه
بو معني ملاحظه سندن موسي عم مناجاتنده ديرايمش كه
الهي نيجه شكر ايده يم سنك نهايتسز نعمتلرونك
كه كمال حكمت وتصرفات قدرتك ايچون بنم تنمده
اولان هر قيلده ايكي نعمت واردر ● بري اولدركه انوك
كوكنه كمال حكمت ايله دوام صحت وثبات ويردك وبانته
هواي مختلفك برودت ويبوستي ضررندن امن ويردك
لاجرم بو نوع نظر اثر بصر تيز بينان عالم عيان حق
نشينان خانقاه حرمانندركه ● بونلر عين حيات ايله
كورمشلر وبلمشلردركه دنيا نعمتلرندن هر نعمت ●
بر زحمته منسوب واكثر لذتلرندن هر لذت بر آفت ايله
مسلوبدر ● واكر فاني لذتي المر قرانده دكلمز ويك فرحي
بر رحمته ايرمز بس بو قوم نعيم روحانيدن غيري بر نعمت

دیمزلر وادراك معانی لذتندن غیری لذتی لذت
بلمزلر • اما جاهللرك عقول ومریضه لری بو سعادت
ادراکندن • وبو نعمت لذتنك ذوقندن محرومدرلر بونلرك
علاجی اولدرکه اهل بلانك احوالنه نظر ایدهلر تا نعمت قدرنی
بلهلر ومبتلالر احوالنی ذکر ایدوب عمر نعمتن غنیمت بیلهلر

حکایت مشایخ صوفیهدن بری هرکون مقبرهلره
وبیمارخانهیه وسیاست محلنه واردی ایدی آکا بونك
سرنی صوردیلر دیدی بیمارخانهیه واروب
انده اولان دردلو دردلو مرضلری مشاهده ایدرم تاکه
بنم نفسم نعمت صحت قدرنی بیله • وسیاست محلنه
حاضر اولوب انواع عذابی کوروب جنایت وشناعتدن
اجتناب ایدوب عصمته اوله • ومقبرهلره واررم
میتلرك احوالن ذکر ایدرم که بونلرك فتنهدن غایتدن
سوکلوسنه اولدرکه بونلر کیرو دنیایه کلوب
عاصی اولنلر کناهلرینه توبه ایدوب مطیع اولنلر طاعتلرین
ارتوره زیرا یوم قیامت که زوزجزا ومحل تغابندر
عاصی دردایله ناله ایدوب نیچون عصیان ایتدم
طاعت ایتمدم دیوب • ومطیع نیچون بونده زیاده عبادت
ایتمدم دیسه کرکدر بوکون کر بن حیاتده ین کرکدر که
عصیانی ترك ایدوب طاعته سعی ایدم •

حکایت ربیع بن خثیم قدس سره که اکابر تابعیندن ایدی
کمال مجاهده سیله کندو اونده قبر قازمش ایدی
وهرکون بو بننه دمور کوروب وبلاس کیوب

اول

اول قبره کیروب بر ساعت یاتوب بعده دیر ایدی
یارب بو قبرده در که بکا وعده ایتمشیدك بوکون بر کونه
دخی بکا وعده ویر • دنیایه وارایم ولا که بر عمل ایدم
بکا دستکیر اوله اندن صکره تلقار ایدی ودیر ایدی
ای ربیع استدوکی بولدك بو کوزدن فرصتی غنیمت بیل
ومهلت نعمتنك قدرنی فهم قیل وکلجك کونك بر غنده
تقصیر قلمه اندن اولکه بو فرصتی آرزو ایدرسن و
بولمیه سین لاجرم جمیع نعمت عمر وصحت وامن کبی اولمز
وهرکمکه بو نعمتی بیلمز • درد زواله وبلاء ونكاله مبتلا
اولور که ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم الآیة
یعنی حق تعالی تغییر ایلمز بر قومده اولانی تا که
تغییر ایتمیهلر کندو نفسلرینه اولانی

باب تاسع که مکارمه صبرك بیانندن ومصایب دنیویهدندرکه
لوازم امور ولایت وسلطنتدر وبو بابده حقیقت
صبر بیان اولنوب وصبرك وشکرك قیامی وبربرندن
ترجیحی ذکر اولنور که • علمانك اختلافی وارددر بونلردن
هر برینك ترجیح وتفضیلنده وصبرك اسامیسنك
اختلافی ذکر اولنور متعلقاتنك اختلافی ایله وآنك
مراتب ودرجاتی واقسامی بیان قلنور قوت
وضعف جهتنجه واکا احتیاج ذکر اولنور وآنك حقایقی
تحصیلنك تدبیری بیان قلنور که مقام صبرك شرایطنه
ملازمت اصحاب ثروت ومروت وارباب دولت
حوالتك لوازمندندر که وهرکیم کر انعام حضرت •

حقه اختصاصي زياده اوله • رعايت حقوق آداب
عبوديتنا كه الزم اولور وجوت جريان حكمت الهيه
سويله واقع اولمشدركه اغلب و اكثر اصحاب
ولايته غلغت ولاني كوت بلاده كيوزدرلر • وهچنان
ارباب دولته كوي غنايي چوكان عنا ايله آكدرلر •
الآية سنة الله قد خلت من قبل ولن تجد لسنة الله
تبديلا • لاجرم اهل عشق بلاديه صبري نشان غايت
وتحمل عناني علامت صحت ولايت بيلورلر حق تعالى
بيوردي الآية وجعلنا منهم ائمة يهدون بامرنا لما صبروا
بز قلدق انلردن امامار كه هدايت ايدرلر وقتا كه
صبر ايتديلر ايمدي صبر سبب دولت و موجب اجرت
ايمشدركه انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب
تخفيفا ويريلور صابرلره اجرلري حسابسز • وعن
جابر رضي الله عنه قال سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم
عن الايمان قال الصبر والسماحة جابردن رضي الله عنه
روايت اولنوركه رسول الله ع م حضرتنه سؤال ايتدي
ايماندن ديدي صبر و سماحه در • وعن انس بن مالك
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اراد الله بعبد
خيرا صب عليه البلاء صبا فاذا دعاه قالت الملائكة
صوت معروف فاذا دعاه ثانيا فقال يا رب
قال الله تعالى لبيك عبدي وسعديك لا تسألني
شيئا الا اعطيتك او رفعت عنك ما هو شر او ذ
خرت لك عندي ما هو افضل منه انس بن مالكدن

رضي الله

رضي الله عنه روايت اولنوركه رسول الله ع م ديمشكه
حق الله تعالى بر قوله خير دليه دوكر آنوك اوزرنه
بلايي تا كه اول دعا اليه حقه ملكلر ديرلر صوت
معلوم در تا كه دعا ايله حق تعالى لبيك عبدي وسعديك
بندن استمزسن بر نسنه الا بن ويرورم • يا نسنه كه قوركم
سندن اول نسنه كه شر اولور يا ذخيره قيلورم سنك ايچون
بنوم قتمده اول نسنه كه بوندن افضل در • روي ان
رجلا قال يا رسول الله ذهب مالي وسقم جسمي فقال
صلى الله عليه وسلم لا خير في عبد لا يذهب ماله
ولا يسقم جسمه ان الله تعالى اذا احب عبدا ابتلاه
ثم صبره روايت اولنوركه بر رجل ديدي يا رسول الله
مالم كتدي وجسمم خسته اولدي • رسول الله صلى الله عليه وسلم
ديدي خير يوقدر شول قولده كه آنوك مالي كتميه
وجسمي خسته اولميه تحقيقا حق تعالى چون بر قولي سوسه
مبتلا ايلر اندن صكره صبر ويرر آكا • قال عليه السلام
قال الله تعالى من سلبت كريمته فصبر جزاؤه الخلود
في داري والنظر الى وجهي • رسول ع م بويردي كه
حق تعالى ديدي شول كمسنه كه بن سلب ايدرم آنوك
كوزلري واول صبر ايده آنوك جزاسي خلوددر دارمده
ونظردر بنوم يوزمه • قال ع م يقول الله تعالى اذا
وجهت الى عبد من عبادي مصيبة في بدنه او ماله او
ولده ثم استقبل ذلك بصبر جميل استحييت منه
يوم القيامة ان انصب له ميزانا او انشر له ديوانا

رسول ع م دیدی حق تعالی بیوردکه چون متوجه قلسم
قوللرمدن بر قولمه بر مصیبتی بدننه یا مالنه یا ولدینه
اندن صکره اول قولم اول مصیبته صبر جمیل ایله
یوم قیامتده اندن اوتانورین آنوکیچون ترازو نصب ایدم
یا انک ایچون کاغد آچم • قال رسول الله ع م اذا الرجل
لیکون له الدرجة عند الله لا یبلغها بعمل حتی یبتلی
ببلاء فی جسمه فیبلغها بذلک • رسول ع م دیدی
نیجه رجل اولور که آنوکیچون درجه اولور الله قتنده
اول درجه یه عمل ایله ایرمز بر بلایه مبتلا اولیجه
اول بلا سببی ایله اول درجه یه ایرشور • روی انه
لما نزل قوله تعالی ومن یعمل سوءا یجز به قال ابو بکر
رضی الله عنه کیف الفرح بعد هذه الآیة فقال رسول الله
غفر الله لک یا ابا بکر الست تمرض الیس یصیبک
الاذی الست تحزن فهذا ما تجزون به • روایت
اولنور وقتا که بو آیت نازل اولدی آیت ومن یعمل
سوءا یجز به یعنی هر کیمکه یارامز اشلیه جزالنور
آنوکله دیدی ابو بکر رضی الله عنه نیجه فرح اولور بو آیتدن
صکره رسول الله ع م بیوردیکه الله مغفرت ایلسون
سکا ای ابو بکر خسته اولمزمیسن سکا اذی ایرمزمی
غصه لنمزمیسن بو مذکورلر سزک جزالندوکلر در • وعن انس
رضی الله عنه قال رسول الله ع م ما تجرع عبد قط
جرعتین احب الی الله من جرعة غیظ ردها بحلم وجرعة
مصیبة یصبر الرجل لها • انس رضی الله عنه دن روایت اولنور که

رسول الله

رسول الله ع م بیوردیکه یوتمدی بر قول هرگز ایکی جرعه
که سوکلو اوله حق تعالی یه غضب جرعه سندن که صبر اید
کنی اکا • قال رسول الله ع م اذا کان یوم القیمة جیئ
باهل الاعمال فیوزن اعمالهم بالمیزان من الصلوة و
الصیام والصدقة والحج • ثم یؤتی باهل البلاء
فلا ینصب لهم میزان ولا ینشر لهم دیوان ویصب
علیهم الاجر صبا کما کان یصب علیهم البلاء صبا
فیود اهل العافیة فی الدنیا لو انهم کانت تقرض اجسادهم
بالمقاریض کما یرون ما یذهب به اهل البلاء • داخی
انس رضی الله دن روایت ایدرکه رسول ع م بیوردیکه
نیجه که یوم قیامت اوله کتورلر اعمال اهللرینی
وزن اولنور عمللری اندن صکره کتورلور اهل بلا
نصب اولنمز انلرک ایچون میزان و آچلمز انلر ایچون دفتر
دوکیلور انلرک اوزرینه اجرلر • نته دوکلورایدی
اوزرلرینه بلا پس سوزر یعنی استردیلر دنیاده
اهل عافیت اولنلرکه نولیدی انلرک جسدلری
کسیلیه ایدی مقراض ایله انوکیچون که کوردیلر اهل بلایه
آلوب کیدکلرین • وعن خباب بن الارت رضی الله عنه
قال اتینا رسول الله ع م وهو متوسد بردائه • فی
ظل الکعبة فشکونا الیه فقلنا یا رسول الله الا تدعو
الله لیبسط لنا وجلس محمارا لونه ثم قال ان من کان
قبلکم لیؤتی بالرجل فیحفر له فی الارض حفرة
ویجاء بالمنشار فیوضع علی رأسه فیجعل فرقتین

مَا يُصْرِفُهُ ذلِكَ عن دينه حباب بن الارت رضي الله عنه دن
روايت اولنورکه ديمش بزکلدک رسول الله عليه السلام حضرتنه
که اول يصدق قلميشدي ردالرن کعبه کولکه سنده تکيه لنجي
اولدوغي حالده اکا بز ديدک نفقه دن واذاء کفاردن
شکايت ايدوب يارسول الله دعا اتمزمسين اللهه
بزه بسط وسعت رزق ايچون رسول الله عم جلوس قلدي
قزل اولدوغي حالده لوني اندن صکره دردي تخفيفا سزده
اوکدين اولنلردن کنوريلور ايدي بر رجل قازيلور ايدي
انوکيچون بر چقور وقلنور ايکي پاره دوندرمز ايدي انسني
بو دينندن وعن ابن عباس رضي الله عنه قال سنکا
نبي من الانبياء عم الى الله تعالى فقال يارب
العبد المؤمن يطيعك ويجتنب معاصيك تزوي عنه الدنيا
وتعرض له البلاء والعبد الكافر لا يطيعك ويجترئ على معاصيك
تزوي عنه البلاء وتبسط له الدنيا فاوحى الله اليه
ان العطاء لي والبلاء لي وكل يسبح بحمدي فيكون المؤمن
عليه من الذنوب فازوي عنه الدنيا واعرض له البلاء
فيكون كفارة لذنوبه حتى لا يلقاني بها فاجزيه
في الدنيا بحسناته ويكون للكافر حسنات فازوي
عنه البلاء وابسط الدنيا فاجزيه في الدنيا بحسناته
عبد الله بن عباسدن روايت اولنورکه ديمش سنکا
ايلدي بني عليه السلام الله تعالى يه دردي يارب
عبد مؤمن سکا مطيع اولور واجتناب ايدر معصيلرکدن
سن دورسن اندن دنيايي وعرض ايدرسن اکا بلايي وعبد کافر
سکا

سکا مطيع اولمز وجرأت ايدر معصيلرکه سن دورسن
اندن بلايي وبسط ايدرسن اکا دنيايي وحي ايلدي الله تعالى
اول نبي يه که عطا بنمدر جمله سي تسبيح ايدر بنم حمدم ايله
ومؤمنا دورينم کناهلر اولور دوررين بر اندده
دنيايي وعرض ايدررين اکا بلايي اکا کفارت ذنوب
اولور تا ملاقي اولميه • بکا ذنوب ايله جزا ايدرين اکا
دنياده کناهلري ايچون وکافرک حسناتي اولور دوررين
اندن بلايي وبسط ايدرين انوکايچون دنيايي جزا ايدرين
دنياده حسناتي ايچون وعن عبد الله ابن مسعود رضي الله عنه
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الصبر نصف الايمان واليقين الايمان
عبد الله بن مسعوددن روايت اولنورکه رسول عليه السلام مدن
بيوردشکه صبر ايمانک نصفيدر ويقين جميع ايماندر
بو حديثنک معناسي موقوفدر بر مقدمه نک تفصيلنه اولدکه
بعض علما اسم ايمان اطلاق ايدوب انوکايله
تصديقي دلرلر • سائر اصوله وبعض علما اسم ايماني اطلاق ايدرلر
بونلرک مرادي اعمال صالحه اولورکه نتايج تصديقاتدر
وبعض علما اسم ايمان اطلاق ايدرلر • تصديق وعمل دلرلر
وحقيقتا ايمان بو جمله يه شاملدر انوکيچون رسول الله
بيوردکه الايمان بضع وسبعون شعبة وصبر نصف ايماندر
ولتق وحسبچي اعتباريله در وجمهور اصحاب حديث
واهل تحقيق اسم ايمان اطلاق ايدرلر وانوکله تجميع
تصديقات واعمال دلرلر ليكن ايمانک ايکي رکني وارد ربري
يقين بري صبر ومراد يقيندن اصول دينه تصديق وصبردن

عمل در تصدیق مقتضاسنجه وعمل ولمز الاصابه
اولورد اویله تصفیا یماندر • وقال رسول الله ع م
من اقل ما اوتیتم الیقین وعزیمة الصبر من اعطي حظه
منهما لم یبال بافاته من قیام اللیل وصیام النهار
یعنی رسول الله علیه الصلوة والسلام بیوردیدی
سزه ویریلن اقلی یقین وعزیمه صبردر • هر کیمه که ویریله
حظ وافر برایکی دن قایرمز فوت اولان نسنه
قیام لیل وصیام نهار • قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
الصبر کنز من کنوز الجنة • صبر بر خزینه در جنت
خزینه لرندن • وعن ابن عباس رضی الله عنهما دخل
رسول الله صلی الله علیه وسلم علی الانصار فقال
امؤمنون انتم فسکتوا فقال عمر نعم یا رسول الله
قال وما علامة ایمانکم فقال نشکر علی الرخاء
ونصبر علی البلاء ونرضی بالقضاء قال انتم مؤمنون
ورب الکعبة • عبد الله ابن عباسدن روایت
اولنورکه دیمشکه داخل اولدی رسول الله صلی الله علیه وسلم
انصاره اوزرینه مؤمنلرمیسز سز ساکت اولدیلر
عمر دیدی نعم یا رسول الله رسول الله ع م بیوردیکه
ایمانکزک علامتی ندر عمر دیدی شکر ایدرز معیشتک
وسعتنه وصبر ایدرز بلایه • وراضی اولورز قضایه
رسول الله علیه الصلوة والسلام دیدی مؤمنلرسز سز
کعبه ربیچون • وعن عائشه رضی الله عنها قالت قال
رسول الله ع م لو کان الصبر من الرجال لکان کریما
عائشه

عائشه رضی الله عنهادن روایت اولنورکه رسول الله
صلی الله علیه وسلم دیمشکه صبر ارلردن اولیدی بر کریم
کشی اولور • وعن علی ابن ابی طالب رضی الله عنه قال قال
رسول الله صلی الله علیه وسلم من صبر علی المصیبة حتی یردها
بحسن عزائه کتب الله له ثلثمایة درجة ما بین الدرجتین
کما بین السماء والارض • علی ابن ابی طالب رضی الله
عنه دن روایت اولنورکه رسول الله صلی الله علیه وسلم
بیورمشکه هر کیمکه مصیبت اوزره صبر ایده وبر ره ایده
آنی خوش رعایت ایله الله تعالی انکیچون اوچیوز درجه
یازر هر ایکی درجه نک ما بینی یر ایله کوک ما بینی قدردر
وعن ابن عمر رضی الله عنهما دن روایت قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم انتظار الفرج بالصبر عبادة
عبد الله بن عمردن رضی الله عنهما روایت اولنورکه
رسول الله ع م بیورمشکه فرجه منتظر اولمق صبر ایله
عبادتدر • وعن انس رضی الله عنه قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم النصر مع الصبر والفرج مع الکرب
انس رضی الله عنه دن روایت اولنورکه نصرت
صبر ایله در وفرح غصه ایله در • وعن ابی ذر رضی الله
عنه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم دولة المؤمن فی صبره
ونصره فی کظم الغیظ وعزه فی الاخذ بالفضل ونوره
فی الورع عما نهی • ابو ذر رضی الله عنهدن روایت اولنورکه
رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورمشکه دولت مؤمن
صبرده در ونصرتی غضبی یوتمقدر وعزتی فضل اخذندر

بیعت کورامشدر و نوری برحجیرندر نهی اولنانلردر
وَدُوِيَ اَنَّ اللّٰهَ تَعَالَى اَوحَى اِلَى دَاوُدَ عم یاداود تخلّق
بِاَخلَاقِی اَنِّی اَنَا صَبُورٌ ● وروایت اولنور که حق تعالی حضرت
داود علیه السلامه که یا داود خلق دونن بنم خلقلرم ایله
تخلقیفا بن صبوردن ای عشقه ● بلکه ارباب عقول
سلیمه اچون مقامات دین معرفتندن اکی نوع وارد بری
نقلی بری عقلی اما بیان فضیلت صبر نقل جهتندن
اهل ذکا به بو ذکر اولنان کافیدر و مقام صبرک
فضیلتندن بری بودر که حق تعالی قرآن عظیمنده
یتمشدن زیاده یرده شرفی ذکر اولنمشدر ● واکثر خیرلی
واغلب درجاتی بوکا اسناد ایتمشدر اما نوع ثانی که
دلیل عقلیدر آنوک حصول مبرک حقیقتنک فهمی ایله اولور
ایمدی بلکل که صبر مقامدر مقامات
دیندن ومجموع مقامات دین علم وحال وعمل ایله منتظم اولور
علم اغاجک کوکی مثابه سنده در ● وحال بوداقلری
منزله سنده در وعمل میوه لری درجه سنده در ● بونی
تحصیل صبر میسر اولمز ● اذ علم ایله که بلمک کرکدر
شهواتک مضرتنی وهوایه متابعتک قباحتنی مالده وجاهده
حضرت قلب اولمقدر ● شهوات وهوادن وعمل بوایکنک
بینی علم ایله حالک مقتضاسنجه اولمقدر وبو معانینک
معرفتی موقوفدر معرفت خلقت اصناف علویات
وسفلیات وترتیب مراتب ملکیه وبهیمیه وبشریه یه
ذیراکه صبر ملائکه دن متصور دکلدر ● وبونجلین حیوانلردن

دخی اولمز ● اما ملائکه دن اولمدیغی بودرکه انلر عقوللی
مجرده در لر تلوثات شهوات نفسانیه دن و
دنس لذات جسمانیه دن مطهرلردر ● اما حیوانلاتده
اولمدیغی بودرکه انلرعقلدن عاری شهوات
محض درلر ● اما نوع انسان چونکه مجموعه علویات وسفلیاتدر
کرچه که اول نشأه ده حیوان کبی ناقصدرکه شهوت
غذادن غیری یوقدرکه آکا محتاجدر پس تدریج ایله
اندن اوینمق شهوتی ظاهر اولور ● اندن صکره
جماع شهوتی اندن صکره مال شهوتی اندن صکره
منصب شهوتی اولور تا زیاده لکاللذه بو معانیدن صبرایتمزمز
زیراکه صبر برخصم مقابله سنده ثابت اولمقدن عبارتدر
تازه لرده نفس وهوا عسکرندن غیری یوقدر کیمک ایله
جنک ایده پس کمال حکمت ربانیه اقتضا ایلدیکه
بیودکجه عقل زیاده اولور ● شهواتیله خصومت ایدر
وحق تعالی آدمی اکی ملک ایله حیواناتدن ممتاز ایلدی
بری هادی بری دخی مقوی در ● انسان بو اکی ملک
معاونتیله اکی صفت ایله اولور ● بری هدایت بری قدرته
صفت هدایت ایله بهایمدن ممتاز اولور اما بو صفت دفع
شهواتده کافی اولمز بلکه صفت قدرت
حاصل اولمق لازمدر کورمزمیسنکه خسته نک مرض
کلدوکنه علم هدایتی واردر ● اما چون دفعه قدرتی
یوقدر مرضک مغلوبی اولور ● وچون ملک مقوی معاونتی
قدرت هدایته منتظم اوله طالب صادق میدان مجاهده ده

دست همتی پهلوان شهوته اوروب دفع ایتمکه
قادر اولور ● و بو ایکی ملک وجود انسانده ملکوت
علویه دندر که همتلری تطهیر عطیهٔ روحانیه در ●
و نفس و هوانک قصدی تعمیر قوت شهوانیه در و بو ایکی
ملک ملک بدنده منازعه و محاربه ده در ملائکهٔ
علویه که جند الله در حق تعالی مددی ایله غالب و قاهر
اولورلر و نفس و هوایی مغلوب قلورلر کاه بونلر حزب
شیطان دورلر غلبهٔ وساوس شیطانیه ایله
غالب اولوب انلر مغلوب اولورلر ● و صبر عبارتدر باعث
دینی ثابت اولمسندن باعث شهوانی مقابله سنده
هر کیمکه باعث دینی تقویتنده ساعی و صابر و صادق اوله
انلردن اولوب حزب الله زمره سنه داخل اولور و هر کیمکه
باعث شهوانی نصرتنده اوله حزب شیطانه ملحق اولور ● و
بو ایکی ملک نوع انساندن هر بر شخصک هر فعلنه و حرکتنه
شاهدلر و جمیع افعال و اقوال انسانی صحایف روحانیه یه
ثبت ایدرلر و بو صحایفی ایکی کره آچسه لر کرک
بری قیامت صغراده که موت بدندر بری قیامت کبراده
جمیع امم در و بلکه قرآن مجیدده حق تعالی بیورر که
وان علیکم لحافظین کراماً کاتبین ● دیدیکی اهل کشف
و ارباب تحقیق قتنده بو ایکی ملکدر که آدمی بونلرک
بر بنک هدایتی ایله تحصیل سعادت ابدیه بولور دوزر و
بر بنک تقویتی ایله دفع اسباب شقاوت سرمدیه ایدر
و بو مثابه ارباب یقین اکتساب سعادت اخرویه

الاتنک

الاتنک استعمالی یوردمده شکر دیرلر باعث دینی
ثباتی جهتنده تنبیه دیرلر پس ● بونلرک فننده
صبر و شکر بر مقامده عبارتدر که اختلاف
عبارات ایله مختلف اولور چونکه بو مسئله معلوم اولدی
بلکل که علما صبر ایله شکرک بر بیچیده اختلاف
ایتمشلردر ● حسن بصری و سفیان ثوری و شیخ جنید
تابعیندن بر جماعت ایله بونکا دوزنیه دورلرکه
صبر افضلدر شکردن و اصحاب رای بر جماعت ایله که
شکر افضلدر صبردن دیدیلر ● و ابن عطا اول حالده بر قولی
رد ایدی اما آخر حیننده مذهبنه رجوع ایلدی
و بعضیلر صبر و شکر بر حقیقتدر اسملر بدر دیدیلر
و بعضیلر اوزکه حکمی احوالی اختلافی حسبیله مختلف
اولور دیدیلر و هر طائفه کندو مذهبنک صحتنه
دلیللر ایراد ایلدیلر ● و بونک بیانی ایکی اصلک
شرحنه موقوفدر اصل اول بودرکه آیات و
احادیثی ظاهرنده حمل ایلمک کرک ● و بو طریق وعظ احوالنه
لایقدرکه مکالمه عوام انلرک قدر فهمنجه کرک
نته کم والدهٔ مشفقه اول طفل رضیعی انواع ماکولات
تناولندن صقنور ضعفی اولدیغیچون هضم طعامه مسدده
لا جرم علمای دین دخی مخاطبه عوامی انلرک افهامی مقداری
ایتمک کرکدر انونیچون رسول الله دم بیوردمشکه
نحن معاشر الانبیاء امرنا ان نکلم الناس علی قدر
عقولهم و عوامی ناسک فهمی ظاهر شرع احکامندن

نجا وذاتمزلو اكثر اخبار صبرك تفضيلنه انقضا ايدر
واكر فضيلت صبرده وارد اولان احاديث شكرك
فضيلتنده وارد اولان احاديثه نسبت اولنسه آنلركي
زياده در بدكه بو حضورده الفاظ صريحه وارددركه
اول جمله دالدر. روايتدركه رسول الله ع م بيورمشلكه
يؤتى يوم القيمة باشكر اهل الارض فيجزيه الله تعالى
جزاء الشاكرين ويؤتى باصبر اهل الارض فيقال له اترضى
ان نجزيك كما جزينا هذا جزاء الشاكرين فيقول
نعم يا رب فيقول الله تعالى الا انعمت عليه فشكر
وابتليتك فصبرت لاضعفن لك الاجر عليه
فيعطى اضعاف جزاء الشاكرين • يعنى يوم قيامتده كتورلور
اهل ارضك زياده شاكر اولاني جزا ايدر يعنى ثواب
ويرر آكا حق تعالى شاكرلر جزاسنى وكتورلور اهل ارضك
زياده صابر اولاني • ودخى دينلوركه آكا راضى اولورميسن
سكا جزا ويرم بوكا جزا اندوكم كبى اول دخى دير
نعم يا رب الله تعالى ديه كه آكاه اول بن اكا
انعام ايلدم شكر ايلدى وسنى مبتلا ايلدم
صبر ايلدك بن زياده ايدرين سنك ايچون اجرى آنك ويردمي
بيش ويرر حق تعالى شاكرلر جزاسنك اضعافنى وفى الخبر
عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه قال ابواب الجنة
كلها مصراعان الا باب الصبر فانه مصراع واول
من يدخله اهل البلاء امامهم ايوب خبرده
وارد اولمشدركه رسول الله عليه السلام حضرتندن كه دردي
جنت

جنت قپولرى جمله ايكى قنادلودر الا صبر قپوسى تحقيق
ول بر قناددر • وباب صبره اول داخل اولان اهل بلادر
امامرى ايوب عليه السلام دردر • وهرنسنه كه
تفرد فضيلتى بابنده وارددر دليلدر صبرك فضلتنه
زيرا كه شكر متعلق نعمت وغنا اولدوغى كبى صبر متعلق
فقر وبلادر اصل ثانى بودر كه مقام صبر
بلند كرك كشف وايضاح طريقيله اى عزيز بلكه
بو ايكى امر مبهم اولورته سنده وزن ممكن كلدر الا
ذكرا تورك حادى بونكا فرادى مراد نه قلنه تا برينك
برندن رجحانى ظاهر اوله پس چونكه احاد حقايق مقام صبر
مقام شكر احاديله نسبت اولنسه كاه مساوى اولور
كاه متفاوت اولور مثلا آحاد حقايق علوم متفاوتدر
جمله دن ارفع واشرف اولان اول علمدر كه انده
حق تعالى بلنه باقى علوم الاتدر • وبر علمك تحصيلى ايچون
بعض علوم بر واسطه ايله واصل اولور بو علمه علم تفسير
وحديث كبى بعضى برنجه واسطه ايله واصل اولور هر علم كه
بو علم شريفه از واسطه ايله واصل اوله اول علم
شرفه اقرب اولور غيريدن واحكام واعمال واحوالى بو تحليل
بيل زيرا كه حال عبارتدر • ورود حقيقتى ومعنويتدن
كه كوكل يوزنى شوايب امور دنيا وسنخ لرندن مطهر
ومصفى ايدر وآيينه قلبى تجليات ربانيه قبولنه قابل
بلر نته كم دمورجى آيينه اشمركره وآينى صيقل الق د
بجه درلو عمله محتاجدر • هر عملكه صيقله قريب اوله

اول عمل غيري عملدن اشرفدر تأثيراتِ احوالِ
قلبيه دخي بويله در هرحالكه تصفيهٔ قلبه اقرب در
حال آخريدن اول اشرف در • اما اعمالك صفات
قلب تقليبي اكيدندن اثرعظمي وار در وانوك
تأثيري اكي حالدن خالي دكلدر • يا انوك قوت تأثيري
موجب ظلمت قلب اوله تا انوك سببي ايله زخارفِ
دنيايه مائل اولور • و لذت انوار مكاشفاتدن
محروم قالور آكا معصيت ديرلر يا بر عمل اولا كه
انوك تأثيري قلبي شوايب علايقدن مصفي و مزكي ايده
وقعود موانعي همت فنادندن چوزه اسباب صفا
احضاري ايله آينهٔ قلبي محل كشفه ايرشدور آكا
طاعت ديرلر • وطاعات و معاصي تأثيراتنده متعدد و
قلّتله درجات متفاوتدر • احوالك اختلافي حسبيله
وچون بو معاني محقق اولدكيته بلكل كه هر وقتك
معرفت صابري معرفت شاكره مقابله ايده لر كاه برينك
رجحاني ظاهر اولور برينك اوزرينه دكاه برابر اولنور دبلي
آنكا ده اولور هر برينك حقيقت واحده به
رجوعي اعتباريله مثلا صبر طاعته اولور كاه معصيته
صبر اولور • بو محل صبر ايله شكرك اتحادي اقتضا ايدر
زيرا كه طاعته صبر طاعت شكرك عيني در پس بو اكي
صفت مثلا زمانده در بر مسمّي اكي اسم ايله تعبير اولنقدر
زيرا حقيقت شكر نعمت حقي صرفدر مقصود اولنه
حكمت الهيه ده وصبر عبارتدر ثبات باعث

خيردن

خيردن ثبات شر مقابله سندن پس بو اكي اسم عبارت
اولور بر معنيدن بو محلده و تفضيل شئ علي نفسه
محال در و بو وجه مساوات در علي سبيل الاعجاز اما
شكرك صبر اوزره رجحاني مثلا علامت صحت
صبر عمي اولدركه اظهار شكوي ايتميه و نضاء حقه
راضي اوله • واعمي اولمق سبيله بعض معاصيه
مباشرته رخصت سمعيه و بصير اولاندن شكر بي
اولدركه نور بصري معاوين معاصي قلميه • و نعمت بصري
طاعته استعمال ايده چون بصير بو اكي شرطي رعايت ايده
واندن صركره بعد شكرانه سي ايچون كنذو نظرني صانع
كائناتك عجايب صنعته حواله قله واسرار الهيه
سنريهم آياتنا في الافاق و في انفسهم حتي يتبين لهم
انه الحق مطالعه سندن نصيب وافر بوله • و بر شهود
واسطه سيله دولت قربه ايرشه شبهه يوقدر كه بو شكر
درجات ايله صبر اعميدن يكدر واكر بو معني اولمسه ايدي
درجات اسحق و شعيب ابراهيم و موسي عليهم السلام
درجاتندن اعلي اولور ايدي و بر مندن لازم كلور ايدي
كه كمال انسان مجموع اطرافك سلبنده اوله اول خود محال در
زيرا كه هر بر عضو اعضاء انساندن بر آلت در الاّت
واكتساب سعادت اخرتدن اما صبرك شكر اوزره رجحاني
مثلا غني شاكر نعمت مالي معين معصيت قلميه و اول اعتقاده
رفيق بولور وجوه خيراته صرف ايده و باقيسني وجوه اسباب
نعمه و مباحات ظرفنه صرف ايليه شبهه يوقدر كه فقير

صابر بونکه کبي غني شاکردن افضلدر پس صبر تحملده
افضلدر شاکرده دنواکه نعیر شده فقرده وکسر نفسده
ونامرادلك آجیلرین نوش ایتدکده حسن رضا ایله بدنیه
استقبال ایدر ● اما غني که ارتکاب مناهیدن اجتناب
ایدر چون عنان نفسي میدان شهواتده منصرف قلمشلردر ●
ومال حلالي مرادات مباح ایچون صرفا تمشلردر وسعت
مباحات سببي ایله محرماتدن مستغني اولمشلردر اگرچه
بو غني ایچون دخي حرامدن صبر واردر اما اول صبر که
فقیر صابرکدر وبوندن اشد واقوي در ● وچون ذکر
اولنان معاني حقایقي تمام ملاحظه اولنه معلوم اولور که
ارباب کمال اقوالندن هر قولك وجهه صحیحي واردر
بعض احوالده اي عزیز چون صبر ایله شکرك هر برینك
افضلیتي معلوم اولدي ایمدي بیلدکه ثبات باعث
دینیه که صبردیرلر باعث هوا منازعه سنده
قوه وضعف حسبي ایله غالب ومغلوبیت بولمق
ایچون واردر بو اعتبار ایله اوچ حال ثابت اولور
حال اولي اولدرکه باعث دین ودواعي هوایي مغلوب
ومقهور ایدر سوروقدکه باعث هوایه
غیري قوت مقابله ایدوب آنوك مقاومه مجالي قالمیه
پس باعث دین حزب شیاطیني وزره منصور اولور و
شهر بندني لشکر هوا فتنه سندن پاك قیلور وبو
فتح معرکه ولایت مملوکلرندن غیریه آلنور ویرمز
وبرطائفه که جمیع عمرلرین استقامت محلنده ملازمتنه

عرف

صرفا یتدیلر تاکه خلعت کرامت وکیوب خوف وحزنده
سلامت بشارتي انلرك حسب وحالي اولدي نته کم حق تعالی
بیوردي لاینه ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل
علیهم الملائکة الا تخافوا ولا تحزنوا وابشروا
بالجنة التي کنتم توعدون ● بو قوم شریف خلق
ایچنده غایتده قلیلدر واولدوغي یرده دخي جاهللر
انلرك قدرني بلمز اما طالب صادقلر بونلرك
صحبتندن صفا بولوب بلکه نفسلري مس اکسیر سعادت
ایله التون اولورلر

رباعي

بو خرابیدن دلوسک سن که آباد اوله سن ●
جهد قیلکه تا بند فرمادن آزاد اوله سن
واردل بر نور صاحب دله یبرایت غم یمه ●
تا دل برنوزي شوقیله دلشاد اوله سن

حال ثانیه اولدرکه دواعي نفس وهوا شوکته
غالب اوله که باعث دینه مجال منازعه قالمیه ودواعي
اسباب سعادت دنیا بالکلیه عملدن معزول اوله
بو حال اکثر ناسک حالیدر وحق جل وعلا بونلرک کبي
کمسه نلك مصاحبتندن اعراض امر ایتدرکه فاعرض
عن من تولی عن ذکرنا ولم یرد الا الحیوة الدنیا
ذلك مبلغهم من العلم وبو قومك نشاني جهل وحماقتي
اولدرکه جمله عمرلرین شهواته صرف ایدوب
عمل آخرت وتوبه وانابته نظر الله کریمدر دیرلر اما حضرت حقك
کرمني ذوقنه نظر اکرلر بادجود که حق تعالی اکا کفیل

ولمشدركه وَمَامِن دَابَّةٍ فِي الأَرضِ اِلّا عَلَى اللهِ رِزقُهَا
بونده سعی تبلیغ ایدرلر ● وَجون که بر ناصح بونلره
وعظ ایدوب سعادت آخرت کسبنه ترغیب
ایده کرنفید در صید دیرلر بونلر عقول ملکیه اسیر
تصرفات قوای بهیمیه وسبعیه اتمشلردر و بو قومك
مثالی شویلکدر که بر مؤمنی بر کافر اسیر ایدن نظیم
کیبیدر نفس امرکه اوله مطیع ● نهی ایدر شرعیه عمل شنیع
جنت رحمن اوله یرك سنك ● بویله دکرمی قمو بیرك سنك
آخرت ایجون دود دیشو قل عزبو ● حقه قول اول اولمه کرفتار دبو
حال ثالثه بو درکه بو منازعه و مدافعه باطنده
کسلمایوب کاه هوا غالب اولوب باعث دین مغلوب
اولور وکاه باعث دین تایید خدا ایله غالب اولوب
هوا مغلوب اولور بو طایفه اهل سلوکك متوسط
اولنلریدرکه شیطان ونفس وهوا ایله دایما غزا
ایدرلر اما نه ظفر کلی میسر اولور ونه مغلوب
محض اولورلر وحق تعالی قرآن عظیمده خبر ویردکه
وَآخَرُونَ اعتَرَفُوا بِذُنُوبِهِم خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ
سَيِّئًا عَسَى اللهُ اَن يَتُوبَ عَلَيهِم وبونلرولك
باعث دینی غلبه سنده قوت وضعف حسبیله اکی حال واردر
بری اولدرکه باعث دینیه ظفر میسر اولدوغی وقتده
دواعی هوائیه وجمیع مناهیه غلبه ایدوب
بو جمله معتهود و منهزم اولور لکن کرو نفس غفلت
سببی ایله کذو حالنه عودت ایدر بری بودرکه

باعث دین جند شیاطینه اوزده غالبا ولیکن نفس بعضیه
معصیتی ترك ایدر و بعضینی اتمز مثلا زنایی ترك ایدر
اما شرب خمری ترك اتمز ● یا کذبی ترك ایدر اما
غیبتی ترك اتمز وصابرلر درجاتنك تفاوتی صبرنك
قوت وضعفی تفاوتی حسبنجه در آدمی هر فعلنده و حالنده
صبره محتاجدر ● وجمیع افعال آدمی اکی قسم اوزده در بری
طاعت بری معصیت وطاعت دخی اکی قسمدر بری محظور
بری مکروه بس تمام فرایض اوزده صبر فرض در و کل محظورلردن
محظوردن اجتناب اوزده صبر فرض در ● اتمام نوافل
اوزده صبر نفلدر و مکروهلردن احترازا اوزده صبر
مندوبدر و مکروه جهتندن ایرنادیه صبر مکروه در
ومحذور جهتندن ایرنادیه صبر محذوردر ایدی
نسام صبر بشدر فرض ● ونفل ● ومندوب
ومکروه ● ومحذور ● بونلرك اوج اول اولنلری
صبر محموددر وایکی آخر اولنلری صبر مذمومدر ندکم
مطیع حالت طاعتده صبره محتاجدر عاصی دخی حالت عصیانده
صبردن مستغنی دکلدر ● اما مطیع ایجون طاعتده
اوج حال واردر هر برنده صبره محتاجدر حال اولی
که عملدن اولدر بو حالده صبره احتیاج واردر تصحیح
نیت واخلاص ایجون بو صبرکه در بادن اجتنابدر اهل تحقیق
قتنده غایتده مشکل صبردر انوکیجون رسول الله صلی الله علیه وسلم
جمیع اعمالی صحت نیته منوط قلمشدرکه اِنَّمَا الاَعمَالُ
بِالنِّيَّاتِ وَلِكُلِّ امرِئٍ مَا نَوَى یعنی تحقیق عملر نیت صحتی

وثوابی نیات ایله در وهر کشی ایچون نیت ایتدوکی وارد در
وحق تعالی قرآن مجیدده بیوردی الا الذین صبروا
وعملوا الصالحات • صبر عمل صالح اوزره تقدیم قلندوغی
بو حالته اشارتدر حال ثانیه حال عملدر وعامله
بو حالده صبر ضروریدر که شرایطنی وارکاننی وآدابنی رعایت
ایده وحضور قلبه ملازمت ایلیوب
آخر عمله دک بونلره صبر اوزره اوله وبو عملنی آفات
تکاسلدن ودواعی فتوردن صیانت ایلیوب دوغ وتجدیده
لازمدر وملازمت صبرده تمام قوته احتیاج وارددر
واشارتی نعم اجر العاملین الذین صبروا صابرلره ثنا در
بو حالتده که شرائط وارکان وآداب وجمعیت
خاطره صبر ایدوب تمام عمل قلنجیه دک وبو جهتدن
رسول الله صلعم بیوردیکه اتمام المعروف
خیر من ابتدائه یعنی تمامه ایرشدرمک فعل طاعتی
خیرده ابتداسندن حال ثالثه عملدن فارغ اولدقدن
صکره اولان حالدر بو حالده عمل قلنمش کمسنه صبره
تمام محتاجدر که تا که عجب کورمیه یعنی عملنی
بیوک ملاحظه ایتمیه وعملنی باطل اولمقدن صقنه
اظهار ریا وسمعه ایله ونفسی صقلیه عمل باطل اولمقدن
وامیر المؤمنین علی رضی الله عنه دن روایت اولنوردکه
ان الله تعالی یقول للعباد یوم القیامة لم تکونوا
تبدؤن بالسلام الم تکونوا تقضی لکم الحوائج لا اجر لکم
الیوم قد استوفیتم اجورکم • یعنی حق تعالی دیرکه
عبادت

عبادت ایدنلره یوم قیامتده اولدوکی سز سلام ایله
ابتدا اولنور ایدیکز یعنی عبادتدن مقصودکز تعظیم وتکریم ایدی
ومرادلریکز حاصل اولمق ایدی سلام واکرام اولندیکزده
وحاجتلریکز قضا اولندیغی اجر یوقدر سیزه بوکون تحقیقا
الدکز سز اجرلرکزی وقسم ثانی افعال آدمیده که معصیتدر
بونده صبر لازم ایدوکی معنی وکلدرکه مقتضی هوا اولنلرده
صبر باعث هلاکی دفع کامل متقیلرک ومحققلرک
کاریدر رسول الله صلی الله علیه وسلم دیدی حدیث المهاجر
من هجر السوء والمجاهد من جاهد هواه مهاجر اولدرکه
هواسی ایله غزا ایده وبو نوع صبر اقسام فرضدندرکه
وصبر شول معصیتدن عادت اولمشدر صبر انواعنک
غایتده مشکلیدر زیرا اطبا قتنده عادت طبیعت خامسه در
وچون شهوت بو نوع معصیته قرین اوله لشکر شیطان
بو ایکی حالدن قوی اولور وباعث دینکه حزب الله در
آنک دفعندن عاجز قالور • واکر اول قرین شهوت
ولان معصیت که معتادک اسبابی مهیا اوله وآنک
استعمالندن نفسه زحمت اولمیه بونککبی معصیتدن صبر
صدیقلردن غیری یه ممکن دکلدر وبو نوع معصیتلرک
اشدی غیبت در زیرا اهل غفلت ایچون آنده ایکی حظ وارددر
بری نفی غیره • بری کندونک اثبات وتعیین در وبو ایکی
حظک اجتماعی لسانک حرکتنه زیاده سبب اولور لاجرم
غیبت تدریجیله عادت اولوب آندن صبر متعذر اولور بلکه
آنک انکاری وآندن نهی اهل الله قلبندن محو اولور کورمز

محافل علما ومجالس فقهاده في زماننا حريرنفسنان
كيمسه بر شخص كوردسه لر استبعاد ايدرلر • اما اكثر مصاحبتلري
غيبت ونميمه در آكا انكار ايتمزلر رسول الله عم بيوردركه
الغيبة اشد من الزنا • وهر كيمكه مصاحبتنده
دلني يلاندن وغيبتدن صقلامغه قادر اولميه عزلت
ايتمك واجبدر زيرا عزلتده وحشتلو وذوه صبر ايتمامنده جهديه
صبردن وحركت خواطر شيطانيه واختلاج وساوس وافكار نفسانيه
وتصورات باطله وآمال كاذبه نفسه آسامندن حركت
ايتمامندن وبر آن عزلت ايله منقطع اولمز بلكه زياده اولور
واندن صبر ممكن اولمز مكر قوه يقين واهتمام امور دينيه
قلبده غالب اولوب مانع اوله • وبر جاذبه جذبات
عنايتدن وبر خاطفه خطفات هدايتدن بحر حيرت
وندامته غرق ايدوب واستغراقدن غيري محال اوله • ودخي صبر
بوجملهدن فرضدر اما صبر محذور اذى محظور اورده اولدركه
بر كمسنه كندونك اهل بيتنه قصد اليه اول كا صبر ايتمك
منهيدر يا بر شخص بر كمسنه ناحق يره قتل ايتمك قصد ايدوب
بونك منعي ايله دفع اولمق ممكن اولسه ايتمسه وبر مقوله نقل
ظلمه صبر قلسه بو صبر حرامدر • وبو كا صابر اولان عاصيدر
وچون محك صابر صبرده شرعدر وصبر هر حالده نصف ايمان
اولور اي عزيز بلكل هر نسنه كه آدمي يه ايرر ايكي
قسمدن خالي دكلدر يا مرغوب نفسدر يا مكروهدر
وآدمي ايكي حالده بيله صبره محتاجدر قسم اول كه
مرغوب نفس اولاندر صحت وسلامت ومال ومنصب

وكثرت

وكثرت اتباع واسباب كبي وآدمي بونلرك هر برنده
صبره محتاجدر • وخاصيت آدمي اولدركه نفس غافلي
شهوات ولذتلرينه صالويره • وخاطرين انواع رعونته
ميل ايتدوره ومباحاتده رخصت طلب ايده واقسام
لذاته طالوب غفلتده قله • اما بونلر نفس انسانيه
تمرد وعصيانه وغرور طغيانه چكركه بيوردي الآية
ان الانسان ليطغى ان راه استغنى وبعض اهل معرفت
ديمشلردركه بلايه هر مؤمن صبر ايده بيلور اما نعمت
وعافيته صبر صديقلركدر حكايت چون ملك عراق
شام ومصر فتح اولنوب اصحاب هر دنياده امير وحاكم
اولوب مصالح دنيايه مشغول اولدليرده ديلر حديث ابتلينا
بفتنة الضراء فصبرنا وابتلينا بفتنة السراء
فلم نصبر يعني مبتلا اولدق بلاء فقره والكا صبر ايتدك
بوندن در حق تعالى قوللرني آفات مال وولددن حذر
ايتدردوكي كه لا تلهكم اموالكم ولا اولادكم
عن ذكر الله يعني مشغول ايلمسون سزي ماللريكوز وولدلريكوز
الله ذكرندن وچون اكثر خلق بو آفته مبتلا اولمشلردر
سابقة عنايت الهيه تنبيه بيوردركه الآية
الهيكم التكاثر حتى زرتم المقابر يعني مشغول قلدي
سيزي مال تكثير وعرض بزم ذكريمزدن تا كه زيارت
ايتدوكز قبرلري والحاصل فقره صبر اسانددر غنايه
بردن كورمزمسين كه آج كمسنه طعام حاضر اولمسه صبر ايتمك
آسانيدر اما طعام نفيس حاضر اولسه صبر غايتده عسيردر بوندن دخي

ادراب قلوبک ویدوکی • وَمِنَ العِصمَةِ اَن لَا یَقدِرَ
یعنی عدم قدرت اسباب عصمتدندر و بیلکل کیم صبر
ایکی قسمدر قسم اول مرتبط در اختیار عبده طاعات
ومعاصی کبی بو قسمه ذکر اولندی و قسم ثانی صبر و مصایب
ونوایبدر و بو قسمده نخی ایکی قسمدر اول اولدرکه
انوک ابتداسی اختیار عبد ایله اولمیه اما بعد الوقوع انک
ازاله‌سی اختیاری اوله ظالمدن • عفو کبی حال قدرتده
وترک انتقام موذی کبی قسم ثانی اولدرکه اول دخی
اختیار عبد ایله اوله امراض واوجاع ومصایب نفسانیه
وجسمیه ومالیه کبی قسم اول که اختیار عبد ایله دکل ما
دعقنده اختیار عبد واردر نته کم بر شخص بر کمسه یه جنایت
ایده یا نفسنه یا مالنه یا نسلی ایله الکا ایذا ایده یا کلام
فحش ایله انجده بو سن جنایت قلنان کمسه ترک جزا انمک
کاه واجب وکاه فضیلت اولور • اما واجب اولان اولدرکه
جنایتایدن انوک والدی اوله فضیلت اولان اولدر
جنایت ایدن اکا مساوی یا اندن ادنی اوله انوکیچون
حق تعالی رسول الله ع م حضرتنه تعلیم امتایچون بیوردرکه
واصبر علی ما یقولون واهجرهم هجرا جمیلا • و بونک ایچون
رسول ع م بر وقت مال غنیمت قسمت ایدر ایدی عرابدن
بر شخص ما القو • دی بو بر قسمتدرکه رضای حق رعایت
اولنمش دکلدر رسول الله ع م اشدوب •
غضبا ید وب مبارک بکاغی قزاروب بیوردرکه
الله رحمت ایلسون قرنداشم موسی یه امتلری بوندن ارتق

المجدیلو

المجدیلو اول صبر ایلدی اصحاب رضوان الله علیهم اجمعین
روایت ایدی حدیث ماکنا نعد ایمان الرجل ایمانا اذا لم یصبر
علی الاذی یعنی بز رجلک ایمانی ایمان صیمز ایدک
جفا واذایه صبر ایلمسه وچون جبرائیل ع م رسول الله ع م
حضرتنه مکارم اخلاقه رغبت ایدر ایدی رسول الله
علیه الصلوة والسلام مجامع اخلاق حسنه‌دن سؤال ایلدی
جبرائیل ع م دیدی صل من قطعک واعط من حرمک
واعف عمن ظلمک • یعنی اصل اخلاق کریمه اولدرکه
اولاش سندن کسلنه وعطا قل سنی محروم قلنه و عفو
قل سکا ظلم ایدنی قسم ثانی مصایب ونوایبدن
انوک اولنده واحتزنده • اختیار عبد ایله اولمز ممکن
اوله واحباب وموت اولاد هلاک اموال واصحاب
وزوال صحت وهجوم آلام وسایر بلیات کبی وصبر بو حمله
مقامات علیادندر عبد الله بن عباس رضی الله عنهما
دیمشکه صبر قرآنده اوچ مرتبه اوزره‌دور اول ادای
فرایضه صبردر بو صبر اوچیوز درجه واردر ایکنجی محارمدن
صبردر بو صبر التیوز درجه واردر اوچنجی مصیبتک
صدمه اولی سنه صبردر بو صبر طقوزیوز درجه واردر
بو مرتبه نک زیاده اولمسی با وجود فرایضدن دکلدر
سایر مراتب اوزره با وجود که فرایضدندر اولجهتدن
اودرکه هر مؤمن که ادای فرایضه ومحارمدن اجتنابه
صبر ایده بیلور اما صبر مصیبت اول واقع اولدوغی وقتده
اصحاب یقیننده اولنلردن غیرا کا تحمل ایدمز بو جهتدن

رسول الله صلى الله عليه وسلم دعاسنده دراىدي اللهم انا
اسئلك من اليقين ما تهون به على مصايب الدنيا
يعني يا ربي بن سندن ديلرين يقيندن آني كه آسان
ايده سين اول يقين سببيله بنم اوزرمه دنيا مصيبتلرين
رسول الله صلى الله عليه وسلم ديمشكه يقول الله تعالى
اذا ابتليت عبدي ببلاء فصبر ولم يشكني الى عواده
ابدلته لحما خيرا من لحمه ودما خيرا من دمه
فان ابرأته ابرأته ولا ذنب له وان توفيته
فالى رحمتي حق تعالى بيوردكه قچن مبتلا قلسم
قولمي بر بلايه صبر ايليوب شكايت ايتمسه خسته لكن
كورمكه وارانلره بدن قيلورين بن انوك اتندن
ايو ات وقانندن ايو قان اكر صاغ ايدرسم آني
صاغ ايدرم كناهسيز واكر متوفي قيلورسم رحمته
الترين وروي ان داود عم قال الهي ما جزاء الحزين
الذي يصبر على المصائب ابتغاء مرضاتك قال الله جزاؤه
ان البسه لباس الايمان فلا انزعه ابدا وروايت
اولنديكه داود عليه السلام ديدي الهي سندن جزاسي
سؤال غصه لو كمسنه نكه صبر ايدر مصيبتلره طلب ايدوب
سنك رضاكي حق تعالى بيوردكه انك جزاسي
بن آنكا كيدورورم لباس ايماني ونزع ايتمزم اني ابدي
اي عزيزم مصايبه صبرك اوچ درجه سي واردر
درجه اولى بودركه اكرچه صابرك طبعي مصيبتي
كرهيه كوردر اما يقه سين يرتمز ويوزني اورمز وجزع

دخي فرياد

دخي فرياد اتمز وشكايتده مبالغه قلمز وكيمك وطعامنده
تغيير عادت اتمز وعلامات مصيبتي اظهار ايلكه غيرتده
كندوني فرق ايدرمز بو امورده كه تحت قدرتنده
داخل در دعايه ابتدر مكه مصيبتي كرهيه كوردمك ابتلا
صابرلر درجه سندن دوشمز

حكايت

چون رسول الله حضرتلرينك صلى الله عليه وسلم اوغلجغي ابراهيم
وفات ايتدي رسول الله عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك
مبارك كوزلرينه ياش كلوب عبد الرحمن بن عوف
ديدي اما نهيتنا عن هذا نيچون بزي بوندن نهي
ايدرميدك رسول الله صلى الله عليه وسلم ديدي ان هذه
رحمة من الله وانما يرحم من عباده الرحماء حقيقتا
رحمتدر اللهدن وبدرستي رحمت ايدر الله قوللرندن
رحيملره درجه ثانيه اولدركه صابر فكر ايده
ثواب عوض كثيركه حق تعالى بو مصيبته صبرك مقابله سنده
وعده ايتمشدر بنم ايچون رحمت اولدوق نعمته نسبت
ايله كلدر چونكه عيان ايله ثواب عظيمي كوروب
واجري حسابنه متيقن اوله اول منفعت عظمي ايچون
بو نفع قليل فوتنا اولدوغنه راضي اولور بونك مثالي بودر
كه نيچه بر كمسنه بر آخره بر بوغچه وبر يك بواكا بر جوهر كرانمايه
وير جكن بلسه اول بوغچه يي ويرمكدن هيچ تردد قلمز
وخاطرينه كراهت كلمز درجه ثالثه اولدركه اقتابك
غايت اذليه بنم نك وجودي ذره سين قاپوب
بنم نك وادي قطره سي دريايي ارادت حقنده

بوق اولوب ودلیل بدایت آیینهٔ محبتی عین بصیرت
بابنده طوتوب بنم عاشق اول آیینه ده مراد محبوبی
کوروب وهر حادثه صفحه سنده کل ما یفعل المحبوب
محبوب سرنی اوقیوب مراد محبوبی کوروب
تمام رضا اوزره اولور بو درجه صدیقلرک
و درجهٔ ثانیه زاهدلرک و درجهٔ اولی طالبلرک در
وطالبه دفع اعداء دینده مراقبهٔ اوقات
وصبر طاعات کبی سلاح اولمز و وسوس شیطانیه نک
قلبده دخولی بوش ظرفه هوا نفوذی کبیدر کور مسین
بر ظرف صو ایله پر اولسه انکا هوا کیرمز وصودن ندکلو
خالی اولورسه هوا ایله مالی اولور ● ایمدی بر قلبکه
احکام معارف ربانیه ایله مستغرق ملا لا کمال اولسه
وساوس شیطانیه ایچون آنکا دخوله مجال اولمز ومعارف
الٓهیه دن نقدر خالی اولورسه اول دکلو محل جولان
شیطان اولور نته کم حق تعالی بیوردی ● آیة ومن یعش
عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا فهو له قرین ● یعنی بر
کمسنه اعراض ایده رحمن ذکرندن بز حواله ایدرز آنکا
اول آنک یولداشی اولور ● بوندندر رسول الله صلی الله علیه وسلم
دیدیکه ان الله یبغض الشاب الفارغ دیراکه
شابک قلبی فارغ اولمغله محل جولان شیطان اولوب
مبغوض رحمن اولور ● حکایت حسین منصور حلاجه
صوردیلرکه ما التصوف دیدی هی نفسک ان لم
تشغلها شغلتک یعنی تصوف اولدرکه نفسکی مشغول
ایدهسین

ایتیله سنی اکر سن انی مشغول قلمزسک اول سنی مشغول
قیلور بس کمال صابر صبرده اولدرکه هر حرکت که مذموم در
اندن صبر ایده و هر حرکت که محموددر آنک ایقاعی ایچون
صبر ایده ● و حرکت ایکی نوعدر ظاهر و باطن و حرکت باطن
اوزره صبر اولیدر زیراکه جند ملائکه در ● و حرکت
ظاهر جند شیاطیندر ● و بو صبر دایمدر که مفارقت دن
غیر ایله انقطاع قبول ایدر دکلدر و مرکب طالب کمال
بهر حال صبردن غیری دکلدر وصبر اکرچه شیء واحددر
اما محلنده بر در لو اسم ایله مسمی اولور مثلا مصائب
اوزره واقع اولسه صبر دیرلر واکر شهوت بطن
وفرج اوزره واقع اولسه عفت دیرلر واکر عسرده تحمل
بلا اوزره اولسه ضبط نفس دیرلر ● وانک مقابلنه
یعنی ضدنه بطر دیرلر واکر حرب حالنده اولسه شجاعت
دیرلر وانک مقابلنه جبن دیرلر ● واکر غضب ثوران ده
اولسه حلم دیرلر وانک مقابلنه تهتک دیرلر واکر حوادث دهر
ونوعنده واقع اولسه سعت صدر دیرلر وانک
مقابلنه ضجر دیرلر واکر اخفاء کلامده واقع اولسه کتمان
سردر وانک مقابلنه اذاعت دیرلر واکر صبر مال
کثرتندن اولورسه انکا زهد دیرلر ● وانک مقابلنه
حرص دیرلر واکر آز نسنه ایله اکتفایه اولورسه
قناعت دیرلر ● وانک مقابلنه شره دیرلر و بو قیاس اوزره در
چون عارف نظر بصیرت ایله فکر ایده اکثر اثار دیانی
صفت صبرده بولور بو جهتدن برکره رسول الله صلی الله علیه وسلم

ایماندن نصفی اولدی ددی ایمان صبردر • ونیجه کمسنه لر
سعادت نظر یقیندن لرو قالدیلر نفسک غلبه سندن خطوظ
جسمانیه طلبندن اولوب صبردن مدد طلب قلمقدن
غافل اولدیلر وصبرڭ قلت ملازمتلری حقدن کسلمک
علتی اولدی که علم وعمل معجوننک ترکیبی ایله
بو علتڭ علاج قلمدیلر وبلمدیلر که صبرڭ مانع اولدن
علتلر نیجه قسمدر ومواد علل مختلف اولمق سببی ایله
معالجه دخی مختلف اولور • مثلا برکمسنه یه شهوت
جماع غالب اولسه طاعاته مواظبت صبرنه مانع اولوب
معاصی یه مؤدی اولسه اول کمسنه بو مرضک علاجنده شهوتی
ضعیف وصبری قوی قلمق ایچون برقاچ نسنه یه محتاجدر دخی
شهوتی ضعیف قلمق ایچون در • اما اوچ کره شهوتی
ضعیف قلمق ایچون در • اول مادۀ شهوتی تقلیل قلمقدر
که طعامی آز اچمک در ایکنجی کوزی بر مقدار مقیدر
کوزلری نظردن که محرک شهوت نظردر زیرا نظر محرک
قلبدر وقلب دخی محرک شهوتدر • بونک علاجی دوام
عزلت وضبط بصردر • انوڭ ایچون رسول الله صلی الله علیه وسلم
تحریک
النظر سهم مسموم من سهام ابلیس • یعنی نظر زهرلنمش
اوقدر ابلیس اوقلرندن دیوا اوقک هیچ ظلقانی یوقدر
الا عزلت وحفظ نظر • اوچنجی حلال اولنلر ایله
نفسک مطلوبی اولان جنسدن نفسه تسلی ویرلر و بونوع
معالجاتدر زیرا اکثر خلق غدالی آز یمک ایله
اولوب طاعتدن قالور اما شهوتی منقطع اولمز انوڭ ایچون

رسول الله علیه السلام بو علاجی غیر وزرنه تقدیم ایلدی که
بیوردی علیکم بالباءة فمن لم یستطع فعلیه بالصوم
باءة لغتده جماعه دیرلر • بوندن مراد نکاح ایتمکدر یعنی سزک
اوزریکزه اولسون نکاح ایتمک • وشول کمسنه که قادر اولمیه
انوڭ اوزرینه اولسون صوم • امدی علاج اول شوکره بکزدر
کوره حیوانک یمن کسلر ویرلر تا ضعیف اولور وعلاج
ثانیسی اولدر که کوره حیوانه آرپه وعلف کوسترمزلر
کودمک ایله صبر ایدوب فرو قرمز وعلاج ثالث
اولدر که یمن آز ویررلر اما ضعف کلمک ایچون اکسمزلر
اما اول ایکی صبری قوی ایدر • بری ترغیب نفس درعفت
وتقوی فائده لرین ودین ودنیا عائده لرین کوسترمک ایله
وبو تأمل ایله اولور صابرلرڭ حالنی که صلحا وانبیا
وخلفاء راشدین نیجه کون طاعاته مواظبت ومحنت
بلایه صبر ایدوب سعادت دنیا وآخرت بولدیلر ودخی
تفکر ایله اولور غافل وعاصی اولنلرڭ احوالنی برقاچ کون
مکاید شیطانیه وتلذذات نفسانیه ایله الذاذ
نیل لذات ومیل شهوات ایله مغرور اولوب
آخر دست اجل تیغ فنا ایله باشلرین کسروب ندامت وحسرت
ایله کتدیلر • چون طالب سعادت دین بو معانی امثالنه
نظر ایدن صبرکه باعث دیندر قوی اولور بری اولدر که
صبری صعب اولان امرلره صرف ایدوب استخدام صبروانک
ممارستی ایله ملکه حاصل اولوب شهوته دخی صبر ایله
غلبه میسر اوله • زیرا ممارست موجب شدت وقوتدر

آنوکیچون حاتلرك وملاحلرك توتهی بنفسها وفضلا
قوتنك اضعافی در زیرا آنلروك توتی طول تمادسیله
متأكد اولمشدر ● وبوذكر اولنان معانی حركت ظاهر صوری
مرضلرینك علاجی در ● اما حركت باطنی كه نفسك اختلاجی
وخاطرك اضطرابی در هرقاولادن امر ماضی ایچون یا استقبال
امر ومحال وار لمیجك زمان آتی ایچون وبو حركت آتیسنه
قلبی مكدر وخاطری عاطری معتبر ایدر باوجودكه
آلت اكتساب كمال بنده جوهر قلب در وسرمایه كسب سعادت
عمردر وخاصیت قلب بودركه ● هرزمان سرمایه عمری
صرف ایدوب اسرار الهیه دن برسر تحصیل قله كه اول
مفتاح دار ابدیه ● وسبب سلطنت سرمدیه اوله وجوده
جوهردل وآیینه خاطر آثار شهوات جسمانیه ● وغبار خواطر
نفسانیه ایله ملوث ومكدر اوله بو سعادت اكتسابندن
محروم وقالوب عیب سبی وریب لبولور ● وبراقندن خلاص میسر اولمز
الا دوام انفراد وحبس نفس ایله محاسبه انفاس وارقانده
ومراقبه آثار نفحاتده ● وقطع علایق ایتمك ایله اهل واولاددن
ومال وجاهدن واصحاب ویاراندن واحباب واقراندن
كه بر كوشه ده متمكن اوله زوایای بیوتدن واكتفا ایده
از خورشنه ایله قوتدن خالی اولیه ● ذكر حتی لا یموتدن
ودوام ذكر غلبه سندن سكره احتیاج واقع اولور
فكر صرف ایتمكه ملكوت زمین وآسمانه ومشاهده عجایب
صنع یزدانه ● واسرار دقتینه حضرت خلاقه صفحات ●
اكوانده وحون برفتح حالی یوز كوستره ● تجلیات نفسانیه

روز

یوز دوندر ● وانوار توفیقات حقانیه بصیرت
سالكی تجلیات انفاس روحانیه یه ناظر ایدر وحدایق قلب
ازهار واردات غیبیه ایله مزین اولور ● وآثار ظلال
سحایب سكینه نفس اماره مطمئنه ایدر وتنزلات
انوار ملكیه قوای نفسانیه یه كسوت روحانیه كیدرر
وبو حالاتك ظهوری توفیق عنایت طبتك رعایتندن
صكره اولور وبو حالات حصول صید غنیمت كبیدر
كه نیچه كمسه سعی بلیغ ایدر ● اما آز اوچ سنه بولور ● ونیچه
كمسنه سعیی چوق ایمز نصیب وافر حاصل قیلور زیرا بو ابواب خزانه
ملكوتیه جربات عنایات جناب رحمانی در واول بابدن
مقاتیحی نفحات لطف ربانی در وانوك حصولی بنده نك
اختیاریله دكلدر بلكه مقدور بنده اولان اول مقداردر
كندونی تصفیه وقطع علایق ایله امور دنیویه دن فیض
ربانیه متعرض قیلور واكرچه هیچ كون وهیچ ساعت
یوقدركه ورود جذبه جذباتدن ● وهبوب نفحه
نفحاتدن خالی اوله ● اما آنوك كثرتی وقلبی اسباب سماویه
ایله دركه انكا كمسه نك اطلاعی یوقدر همان بو معلوم دركه
وقات شریفه ده وجمع همتده اكثر واقع اولور نته كم
ایام بهارده ● واجتماع سحابده مطر نزولی غالبدر
ومجاری جریان حالات دل طالب ومطلع اشراق سعادات
روح راغبدركه بونك مهری بایحرینه معنویه دن
اما شهوات اول بابی بغلمش ● وطلب لذات اول طریقی
سد ایلمشدر نظم آب وحیات سنی وجوبای آب سنی ●

کنج ودفینه وار ایکن بر له خرابسن • یارک محله سنی اردین عجب بوکه
کندک مکان ومنزل عالی خیابانسن • اول کلشن وصاله وجود کده در ظرفی
شهوت ایله ولی سن اکا ستایسن • خبرده وارد اولمشدر که حق جل وعلا
داود علیه السلامه وحی ایلدی که یا داود غفلت ایله قلبی اعمی
اولنلره دیرسن دوتمسونلر جواهر خزاین علم کشف اسمانده
انی کیم اند در یا تعزز منینده در انی کیم جقادر • زیرا که
بن کمال حکمت ومحض اراده تم ایله سزک قلوبکز خزاین جواهر
حقایق ملکوتیه ایدوب نقود اسرار جناب
کبریایی انده ودیعت قومشوزدر کندو نفوسکزی
پاک ایدک که محل نزول فیض اولمغه لایق اوله • جعلنا الله
من عباده الصالحین • ورزقنا غزاء الصابرین بفضله
ورحمته انه قریب مجیب • باب عاشر که مذمت
کبر وغضبده در وفضیلت تواضع وعفوده در که اول
امور حکومت وامارت لوازمندن وآنلرک آفاتندندر
وبو آنلرک محسناتندندر وبو بابده اقسام کبر وعلامات
وجود وآنلرک آفاتی واسباب ظهوری وکیفیت ازالهسی
بیان اولنسه حق تعالی بیورر • ساصرف عن آیاتی
الذین فی الارض بغیر الحق یتکبرون یعنی دوندرسم
کرک وحرم فلسم کرک ایتلرمدن شونلری که تکبر
ایدرلر یره • حقسیز لفظ بغیر الحق اشارتدر که
کرامت تقوی یوق ایکن • اظهار عظمت کمال قباحتدر
بونده دکه جعفر صادق رضی الله عنه حضرتنه دیدیلر که
سن متکبرسن خواند ویردیکه انی لست بمتکبر •

ولکن

ولکن کبریاء الحق قام منی مقام التکبر • یعنی
بن متکبر دکلم ولکن کبریاء حق بنده تکبر مقامنه
دردی لاجرم بوقومکه اخلاق نفسانیه مقام فناده
محو ایدرلر وصفات بشریه کیدرلر • انلرده کبریاء حق
ظهور ایدر اما عوام کالانعام بونلری متکبر
صانور اما عارف محقق بیلور که اول تفرد بالحق
وتجلی سلطنت کبریاء مطلقدر که انلرک ابدان
ظاهره سنده ظهور ایتمشدر • لکن کندولره کندو یا الحرنه
مقدار وخلقک رد وقبولی ایله اضطراب
وقرار یوقدر بلکه یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید
راوردکه امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه دیمشدر
ما احسن من ذلک تواضع الغنی فی مجلس الفقراء رغبة
فی ثواب الله واحسن من ذلک تیه الفقراء علی الاغنیاء
ثقة بالله تعالی اشارتدر بو معنیه دینور تکبر غنی کبر
کبر نفسانیدر که بغیر الحقدر • اما تکبر فقر لله وبالله
بر احسن احوال معتبردر • زیرا بو معنی دالدر قوت
یقیننه وشن بوندن بیله سنکه جاهله موجب نقصاندر
ولان عارفه مورث کمالدر • ویحیی بن معاذ رازیدن
منقولدرکه دیمش التکبر علی ذی التکبر
بالمال تواضع یعنی تکبر برکسیه که مالی سبیله تکبر ایده
تواضعدر وخبرده وارد اولمشدر که اذا رأیتم المتکبرین
فتکبروا علیهم فان ذلک مذلة وصغار • یعنی نجن
کوره سیز متکبرلری تکبر ایدک انلره زیرا انلر ایجون

ذلت وتحقير وارد ده . يعني سزك تكبر ايتكوز انلرك كبريني
كسر ايدوب اصلاح ايده . عن ابي هريرة رضي الله عنه
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم . يقول الله تعالى
الكبرياء ردائي والعظمة ازاري فمن نازعني في واحد
منهما القيته في جهنم . ابو هريره رضي الله عنه دن روايت اولنور
رسول الله صلى الله عليه وسلم بيوردیكه حق تعالى بيوردي
كبريا بنم اوست قفتانم . وعظمت ايچ قفتانمدر فمن كيم
بنم ايله نزاع ايلسه بو ايكيدن برنده انى جهنمه براغورين
وعن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم من كان في قلبه مثقال حبة من خردل من الكبر
كبه الله تعالى في النار على وجهه . عبد الله بن عمر رضي الله
عنهمادن روايت اولنوركه رسول الله ع م بيوردی بر كمسه نك
قلبنده خردل دانه سی قدر كبر اولسه حق تعالى انی
جهنمه براغور يوزي اوزره . وعن ابي هريره رضي الله عنه دن
روايت اولنوركه رسول ع م بيوردیكه جنته داخل
اولمز شول كمسه كه انوك قلبنده خردل دانه سی قدر
كبر اوله . وعن ابي هريره رضي الله عنه قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم يحشر الجبارون والمتكبرون يوم القيمة في صورة
الذر يطأهم الناس لهوانهم على الله تعالى . ابو هريره
رضي الله عنه دن روايت اولنوركه رسول الله ع م بيوردیكه
حشر اولنور جبارلر ومتكبرلر قيامت كوننده كوچك
قريجه صورتنده نیجه انلری چكنورلر خور وحقير اولدقلری
ايچون الله تعالى يه . وعن عمرو بن شعيب عن ابيه عن جده عن رسول

صلى الله

154

صلى الله عليه وسلم انه قال يحشر المتكبرون امثال الذر
يوم القيامة في صور الرجال يساقون الى سجن في جهنم
بولس يسقون من عصارة اهل النار . عمرو بن شعيب
بابا سندن ودده سندن روايت ايدر اول دخي رسول الله
عليه السلامدن بيورديكه حشر اولنور متكبرلر قريجه لر
مثالي يوم قيامتده . ادملر صورتنده . سورلیورلر محبسه
جهنمده كه دیرلر انكا بولس ايچورلر اهل نارك
صادوصولرندن . وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
من فارق روحه جسده وهو بريء من ثلثة دخل الجنة
الكبر والدين والغلول . رسول الله بيوردی اول كمسه
شول كمسه نك كه روحي مفارقت ايده جسدندن حال بوكه
اول كمسه بري اوله اوچ نسنه دن جنته داخل اولور
اول اوچ نسنه كبر ودين دخي خيانت . وعن ثابت بن قيس
الانصاري رضي الله عنه انه قال يا رسول الله ان الرجل
يكون ثوبه حسنا ونعله حسنا فقال ان الله جميل يحب الجمال
الكبر بطر الحق وغمص الناس . ثابت بن قيس رضي الله عنه دن
روايت اولنوركه ديدي يا رسول الله رجلك ثوبي حسن اولور
واياقابي حسن اولور . يعني ديلیه اول كمسه متكبر اولمي
رسول ع م دیدي الله تعالى جميل در جمالي سور يعني بو مقوله تجمل
كبر دكلدر بلكه مقبول حقدر . اما كبر حقي دفع وانكار
عناد وتجبر طريقي ايله وناسي كوزنه الماتوب
عنبار قلممقدر . وقال ع م اهل النار كل جعظري جواظ
مستكبر جماع مناع . رسول الله ع م ديدي اهل جهنم هر حريص

سموز متكبر جمع ايدجي ومنع ايدجي در وعن ابي هريرة

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يخرج من النار عنق له اذنان

تسمعان وعينان تبصران ولسان ينطق ويقول وكلت

بكل جبار عنيد وبكل من دعا مع الله الها اخر

وبالمصورين ابو هريره دن روايت اولنور كه رسول الله بيوردي

جهنمدن چقر بر باش بوينى ايله كه آنوك ايكي قولقلري

وار اشيدرلر وايكي كوزلري وار كوررلر ودلي وار سويلر

وديركه بن حواله قلندم هر جبار ومعانده دخي اول كه الله ايله

بر الهه دخي دعا وعبادت ايده ومصورلره • وقال رسول الله

صلى الله عليه وسلم لا يدخل الجنة جبار ولا بخيل ولا دمسي

الملكة رسول الله ديدي داخل اولمز جنته جبار وبخيل

ودعايايه دعايت ايمين • وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بينما رجل يتبختر في بردتيه قد اعجبته نفسه خسف الله

به الارض فهو يتجلجل فيها الى يوم القيمة رسول الله

بيوردمشكه بر زماندن بر رجل صالح وار ايدي ايكي قفتان ارتنده

كندو نفسني اكا عجب وير مش ايدي الله تعالى آني يره بتوردي

اول يره طالبجي وانده كيدجي در قيامت كوننه دك

وعن ابن عمر رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

لا ينظر الله الى من جر ازاره خيلاء يعني حق تعالى نظر رحمت

اتمز شول كمسه كه قفتاني سوروية كردن وقال رسول الله

صلى الله عليه وسلم • لا يزال الرجل يذهب بنفسه حتى يكتب

في الجبارين فيصيبه ما اصابهم من العذاب يعني دائما

اولمز رجل كندو نفسني آلوب كمرزكردن وتكبر ايدوب

نفسني

نفسني قالدرمقدن حتى يازيلور جبارلر زمرة سنده

يرشور آنكا جبارلره ايرن عذاب وقال رسول الله

ثلثة لا يكلمهم الله يوم القيامة ولا ينظر اليهم ولهم

عذاب اليم شيخ زان وملك كذاب وعائل متكبر

رسول الله صلى الله عليه وسلم ديدي اوچ كمسنه الله تعالى

كلام لطف سويلمز يوم قيامتده دخي انلره نظر رحمت ايلمز

وانلر اچون عذاب اليم واردر • بري بيركه زنا ايدر

بري پادشاه كذاب بري فقير متكبر وعن اسماء قالت

قال رسول الله ... بئس العبد عبد تخيل واختال ونسي

الكبير المتعال بئس العبد عبد سهى ولهى ونسي المقابر

والبلاء اسماء بنت عميس رضي الله عنها دن روايت اولنور كه

ديمش رسول الله يرامز قولدر شول قول كه بخيل اوله

ومتكبرلره تشبه ايله قال علي رضي الله عنه ان الله تعالى

يوكل على كل عبد ملكا اذا تكبر قال له اخسأ فقد

وضعك الله فهو في نفسه كبير وفي اعين الناس احقر

من الحقير علي رضي الله عنه ديمشكه تحقيقا الله تعالى

موكل ايدر قولا ودرزينه بر ملكي قچن تكبر ايلسه ديرا كا

حقير ايدر تحقيقا الله تعالى سني الچاتدي ديو اول

كمسنه كندو نفسنده كبير وناسك كوزلرنده حقيردن حقير

اولور اي عزيز • ملكه كبر بر صفت مذمومه در

نفس اماره صفتلرندن واول ايكي قسمدر بري كبر باطندر كه

اكا خلق ديرلر واول اصلدر بري كبر ظاهردركه

اعمال جوارحدر واول فرعدر • يعني باطنده اولان

بودا قلري وعمرانيدر واول اصل باطن موجب حركات
ومنشا اعمال ظاهره در وانوك حقيقتي كندو نفسنك
مرتبه سن غيريلر مرتبه سندن اعلى كورمكدن حاصل
اولوركه بويله كورمكدن نفسك حقيقتي شننه
اود شيشمك سببي ايله غيرا نوك قتنده حقير كورنور
آنوك ايجون رسول الله صلى الله عليه وسلم دعاسنده ديرايديكه
اللهم اني اعوذ بك من نفخة الكبرياء يا ربي سكا
صيغنورين كبريا شيشمه سندن حكايت برشخص
عمردن رضي الله عنه اجازت طلب ايلديكه صباح
نمازندن صكره جماعته وعظ ايده عمر رضي الله عنه
ديدي اخشى ان تنتفخ حتى تبلغ الثريا يعني قورقرين كه
شيشه سن تا اولكده ايرشه سن وكبر بو معني ايله
عجب دن ممتاز اولور زيرا صفت كبرظهوري غيري
كورمزسزين متصور دكلدر اما عجب غيري كورمكي
مقتضي دكلدر شول كمسنه كه انواع كمالات دين و
دنيادن كندوده كمال مشاهده ايده حضرت حقدن
كندويه بو كمالي انعام ايتدوكندن غفلت ايده وكندودن
بو كمال زايل اولمسندن خوف ايتميه وفرح كندويه بو كمال
سببي ايله غالب اوله اول كمسنه معجب ديرلر اگرچه
آنوك ايله هيچ كمسنه دخي يوق ايسه اما كبر عبارتدر
شول حالتدن كه كندوني غيريدن اعلى كوره وغيري كندويه
قول كبي تصور ايده كندو خدمتني آنوك اوزرينه واجب بيله
وچون بو صفت كماله ايره آنوك خدمتندن عار ايدوب

كندو

كندو خدمتنه لايق كورميه وبو نهايت تكبردركه
حضرت حق جل وعلي كمال عظمتي ايله معيوب
عاصيلري كندو جنابنه دعوت ايدركه هل من تائب
فاتوب عليه وهل من مستغفر فاغفر له اما بو بدبخت
بو كلو جنايات وخباثتي ايله بر كندو مثللولري
استخدامندن عار ايدر وبو صفتك آفاتندن بري اولكه
قوت نفسانيه كه نفخه شيطانيه ايله شيشوب
دماغه مظلوم متصاعد اولوب واول دخانك استيلاسي ايله
كوكلي كوزي مستور اولور وعين بصيرتي مجموع ابواب ايمان
مطالعه سندن محجوب اولوب وابواب ايمان مسدود اولمق
ايله ابواب جنان اكا مسدود اولور آنوك ايچون رسول الله
عليه السلام بيورمشكه لا يدخل الجنة من كان في قلبه
مثقال ذرة من كبر بلكه جميع اخلاق ذميمه مثلا
غضب وحقد وحسد وريا وجدال وكذب وغيبت ونميمه
وبخل هر بري جهنم مفتاحيدر صفت كبره متفرعلردر
وچون كبر مادهء قوهء غضبيه در وقوت غضبيه
شرر قهر حضرت الهيه در وخاصيت آتش اولدركه
بر ذره سندن عالمده تو توشوب يانه لاجرم بر ذره كبر
موجب غلبان آتش جهنمدركه اعظم عوالم نيرانيه در
آيه ان الذين يستكبرون عن عبادتي سيدخلون جهنم
داخرين وبلكه كبرك غايتده بر آفتي اولدركه
علم ودين ذكر ايتمكدن وقبول حقدن وانقياد امر الهيدن
عوق ايدوب بو سعادتلره مانع اولور وبو كبرك غلبه سي ايله

اشقیالرك نفوس خبیثه سی مستحق خطاب قهر حق اولدیکه
الیوم تجزون عذاب الهون بما کنتم تقولون علی الله غیر الحق
وکنتم عن آیاته تستکبرون • یعنی بوکون که کوندن بولورسز
خورلق عذابنی اول سبب ایله که سز دیرایدوکز الله تعالی
اوزره حقدن غیری • وسز تکبر ایدردوکز الله تعالی آیتلرندن
بو آیت کریمه‌ده اشارت واردرکه کبر برقاچ نوعدرکه
کاه حق تعالی‌یه تکبر ایدرلرکه امرینی قبول اتمز کاه خلقه
تکبر ایدرلرکه کذب وبهتان ایله انلری تذلیل ایدر
کاه انبیایه تکبر ایدرلرکه انلره ایمان کتورمز • نته کم کفار
مکه دیدیلر لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القریتین عظیم
غایت کبرلرندن رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتنی یتیم ابوطالب
دیو نبوتن قبول اتمدیلر • مقتدای طریق حق دنیا
اولولرندن بری اولمق کرك دیوب وشرف نبوتی عزت دنیا ایله
تصور ایتدیلر • وجهلرینك رؤساسندن ولید بن مغیره
وابو مسعود ثقفی نبی اولسه دیدیلر وغایت مغرورلقلرندن
کوس نبوت محمدی ایشتمدیلر لاجرم بونلرك کوکلی کوزی
کوردلکنك بیانی ایچون نازل اولدی که صم بکم عمی فهم
لا یرجعون • وبرجماعت دخی غایت شقاوتلرندن وتعزز
وصلابتلرندن اصفیاء امت مجالسه‌سندن واولیاء امت
مؤانسه‌سندن عمار وسلمان وبلال کبی عار ایدرلر ایدی
که اهؤلاء من الله علیهم من بیننا • چون حقایق ومعانی
درویشلردن قاصرلر ایدی فقرا اصحابك ظاهرلرین کوروب
انلردن استنکاف ایدرلر ایدی زمانه عوامنك کورلری

ودخی

دخی بویله‌در جمله شرفی منصب ومال اولغنده بیلورلر و
اسباب دنیا وملایمتی کمال صنورلر وکمس کبی جیفه دنیایه
قونرلر اکر بصیرت نظریله بونلردن برینك حالنه نظر ایتسك
اقوال وافعال وحرکات وسکنات ونظر وحکومت وشمایل
فرعونلکه شاهددر • اما آنی انحصار ایتمزلر بیلکلکه
کبری کزلمك واشکاره ایلمك علامتلری چوقدر اما
کبری کزلمك علامتلرینك کلیلری اوندر واشکاره
ایلمك علامتلری یدیدر علامت اولی اولدرکیه
ونور مقدم بعدش قوروب اوتوره یا بر یاغن اول
دزی اوزده قویه یاخود طاینوب اوتوره • واکثریا
فرشیلرینه واقرباسنه واشنالرینه واخوانینه قدر وبیون
اعتبار قلمیه وجلوسده شرایط ادبی رعایت اتمیه حکایت
عربدن بر کمسنه کلوب • رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتنی
طعام یرکن دیزچوکوب اوتورمش کوروب • دیدی
ما هذه الجلسة یا رسول الله یعنی بو نیجه اوتوریشدر
رسول الله ع م دیدی انما انا عبد اجلس کما یجلس
العبد یعنی بن قولم قول کبی اوتورورم حکایت شیخ
ابو جعفر حداد قدس سره کندو اصحابنه دیرایدی ادب
ظاهر خلق ایله ادب باطن حق ایله‌در هر کمسه که ظاهرده خلق ایله
رعایت حسن ادب اتمکه قادر اولمیه آداب عبودیت
آنادینك برکاتندن محروم اولور باطنده علامت ثانیه
ولدرکه یولده یوردکن صالنه وکاه الن یوکرنه قویه
وکاه قفاسنك اتکنی ایله دونه • وکاه الن اردینه

ایدوب صالنه بو جمله کبر نتیجه لري وعجب ثمره لري در
ودخي خبث باطن نشانی در حکایت مطرف بن عبد الله
که اکابر تابعین دن در خلیفه مهلب که حاکم زمانه ایدي
آنی کوردي فاخر لباسلر کیمش نازیله صالنوردي ای الله
قولي بو یوریش در که بونی حق تعالی سومز مهلب دیدي
سن بنی بیلورسن کبي مطرف دیدي بیلورین اول نطفه مذره
ایدك وآخر جیفه مردارسن وشیدي نجاست حمالیسن
مهلب اندن عذر دلیوب اندن توبه ایلدي علامت ثالثه
اولدر که کندونک قرشوسنده خلقي یاغن دردوغن استیه
علي کرم الله وجهه روایت ایتمشکه رسول الله ع م بیوردکه
من اراد ان ینظر الي اهل النار فلینظر الي رجل قاعد
وبین یدیه قوم قیام یعني کیمکه استیه که اهل ناره
نظر ایلیه نظر ایلسون بر رجله که کندو قاعد اوله
اوکنده بر قوم قایم اوله وعن انس رضي الله عنه انه قال
لم یکن شخص احب الیهم من رسول الله صلی الله علیه وسلم
وکانوا اذا راوه لم یقوموا الیه لما یعلمون من کراهیته
لذلك انس بن مالك رضي الله عنه دیمشکه هیچ بر شخص یوق ایدي
اصحابه سوکلو رسول الله دن صلی الله علیه وسلم وآني
کوردکلرنده قالقمزلر ایدي زیرا بیلورلر ایدي اول آني
کرهنه کوردر ایدي علامت رابعه اولدر که یالکز
کیتمکدن عار ایدر واردنجه بر ایکي کیمسنه کندوکن استر
ابو الدردا رضي الله عنه دیرایمش لا یزال العبد یزداد من الله
بعدا ما مشي خلفه یعني متصل قول الله دن ایراق اولور

ادامکه

حکایت مادام که انلر اردنجه کیدیله کوره
برجماعت شیخ حسن بصري عقبنجه کیدرلر ایدي چون شیخ
کوردي منع ایلدي ودیدي مؤمنک قلبي بونلره برقرار
تاتمز یعني کبرلنمکه کبر کتورر ابو امامه باهلي رضي الله عنه دن
کنا نمشي خلف رسول الله صلی الله علیه وسلم فسمع خفق النعال
فوقف ثم قال ستوبینن یدي قلنا یا رسول الله نمشي بین
یدیك قال نعم اني سمعت خفق نعالکم خلفي
فخفت ان یدخل في قلبي شيء بز رسول الله ع م اردنجه
کیدر ایدك چون آیاق قابلریمز آوازین اشتدي طوردي
ودیدي یوروك اوکومجه زیرا اشتدم سزوك آیاق قابلریکز
آوازني آرددن قورقدم قلبمه برنسنه داخل اوله یعني
تکبر کبر علامت خامسه اولدر که اکابردین
اولولري زیارتندن عار ایدر وعلماء دین وارباب
قلوب واولیا وصلحادن استنکاف ایدر وکندو نفسني کبر
سببیله نفع دنیوي دن وفایده دینیدن واثواب
خرویدن محروم ایدر وسلف صالحین طریقي متابعت
ترک حکایت سفیان ثوري قدس سره مکه یه واردي
ابراهیم ادهم رحمة الله علیه اتکا ادم کوندروب
دیدي کرکدرکه سن بزه بر نیجه حدیث بزوم دوستلریمز
وکندوم روایت ایده سن تا سنک لفظکدن اشتلر
متنبیان کلدي بر نیجه حدیث روایت قلدي هیچ خاطرینه
غیر کلدي ابراهیم ادهمه دیدیلر نیچون بونکبي اولو کیمسنه
بویله دعوت ایتدك دیدي انک تواضعن امتحان ایتمک دیلدم

علامت سادسه ● اولدركه مسلمانلرك يانده يا
خود يقيننده اوتورمقدن عار ايده وانى سترکه اوكنده
اوتورالر ارباب حاجات جلوسی کبی ورسول الله صلی الله علیه وسلم
اصحابى اورته سنده بری حالی بولسه اوتوردی اونك
برمعين يرى يوق ايدی وبو تخلين خلفاء راشدين دخی عزيزده
ممتاز دكللر ايديلر ● واعرابك برقيه دن كلورلر ايدی
بونلری عزيزدن فرق ايتمزلر ايدی ● تامسورلر ايدی
خليفه قنغيكزدر ديو انس روايت ايدر ابتدا بلمشدركه
كان رسول الله صلى الله عليه وسلم تأخذ الوليدة من ولائد المدينة
بيده فلا ينزع يده منها حتى تذهب به حيث
شاءت رسول الله صلى الله عليه وسلم بويله ايدی كه
برجاريه مدينه جاريه لرندن انك الن دوتر ايدی ● واول
النى بوندن قورتارمز ايدی حتى آنی آلوركيدر ايدی قنده
دلرسه ● علامت سابعه اولدركه حسنلرايله
اوتورمقدن وانلرايله طعام يمكدن اجتناب ايتمیه
واهل بلا واصحاب امراضی كورمكدن نفرت ايتمیه حكايت
بركمسه رسول الله صلى الله عليه وسلم مجلسنه كلدی
اللرنده قبرجق وار ايدی طعام حاضر اولوب اول كمسه
هركيمك يانينه اوتورسه چكنوب ندن احتراز قيلورلردی
رسول الله صلى الله عليه وسلم انی كندو يانينه چاغروب انكله بيله
طعامی اكل ايلدی وبركمسه انی مكروه كوروب
يكرندی حق تعالى اول مرضه انی مبتلا ايلدی ● ابن عمر
رضی الله عنهما مجذومی وابرصی صفره سندن منع ايتمز ايدی

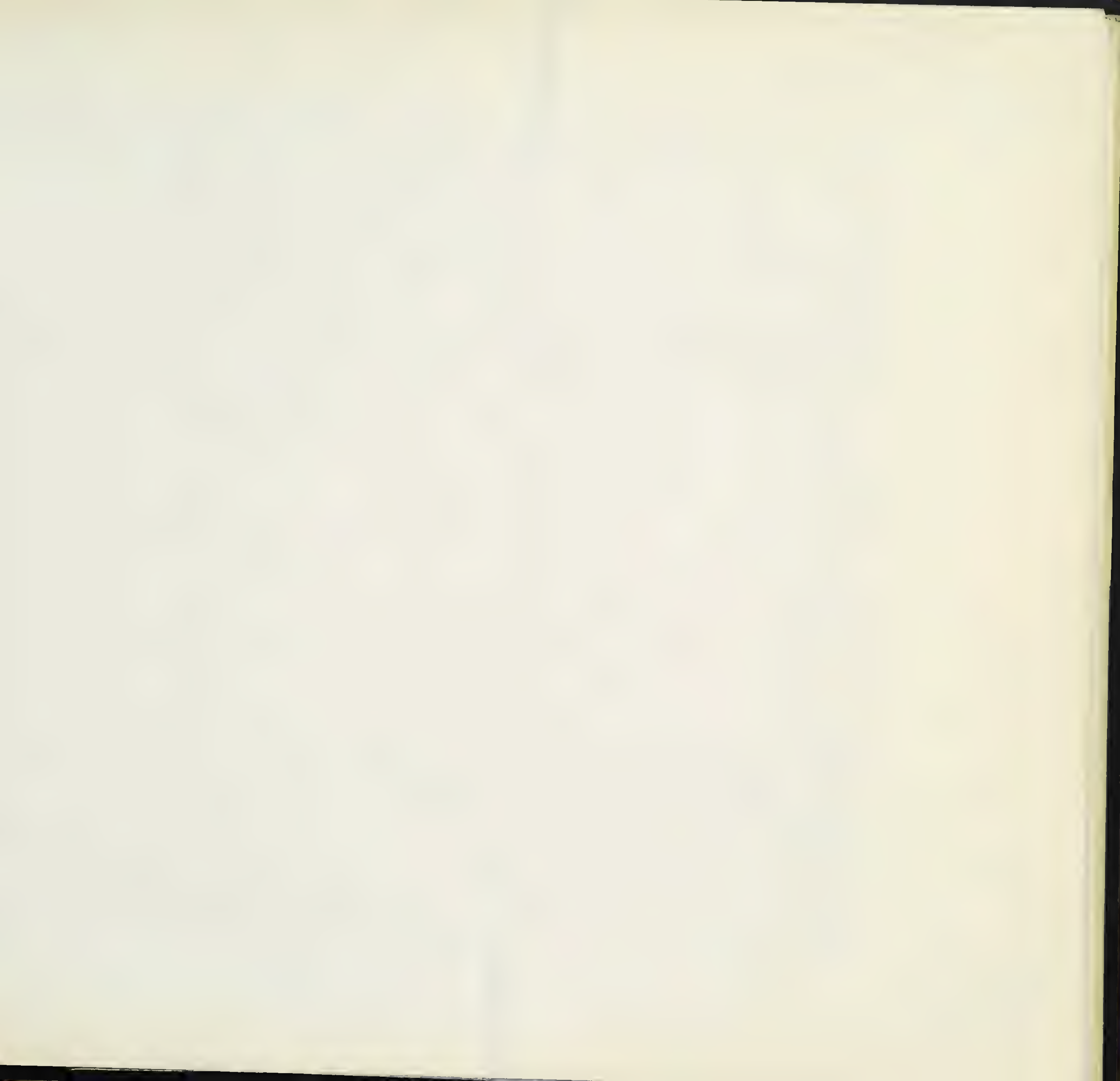
علامت

علامت ثامنه اولدركه اوده لازم اولان ايشلری
ايشلمكدن عار ايتمیه واهل واولادندن تنزه ايتمیه
بونتيجه كبر ونشان حماقتدر ● وابو سعيد خدری رضی الله
عنهدن روايت اولنوركه ● رسول الله صلى الله عليه وسلم بیوردركه
يعلف الناضح ويعقل البعير ويكنس البيت و
يحلب الشاة ويخصف النعل ويرقع الثوب ويطحن
مع خادمه اذا اعيى ويأكل معه يعنی دوه يه
دوه لی باغلر داوی سپوررد وقويني صغرور ياق
قابن يمر وتقفنی يمر وخدمتكار ايله دكرمن چكر ايدی
يورلنجكه خدمتكار يورلسه خدمتكار ايله طعام ير ايدی
حكايت ● عمر بن عبد العزيز برگيجه قونق كلدی
وكندوسی كتابت ايدر ايدی چراغ قنديل صلاح ايتمك
لازم كلوب قونق دورمق استيوب عمر ديدی
قونق قوللنمق مروت دكلدر قونق ديدی خدمتكار اويندرم
عمر ايتدی الك اويقوده در كندوسی طاقوب
چراغی دوشنا ايدوب كيرو يرينه اوتوردی قونق ديدی
ای امير المؤمنين سن كندك قالقدك عمر ديدی بلی
قالقدم عمر ايدم چراغی صلاح ايدوب كلدم
كيرو عمرم هيچ مرتبم اكسلمدی ● علامت تاسعه
اولدركه بازاردن حوائجی كتوروب كندو اوينه
كتورمكدن عار ايتمیه بوحال رسول الله صلى الله عليه وسلم
واصحاب وتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين سيرتلرينه
مخالف دكلدر بلكه وارد اولمشدركه رسول الله صلى الله عليه وسلم

حوایج بیتی بازاردن آلوب کندوسی کتوروب ٭ وه
کتوردایدی چون اصحاب بولری دوشورلوب کوتورمك
استسه ننهیوب صاحب المتاع احق بحمله دیرایدی و علی رضی الله
عنه دیدی لا ینقص الرجل من کماله ما حمل من شیء الی عیاله
یعنی هیچ رجلك کمالندن نقص اتمز شول نسنه که کتوردی
عیالنه ٭ و ابو عبیده بن الجراح رضی الله عنه شام بکی ایدی
چون حمامه کیدر ایدی فوطه سن و حمام طاسن کندوسی
کتوروردی حکایت ٭ ثابت بن ابی مالك دیمش
ابو هریره رضی الله عنه امیر ایکن ادقیله اودون کتوروب
اونه آلور کیدردی چون بازاره وخلقه اوغرا سنه
اوغر ایدی امیریکزه یول ویرك دیر ایدی حکایت
اصحابدن بری دیمش علی رضی الله عنه خلافتی زماننده
بازاردن ات آلوب دستمالی اوجنه صاروب ٭
اونه آلوب کیدر کن استیوب بن دیدم ای امیر المؤمنین ویرکه
وبرن کتوره یم علی رضی الله عنه دیدی ابو العیال احق بحمل
علامت عاشق اولدرکه نفیس لباسلر کیمکه حریص اوله
والوان لباس تحصیلنده مبالغه ایده ٭ وانلری کندویه
شرف بیله ٭ واسکی وکرلو ورنکلو قفتان کیمکدن
عار ایده وفقیر لباسنی مکروه کوره و بو معنی نوع
کبر و ماده عجب در و رسول الله صلعم دیمش البذاذة من الایمان
یعنی اسکی لو قفتان کیمک ایمان دندر حکایت علی
رضی الله عنه ایام خلافتنده منبر اوزره خطبه اوقوردی
یاملی قفتان کیمش ایدی اصحابدن بعضی عتاب ایدوب

دیدیلر نیچون بونک کبی قفتان کیدن اول جواب
ویردیکه قیومز بونده ایکی فائده وار در بری ستر
عورتدر که مقصود در ٭ بری قلبی کبردن پاك ایدر
بری مؤمنلر بکا اقتدا ایدرلر ٭ و عیسی علیه السلام دیمش
جودة الثیاب خیلاء القلب یعنی که لباس
ییکلکی و ایولکی کمتر قلب سوردر و طاوس یمانی رضی الله
عنه دیر ایدی انی لاغسل ثوبی فانکر قلبی ما لم
یتسخ یعنی بن قفتانمی یودیغم کوکلومه کبر کلوب
کیر لنجه دک کیرین حکایت ٭ سعد بن سوید
دیدی عمر بن عبد العزیزی کوردم جمعه مسجدنده امامت
ایدر ایدی نمازدن صکره اوتوردی بر کوکلك کیمش یقه سی
یرتلمش ویماقش بن دیدم ای امیر المؤمنین حق جل و علا
سکا خلافت ویردی یکی لباس کیسك نه اولور دیدی
بر ساعت باشنی اشغه ایدوب دیدی افضل الصبر عند الحزن
و افضل العفو عند القدرة یعنی صبرك اولیی اولدر که
حقد و غضب حالنده در ٭ و عفوك اعلی اولدر که
قدرت حالنده در و رسول الله دیمش من ترك
زینة لله و وضع ثیابا حسنة تواضعا لله و ابتغاء
وجهه کان حقا علی الله ان یدخله عبقری الجنة یعنی هر کمسه
زیب و زینتی الله ایچون و یکی کوکلك قفتانلری
الله تعالی یه تواضع ایچون و رضاسن طلب ایچون ترك ایلسه حق اولور الله تعالی
اوره جنتك اعلی لباسلرینه بو معانی که
ذکر اولندی اتمامی و اصولی در کبرك که جبلت نفسده

مركوزدر عاجز اولدوغيچون اظهار ايدمزچون قدرت
بوله اظهار ايدر اما اسباب اظهار كبر نفسك
استحالي در زيراكه تكبر ظاهر اولمز • الا شول كمسه دن كه
كندوده صفت كمال كوروب معجب اوله واستعظام نفس
سببلرين كوره وكبر اسبابي يدي در بشي دنيوي وايكسي
ديني در • دنيوي اولان نسب وجمال وقوت
ومال در ديني اولان علم وعمل در بونلرك اسبابك
تفصيلي ودفعنك علاجي بيان اولنسه كركدر كه كبرك اسبابندن
سبب اول • نسب در شول كمسه كه اوك نسب شريفي
اوله كندودن نسبده ادني اولاني تحقير ايدوب
تكبر ايدر اكر اول كمسه علمده وعملده كندودن اعلى
ايسه دخي جاهللردن نيجه كمسه نسب شريفي ايله
ناسك اكثرين كندولرك قولي كبي كوررلر وانلر ايله
مصاحبت اتمكدن عار ايدرلر • وغضبه كلسه لر غيره
عتاب ايدوب بهي بد اصل وترك زاده ديرلر بو مرضك
علاجي ايكي نسنه در بري اولدركه غيرك كمالي وآبانك
حسب حالي ايله تفخر حماقتدر كمال آدمك كندو ذاتنده
اولمقدر شعر • ليس الفتى من يقول كان ابي
بل الفتى من يقول ها انا ذا • لئن فخرت بآباء ذوي شرف
لقد صدقت ولكن بئس ما ولدوا • واول كمسه كه نسب شريف
وكمال آبا واجدادي انك نقصانته بدل اولمز بلكه ولد
ناقصك باباسنه نسبتي شرفنه دركر آدم بولندن حادث
اولان قورد جوغز مركب بولندن حادث اولان قورد جوغز

تكبر

تكبر اتمكدر چونكيم دخي حدذاتنده مردار در اصلي
آدم اولمقله آصلي مركب اولمغله فرق اولنمز وبر علاج
دخي بودر كه كندو اصل خلقتني ملاحظه ايده كه
اصل قريبي نطفه مردار در وجد بعيدي خاك بي مقدار در
آنونكيچون حق تعالى بيورر وبدأ خلق الانسان من طين
ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهين • پس شول كمسه كه
يقين بيله كه اصلي خاك ذليل در پس اصلي اويله اولان
بويله تكبر اتمك روا دكلدر • ونخمين بيله كه شرف وفضل
معنويه در • ورفعت وعزت اهل تقوي يه در • وخبرده
وارد اولمشدركه بركون ايكي كمسه رسول الله عليه السلام
حضورنده نسب ايله تفاخر ايدرلردي بري ديدي بن فلان
بن فلانم سن كيمسن رسول الله ديدي • افتخر رجلان
عند موسى عم فقال احدهما انا فلان بن فلان حتى عد
تسعة فاوحى الله تعالى الى موسى عم فقال افتخر فلان بآبائه
ان كل تسعة في النار وانت عاشرهم • ايكي كمسه فخر
ايدرلردي موسى عم قتنده بري ديدي بن فلان بن فلان
تا طقوز آتايه دك صايدي • حق تعالى وحي ايلدي
موسى عليه السلامه وديدي فخر ايدن فلان آباسي ايله
طقوزي جهنمده در سن ونجي سن دي سن بونك ايچون رسول
رسول الله صلى الله عليه وسلم ديدي ليدعن القوم الفخر
بآبائهم وقد صاروا فحما في جهنم او ليكونن اهون
على الله من الجعلان التي تدوق بانافها المقذور معنى
ترك ايلسونلر قوم آبالري ايله فخري حال بوكه قورد اولدلر

جتهنده انلر یاخود اولودلر انلر الله قتنده حقیرلر
که بودنلری ذوق وشوق ایدرلر مرادلری وکبر اسبابنده
سبب ثانی جمالدر اکثر بونک ایله فخر عورتلرده
اولور بو مقتضی در طعنی ولعنی وموردر شدتِ بغضی
وحسدی وغیبتی وبونک کبی کمسه نک اکثر اوقاتنده
اشتغالی مساوی ایله وغیرلرک عیوبنه اولور وبو مرضک
علاجی بودر که هر کمسه حیواناتک نظرندن وصورت
پرستلکی قیوب بصیرت کوزیله باطننه تامل ایدوب
بودکلو مردارلرکه بدننده واردر آنی ذکر ایده که
نجاست بغرسقلرنده و بول قاوغنده وبلغم بورننده
وقان طمرلرنده وصاری صولر جمله ده دیسنک لثتنده
اکر هر کون ایکی واوج کره تنهایره وارد بت
دفع نجاسات ایتمیوب اولدوغی یرده قضاء حاجت ایتسه
مردار قوقودن کمسه وارمزایدی وکندو کندوسندن
کوزر ایدی وچون کندونک حقیقتنه نظر ایتن اول نطفه
مردار وحالیا حامل اقذار وآخر جیفه بی اعتبار
اولسه کرکدر وظاهر جمال کویا چمن در مزبله راستنده
بتمش وبر مرض عرضی ایله اول حسن مبدلا اولور
مقبول ایکن مبغوض اولور وکبر اسبابندن سبب ثالث
قوتدر وشدت بطش ایله تکبردر وبو مرضک علاجی
ملاحظهٔ مرض وعرض درکه چونکه بر طمری بر درده
مبتلا اولسه اول بی قرار اولور وآنوک دفعندن
عاجز قالور وحال مرضده بر مکسی کندودن رد ایتمکه

قادر اولمز وبر برنجه قولاغنه یاخود بورننه
کیرسه هلاکه یتشدوردر وبر کون استمه دو تمسه
جمله قوتی ضعفنه مبدل اولور وقوتنده خود مرکبده
وصغاردن عاجزدر حیواندن مغلوب اولدوغی هنر ایله
تکبر غایتده جهل وحماقتدر وکبر اسبابندن سبب
رابع مالدر بو پادشاهلرده اولورکه کثرت
خزاین وعسکر والات واسباب سفر ایله فخر ایدرلر
وکویلولرده اولورکه طوارلر بیلک وعقار ومزرعه
لرینک کثرتیله افتخار ایدرلر وتاجرلرده اولورکه
کثرت نقود وفرت واقمشه ایله تفاخر ایدوب
کندولردن ادنی اوله تکبر ایدرلر وافتخار محلنده
دیرلر سن کیمسین ونه قدر نک واردر اکر بن استرسم
بنجه سنک کبی تاجرلری صاتون آلوردم وسنک جمیع مالک
منم ذکوتم قدر اولمز بونک جمله سی نتیجهٔ جهل وحماقت
وآفت مالی بیلمامکدر وخطر دنیایی اکلامق وفضیلت
فقردن غافل اولمقدر وبو تکبر اقسام تکبرک
غایتده اقبحی در زیرا که اساس اسباب دنیا سبیل حوادثه
متزلزلدر وهر لحظه حدوث حوادث دو نکادر ایله ممکن الزوال
اموال زوال بولدقدن صکره چون نفسنده کمالات دن
هیچ نسنه نادردکلدر تکبر اچنده غایتده ذلیل اولسه کرکدر
واکر اوکا نجه تامل قلسه نجه یهودیلر ونصرانیلر اندن زیاده
وبر شرف که خرسز اولمقوایله وار ده بیمق ایله زائل اوله
دکانلرانده اندن غالب اوله وآخرتده سبب حساب

بیکه موجب عذاب اوله • عاقل اولادلی شرف بیلز
وآنوکله مباهات قلمز • وکراسبابدن سبب خسیس
کثرت اولاد و اتباع و انصار و اقارب و عشایردر
و اکثر بونلر ایله تکبر پادشاهلرده و حاکملرده
اولور • و بو کبرک مثالی شویله درکه بر شخص دوشنده
کوره که حکم و حکومت و امارت و سلطنت و قوت و
شوکت و جمال بولمش و خدم و حشم و مال و منال صاحبی اولمش
و اول بونلر ایله مغرور و مسرور ایکن ناکاه اویانوب
کندوبی بر قراکو خراب اوده یا بر وادی وحشتده
بوله که جمله حیوانات بهایم و ضررلو سباع احاطه ایدوب
آکا قصد ایدرلر و کندوسی عقربلر قرنده و یلانلر
و نجاستلر اورتسنده و دست و پایی زنجیرلر ایله
و هر بر سباعک حرکتندن نجه کره خوفده و هر بر یلانک
و عقربک هجومندن تمام دهشتده و اول بوادیده
مدهوش و متحیر نه دفع اتمکه الی ایرر نه فرار اتمکه
ایاغی دیرر و نه حیله خلاصه چاره سی وار بو تخیلین
عاقل نظر بصیرت ایله ناظر اوله • بونی بیلورکه
جمله قوت و شوکت و اسباب و غنا و نعمت و تجمل دنیوی
خواب و خیالدرکه الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا و هر
حادثه حوادث روزکاردن بر سبع کبیدرکه قصد
تخریب و تمزیق نظام عیش ایدر و هر ماده مواد اسقام
و آلامدن غلبه سبیله مزاجی مختلف قلمقده یلان و عقرب
کبیدر و شهوات و لذات منزله نجاسات در و بو کبرده

نه اول

نه اول ضررات جذبنه قوت و نه بو مضرات
دفعنه قدرت وار • و چون بو معانی محو اوله شکسیز
کبر منتفی اولور • و حیبت عجب که عسکر شیطان جاسوسی
مشهور اولور و اسباب کبرک دینی اولان سبیلرندن
سبب اول علمدر و بو سبب اعظم تکبردر و اکثر علما رسوم
بو آفته مبتلادر • الا من عصمه الله زیرا فضایل شرع
فضایل علمه ناطقدر و عظم منزلت علماء بالله زمانه
مرتسملرینک فهملرینه سابقدر لاجرم جهال علم شعوری ایله
تاودکلردرکه علم ایله تعززاتیه لر • و بونلرک
تکبرینک اعظمی بودرکه عامه خلق بونلرک نظرنده
بهایم کبیدر و کندولره خدمتی خلقه واجب بیلورلر •
و بونلرک استخدامندن غم یمزلر و کندو نفسلرینی عندالله
افضل و اعلی بیلورلر و بو صفتلرک غلبه سنه سبب کی نشنه دود
بای بونلرک ابتداء حالده علوم رسمیه یه اشتغالیدر لغت
و صرف و نحو و حساب و نجوم و طب و فصل خصومات
و طرق مجادلات کبی و بو جمله موجب حرص و کبر و مورث
حسد و عجب در و هر نه کلوکه بو علملره زیاده مشغول اولور
اصول خباثت اخلاق ذمیمه نفوس بشریه ده راسخ و ثابت
اولور و ظرف طبیعت کبر و حسد بر له ممتلی اولور و علم
حقیقی اولدرکه قوله حقیقت و ماهیت نفسی و انوک عیوب
و آفاتن بیلدوره • و بو معرفتی مفتاح معرفت حضرت حق قله
و کیفیت سلوک راه رضایی و انوک اسباب و قرباتن
آکلده تاکه خطر حجاب و حرمانی و آفت شقاوتی بیله و حقارت

امور دنیایه متیقن اوله وخوف ورجا ایله اکا عیش دنیا
مکدر اوله بوعذندن ذکر حق جل وعلا بیورور وخی علماء دین حقنده
انما یخشی الله من عباده العلماء بو علم که خوف وخشیت
وعلم آخرت در ● آیینهٔ قلبی زنکار عجب وکبردن پاک ایدر
وبری اولدرکه بونلر اول نظرده هدی النفس و
سنی الخلق اولالر وتحصیل علمدن اول انواع مجاهدات
واصناف ریاضات ایله تزکیهٔ نفس وتصفیهٔ قلب اتمامش اولالر
جوهر نفسک خباثتی ایله تحصیل علمه مشغول اولالر ● وهر علم که
نفس طرفنده قرار ایدر آنک جنسندن متأثر اولور یغمور صوی کبی
اصلنده لذیذ وصافی در ● اما چون جذب عروق نباتات
واسطه سیله اغاجلر بوداقلرنده منتشر اولور ● اکر اغاجک
جوهری آجی ایسه یغمور صوی دخی آجی اولور آنک ایچون
حضرت جل علاه علمی یغمور صوینه تشبیه ایدر که
انزل من السماء ماء فسالت اودیة بقدرها پس خاصیت
علم آب حیات معنوی در اولدر که هر ظرف که اشخاصک
قلبلری ظرفلرندن قرار ایده اول ظرفک صفتی ایله
متصف اولور ● مثلا ظرف که حریص ومتکبر اوله خباثت
وحرص وکبر ایله متصف اولور یعنی انده بو صفات
ذمیمه زیاده اولور ● واول ظرف که طیب اوله
طیب ایله صفتلنور زیرا اهل ورع وخاضع وقانع ومتواضع
اولانلر کمسنه ده اوصاف حمیده زیاده اولور وعبد الله
بن عباسدن روایت اولنور که رسول الله صلی الله علیه وسلم
ویمضکه سیکون قوم یقرؤن القرآن لا یجاوز حناجرهم
ویقولون

ويقولون قد قرأنا فمن اقرأ منا وعلمنا فمن اعلم منا
اولئك هم وقود النار ● یعنی بندن صکره اولسه کرکدر
بر قوم که قرآن اوقیه لر ● اما بوغزلرندن اشغه کچمیه یعنی
قلبلرنه تأثیر ایدوب انکله عمل اتمیه لر دیه لر بزدن اوقو
کیملر که بزدن یکرک بیلور انلری جهنم اوتونلری اولسه کرکدر
بو آفتک علاجی بودر بیله که خطر علم زیاده در خطر جهلدن
حضرت حقک دلیلی والزامی اهل علم اولانلره دخی محکم
وزیاده در عوامه نسبتدن کوردمز میسن سلاطین وحکام
خطاوسیه لرین جهال عوامک زیاده عفو ایدرلر ● اما
کندولرک مقربلرینک اول قدر عفو اتمزلر ● زیرا مخالفت
فرمان علم وعرفان ایله غایتده اقبح در ● اما شول کیمسه که
جاهل ونادان در عفو اولنسه اولور ● انک ایچون حق تعالی
بلعم بن باعورایه که مقتدای زمان ایدی مع الفن حرص ومتابعت
شهواته دوکیچون کلبه تشبیه ایدوب ● دیدی
مثله كمثل الكلب ان تحمل عليه يلهث او تتركه يلهث
وعلماء یهود حقی ضایع اتدکلری ایچون مرکبه تشبیه ایدوب
دیدی مثل الذین حملوا التوریة ثم لم یحملوها کمثل
الحمار یحمل اسفارا ● یعنی عالمدرکه طلب لذت نعمته ومتابعت
شهوات ایلیه ● اما چون متقی خاضع وطالب صادق وعالم
محقق وعامل مخلص که هذیانات فلاسفه دن ومجادلات
نظریه دن ومزخرفات علوم رسمیه دن اعراض ایدوب
عموم اهتمام همتنی دقایق علوم دینیه فهمنه وادراک
حقایق واسرار نفسانیه یه صرف ایدوب ● وخطر عهدهٔ

علمدن غافل اولمیه امیددکه کبر وعجب اندن منکسر اوله
کدورات اخلاق ردیه دن رؤیت صفای صفات مرضیه یه
مبدل اوله و اسباب کرك دینی و لازن سبیلردن سبب
ثانی عمل یعنی عبادتدر • وهرکم که عبادتدن اول علوم
دینیه ممارستنه مشغول اولمیه ومعرفت آداب عبودیت
و آنوک دقایق آفاتن حاصل اتمیه • وشیخ کامل محقق مجتهده
کندو نفسنی مهذب ومؤدب اتمیه • واخلاق قبیحه یلانلرنک
وعقربلرینک باشنی پیرهادی جفاسی چومقلریله دوکیه
وحرارت اوصاف بشریه یی آب بارد یقین ایله سکون ویرمیه
چون عبادت بدنیه یه مشغول اوله و آثار اعمال قلبیه
و سریه دن محروم اوله • هرکون انوک باطنی صفات
ذمیمه غلبه سی ظلمتی ایله زیاده تراکم اولور و قبایح اخلاق
دکنی آنوک نفسنده سوب واشجار خبیثه کوکلری دیار کبر
وعجب وغرور دکی آنوک طبعی یرنده محکم اولور • و بونکبی
کمسنه مقتل عبادتی حاصل ایله اهل غفلت تعززا ایدر
وعبادتن عاملانه اظهار ایله اهل غفلت قلوبنی کندویه
میل اتدرمکه سعی ایدر وعامه مسلمانلری نظر حقارتله
کورر وکندونک حوائج ومصالحن تمام اتمکی جمله خلقه اوزرینه
لازم بیلور وکندونی تعظیم وتقدیم ومجلسلرده ترفیع
وتوسیع توقع قیلور وچون انوک سری مسکوت
اخلاق مهلکه اولور • و آنوک عقلی مغلوب اوصاف
خبیثه اولور آثار کبر وعجب وغرور اقوال وافعالی طرفلرندن
سرزده ظاهر اولور وخوف وعظمت قهر الهی انوک

باطنندن

باطنندن مرتفع اولور ومکر حقدن امین اولور وکندونی
نجات بولمش وغیرلری هلاك اولمش تصور قیلور اما بو علامت
هلاك ایدیجیدر • ورسول الله صلی الله علیه وسلم بیورمشدرکه
اذا سمعتم الرجل یقول هلك الناس فهو اهلكهم
یعنی چون اشیدرسز که بر رجل دیر ناس هلاك اولدی
اول جمله دن زیاده هلاك اولندر • زیرا بو سوزدر و بونك
امثالی نتیجه عجب در و غرور در • و کاه اولور که
غایت جهل وعنادندن بعض واقعه واولمش حادثه لره
فخر ایدوب دیرکه فلان کمسنه بنم حقمده سویلدی
شونک کبی بلایه کرفتار اولدی • و بونی کندویه
کرامت بیلور و بو جاهل واحمق شوقدر بلمزکه بو کافر
اغنیاء ملاعین حضرت حقه ورسول الله علیه السلامه
سب ایدرلر • و بو کافر اشقیا وکفره انواع جور واهانتی
انبیا واولیایه ایدوب و بونلردن بعضی انبیادن
بعضنی قتل ایدوب حق جل وعلا بونلره مهلت ویرمشدر بلکه
بونلردن بعضنه ایمان میسر اولمشدر • جمیع مکروهدن فتح
دین دنیاده بونلره ایرشمامشدر • اما بو مجذوب مغرور
غایتده جهل بلادتندن کندو خبیث نفسنی انبیادن افضل
دوتر وقضاء الهی ایله واقع اولان حوادثی کندویه
کرامت عد ایدر • اول محلدرکه شیطان بونك عقلنه
کوله و یهود ونصاری رهبانلری انوک افعالی حالندن
عار ایدرلر و اکر بر کمسنه فرضا نوح علیه السلام عمری کبی
عمر اولوب وعمرنی طاعتده کچوروب بونجه مدتده

بران قوتي واهمالي دواكورميوب برلحظه كندونفسي
آنوك ايله سرور ايدوب ياكندوني احقر ناس اولاندن
يكرك كورسه آنلر سعادت دينني خراب ايدر واعمالنك
احياطمندن قدم عجب ايله سعي ايدر وخبرده وارد اولمشدركه
چونه بوآيت نازل اولدي والذين يؤتون ما آتوا وقلوبهم
وجلة انهم الى ربهم راجعون • يعني شونلركه ايدرلر
اتدكلرين وقلبلري قورقر زيرا آنلر ربلرينه رجوع
اسه كركدر عايشه رضي الله عنها رسول الله دن عم
سؤال امشكه هم الذين يسرقون ويشربون ويزنون
يعني بونلر انلردركه سرقه ادرلر وشرب خمر ايدرلر وزنا
ايدرلر • قال رسول الله صلعم لا يا ابنة الصديق هم الذين
يصلون ويصومون ويتصدقون ويخافون ان لا يقبل
منهم يعني رسول الله عم ديدي يوق اي صديق قزي
انلر انلردركه نماز قيلورلر وصايم اولورلر وصدقه ويررلر
وقورقرلر كندولردن قبول اولميه ديو اي عزيز شول
محلدركه استغناء وجلال طاعت ملائكه هبادر واول محلدركه
تموج دوريای قدم در علوم واعمال جمله كاينات ذره
وبو دوروجان كذاركه علاجي اولدركه كندودن وكندو
اعمالندن كوز يومه ومعلم غيبدن علم والله خلقكم
وما تعملون اوكرنه وهب بن منبه رضي الله عنه ديمش
نشان كمال عقل اولدركه جمله خلقي كندودن يكرك بيله
چونكه بويله بيله اسدي كه حضرت حق جل جلاله آني يوكلر
درجه سنه التر ونكم كمسه كندوزادني اولسه ديه كه
شايدكه

شايد بونك سرهنك برصفت حسني اوله كه اول سبب
نجات اوله • اما بنم حالم معلوم دكلكه نجه اوله بو معنانك
رسوخي ايله كبريا باطنمندن زايل اولوب •
تواضع انوك صفتي اوله • واول رفعتي كه اول كبره ادرايدي
وبولمز ايدي وانوك سببي ايله عند الله مذموم اولورايدي
وانى نقصان مرتبه سنه براغورايدي تواضع حالنده اسندن
بولور ومحمود اولوب اكا سبب كمال اولور • نته كم رسول الله
صلى الله عليه وسلم ديدي ما تواضع احد لله الا رفعه الله
تواضع ايتدي بر كمسه الله ايچون الا الله آني رفع ايلدي
ورسول الله صلى الله عليه وسلم ديدي ما من احد الا معه
ملكان يمسكانه فان هو رفع نفسه جذباه ثم قالا
اللهم ضعه فان وضع نفسه قالا اللهم ارفعه
يعني هيچ بر كمسه يوقدر الا انك ايله اكي ملك واردر اني
دوتارلر اكر اول كندو نفسني رفع ايدوب •
تكبر ايدرسه اول اكي ملكلر اني چكرلر واندن صكره
ديرلر يارب بوني الچق قيل واكر كندو نفسني وضع ايدوب
يعني تواضع ايدرسه اول ايكي ملكلر ديرلر يارب
بوني رفع قيل • قال رسول الله عم من تواضع لله رفعه الله
ومن اقتصد اغناه الله ومن بذر افقره الله ومن اكثر
ذكر الله احبه الله يعني شول كمسه تواضع ايده الله تعالى
اني رفع ايدر وبر كمسه كه تكبر ايدر الله تعالى اني الچق ايدر
وشول كمسه كه عدل ايدر الله تعالى اني غني ايدر • وشول
كمسه كه اسراف ايدر الله تعالى اني فقير ايدر • وشول كمسه كه

الله ذكرني چوق ايدن الله تعالى آني سوز وخبرده كلمشدر
حق جل وعلا موسى عليه السلامه وحي ايلدي يا موسى انما
اقبل الصلوة ممن تواضع لعظمتي ولم يتعظم على خلقي
والزم قلبه خوفي وقطع النهار بذكري وكف نفسه
عن الشهوات من اجلي يعني بن نمازي شول كمسه دن قبول ايدرن
كه تواضع ايده بنم عظمتم ايچون و بيوكلنميه بنم مخلوقلرومه
ولازم قله قلبنه خوفمي وقطع ايده نهاري يعني كوني
تمام ايده بنم ذكرم ايله ومنع ايده نفسني شهوتلردن بنم ايچون
واخبارده كلمشدركه موسى ع م دن طوبى للمتواضعين
في الدنيا هم اصحاب المنابر يوم القيامة طوبى للمصلحين
بين الناس في الدنيا هم الذين يرثون الفردوس يوم القيمة
طوبى للمطهرة قلوبهم في الدنيا هم الذين ينظرون
الى الله عز وجل يوم القيامة نه كوكچك متواضعلره
دنياده كه آنلر منبرلر صاحبلري اولسه لركركدر
يوم قيامتده منبرلر اوستنده اوتورسه لركركدر
ونه كوكچك ناس اورته سنده مصلح اولنلره دنياده كه
انلر وارثي اولسه لركركدر جنت فردوسي يوم قيامتده
ونه كوكچك دخي قلبلري پاك اولنلره دنياده كه انلر نظر ايلسه لركركدر
حق تعالى يه يوم قيامتده حكايت ابن سماك
قدس سره العزيز هارون الرشيد حضورنه كلوب ايتدي
اي امير المؤمنين سنك تواضعك اولولوكك ايله اشرفكدن
اشرف وافضلدر هارون ديدي نه كوزل سوز سويلدك
دخي زياده ايله اول دخي ديدي حق جل وعلا بر كمسه كه

مال

مال ايله احسان ايده وجمالي ايله عفت وپرهيزكارلك
ايليه وعظمتي ايله تواضع ايده حق جل وعلانك مخلص و
مقرب اولنلردن يازلر هارون امر ايلدي بو كلامي التون ايله
يازالر اي عزيز بلكل كه تواضع بر مقامدر مقامات
ارباب يقيندن نته كم حسن خلق بيانده معلوم اولدي
وبو مقامك ايكي طرفي واردر بر طرفي افراطكه آكا تكبر ديرلر
وبر طرفي تفريط كه آكا تذلل وتخاسس ديرلر واوسطنه
تواضع ديرلر طرف افراط وتفريط مذمومدر وحد وسط
محموددر كه تواضع ديدوكمزدر وشمديه دك طرف افراط كه
تكبردر انوك مذموم ايدوكي بيان اولندي اما طرف
تفريط كه تذلل وتخاسسدر اول دخي مذمومدر مثلا
بر سپورگه جي يا طباغ علماء ديندن بر عالمك يانته كلسه
اول عالم كيشي يرندن طوروب اني كندو يرينه كچوروب
وآنوك پاپوجن دوزدوب وآنوك قرشوسنده اياغ اوزره
تفريطدركه مذموم وقبيحدر رسول الله ص م ليس للمؤمن
ان يذل نفسه ديدوكي بوكا اشارتدر ومحمود اولان
حد اعتدالي رعايتدر وبونك كبي تواضعي اقرانه واخوانه
ايتسه محموددر اما اراذل ناسه ايتمك مذمومدر و
اعتدال اولدركه افراط ناسه مرتبه لرينه رعايت ايده
مثلا عالم كيشي بر كناسه يا طباغه تواضع اولدركه
كشاده روي اولوب وبر مشفق كلمات ايدوب
سؤالنه رفقله جواب ويره وانوك حاجتن تمامه سعي ايده
كندو باطننده اندن يكرك بلميوب وسوء خاتمه دن قورقه

امین اولمیوب دنیا فکر خطر لحظه رتنده اوله چون بو معانی
تکلف تعلت سحر امدن ظهور ایدر دنیوا افعالك
رعایتی اندن سهولت ایله صادر اوله حد وسط که
صراط مستقیمدر ترتیب اولنمشدر وهر امری کما ینبغی موضعنه
وضع ایتمشدر بو ذکر اولنان مقدمات کبر و تواضع ماهیتلرینک
و بونلرک کیفیتلرینک علی وجه الاجمال شرحی در اما شرح
مذمت قوت غضبیه و انوک حقیقتی و افاتی و فضیلت عفو
وحلم تطویل ایله محتاجدر لکن بو بابده حضرتینک حقیقتنه
اختصار طریقیله اشارت اولنور عن ابن عمر رضی الله عنهما
انه سال رسول الله صلی الله علیه وسلم ما ذا یبعدنی
من غضب الله قال ان لا تغضب عبد الله بن عمر رضی الله
عنهما رسول علیه السلام حضرتنه سؤال ایتدی که نه نسنه ایراق ایلر
بنی الله غضبندن رسول الله بیوردی غضب حینده
غضب ایتمه سن تا حق یره وعن ابن مسعود رضی الله عنه قال
قال رسول الله صلعم ما تعدون الصرعة فیکم قلنا الذی
لا یصرعه الرجال قال لیس ذلك و لکن الذی یملك نفسه
عند الغضب عبد الله بن مسعوددن روایت اولنور که
رسول الله علیه السلام صحابه سؤال ایدوب دیدی نه نسنه پهلوانلق
عد ایدرسز یرد یدك او لدر که انی ارلر یکمیه دیدی
بو دکلدر معنی پهلوانلق حقیقتده ودینده معتبر اولدیغی
او لدر که نفسنه مالك اولوب غضب وقتنده وعن ابی هریره
رضی الله عنه ان رجلا قال یا رسول الله مرنی بعمل
اقلل قال لا تغضب ثم اعاد علیه قال لا تغضب ابو هریره دن

روایت

روایت اولنور که بر رجل دیمش یا رسول الله بکا امر قیل
بر عمل اقل رسول علیه السلام دیدی غضب ایلمه اول کمسنه اعاده
ایلدی یعنی سؤال ایلدی کیرو بیوردی غضب ایلمه وعن
ابن عمر رضی الله عنهما قال قال رسول الله صلعم من کف
غضبه ستر الله عورته عبد الله بن عمر رضی الله عنهمادن
روایت اولنور که رسول الله علیه السلام دیمشکه شول کمسنه که
غضبین منع ایدر خلقدن حق تعالی ستر ایدر انوک عیبینی وعن
ابی الدرداء رضی الله عنه قال قلت یا رسول الله دلنی علی
عمل یدخلنی الجنة قال لا تغضب علی احد ابو درداءدن
روایت اولنور که دیمش یا رسول الله بنی دلالت قیل
بر عمله که بنی جنته ادخال ایده دیدی غضب ایتمه کمسنه یه
وقال رسول الله صلعم ما غضب احد الا اشفی علی جهنم
یعنی غضب ایتدی بر کمسنه الا جهنم کناری اوزره متوجه
اولدی وقال رجل یا رسول الله ای شیء اشد قال
غضب الله قال فما یبعدنی من غضب الله قال ان لا تغضب
بر رجل دیدی یا رسول الله نه نسنه اشددر الله غضبیدر
دیدی نه نسنه بعید ایدر بنی الله غضبندن دیدی غضب ایتمه
وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم الغضب جمرة من النار
من اطفاها کان معی فی الجنة رسول الله علیه افضل الصلوة
دیدی غضب نور قودر جهنمدن کیم که سیوندوره انی
اول بنم ایله اولور ای عزیز بلکل که غضب بر قوتدر
تسبیت حق جل وعلا مقتضای حکمتی اوزره دفع مضرت ایچون
نوع انساندن ترکیب ایلمشدر و انوک حقیقتی نارتیه سی

جنتده

امین اولمیوب دنیا فکر خطر لغزتده اوله چون بو معانی
تکلف ثقلت سیئه امدن ظهور ایدر ذنوب انعالك
رعایتی اندن سهولت ایله صادر اوله حد وسط که
صراط مستقیمدر ترتیب اولنمشدر وهر امری کما ینبغی موضعنه
وضع ایتمشدر بونده ذکر اولنان مقدمات کبر و تواضع ماهیتلرینک
و بونلرک کیفیتلرینک علی وجه الاجمال شرحیدر اما شرح
مذمت قوت غضبیه و انوک حقیقتی و آفاتی و فضیلت عفو
وحلم تطویله محتاجدر لکن بو بابده حدیثلرینک حقیقتنه
اختصار طریقیله اشارت اولنور عن ابن عمر رضی الله عنهما
انه سأل رسول الله صلی الله علیه وسلم ماذا یبعدنی
من غضب الله تعالی قال ان لا تغضب عبد الله بن عمر رضی الله
عنهما رسول علیه السلام حضرتنه سؤال ایتدی که نه نسنه ایراق ایدر
بنی الله غضبندن رسول الله بیوردی غضب حینده
غضب ایتمیه سن تا حق بیوره وعن ابن مسعود رضی الله عنه قال
قال رسول الله صلعم ما تعدون الصرعة فیکم قلنا الذی
لا یصرعه الرجال قال لیس ذلک و لکن الذی یملک نفسه
عند الغضب عبد الله بن مسعوددن روایت اولنور که
رسول الله علیه السلام صحابه سؤال ایدوب دیدی نه نسنه یه پهلوانلق
عد ایدرسز یره یقدیلار اولدرکه آنی ازنلر یکمیه دیدی
بو دکلدر معنی تو بحاری در حقیقتده و دینده معتبر اولان
اولدرکه نفسنه مالک اولوب غضب وقتنده وعن ابی جریر
رضی الله عنه ان رجلا قال یا رسول الله مرنی بعمل
واقلل قال لا تغضب ثم اعاد علیه قال لا تغضب ابو هریره دن

روایت

روایت اولنور که بر رجل دیدی یا رسول الله بکا امر قیل
بر عمل اقل رسول علیه السلام دیدی غضب ایلمه اول کلمه یی اعاده
ایلدی یعنی سؤال ایلدی کیرو بیوردی غضب ایلمه وعن
ابن عمر رضی الله عنهما قال قال رسول الله صلعم من کف
غضبه ستر الله عورته عبد الله بن عمر رضی الله عنهمادن
روایت اولنور که رسول الله علیه السلام دیدی که شول کمسه که
غضبین منع ایدر خلقدن حق تعالی ستر ایدر انوک عیبنی وعن
ابی الدرداء رضی الله عنه قال قلت یا رسول الله دلنی علی
عمل یدخلنی الجنة قال لا تغضب علی احد ابو درداءدن
روایت اولنور که دیمش یا رسول الله بنی دلالت قیل
بر عمله که بنی جنته ادخال ایده دیدی غضب ایتمه کمسه یه
وقال رسول الله صلعم ما غضب احد الا اشفی علی جهنم
یعنی غضب ایتدی بر کمسه الا جهنم کناری اوزره متوجه
اولدی وقال رجل یا رسول الله ای شیء اشد قال
غضب الله قال فما یبعدنی من غضب الله قال ان لا تغضب
بر رجل دیدی یا رسول الله نه نسنه اشددر الله غضبی دیدی
دیدی نه نسنه بعید ایدر بنی الله غضبندن دیدی غضب ایتمه
وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم الغضب جمرة من النار
من اطفاها کان معی فی الجنة رسول الله علیه افضل الصلوة
دیدی غضب قور قودر جهنمدن کیم که سوندوره انی
اول بنم ایله اولور ای عزیز بلکل که غضب بر قوتدر
تشی حق جل وعلا مقتضای حکمت اوزره دفع مضرتلر ایچون
نوع انسانده ترکیب ایلمشدر و انوک حقیقتی نار سی

جنتده

مزاج طبیعی المتنده متورد دنته کرانش رمادچنده
مدفون اولور • وقوه غضب سببیله تشفی صدور وانتقام
حاصل اولور • وبو قوتک خاصیتی اولدرکه چون مقاصدن
بر مقصوده تصدی ایده آنوک نقصانی یا عدم حصولی احساس
ایدیجک قوه غضبیه دن هجوم عرض ایتسی یا الکلنورکه
قلبی وجمله طمرلری جوشه کتورر • وبنک بو قوولرینه
مرتفع اولور تا که اول آتشک اثری بشرک بشره سنده
کرضرجیه مثابه سنده ده ظاهر اولور • وبو اثرک ظهوری اوچ
نوع اوزرینه در نوع اول اولدرکه غضب کندودن
ادنیته اوله ومغضوب علیه اوزنه انتقام اتمکه
قادر اوله بو حالده قانک اثری مرتفع اولوب
ظاهر بشره یه منتشر اولوب انک قزللغی کوزده وبوده
ظاهر اولور نوع ثانی اولدرکه غضب کندودن
اعلی یه اوله انتقامه قادر اولمامق سببیله منقبض اولور
قانک اثری قلب ایچنه واروب منقبض اولوب
صارولق بشره ده ظاهر اولور • اوکی حالکه قهر دیو حاله
خوف دیرلر نوع ثالث اولدرکه غضب کندونک
نظیرینه اوله وانتقامده متردد اوله بو حالده اثرندن
قانده تردد ظاهر اولوب کاه منبسط کاه منقبض
اولوب بشره کاه قزل وکاه صارو اولور بو حاله
اضطراب دیرلر وقوه غضبک دخی سایر صفات
کبی اوچ درجه سی واردر بری افراط بری دخی تفریط
بری اعتدال در اما افراط اولدرکه بر صفت شویله

غالب

غالب اولدکه حد شرعدن وسیاست عقلدن تجاوز ایده
وصاحبنک تمییزنی ودیوب ذکرنی واختیارینی
مسلوب ایده بو افراط غضبک علتی یا خلقی در یا اعتباری در
خلقی اولدن اولدرکه بعض امل خلقتنده حار المزاج
اولوب حرارت مزاج سببیله سرعت غضبه قابل اوله
وبونک علامتی اولدرکه انی کورن صورتندن غضبناک
اکلیه بو حالک سببی تغییر مزاج وانکا علاج ایله ممکن
اولور • اعتباری اولدر اولدرکه بر طایفه ایله اختلاط
ایده آنلر صفت غضبه سی ایله فخر ایلیوب
وبو تحیلق وصفنه شجاعت دیوب وظلم وتعدی یه
رجولیت دیو آد ویروب فخر ملرنده آنی ذکر ایده
چونکه عامی جاهللر اول طایفه ایله مصاحبت ایدوب
وبو مقوله سفیهانه کلیماتی استماع ایدنلر جهللرندن
آنی کمال تصور ایدرلر صفت غضب تقویتینک
ارادتی بونلرک درونلرنده ظاهر اولوب قوت غضب
بونلرک باطنلرینه مستحکم اولور • وبعضسنه غلیان
دم یعنی قان قینامق شدتندن قره دوتن دماغه کیر
محل ذکر وعقل در متصاعد اولوب معدن فکر
وحسی قرارکو ایدر • وانوک یالکلمه سی شدتی کوزنی
کوزی دقولاغی ادراک مصالح واستماع نصایحده
کور وصاغر ایدر وکاه اولورکه شدت غضبدن
جهان کوزنه قرا کو اولور • وچون وعظ ونصیحت
شیرهٔ غضبی زیاده اولور • وکاه اولورکه بو قوتک

نادیتی شویله مستولی وغالب اولورکه رطوبت
غریزیه بالکلیه زائل اولوب هلاک اولور اما تفریطا قوة
غضب اولمامق یا بو قوت غایت ضعیف اولمقدر
بونک ایکیسی دخی مذمومدر زیرا بوندن غیرتسزلک
ودناءت ناشی اولور هر کیمسه که انده غیرت اولمیه ناقصدر
اولور ایچون رسول الله صلی الله علیه وسلم ان سعداً لغیور
وانا اغیر من سعد والله اغیر منی دیمشدر سعد بن عباده
غیرتلودر وبن اندن زیاده غیرتلویم والله تعالی بندن
زیاده غیرتلودر وحق جل وعلا رسول الله حضرتنه
خطاب ایدوب بیوردیکه یا ایها النبی جاهد الکفار
والمنافقین واغلظ علیهم غلظت غیرت وغضب اثرلرندندر
وانک عدمی مخنثلک وحمیتسزلک علامتیدر ومخنثلک
وحمیتسزلک علامتی شاکر اولوب دیمامقدر فعل منکر
کوردیکک کندو حرمنه واناسنه وقرنداشنه تعرض کبی
ودکتا اختیار اتمکدر بونلره صبر ایله وطبع طرفنقلوغی
ونفس وقدر الجتالغی ومال نقصانیدر وبو نقصانه علاج
واجبدر واول بو نقصانک آفاتن ملاحظه قلمقدر
رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورر خیار امتی احداؤها الذین
اذا غضبوا رجعوا یعنی بنم امتمک کزیده لری حدتلودر انلر
انلر تیز حک غضب ایدوب رجوع ایدرلر وهر کیمده که
قوت غضب اولمیه ریاضت نفسدن وسلوک طریق سعادتدن
محروم قالور زیرا سالک بصیرکاه قوت غضب
متسلط وغالب اولمقله قوای شهوانیه اوزره عنان نفسی

شهوت

